

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘΜ. *643/2017
Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτιρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 17^η Ιανουαρίου 2017, ημέρα Τρίτη και ώρα 10:00, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Δημήτριος Κυριτσάκης

Μέλη: Δημήτριος Λουκάς (Αντιπρόεδρος),

Νικόλαος Ζευγώλης,

Παναγιώτης Φώτης (Εισηγητής),

Δημήτριος Δαηλάτος και

Μάρθα Καββαθά, λόγω δικαιολογημένου κωλύματος του τακτικού μέλους,

Ιωάννη Αυγερινού.

Γραμματέας: Ηλιάννα Κούτρα.

Τα λοιπά τακτικά μέλη απουσίαζαν λόγω δικαιολογημένου κωλύματος.

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί της αυτεπάγγελτης έρευνας στον κλάδο των υλικών και σκευασμάτων σχετικών με τις παθήσεις των νεφρών, για ενδεχόμενη παράβαση των άρθρων 1 και 2 του Ν. 3959/2011 περί «Προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού» (ή/και άρθρων 1 και 2 του Ν. 703/1977, ως ίσχυε) ή/και των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Λ.Ε.Ε.)».

Πριν την έναρξη της συνεδρίασης, ο Πρόεδρος της Επιτροπής όρισε Γραμματέα της συζητήσεως την Ηλιάννα Κούτρα με αναπληρώτρια αυτής την Ευγενία Ντόρντα.

Η υπόθεση συζητείται μετά από αναβολές των αρχικά προγραμματισμένων συνεδριάσεων για την υπόθεση, της 5^{ης} Δεκεμβρίου 2016 και της 19^{ης} Δεκεμβρίου 2016, κατόπιν αιτημάτων εμπλεκόμενων μερών.

Η συζήτηση της υπόθεσης συνεχίστηκε κατά τις συνεδριάσεις της Επιτροπής την 18^η Ιανουαρίου 2017, ημέρα Τετάρτη και ώρα 10:00, την 25^η Ιανουαρίου 2017, ημέρα Τετάρτη και ώρα 10:00, την 2^α Φεβρουαρίου 2017, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:00 και την 13^η Φεβρουαρίου 2017, ημέρα Δευτέρα και ώρα 10:00, οπότε και ολοκληρώθηκε.

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε επιπλέον είκοσι τρεις (23) εκδόσεις: Μία εξ αυτών για Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και οι λοιπές για τα διάδικα μέρη. Από τις παραπάνω εκδόσεις έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη [...]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση του αντίστοιχου αποδέκτη της έκδοσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93 Α'/20.4.2011), όπως ισχύει, και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 54 Β'/16.1.2013). Όπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλείφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [...]).

Στη συνεδρίαση οι νομίμως κλητευθείσες εταιρίες παραστάθηκαν ως εξής: 1) η εταιρία «Mediprime Ιατροφαρμακευτικών Ειδών Ανώνυμη Εμπορική Εταιρεία» με τους νόμιμους εκπροσώπους της [...] και [...] μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων της, Μιχαήλ Μαρίνου, Ευάγγελου Λιάσκου και Αθανάσιου Συρράκου 2) η εταιρία «Demo Ανώνυμος Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρία Φαρμάκων» με τους νόμιμους εκπροσώπους της [...] και [...] μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων Αλεξάνδρας Μικρουλέα, Δημητρίου Ριζιώτη, Ιάκωβου Σαρμά και Κωνσταντίνου Σακελλάρη, 3) η εταιρία «Αρήτη Ανώνυμη Εταιρεία Φαρμακευτικών και Ιατρικών Προϊόντων» δια της πληρεξουσίου δικηγόρου Ευθυμίας Κινινή, 4) η εταιρία «Βέρμα Ντραγκς – Verma Drugs Ανώνυμη Βιομηχανική Εμπορική Εταιρεία Φαρμάκων», με τη νόμιμη εκπρόσωπό της [...] μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου της Αλέξιου Παραρά, 5) η εταιρία «Doctopharma Τηλ. Κ. Γιόκαρης και Σία Εμπορική και Βιομηχανική Ο.Ε.» με το νόμιμο εκπρόσωπό της [...] μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων Σταύρου Πανούρη και Χριστίνας Πραπίδη, 6) η εταιρία «Diofhar Ανώνυμος Εμπορική και Βιομηχανική Εταιρεία Φαρμακευτικών Προϊόντων» με το νόμιμο εκπρόσωπό της [...] μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων Ευάγγελου Πετρόπουλου και Ελένης Ασημίνας Πάτρα, 7) η εταιρία «Μ. Κοντομήτρου & Σία Ο.Ε.» διά της πληρεξουσίας δικηγόρου Σπυριδούλας Ράπτη, 8) η εταιρία «HEALTH WAY Εισαγωγή - Εμπορία & Εκμετάλλευση Ιατρικού & Υγειονομικού Υλικού Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης» διά του πληρεξουσίου δικηγόρου Κων/νου Σαμαρτζή, 9) η εταιρία «Ιατρικά Προϊόντα Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης» με τη νόμιμη εκπρόσωπό της [...] μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου Κων/νου Κλεισούρα, 10) η εταιρία «Ντιάλ – Φίλτρα Τεχνητού Νεφρού Ανώνυμη Εμπορική Εταιρεία» διά των πληρεξουσίων δικηγόρων Ευάγγελου Πετρόπουλου και Ελένης Ασημίνας Πάτρα, 11) η εταιρία «Ντιαλμέντικά Εισαγωγική, Εμπορική, Βιομηχανική, Γεωργική –Αντιπροσωπείες, Ανώνυμος Εταιρεία» με τους νόμιμους εκπρόσωπους της [...] και [...], 12) η εταιρία «Nephrotech Ανώνυμη Εταιρεία Ιατρικών Ειδών» με το νόμιμο εκπρόσωπό της [...] μετά της πληρεξουσίου δικηγόρου Σταυρούλας Πουλουπάτη, 13) η εταιρία «Nephrodynamic Hellas Ανώνυμη Εταιρεία Ιατρικών Ειδών» με το νόμιμο εκπρόσωπό της [...] μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου Δημητρίου Καραϊσκού, 14) η εταιρία «Αρτλάιφ Ανώνυμη Εμπορική Εταιρία Παραϊατρικών και Καλλυντικών Προϊόντων» με το νόμιμο εκπρόσωπό της [...] μετά της πληρεξουσίου δικηγόρου Έλλης Αμαξιά, 15) η εταιρία «Μ.Σ. Ιακωβίδης Ελλάς Ανώνυμος Εμπορική Εταιρεία Ιατροτεχνολογικού Υλικού» διά των πληρεξουσίων δικηγόρων Σταμάτη Δρακακάκη, Βασιλικής Μπρισίμη και Ευσταθίας Λυριστή, 16) η εταιρία «Ευάγγελος Ζέκκας – Λεωνίδα Χατζηαντωνίου και Σία Ε.Ε.» διά του πληρεξουσίου δικηγόρου Δημοσθένη Δαδούκη, 17) οι εταιρίες «Angelini Pharma Hellas Ανώνυμη Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρεία Παραγωγής και Εμπορίας Φαρμάκων» και «Angelini Finanziaria S.p.A» από κοινού και εις ολόκληρον διά των πληρεξουσίων δικηγόρων της Δημητρίου Τζουγανάτου, Νικολάου Κοσμίδη και Αναστασίας Σταυροπούλου, 18) η εταιρία «Γ. Κρέξης & Υιός Ανώνυμος Εταιρεία» με το νόμιμο εκπρόσωπό της [...], 19) οι εταιρίες «Hospal Hellas Εισαγωγή και Εμπορία Ιατρικού Εξοπλισμού Μονοπρόσωπη Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης» και «GAMBRO AB» από κοινού και εις ολόκληρον διά των πληρεξουσίων δικηγόρων της Θεμιστοκλή Κλουκίνα και

Παναγιώτας Κλουκίνα, 20) η εταιρία «NOVO M.D. A.E.» (πρώην «Omicron Medical A.E.») διά της συνδίκου Αικατερίνης Ηλιάνας Κοντιάδη, 21) ο «Πανελλήνιος Σύλλογος Προμηθευτών Υλικών Τεχνητού Νεφρού & Σχετικών Υλικών», με το νόμιμο εκπρόσωπό του [...] μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων Ευάγγελου Πετρόπουλου και Ελένης Ασημίνας Πάτρα.

Η εταιρία «ERGO Ιατρική Προμηθευτική Ανώνυμη Εταιρεία Γενικού Εμπορίου» καίτοι νομίμως κλητευθείσα (αριθ. 10992 Β΄-17.10.2016 έκθεση επίδοσης) δεν προσήλθε, ούτε και κατέθεσε υπόμνημα.

Επί της υπό κρίση υπόθεσης υπεβλήθη ένα υπόμνημα τρίτου, σύμφωνα με το άρθρο 23 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Ε.Α από την εταιρία [...], με ημερομηνία κατάθεσης 2/12/2016 (αριθ. πρωτ. 672), η οποία επικαλείται έννομο συμφέρον και ζήτησε από την Επιτροπή το υπόμνημά της με τα συνημμένα έγγραφα του να αποτελέσει μέρος του φακέλου της υπόθεσης και να παρασταθεί κατά την προφορική διαδικασία, με βάση τις διατάξεις του αρ. 23 παρ. 4 και 5 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΑ.

Την εταιρία [...] εκπροσώπησε ενώπιον της Επιτροπής κατά την πρώτη συνεδρίασή της, ο [...] (εταίρος) μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου Δημητρίου Τεμπέρη.

Αρχικά η Επιτροπή εξέτασε το αίτημα του παρεμβαίνοντος και μετά από διάσκεψη ομοφώνως απέρριψε το αίτημα του παρεμβαίνοντος, διότι δεν δικαιολόγησε συνδρομή έννομου συμφέροντος για τη συγκεκριμένη.

Στην συνέχεια ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στον αρμόδιο Εισηγητή Παναγιώτη Φώτη, ο οποίος ανέπτυξε συνοπτικά την υπ' αριθ. πρωτ. 5158/18.7.2016 γραπτή εισήγησή του, και λαμβάνοντας υπόψη όσα αναφέρονται αναλυτικά στην εισήγηση, πρότεινε, τα εξής:

A. Να διαπιστωθεί η περιγραφείσα στην εισήγηση παράβαση (οριζόντια σύμπραξη με βασικό αντικείμενο τον καθορισμό τιμών και τον περιορισμό διάθεσης) του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, 1 Ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ στις συμπράττουσες επιχειρήσεις και στον ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν, και για το χρονικό διάστημα από 28.05.2010 έως 17.12.2012 τουλάχιστον.

B. Να επιβληθεί πρόστιμο στις συμπράττουσες επιχειρήσεις και στον ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν για την ως άνω παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, 1 Ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, το οποίο θα υπολογισθεί βάσει του άρθρου 25 παρ. 2 του Ν. 3959/2011, ως ακολούθως:

1. Για την εταιρία «Mediprime Ιατροφαρμακευτικών Ειδών Ανώνυμη Εμπορική Εταιρεία» από 28.5.2010 έως 14.10.2010 και από 21.11.2012 έως 17.12.2012.
2. Για την εταιρία «Demo Ανώνυμος Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρία Φαρμάκων» τουλάχιστον από 28.5.2010 έως 5.11.2010 και από 21.11.2012 έως 14.12.2012.

3. Για την εταιρία «Αρήτη Ανώνυμη Εταιρεία Φαρμακευτικών και Ιατρικών Προϊόντων» από 28.5.2010 έως 27.10.2010 και από 21.11.2012 έως 17.12.2012.
4. Για την εταιρία «Βέρμα Ντραγκς – Verma Drugs Ανώνυμη Βιομηχανική Εμπορική Εταιρεία Φαρμάκων» από 28.5.2010 έως 7.10.2010 και από 21.11.2012 έως 17.12.2012.
5. Για την εταιρία «Doctorpharma Τηλ. Κ. Γιόκαρης και Σία Εμπορική και Βιομηχανική Ο.Ε.» από 28.5.2010 έως 8.11.2010 και από 21.11.2012 έως 17.12.2012.
6. Για την εταιρία «Diorphar Ανώνυμος Εμπορική και Βιομηχανική Εταιρεία Φαρμακευτικών Προϊόντων» από 28.5.2010 έως 15.10.2010 και από 21.11.2012 έως 18.12.2012.
7. Για την εταιρία «Μ. Κοντομήτρου & Σία Ο.Ε.» από 28.5.2010 έως 21.10.2010 και από 21.11.2012 έως 10.12.2012.
8. Για την εταιρία «HEALTH WAY Εισαγωγή - Εμπορία & Εκμετάλλευση Ιατρικού & Υγειονομικού Υλικού Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης» από 28.5.2010 έως 29.10.2010 και από 21.11.2012 έως 17.12.2012.
9. Για την εταιρία «Ιατρικά Προϊόντα Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης» από 28.5.2010 έως 29.10.2010 και από 21.11.2012 έως 19.12.2012.
10. Για την εταιρία «Ντιάλ – Φίλτρα Τεχνητού Νεφρού Ανώνυμη Εμπορική Εταιρεία» από 28.5.2010 έως 6.10.2010 και από 21.11.2012 έως 17.12.2012.
11. Για την εταιρία «Ντιαλμέντικά Εισαγωγική, Εμπορική, Βιομηχανική, Γεωργική –Αντιπροσωπείες, Ανώνυμος Εταιρεία» από 28.5.2010 έως 9.11.2010 και από 21.11.2012 έως 10.12.2012.
12. Για την εταιρία «Nephrotech Ανώνυμη Εταιρεία Ιατρικών Ειδών» από 28.5.2010 έως 8.10.2010 και από 21.11.2012 έως 12.12.2012.
13. Για την εταιρία «Nephrodynamic Hellas Ανώνυμη Εταιρεία Ιατρικών Ειδών» από 28.5.2010 έως 8.10.2010 και από 21.11.2012 έως 14.12.2012.
14. Για την εταιρία «Αρτλάιφ Ανώνυμη Εμπορική Εταιρία Παραϊατρικών και Καλλυντικών Προϊόντων» από 21.11.2012 έως 10.12.2012.
15. Για την εταιρία «Μ.Σ. Ιακωβίδης Ελλάς Ανώνυμος Εμπορική Εταιρεία Ιατροτεχνολογικού Υλικού» από 28.5.2010 έως 11.10.2010 και από 21.11.2012 έως 19.12.2012.
16. Για την εταιρία «Ευάγγελος Ζέκκας – Λεωνίδα Χατζηαντωνίου και Σία Ε.Ε.» από 28.5.2010 έως 21.9.2010 και από 21.11.2012 έως 14.12.2012.
17. Για τις εταιρίες «Angelini Pharma Hellas Ανώνυμη Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρεία Παραγωγής και Εμπορίας Φαρμάκων» και «Angelini Finanziaria S.p.A» από κοινού και εις ολόκληρον από 28.5.2010 έως 8.10.2010.
18. Για την εταιρία «Γ. Κρέξης & Υιός Ανώνυμος Εταιρεία» από 28.5.2010 έως 10.11.2010.

19. Για τις εταιρίες «Hospral Hellas Εισαγωγή και Εμπορία Ιατρικού Εξοπλισμού Μονοπρόσωπη Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης» και «GAMBRO AB» από κοινού και εις ολόκληρον από 28.5.2010 έως 12.1.2011.
20. Για την εταιρία «NOVO M.D. A.E.» (πρώην «Omicron Medical A.E.») από 28.5.2010 έως 29.10.2010.
21. Για την εταιρία «ERGO Ιατρική Προμηθευτική Ανώνυμη Εταιρεία Γενικού Εμπορίου» από 28.5.2010 έως 12.10.2010.
22. Για τον «Πανελλήνιο Σύλλογο Προμηθευτών Υλικών Τεχνητού Νεφρού & Σχετικών Υλικών» από 28.5.2010 έως 7.9.2010 και από 21.11.2012 έως 11.12.2012.

Γ. Να διαπιστωθεί η περιγραφείσα στην εισήγηση παράβαση (ρήτρα καταστατικού του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν.: «[...] πρόληψη κάθε αθέμιτου ή επιβλαβούς ανταγωνισμού μεταξύ των μελών») του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, 1 Ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ στον ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν. Να απαλειφθεί ή άλλως να αναδιατυπωθεί από το καταστατικό του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν. και συγκεκριμένα από το άρθρο 2 παράγραφος 4 αυτού, ο ακόλουθος σκοπός του σωματείου, ως αντικείμενος στα άρθρα 1 παρ. 1 Ν. 703/1977, 1 παρ. 1 Ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, και συνεπώς άκυρος.

Δ. Να υποχρεωθούν οι συμπράττουσες επιχειρήσεις και ο ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν να παύσουν τις ως άνω παραβάσεις και να παραλείπουν αυτές στο μέλλον.

Ε. Να απειληθούν οι συμπράττουσες επιχειρήσεις και ο ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν με πρόστιμο και χρηματική ποινή, αν με απόφαση της Επιτροπής βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη των διαπιστωθεισών παραβάσεων.

Κατόπιν, το λόγο έλαβαν οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των εταιριών και οι νόμιμοι εκπρόσωποί τους, οι οποίοι τοποθετήθηκαν επί της προαναφερόμενης εισήγησης, ανέπτυξαν τις απόψεις τους, έδωσαν διευκρινίσεις και απάντησαν σε ερωτήσεις που τους υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής.

Για τη θεμελίωση των ισχυρισμών τους οι πληρεξούσιοι δικηγόροι ζήτησαν την εξέταση μαρτύρων. Η Επιτροπή, αποδεχόμενη το σχετικό αίτημά τους, εξέτασε τους μάρτυρες: 1) [...], 2) [...], 3) [...], 4) [...], 5) [...], 6) [...] και 7) [...]. Επίσης, εξετάστηκαν ανωμοτί και νόμιμοι εκπρόσωποι εταιριών: α) ο [...], νόμιμος εκπρόσωπος των εταιριών Angelini Pharma Hellas και Angelini Finanziaria S.p.A, β) η [...], νόμιμη εκπρόσωπος της εταιρίας DEMO, γ) η [...], νόμιμη εκπρόσωπος της εταιρίας Βέρμα Ντραγκς – Verma Drugs, δ) ο [...], νόμιμος εκπρόσωπος της εταιρίας Diorphar και Πρόεδρος του ΠΑ.Σ Π.Υ.ΤΕ.Ν και ε) ο [...] νόμιμος εκπρόσωπος της εταιρίας Mediprime.

Με την ολοκλήρωση της ακροαματικής διαδικασίας και την εξέταση των μαρτύρων οι πληρεξούσιοι δικηγόροι ζήτησαν και ο Πρόεδρος της Επιτροπής χορήγησε προθεσμία πέντε (5) ημερολογιακών ημερών μετά την παραλαβή των πρακτικών από τα ενδιαφερόμενα μέρη, προκειμένου να υποβάλουν τα συμπληρωματικά υπομνήματά τους.

Η Επιτροπή συνήλθε σε διάσκεψη την 16^η Μαρτίου 2017 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:00 π.μ.), στην ως άνω αίθουσα συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου των Γραφείων της, με τη συμμετοχή του Εισηγητή Παναγιώτη Φώτη, ο οποίος δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία και αφού έλαβε υπόψη τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης, την Εισήγηση, τις απόψεις που διατύπωσαν προφορικά τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά τη συζήτηση της υπόθεσης και με τα υπομνήματα τα οποία υπέβαλαν, καθώς και τα όσα κατέθεσαν οι μάρτυρες κατά την ακροαματική διαδικασία,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

- 1) Στις 15.5.2009 η Επιτροπή Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΕΑ») απέστειλε επιστολή¹ στον Πρόεδρο Επιτροπής Προμηθειών Υγείας για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τα Δημόσια Νοσηλευτικά Ιδρύματα που παρέχουν υπηρεσίες προγραμμάτων αιμοκάθαρσης και τους διαγωνισμούς που έχουν εκτελέσει για τον σκοπό αυτό. Σε απάντηση αυτής της επιστολής, η Επιτροπή Προμήθειας Υγείας απέστειλε στις 19.5.2009 (αρ. πρωτ. 4045) και 4.6.2009 (4615) στην Υπηρεσία τα Δημόσια Νοσηλευτικά Ιδρύματα που παρέχουν υπηρεσίες προγραμμάτων αιμοκάθαρσης και τις σχετικές συμβάσεις που είχαν συνάψει για το έτος 2008.
- 2) Στις 14.12.2011 το Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης ΑΧΕΠΑ (εφεξής και ΠΓΝΘ ΑΧΕΠΑ) απέστειλε επιστολή στην Επιτροπή Ανταγωνισμού (εφεξής και ΕΑ)², αναφέροντας ότι «[...] Το Νοσοκομείο μας, για να μπορεί να προμηθεύεται Φίλτρα Τεχνητού Νεφρού για τις ανάγκες του, διενήργησε διαπραγμάτευση με ανοιχτή πρόσκληση η οποία δημοσιεύθηκε στην ιστοσελίδα του, προκειμένου να καταθέσουν κλειστές οικονομικές προσφορές οι εταιρίες του χώρου. Οι προσφορές κατατέθηκαν, αξιολογήθηκαν από την αρμόδια επιτροπή, όμως σε δύο είδη φίλτρων και συγκεκριμένα στον Α/Α 1: «Φίλτρα Low – Flux με γραμμές» και Α/Α 2: «Φίλτρα High – Flux με γραμμές», όλες οι εταιρίες προσέφεραν τις ίδιες τιμές (δηλ. 30 ευρώ/τεμ και 35 ευρώ/τεμ αντίστοιχα). Το Νοσοκομείο απέστειλε νέο έγγραφο (με FAX) προς όλες τις εταιρίες, με το οποίο ζητήθηκε η βελτίωση της αρχικής προσφοράς ενώ επισημάνθηκε ότι είναι «αντιδεδοντολογική η εμμονή όλων σας στην ίδια τιμή». Παρόλα αυτά οι εταιρίες που απάντησαν εμμένουν στην αρχική τους προσφορά. Ζητήθηκε εκ νέου από το Νοσοκομείο μας συνάντηση, με εξουσιοδοτημένους αντιπροσώπους των εταιρειών, η οποία πραγματοποιήθηκε την 22.11.2011, παρουσία της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και του ιδίου του Διοικητή του Νοσοκομείου μας, [...], η οποία απέβη και αυτή άκαρπη [...]».

¹ Βλ την υπ' αριθμ. οικ. 3912/15.5.2009 επιστολή του Προέδρου της Ε.Α. Βλ. σχετικά και το υπ' αριθμ. 10252/21.12.2012 έγγραφο της Υπηρεσίας.

² Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8290/14.12.2011 επιστολή του ΠΓΝΘ ΑΧΕΠΑ με θέμα «Κατακύρωση προμήθειας Φίλτρων Τεχνητού Νεφρού μετά τη διενέργεια διαπραγμάτευσης». Τα αναφερόμενα στην επιστολή του νοσοκομείου επιβεβαιώθηκαν και από [...] του νοσοκομείου ΠΓΝΘ ΑΧΕΠΑ [...] με την από 31.7.2014 παροχή εξηγήσεων στα γραφεία της ΕΑ.

- 3) Με την εν λόγω επιστολή, το ΠΓΝΘ ΑΧΕΠΑ απέστειλε το σχετικό απόσπασμα των Πρακτικών της 29^η/7.12.2011 (θέμα 49) του ΔΣ του νοσοκομείου και αιτείται «[.../ τις τυχόν περαιτέρω ενέργειές σας [ενν. ΕΑ] αναφορικά με την εναρμονισμένη πρακτική των εταιρειών ως προς τις τιμές των ειδών με Α/Α 1 και Α/Α 2 [κατηγορίες φίλτρων τεχνητού νεφρού] της διαπραγμάτευσης [...]».
- 4) Στις 10.4.2012 ο Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (αρ. πρωτ. 3428), διαβίβασε την υπ' αριθμ. ΓΕΔΔ 5163/20.3.2012 ανώνυμη καταγγελία για ύπαρξη καρτέλ τεχνητού νεφρού στον υγειονομικό τομέα της χώρας. Η εν λόγω καταγγελία περιείχε, εκτός από μια ανώνυμη αναφορά για το καρτέλ τεχνητού νεφρού στην Ελλάδα, δημοσίευμα του ιστότοπου Capital.gr σχετικά με τις τιμές τεχνητών φίλτρων νεφρού που επικρατούν στην Ελλάδα και στη Γερμανία, καθώς επίσης και διάφορα links ιστοσελίδων που κατά τον ανώνυμο συγγραφέα της επιστολής αφορούν σχετικά άρθρα με το καρτέλ τεχνητού νεφρού.
- 5) Στις 11.6.2012 (αρ. πρωτ. ΕΜ25) η Επιτροπή Προμηθειών Υγείας (εφεξής και «ΕΠΥ») διαβίβασε έγγραφο σχετικά με την αγορά νεφρολογικών αναλώσιμων για τις ανάγκες των νοσοκομείων, κατόπιν του από 28.5.2012 εγγράφου της Διεύθυνσης Αγορών και Προμηθειών του Υπουργείου Υγείας της Κυπριακής Δημοκρατίας προς την ΕΠΥ. Στο εν λόγω έγγραφο η ΕΠΥ ενημέρωνε την Υπηρεσία για τις διαφορετικές οικονομικές προσφορές της εταιρίας [...] στην Ελληνική και Κυπριακή αγορά (χαμηλότερες τιμές προμήθειας στην Κυπριακή σε σχέση με την Ελληνική αγορά) σχετικά με την προμήθεια φίλτρων τεχνητού νεφρού.
- 6) Σε ανακοίνωση του Υπουργείου Υγείας της 4^{ης} Δεκεμβρίου 2012 αναφέρεται ότι κατόπιν σύσκεψης στο Υπουργείο Υγείας μεταξύ του Υπουργού και της ΕΠΥ αποφασίστηκε: α) η ανάρτηση στο Παρατηρητήριο Τιμών προσφοράς συγκεκριμένης εταιρίας για την προμήθεια φίλτρων τεχνητών νεφρών και των αρτηριοφλεβικών γραμμών τους, η οποία, σύμφωνα με το δημοσίευμα μείωνε δραστικά το κόστος για την προμήθεια φίλτρων τεχνητού νεφρού³ και β) η ενημέρωση από μέρους της ΕΠΥ των εταιριών που μειοδότησαν στον διαγωνισμό για την προμήθεια φίλτρων τεχνητού νεφρού ώστε να αναπροσαρμόσουν τις τιμές τους στο Παρατηρητήριο Τιμών. Στα ίδια δημοσιεύματα αναφέρεται ότι η ΕΠΥ έχει ενημερώσει σχετικώς τον επαγγελματικό φορέα των εν λόγω εταιριών, ενώ γίνεται αναφορά και στο από 11.6.2012 έγγραφό της προς την ΕΑ. Την ίδια ημέρα, ήτοι στις 4.12.2012, η ΕΑ εξέδωσε Δελτίο Τύπου σχετικά με την εν λόγω ανακοίνωση, όπου αναφέρει, μεταξύ άλλων, ότι η Επιτροπή διερευνά τη σχετική υπόθεση στα πλαίσια των δικών της αρμοδιοτήτων.
- 7) Ενόψει αυτών, η Υπηρεσία εκκίνησε αυτεπάγγελτη έρευνα στον κλάδο υλικών και σκευασμάτων σχετικών με τις παθήσεις των νεφρών για τη διερεύνηση τυχόν παραβάσεων των άρθρων 1 και 2 του Ν. 3959/2011 περί «Προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού» (ή/και άρθρων 1 και 2 του Ν. 703/1977, ως ίσχυε) ή/και των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

³ Βλ. σχετικώς και την από 21 Ιανουαρίου 2013 (αρ. πρωτ. 601) επιστολή του Πανελληνίου Συλλόγου Προμηθευτών Υλικών Τεχνητού Νεφρού & Σχετικών Υλικών προς, μεταξύ άλλων, την Υπηρεσία.

- 8) Η έρευνα της Υπηρεσίας επικεντρώθηκε στη συμπεριφορά των επιχειρήσεων και το ρόλο της ένωσης αυτών, οι οποίες προμηθεύουν φίλτρα τεχνητού νεφρού με συνθετική μεμβράνη (εφεξής και «φίλτρα τεχνητού νεφρού» ή «φίλτρα») τα δημόσια νοσοκομεία για τη διαδικασία της αιμοκάθαρσης. Για το σκοπό αυτό α) διενεργήθηκαν, σε τέσσερις διαφορετικές ημερομηνίες της περιόδου 2013-2015 επιτόπιοι αυτεπάγγελτοι έλεγχοι σε 12 εταιρίες εμπορίας φίλτρων τεχνητού νεφρού και στον ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν, λαμβάνοντας αντίγραφα εγγράφων και ηλεκτρονικών αρχείων σχετικών με την παρούσα υπόθεση, β) λήφθηκαν επεξηγήσεις από εκπροσώπους και στελέχη των ελεγχόμενων εταιριών καθώς και από [...] του δημόσιου νοσοκομείου ΠΓΝΘ ΑΧΕΠΑ στα γραφεία της ΕΑ⁴.
- 9) Στάλθηκαν από την Υπηρεσία επιστολές παροχής στοιχείων α) 137 επιστολές αρχικές και συμπληρωματικές σε 84 δημόσια νοσοκομεία της χώρας κατά τα έτη 2013 (Οκτώβριος 2013, Νοέμβριος 2013), 2014 (Μάρτιος 2014, Ιούλιος 2014, Αύγουστος 2014 και Σεπτέμβριος 2014) και 2016 (Απρίλιος 2016 και Μάιος 2016), β) 29 επιστολές σε αντίστοιχες ιδιωτικές κλινικές και μονάδες χρόνιας αιμοκάθαρσης το Μάρτιο 2014, γ) 51 επιστολές και συμπληρωματικές αυτών σε 27 εταιρίες εμπορίας φίλτρων τεχνητού νεφρού κατά τους μήνες Ιούνιο 2015, Ιούλιο 2015, Φεβρουάριο 2016, Μάρτιο 2016, Μάιο 2016, Ιούνιο 2016, και στο σύλλογο ΠΑΣΠΥΤΕΝ κατά τους μήνες Νοέμβριο 2015, Δεκέμβριος 2015, Φεβρουάριο 2016 και Μάιο 2016, δ) επιστολές σε ΕΠΥ και ΥΣΕ και ε) έξι επιστολές σε Αρχές Ανταγωνισμού άλλων κρατών της Ε.Ε. (Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Γαλλία, Πορτογαλία και Κύπρος) το Μάρτιο 2016.

2. ΤΑ ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

- 10) Η έρευνα της Υπηρεσίας αφορά τον Πανελλήνιο Σύλλογο Προμηθευτών Υλικών Τεχνητού Νεφρού & Σχετικών Υλικών (εφεξής ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν ή σύλλογος) καθώς και μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον εν λόγω κλάδο υλικών και σκευασμάτων σχετικών με τις παθήσεις των νεφρών. Ειδικότερα, οι εταιρίες αυτές είναι οι εξής:
- Mediprime Ιατροφαρμακευτικών Ειδών Ανώνυμη Εμπορική Εταιρεία
 - Demo Ανώνυμος Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρία Φαρμάκων
 - Αρήτη Ανώνυμη Εταιρεία Φαρμακευτικών και Ιατρικών Προϊόντων
 - Βέρμα Ντραγκς – Verma Drugs Ανώνυμη Βιομηχανική Εμπορική Εταιρεία Φαρμάκων
 - Κ.Σ. Γαμβρούλης και Σία Ο.Ε.
 - Doctorpharma Τηλ. Κ. Γιόκαρης και Σία Εμπορική και Βιομηχανική Ο.Ε
 - Doctum Φαρμακευτική Κ. Γιόκαρης & Σία Α.Ε.
 - Diophar Ανώνυμος Εμπορική και Βιομηχανική Εταιρεία Φαρμακευτικών Προϊόντων

⁴ Από [...] της BAXTER στις 28.05.2014, από τον [...] της ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ στις 29.05.2014, από τους [...] της MEDAXIS στις 26.06.2014 και από τον [...] του νοσοκομείου ΑΧΕΠΑ) στις 31.07.2014.

- Μ. Κοντομήτρου & Σία Ο.Ε.
- HEALTH WAY Εισαγωγή-Εμπορία & Εκμετάλλευση Ιατρικού & Υγειονομικού Υλικού Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
- Ιατρικά Προϊόντα Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
- Ντιάλ – Φίλτρα Τεχνητού Νεφρού Ανώνυμη Εμπορική Εταιρεία
- Hospal Hellas Εισαγωγή και Εμπορία Ιατρικού Εξοπλισμού Μονοπρόσωπη Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
- Γ. Κρέξης και Υιός Ανώνυμος Εταιρεία (δ.τ. Ιατροφίλ Α.Ε.)
- Angelini Pharma Hellas Ανώνυμη Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρεία Παραγωγής και Εμπορίας Φαρμάκων (πρ. ΦΑΡΑΝ Α.Β.Ε.Ε)
- Ευάγγελος Ζέκκας— Λεωνίδα Χατζηαντωνίου και Σία Ε.Ε.
- Μ.Σ. Ιακωβίδης Ελλάς Ανώνυμος Εμπορική Εταιρεία Ιατροτεχνολογικού Υλικού
- Αρτλάιφ Ανώνυμη Εμπορική Εταιρία Παραϊατρικών και Καλλυντικών Προϊόντων
- Nephrotech Ανώνυμη Εταιρεία Ιατρικών Ειδών
- Ντιαλμέντικά Εισαγωγική, Εμπορική, Βιομηχανική, Γεωργική-Αντιπροσωπείες, Ανώνυμος Εταιρεία
- Νεφροκλινίκ Ανώνυμος Βιομηχανική Εμπορική και Εισαγωγική Εταιρία Ιατρικών Ειδών
- Omicron Medical Α.Ε.
- Nephrodynamic Hellas Ανώνυμη Εταιρεία Ιατρικών Ειδών
- Μεντισπές Α.Ε.Β.Ε.
- ERGO Ιατρική Προμηθευτική Ανώνυμη Εταιρεία Γενικού Εμπορίου
- Βιοσέρ Α.Ε. Βιομηχανία Παρασκευής Ορρών
- Ξενοφών Γερμανός & Σία Ο.Ε.
- Διαφάρμ Α.Ε.
- Elfa Pharmaceuticals – Κ. Ελευθεριάδης και Σία Ε.Ε.
- Baxter Hellas Ε.Π.Ε.

2.1. Ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΤΕΧΝΗΤΟΥ ΝΕΦΡΟΥ & ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ

- 11) Ο ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν ιδρύθηκε το 1992 με σκοπό⁵, μεταξύ άλλων: α) την ανάπτυξη και διάδοση του συνδικαλιστικού πνεύματος σε όλο και περισσότερα μέλη και τη συνένωσή τους κάτω από την σκέπη του συλλόγου, β) τη διαφύλαξη, μελέτη και προαγωγή των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και επαγγελματικών συμφερόντων των μελών του, στα πλαίσια της εξυπηρέτησης του γενικότερου εθνικού και κοινωνικού συνόλου, γ) τη συνεργασία με επιστημονικούς οργανισμούς ή οργανώσεις, με άλλους συγγενείς συλλόγους, με ενώσεις, συνδέσμους, ομοσπονδίες ή

⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 2 του τροποποιημένου και κωδικοποιημένου καταστατικού, της 2.4.2009.

συνομοσπονδίες και γενικά με κάθε προοδευτικό φορέα και δ) την ενθάρρυνση κάθε ηθικής και νόμιμης προστασίας, που εξυπηρετεί τα υγιή επαγγελματικά και οικονομικά συμφέροντα των μελών και την **πρόληψη κάθε αθέμιτου ή επιβλαβούς ανταγωνισμού μεταξύ των μελών.**

- 12) Μέλος του συλλόγου μπορεί να είναι κάθε φυσικό πρόσωπο του οποίου η, κατά κύριο λόγο, ενασχόληση είναι η διοχέτευση στην αγορά υλικών τεχνητού νεφρού και σχετικών νεφρολογικών υλικών και μηχανημάτων, αναλωσίμου υγειονομικού υλικού, φαρμακευτικών προϊόντων και ιατρικών μηχανημάτων⁶.
- 13) Κατά τα έτη 2010 έως και 2013, μέλη του συλλόγου⁷ ήταν οι εξής:

α/α	Μέλη ΠΑ.Σ.Π.Υ.Τ.Ε.Ν 2010-2013	ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ
	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΕΤΑΙΡΙΑΣ	
1	OMICRON MEDICAL A.E.	[...]
2	VERMA DRUGS ABEE	[...]
3	HEALTH WAY ΕΠΕ	[...]
4	ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΠΕ	[...]
5	Κ.Σ. ΓΑΜΒΡΟΥΛΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε. (VERMA DRUGS)	[...]
6	DOCTORPHARMA ΤΗΛ. Κ. ΓΙΟΚΑΡΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.	[...]
7	DOCTUM ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ Κ. ΓΙΟΚΑΡΗΣ & ΣΙΑ Α.Ε.	[...]
8	DEMO A.E.	[...]
9	MEDIPRIME ΙΑΤΡΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ Α.Ε.	[...]
10	ΝΤΙΑΛ Α.Ε.	[...]
11	Μ.Σ ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ ΕΛΛΑΣ	[...]
12	NEPHROTECH Α.Ε. ****	[...]
13	ΦΑΡΑΝ ΑΒΕΕ	[...]
14	Μ. ΚΟΝΤΟΜΗΤΡΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑ Ο.Ε. (ΠΑΡΟΦΙΑ)	[...]
15	Γ. ΚΡΕΞΗΣ ΚΑΙ ΥΙΟΣ Ο.Ε.**	[...]
16	ΑΡΗΤΗ Α.Ε.	[...]
17	ARTLIFE Α.Ε.	[...]
18	HOSPAL ΕΛΛΑΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ε.Π.Ε.	[...]
19	ΝΤΙΑΛΜΕΝΤΙΚΑ Α.Ε.	[...]
20	ΝΕΦΡΟΚΛΙΝΙΚ Α.Ε.	[...]
21	MEDAXIS GLOBAL ΕΕ Ε. ΖΕΚΑΣ-Λ. ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ & ΣΙΑ ΕΕ*	[...]
22	ΔΙΟΡΗΑ Α.Ε.	[...]

⁶ Συγκεκριμένα στο σύλλογο εγγράφονται ως μέλη (με την προϋπόθεση ότι αυτά δεν ασχολούνται με άλλο επάγγελμα, το οποίο δεν έχει σχέση με την προαναφερθείσα εμπορική δραστηριότητα και δεν συμμετέχουν σε περισσότερες από δύο ομοσπονδίες, μία κλαδικού και μία τοπικού ή γενικού χαρακτήρα): α) φυσικά πρόσωπα που διατηρούν ατομικές επιχειρήσεις, β) φυσικά πρόσωπα – ομόρρυθμα ή ετερόρρυθμα μέλη εμπορικών εταιριών, γ) ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου και ο διευθύνων ή ο συμπράττων ή ο εντεταλμένος σύμβουλος που δεσμεύει με την υπογραφή του την ανώνυμη εταιρία – μέλος του συλλόγου, ο πρόεδρος και ο γενικός γραμματέας του διοικητικού συμβουλίου των συνεταιρισμών - μελών του συλλόγου και μέχρι δύο από τους διαχειριστές εταίρους των ΕΠΕ – μελών του συλλόγου.

⁷ Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 7454/10.12.2015 και 7913/29.12.2015 επιστολές του συλλόγου.

α/α	Μέλη ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν 2010-2013	ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ
<p><i>*Εγγραφή 01.02.2010 **Διαγραφή 31.12.2013 *** Βλ. την από 29.01.2010 αίτηση εγγραφής μέλους της MEDAXIS προς τον ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν, συν. στην υπ' αριθ. πρωτ. 1732/08.03.2016 επιστολή του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν. Επίσης σε συλλεχθέν έγγραφο που εκτυπώθηκε από τον υπολογιστή του Προέδρου του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν [...], με θέμα «ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΛΩΝ» του Συλλόγου, κατά τη διεξαγωγή επιτόπιου ελέγχου της ΓΔΑ στα γραφεία του Συλλόγου στις 30.01.2013, αναφέρεται ο [...] για λογαριασμό της εταιρίας MEDAXIS **** Στο προαναφερθέν συλλεχθέν έγγραφο αναφέρεται επίσης χειρογράφως και το όνομα της NEPHRODYNAMIC δίπλα από τη NEPHROTECH A.E.</i></p>		

Πηγή: ΠΑΣΠΥΤΕΝ

- 14) Περαιτέρω, σημειώνεται ότι στις 13.4.2009 είχαν διαγραφεί από μέλη του συλλόγου οι εξής⁸:
- ΒΙΟΣΕΡ Α.Ε. (εκπρόσωπος [...])
 - ERGO ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΙΚΗ Α.Ε. (εκπρόσωπος [...])
 - ΜΕΝΤΙΣΠΕΣ ΑΕΒΕ (εκπρόσωπος [...])
 - Ξ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε. (εκπρόσωπος [...])
 - ΔΙΑΦΑΡΜ Α.Ε. (εκπρόσωπος [...])
- 15) Η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου του συλλόγου για τη χρονική περίοδο 01.01.2010 έως 31.12.2013 είχε ως εξής:
- [...] (DIOPHAR Α.Ε.) – Πρόεδρος
 - [...] (OMICRON MEDICAL Α.Ε.) – Αντιπρόεδρος
 - [...] (ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ Ε.Π.Ε.) – Γραμματέας
 - [...] (VERMA DRUGS ΑΒΕΕ) - (Κ.Σ. ΓΑΜΒΡΟΥΛΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.) – Ταμίας (αντικαταστάθηκε από [...])
 - [...] (DOCTORPHARMA ΤΗΛ. Κ. ΓΙΟΚΑΡΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.) – Μέλος

2.2. ΕΤΑΙΡΙΕΣ - ΜΕΛΗ ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2010-2013

2.2.1. Η εταιρία «Mediprime Ιατροφαρμακευτικών Ειδών Ανώνυμη Εμπορική Εταιρεία»

- 16) Η «Mediprime Ιατροφαρμακευτικών Ειδών Ανώνυμη Εμπορική Εταιρεία» (εφεξής MEDIPRIME)⁹ δραστηριοποιείται από τον Ιούλιο του 2008 στην εμπορία και συντήρηση μηχανημάτων τεχνητού νεφρού, περιτοναϊκής κάθαρσης και συνεχών μεθόδων αιμοκάθαρσης - αιμοδιαδίθησης, και στην εμπορία φίλτρων και αναλωσίμων τεχνητού νεφρού, περιτοναϊκής κάθαρσης και συνεχών μεθόδων αιμοκάθαρσης – αιμοδιαδίθησης.
- 17) Η εταιρία δεν ανήκει σε όμιλο επιχειρήσεων και η μετοχική της σύνθεση από το 2010 και μετά είχε ως εξής:

⁸ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 7913/29.12.2015 επιστολή του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν. Παρόλο που είχαν διαγραφεί από μέλη του συλλόγου οι εν λόγω εταιρίες είχαν προσκληθεί σε ΓΣ του συλλόγου το έτος 2010. Εξ' αυτών, μόνο η ERGO ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΙΚΗ Α.Ε. είχε παραστεί στις ΓΣ του συλλόγου στις 17.6.2010, 22.7.2010 και 7.9.2010.

⁹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4762/23.07.2015 εμπιστευτική επιστολή της εταιρίας MEDIPRIME.

Μετοχική Σύμβαση MEDIPRIME, 2010 - 2014					
Μέτοχος	2010	2011	2012	2013	2014
[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	-	-	-

- 18) Από τους μετόχους, ο [...] είναι πρόεδρος της εταιρίας Λευκός Σταυρός Αθηνών Α.Ε. (γενική κλινική) και ο [...] Αντιπρόεδρος αυτής από το 2010. Η εταιρία Mediprime S.A και η [...] κατέχουν αντίστοιχα το [...] % και [...] % του μετοχικού κεφαλαίου της [...]. Επίσης, η [...] είναι Διευθύνουσα Σύμβουλος από το 2010 στην εταιρία [...], στην οποία ο [...] κατέχει το [...] % της εταιρίας ενώ οι [...] και [...], κατέχουν το [...] % έκαστος. Η εταιρία [...] (μονάδα χρόνιας αιμοκάθαρσης) είναι θυγατρική της [...], η οποία κατέχει το [...] % του μετοχικού της κεφαλαίου, με το υπόλοιπο [...] % να το κατέχει ο [...]. Η [...] είναι πρόεδρος και διευθύνουσα σύμβουλος της εν λόγω εταιρίας.
- 19) Η MEDIPRIME από το 2008 εμπορεύεται φίλτρα όλων των κατηγοριών A1, A2, B1, B2 φίλτρων συνθετικής μεμβράνης του οίκου **Fresenius Medical Care** Γερμανίας¹⁰, και έχει υπογράψει σύμβαση διανομής με την τελευταία έως και τον Ιούλιο του 2013. Κατά δήλωσή της, [...].
- 20) Ο κύκλος εργασιών της MEDIPRIME ανερχόταν σε ευρώ, 24.967.861,17 για το 2010, 26.602.120,38 για το 2011 και 27.196.984,64 για το 2012.

2.2.2. Η εταιρία «Demo Ανώνυμος Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρία Φαρμάκων»

- 21) Η «Demo Ανώνυμος Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρία Φαρμάκων» (εφεξής DEMO)¹¹ ιδρύθηκε το 1973 και έχει ως αντικείμενο την παραγωγή και εμπορία φαρμάκων και ιατροτεχνολογικών προϊόντων. Η εταιρία δεν ανήκει σε όμιλο επιχειρήσεων και οι μέτοχοί της από το 2010 και μετά είναι οι [...] με ποσοστό [...]%, [...] με ποσοστό [...]%, [...] με ποσοστό [...]%, [...] με ποσοστό [...] % και [...] με ποσοστό [...]%. Η DEMO από το 2010 εμπορευόταν φίλτρα όλων των κατηγοριών A1, A2, B1, B2 φίλτρων συνθετικής μεμβράνης, έχοντας [...] συμβάσεις αντιπροσώπευσης/διανομής με τους οίκους Bellco Ιταλίας (από το 1997) και Nipro Ιαπωνίας (από το 2003).
- 22) Ο κύκλος εργασιών της DEMO ανερχόταν σε ευρώ 95.174.509,68 για το 2010, 93.294.534,03 για το 2011 και 107.032.252,95 για το 2012.

¹⁰ Η Fresenius Medical Care αποτελεί τη μεγαλύτερη εταιρία παγκοσμίως, τόσο στην παραγωγή υλικών και μηχανημάτων αιμοκάθαρσης, όσο και στην παροχή υπηρεσιών αιμοκάθαρσης, με μερίδια αγοράς που ξεπερνούν το [...] % παγκοσμίως.

¹¹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4637/17.07.2015 επιστολή της εταιρίας DEMO.

2.2.3. Η εταιρία «Αρήτη Ανώνυμη Εταιρεία Φαρμακευτικών και Ιατρικών Προϊόντων»

- 23) Η «Αρήτη Ανώνυμη Εταιρεία Φαρμακευτικών και Ιατρικών Προϊόντων» (εφεξής ΑΡΗΤΗ)¹² ιδρύθηκε το 1985 με αντικείμενο δραστηριότητας την εισαγωγή και εμπορία ιατροτεχνολογικών και φαρμακευτικών προϊόντων. Ειδικότερα εμπορεύεται: α) προϊόντα εξωνεφρικής κάθαρσης, β) ουρολογικά προϊόντα, γ) εμφυτεύσιμα υλικά για ολική αρθροπλαστική ισχίου, γόνατος και τραύματος και δ) φάρμακα.
- 24) Μέτοχοι της ΑΡΗΤΗ είναι οι [...] και [...], με ποσοστά: α) [...]%, [...]%, [...] και [...] επί των κοινών μετοχών αντιστοίχως, για τη χρονική περίοδο 01.01.2010 έως 18.07.2013, β) [...]%, [...]%, [...] και [...] επί των κοινών μετοχών αντιστοίχως, για τη χρονική περίοδο 19.07.2013 έως 28.10.2013 και γ) [...]%, [...]%, [...] και [...] επί των κοινών μετοχών αντιστοίχως, από τις 29.10.2013 και μετά. Επίσης οι [...] και [...] κατέχουν έκαστος το [...] % των προνομιούχων μετοχών της ΑΡΗΤΗ από το 2010 και μετά.
- 25) Κατά τα έτη 2010 έως 2014, η ΑΡΗΤΗ εμπορευόταν φίλτρα όλων των κατηγοριών Α1, Α2, Β1, Β2 φίλτρων συνθετικής μεμβράνης και διένειμε φίλτρα τεχνητού νεφρού των εταιριών Nikkiso (Ιαπωνία), Bio-Implant (Γερμανία) και Nipro (Ιαπωνία). Η εν λόγω εταιρία είναι αποκλειστικός διανομέας της εταιρίας Nikkiso με την οποία έχει [...] σύμβαση, με έναρξη της συνεργασίας τους το 1995. Με τις εταιρίες Bio-Implant και Nipro Europe BV έχει [...] συμφωνίες [...], και η έναρξη της συνεργασίας μαζί τους ξεκινά από τα έτη 2001 και 2012 αντιστοίχως.
- 26) Ο κύκλος εργασιών της ΑΡΗΤΗ ανερχόταν σε ευρώ 26.040.178,28 για το 2010, 24.270.506,73 για το 2011 και 28.112.323,75 για το 2012.

2.2.4. Οι εταιρίες «Βέρμα Ντραγκς – Verma Drugs Ανώνυμη Βιομηχανική Εμπορική Εταιρεία Φαρμάκων» και «Κ.Σ. Γαμβρούλης και Σία Ο.Ε.»

- 27) Η «Βέρμα Ντραγκς – Verma Drugs Ανώνυμη Βιομηχανική Εμπορική Εταιρεία Φαρμάκων» (εφεξής ΒΕΡΜΑ)¹³, ξεκίνησε τη δραστηριότητά της το Φεβρουάριο του 2001 με αντικείμενο την εμπορία και παραγωγή φαρμακευτικών και ιατροτεχνολογικών προϊόντων. Η ΒΕΡΜΑ δεν ανήκει σε όμιλο εταιριών και μέτοχό της για τη χρονική περίοδο 01.01.2010 έως 29.06.2013 ήταν οι [...] με ποσοστό [...]%, [...] με [...]%, και οι [...] και [...] με [...] % εκάστη. Από τις 30.06.2013 το ποσοστό του [...] πλέον το κατέχει η [...].
- 28) Για την περίοδο 01.01.2010 έως 29.06.2013, ο [...] της ΒΕΡΜΑ, [...], ήταν και διαχειριστής α) της εταιρίας «Κ.Σ. Γαμβρούλης και Σία Ο.Ε.» με δ.τ. «VERMA DRUGS» (εφεξής ΓΑΜΒΡΟΥΛΗΣ), μέλος του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν, με αντικείμενο την εμπορία βελόνων τεχνητού νεφρού¹⁴ και β) των εταιριών [...] (ημερομηνία διακοπής

¹² Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4335/06.07.2015 επιστολή της εταιρίας ΑΡΗΤΗ.

¹³ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4935/31.07.2015 επιστολή της εταιρίας ΒΕΡΜΑ.

¹⁴ Το επακριβές αντικείμενο δραστηριότητας της ΓΑΜΒΡΟΥΛΗΣ για τη χρονική περίοδο 01.01.2010 έως και τη λύση και εκκαθάριση της εν λόγω εταιρίας, γνωστοποιήθηκε στην Υπηρεσία με την υπ'

24.07.2012), [...] (ημερομηνία διακοπής 24.07.2012), [...] (ημερομηνία διακοπής 03.03.2011), [...] (ημερομηνία διακοπής 03.03.2011), αντικείμενο των οποίων ήταν η εμπορία φαρμακευτικών προϊόντων¹⁵.

- 29) Η ΒΕΡΜΑ εμπορευόταν και τις τέσσερις κατηγορίες (Α1, Α2, Β1, Β2)¹⁶ φίλτρων τεχνητού νεφρού με τα εμπορικά σήματα ΑΣΑΗΙ REXEED, ΑΣΑΗΙ ΑΡS, VΕRΜΑFΙL κ.α. κατά τη χρονική περίοδο 2010-2013, και είχε: α) [...] συμφωνία διανομής και προώθησης συγκεκριμένων κωδικών φίλτρων στην Ελλάδα με την εταιρία Asahi Kasei Kuraray Medical Co από το 2003, β) συμφωνία διανομής και προώθησης συγκεκριμένων κωδικών φίλτρων στην Ελλάδα με την εταιρία Asahi Kasei Medical Co. από το 2014 και γ) [...] συμφωνία παραγωγής φίλτρων OBL με την εταιρία Dialife από το 2011.
- 30) Ο κύκλος εργασιών της ΒΕΡΜΑ ανερχόταν σε ευρώ, 8.734.685,43 για το 2010, ευρώ 8.285.064,86 για το 2011 και ευρώ 8.257.144,28 για το 2012.

2.2.5. Οι εταιρίες «Doctopharma Τηλ. Κ. Γιόκαρης και Σία Εμπορική και Βιομηχανική Ο.Ε.» και «Doctum Φαρμακευτική Κ. Γιόκαρης & Σία Α.Ε.»

- 31) Η «Doctopharma Τηλ. Κ. Γιόκαρης και Σία Εμπορική και Βιομηχανική Ο.Ε.» (εφεξής DOCTOPHARMA)¹⁷ ξεκίνησε τη δραστηριότητά της το Μάιο του 1986, με αντικείμενο την εμπορία (εισαγωγή και διάθεση) ιατροτεχνολογικών προϊόντων, τα οποία σχετίζονται κυρίως με τον τομέα της αιμοκάθαρσης.
- 32) Κατά την περίοδο 01.01.2010-27.02.2011, οι [...] και [...] ήταν εταίροι της εταιρίας, με τον τελευταίο να είναι και διαχειριστής αυτής, ενώ κατά τη χρονική περίοδο 28.02.2011 έως και σήμερα¹⁸, ο [...] είναι εταίρος και διαχειριστής της εταιρίας¹⁹. Για το 2010, οι συμμετέχοντες στο κεφάλαιο της εταιρίας ήταν οι [...] με ποσοστό [...]%, DOCTUM ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ Κ. ΓΙΟΚΑΡΗΣ & ΣΙΑ Α.Ε. (εφεξής DOCTUM, επίσης μέλος του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν) με ποσοστό [...]%, και [...] με ποσοστό [...]%, ενώ από το 2011 το ποσοστό του τελευταίου κατέχει πλέον ο [...] ²⁰.
- 33) Το μετοχικό κεφάλαιο της DOCTUM, ανήκε, κατά τη χρονική περίοδο 01.01.2010-31.12.2013, στον [...] κατά ποσοστό [...]%, στη [...] με ποσοστό [...]%, στον [...] με ποσοστό [...]%, ενώ οι λοιπές μετοχές ανήκαν στην εταιρία ERGONOM GROUP

αριθ. πρωτ. 3775/31.05.2016 επιστολή της ΒΕΡΜΑ. Κατά δήλωση της ΒΕΡΜΑ, η ΓΑΜΒΡΟΥΛΗΣ διέκοψε τη λειτουργία της στις 15.01.2014, προσκομίζοντας με τη με αρ. πρωτ. 3775/31.05.2016 επιστολή της και τη σχετική βεβαίωση διακοπής εργασιών της ΓΑΜΒΡΟΥΛΗΣ από τη ΔΟΥ Κορωπίου

¹⁵ Στην υπ' αριθ. πρωτ. 3775/31.05.2016 επιστολή της ΒΕΡΜΑ, αναγράφεται ότι για καμία από τις εν λόγω τέσσερις εταιρίες, δεν συμπεριλαμβανόταν στο αντικείμενο δραστηριότητάς τους η εμπορία φίλτρων τεχνητού νεφρού και γραμμών αίματος για τα έτη 2010-2013.

¹⁶ Η ΒΕΡΜΑ από την 18.01.2013 σταμάτησε να εμπορεύεται τα εμπορικά σήματα της κατηγορίας Β1 [...].

¹⁷ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4330/06.07.2015 επιστολή της εταιρίας DOCTOPHARMA.

¹⁸ Η επιστολή της DOCTOPHARMA υποβλήθηκε στην Υπηρεσία στις 03.06.2016.

¹⁹ Σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματός του, δικαίωμα υπογραφής είχε και ο [...] (Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 3902/03.06.2016 επιστολή της εταιρίας DOCTOPHARMA).

²⁰ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4330/06.07.2015 επιστολή της εταιρίας DOCTOPHARMA.

LTD, εγγεγραμμένη στα μητρώα της Κύπρου, με μετόχους τις [...] και [...] με ποσοστό [...] % έκαστη²¹. Απώτερος ελέγχων μέτοχος του ομίλου είναι ο [...]. Κατά δήλωσή της²², ελέγχων εταίρος της DOCTORPHARMA το 2010 ήταν ο [...], ο οποίος συμμετέχει και στην DOCTUM ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ Α.Ε. (αλλά δεν την ελέγχει). Από το 2011 και μετά ελέγχων εταίρος της DOCTORPHARMA είναι ο [...], ο οποίος συμμετέχει και ελέγχει και τις εταιρίες DOCTUM ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ Α.Ε., [...] και [...]. Κατά δήλωση της DOCTORPHARMA, εκτός από την ίδια, καμία άλλη εταιρία του ομίλου δεν δραστηριοποιείται στην εμπορία φίλτρων τεχνητού νεφρού.²³ Σημειώνεται ότι η DOCTUM είχε παραστεί στις Γενικές Συνελεύσεις (εφεξής Γ.Σ.) του συλλόγου στις 17.6.2010, 22.7.2010, 7.9.2010, 21.11.2012 και 11.12.2012.

- 34) Η DOCTORPHARMA εμπορεύεται και τις τέσσερις κατηγορίες (A1, A2, B1, B2) φίλτρων τεχνητού νεφρού με τα εμπορικά σήματα IDEMSA, NEPHROLIFE, SMARTFLUX και έχει: α) [...] σύμβαση [...] με την παραγωγό εταιρία DIALIFE S.A. Ελβετίας για τα φίλτρα NEPHROLIFE από το Σεπτέμβριο του 2010, β) [...] σύμβαση [...] με την παραγωγό εταιρία DIALIFE S.A. Ελβετίας για τα φίλτρα IDEMSA από το Σεπτέμβριο του 2010, γ) [...] συμφωνία [...] με την παραγωγό εταιρία MEDICA S.P.A. Ιταλίας για τα φίλτρα SMARTFLUX από το 2010 έως τον Απρίλιο του 2012 και δ) [...] σύμβαση [...] με την παραγωγό εταιρία MEDICA S.P.A. Ιταλίας για τα φίλτρα SMARTFLUX από τον Απρίλιο του 2012.
- 35) Ο κύκλος εργασιών της DOCTORPHARMA ανερχόταν σε ευρώ, [...] για το 2010, [...] για το 2011 και [...] για το 2012.

2.2.6. Η εταιρία «Diophar Ανώνυμος Εμπορική και Βιομηχανική Εταιρεία Φαρμακευτικών Προϊόντων»

- 36) Η «Diophar Ανώνυμος Εμπορική και Βιομηχανική Εταιρεία Φαρμακευτικών Προϊόντων» (εφεξής DIOPHAR)²⁴ ξεκίνησε τη δραστηριότητά της το 1978 με αντικείμενο την αντιπροσώπευση οίκων του εξωτερικού και εσωτερικού, την προώθηση, εισαγωγή, αποθήκευση και διακίνηση των προϊόντων τους στο χώρο της υγείας, ειδικότερα δε φαρμακευτικών, ιατροτεχνολογικών, νεφρολογικών (τεχνητός νεφρός, περιτοναϊκή κάθαρση), χειρουργικών (μοσχεύματα, εμφυτεύματα) και καλλυντικών προϊόντων και μηχανημάτων (πώληση και συντήρησή του).
- 37) Από το 2010 και μετά, μέτοχοι της DIOPHAR είναι ο [...] (Πρόεδρος του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν) με ποσοστό [...] %, η [...] με ποσοστό [...] και η [...] με ποσοστό [...]. Ο ελέγχων μέτοχος της DIOPHAR [...] (πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της εταιρίας) συμμετέχει στις εταιρίες: α) [...] (ανενεργός εταιρία σήμερα - 2015) με

²¹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 3903/03.06.2016 επιστολή της εταιρίας DOCTUM.

²² Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4330/06.07.2015 επιστολή της εταιρίας DOCTORPHARMA.

²³ Το οποίο επιβεβαίωσε κατά δήλωσή της και η DOCTUM, η οποία αναφέρει στην υπ' αριθ. πρωτ. 1301/19.02.2016 επιστολή ότι «[...] σας γνωρίζουμε ότι η εταιρεία μας DOCTUM ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ Κ. ΓΙΟΚΑΡΗΣ & ΣΙΑ Α.Ε. ούτε παράγει, ούτε εμπορεύεται Φίλτρα Τεχνητού Νεφρού. Από τον Ομιλό μας, Φίλτρα Τεχνητού Νεφρού εμπορεύεται μόνο η θυγατρική μας εταιρεία DOCTORPHAR THΛ. Κ. ΓΙΟΚΑΡΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε. [...]».

²⁴ Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 4438/09.07.2015 και 4884/30.07.2015 επιστολές της εταιρίας DIOPHAR.

αντικείμενο την αντιπροσώπευση και διακίνηση φίλτρων τεχνητού νεφρού, β) [...] (μονάδα εξωσωματικής λιθοτριψίας - ανενεργός εταιρία σήμερα - 2015), γ) [...] (ιδιωτικό διαγνωστικό εργαστήριο) και δ) [...] (ιδιωτική κλινική).

- 38) Η DIOPHAR ήταν [...] της Baxter Healthcare Ltd / UK –USA από το 1982 έως το 1990, και εν συνεχεία της BAXTER Ελλάς Ε.Π.Ε. από το 1990 έως το 2013 για την προώθηση, αποθήκευση, πώληση φίλτρων και συντήρηση των μηχανημάτων. Κατά δήλωση της DIOPHAR α) τη χρονική περίοδο 2010-2013 εμπορευόταν και τις τέσσερις κατηγορίες φίλτρων τεχνητού νεφρού συνθετικής μεμβράνης A1, A2, B1, B2 της BAXTER Ελλάς Ε.Π.Ε., οπότε διεκόπη η παραγωγή των φίλτρων [...] που παράγονταν στη [...], β) τη χρονική περίοδο 2013-2014 εμπορευόταν φίλτρα Nipro και γ) είχε επίσης, [...] συμφωνία με τις εταιρίες APHTH και [...] για φίλτρα Nipro ή/και Gambro.
- 39) Ο κύκλος εργασιών της DIOPHAR ανερχόταν σε ευρώ 36.691.328,67 για το 2010, 28.990.280,87 για το 2011 και 16.365.978,11 για το 2012.

2.2.7. Η εταιρία «Μ. Κοντομήτρου και Σία Ο.Ε.»

- 40) Η «Μ. Κοντομήτρου και Σία Ο.Ε.» (εφεξής ΠΑΡΟΦΙΑ)²⁵ έχει ως αντικείμενο την εμπορία και διανομή ιατρικών μηχανημάτων και αναλώσιμων για εξωσωματική θεραπεία, αιμοκάθαρση και μονάδες εντατικής θεραπείας, καθώς και την εγκατάσταση, και τεχνική και επιστημονική υποστήριξη συσκευών βιοιατρικής τεχνολογίας. Η εταιρία δεν ανήκει σε όμιλο επιχειρήσεων και από το 2010 έχει εταίρους το [...] με ποσοστό [...] % και τη [...] με ποσοστό [...] %, οι οποίοι είναι και διαχειριστές της εταιρίας, με τον πρώτο να είναι και διευθυντής, εκπρόσωπος και ταμίας αυτής.
- 41) Ο ελέγχων και βασικός μέτοχος της εταιρίας [...] συμμετέχει και στις εταιρίες: α) [...] (γενική διαγνωστική κλινική), β) [...] (γενική διαγνωστική κλινική), γ) [...] (μονάδα χρόνιας αιμοκάθαρσης) και δ) [...] (μονάδα χρόνιας αιμοκάθαρσης). Οι εν λόγω εταιρίες δεν δραστηριοποιούνται στην εμπορία φίλτρων τεχνητού νεφρού συνθετικής μεμβράνης.
- 42) Κατά τη χρονική περίοδο 2010-2014, η ΠΑΡΟΦΙΑ εμπορευόταν και τις τέσσερις κατηγορίες (A1, A2, B1, B2) φίλτρων τεχνητού νεφρού με φίλτρα του Γερμανικού οίκου B. BRAUN (Diacap Xevonta Lo Ps και Diacap Hi Ps), ενώ διέθετε επίσης, και φίλτρα (ASAHI REXEED) της Ιαπωνικής εταιρίας Asahi, τα οποία προμηθευόταν από την εταιρία ΒΕΡΜΑ. Η ΠΑΡΟΦΙΑ [...] από το 2010 και επίσης δεν έχει [...] συμφωνία με καμία εταιρία παραγωγής φίλτρων για διανομή φίλτρων από το 2011 έως το 2014. Κατά δήλωσή της, δεν προχώρησε σε πωλήσεις φίλτρων στα δημόσια νοσοκομεία από το 2012 έως το 2014 [...].
- 43) Ο κύκλος εργασιών της ΠΑΡΟΦΙΑ ανερχόταν σε ευρώ [...] για το 2010, ευρώ [...] για το 2011 και [...] για το 2012.

²⁵ Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 4946/03.08.2015, 1514/29.02.2016 και 4601/27.06.2016 επιστολές της εταιρίας ΠΑΡΟΦΙΑ.

2.2.8. Η εταιρία «HEALTH WAY Εισαγωγή - Εμπορία & Εκμετάλλευση Ιατρικού & Υγειονομικού Υλικού Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης»

- 44) Η «HEALTH WAY Εισαγωγή- Εμπορία & Εκμετάλλευση Ιατρικού & Υγειονομικού Υλικού Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης» (εφεξής HEALTHWAY)²⁶ ξεκίνησε τη δραστηριότητά της το 2003 με αντικείμενο την εισαγωγή, εμπορία και εκμετάλλευση ιατρικού και υγειονομικού υλικού και ειδικότερα φίλτρων αιμοκάθαρσης, φυσίγγων διτανθρακικού νατρίου για μηχανήματα αιμοκάθαρσης και καθετήρων αιμοκάθαρσης.
- 45) Η HEALTHWAY δεν ανήκει σε όμιλο επιχειρήσεων και έχει ως μετόχους και διαχειριστές τον [...] και τη [...]. Ο [...] είναι επίσης ιδιοκτήτης φαρμακείου στην Πάτρα με την επωνυμία [...] και μέτοχος σε φαρμακείο στην Αθήνα με την επωνυμία [...], στο οποίο είναι μέτοχος και η [...].
- 46) Η HEALTHWAY εμπορευόταν κατά την περίοδο 2010-2015 φίλτρα τεχνητού νεφρού των κατηγοριών A2, B1, B2 συνθετικής μεμβράνης. Έχει [...] με την εταιρία Serumwerk – MTP για την [...] των φίλτρων VitaPES στην Ελληνική αγορά από το 2009. Οι πωλήσεις φίλτρων της εταιρίας από το 2010 αφορούσαν σχεδόν αποκλειστικά δημόσια νοσοκομεία.
- 47) Ο κύκλος εργασιών της HEALTHWAY ανερχόταν σε ευρώ [...] για το 2010, ευρώ [...] για το 2011 και ευρώ [...] για το 2012.

2.2.9. Η εταιρία «Ιατρικά Προϊόντα Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης»

- 48) Η «Ιατρικά Προϊόντα Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης» (εφεξής ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ)²⁷ συστάθηκε το 1977 από τον [...] και έχει ως δραστηριότητα [...]. Εταίροι της ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ με τα αντίστοιχα ποσοστά και ιδιότητες είναι οι: α) [...] ([...]% - διαχειριστής), β) [...] ([...]% - διαχειρίστρια και Γραμματέας του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν), γ) [...] ([...]%), και η εταιρία δεν διαθέτει συμμετοχές σε άλλες εταιρίες.
- 49) Η ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ διένειμε [...] μόνο φίλτρα του οίκου Gambro (υπό σήματα Gambro και Hospal), και για τις τέσσερις κατηγορίες (A1, A2, B1, B2) φίλτρων τεχνητού νεφρού κατά τη χρονική περίοδο 2010-2013. Η έναρξη συνεργασίας με τον όμιλο Gambro έλαβε χώρα το 1977 για τα προϊόντα υπό το σήμα Gambro, και το 2011 για τα προϊόντα υπό το σήμα Hospal.
- 50) Ο κύκλος εργασιών της ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ανερχόταν σε ευρώ, 6.626.733,14 για το 2010, 9.805.287,77 για το 2011 και 6.822.899,07 για το 2012.

²⁶ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4839/27.07.2015 επιστολή της εταιρίας HEALTHWAY.

²⁷ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4980/05.08.2015 επιστολή της εταιρίας ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ.

- 56) Ο βασικός μέτοχός της [...] είναι επίσης κύριος μέτοχος των εταιριών [...] (μονάδα αιμοκάθαρσης), [...] (μονάδα αιμοκάθαρσης), ΝΕΦΡΟΚΛΙΝΙΚ Α.Ε.³¹ (παραγωγή διαγνωστικών αντιδραστηρίων – διαλύματα αιμοκάθαρσης, ο [...] είναι και πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος στην εν λόγω εταιρία, η οποία κατά δήλωσή της³² δεν εμπορευόταν φίλτρα τεχνητού νεφρού και γραμμές αίματος για τη χρονική περίοδο 01.01.2010 έως και σήμερα) και της ιδιωτικής κλινικής [...] (για την περίοδο 2010-2012, κατά την οποία ήταν και Διευθύνων Σύμβουλος).
- 57) Η εταιρία εμπορευόταν φίλτρα και για τις τέσσερις κατηγορίες A1, A2, B1, B2 συνθετικής μεμβράνης με τα εμπορικά σήματα BIO από το 2010 έως το 2014. Για αυτή την περίοδο είχε [...] συμφωνία [...] των ανωτέρω ειδών με την Ελβετική εταιρία DIALIFE SA.
- 58) Ο κύκλος εργασιών της ΝΤΙΑΛΜΕΝΤΙΚΑ ανερχόταν σε ευρώ, 1.123.526,81 για το 2010, 761.840,03 για το 2011 και 733.407,06 για το 2012.

2.2.12. Η εταιρία «Nephrotech Ανώνυμη Εταιρεία Ιατρικών Ειδών»

- 59) Η «Nephrotech Ανώνυμη Εταιρεία Ιατρικών Ειδών» (εφεξής NEPHROTECH)³³ ιδρύθηκε το 1997 και έχει ως δραστηριότητα την εισαγωγή και εμπορία ιατρικό ΑΡΤΛΑΪΦ κ.α.
- 60) Δεν ανήκει σε όμιλο επιχειρήσεων και μοναδικός μέτοχος, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της εταιρίας από το 2010 και μετά είναι ο [...], ο οποίος συμμετέχει με ποσοστό [...] % και στην εταιρία NEPHRODYNAMIC HELLAS Α.Ε.³⁴ που έχει ως μόνο αντικείμενο την εμπορία ιατρικών νεφρολογικών υλικών.
- 61) Η NEPHROTECH εμπορευόταν φίλτρα τριών κατηγοριών (A2, B1, B2) φίλτρων τεχνητού νεφρού συνθετικής μεμβράνης κατά τη χρονική περίοδο 2010-2013, με τις πωλήσεις της να αφορούν σχεδόν σε απόλυτα νούμερα τα δημόσια νοσοκομεία. Από το έτος 2003 έχει συνεργασία και διαθέτει τα φίλτρα της παραγωγού εταιρίας Haidylena Medical Industries στην Ελληνική αγορά [...].
- 62) Ο κύκλος εργασιών της NEPHROTECH ανερχόταν σε ευρώ, 14.847.942,23 για το 2010, 8.696.227,11 για το 2011 και 3.493.955,68 για το 2012.

2.2.13. Η εταιρία «ΑΡΤΛΑΪΦ Ανώνυμη Εμπορική Εταιρία Παραϊατρικών και Καλλυντικών Προϊόντων»

- 63) Η «ΑΡΤΛΑΪΦ- Ανώνυμη Εμπορική Εταιρία Παραϊατρικών και Καλλυντικών Προϊόντων» (εφεξής ΑΡΤΛΑΪΦ)³⁵ ξεκίνησε τη δραστηριότητά της το 1985 με αντικείμενο το εμπόριο παραϊατρικών και καλλυντικών προϊόντων.

³¹ Μέλος του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν σύμφωνα με τον Πίνακα 1 της παρούσας.

³² Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 3907/03.06.2016 επιστολή της εταιρίας ΝΕΦΡΟΚΛΙΝΙΚ Α.Ε.

³³ Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 4597/15.07.2015 και 4429/21.06.2016 επιστολές της εταιρίας NEPHROTECH.

³⁴ Βλ. κατωτέρω Ενότητα II.3.1. Η εν λόγω εταιρία δεν είναι μέλος του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν.

³⁵ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4528/14.07.2015 επιστολή της εταιρίας ΑΡΤΛΑΪΦ.

- 64) Η ΑΡΤΛΑΪΦ δεν ανήκει σε όμιλο επιχειρήσεων και μέτοχοί της είναι οι [...] με ποσοστό [...]%, [...] με ποσοστό [...] % και [...] με ποσοστό [...] %.
- 65) Ο πρόεδρος, διευθύνων σύμβουλος και μέτοχος της εταιρίας [...] έχει επίσης τις ίδιες ιδιότητες στη γενική κλινική «[...]» και στη «[...]». Η ΑΡΤΛΑΪΦ εμπορευόταν φίλτρα τεχνητού νεφρού των κατηγοριών Α2 και Β2 συνθετικής μεμβράνης του οίκου Assomedica s.r.l. Ιταλίας, με τελευταία αποστολή κατά δήλωσή της σε πελάτη το Φεβρουάριο του 2013. Είχε συνάψει [...] συμφωνίες [...] με τους οίκους Assomedica s.r.l. Ιταλίας και Etropal JSC Βουλγαρίας. Κατά δήλωση της εταιρίας, συνεργαζόταν μόνο με [...] ιδιωτικές κλινικές.
- 66) Ο κύκλος εργασιών της ΑΡΤΛΑΪΦ ανερχόταν σε ευρώ, 42.047,70 για το 2010, 478.103,24 για το 2011 και 1.075.388,15 για το 2012.

2.2.14. Η εταιρία «Μ.Σ. Ιακωβίδης Ελλάς Ανώνυμος Εμπορική Εταιρεία Ιατροτεχνολογικού Υλικού»

- 67) Η «Μ.Σ. Ιακωβίδης Ελλάς Ανώνυμος Εμπορική Εταιρεία Ιατροτεχνολογικού Υλικού» (εφεξής ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ)³⁶ συστάθηκε το 1982 με ακριβές αντικείμενο δραστηριότητας την εμπορία και διανομή ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού και συγκεκριμένα στους θεραπευτικούς τομείς: α) αιμοδοσίας, νεφρολογίας και γαστρεντερολογίας, β) χειρουργείου, αναισθησιολογικού / Μ.Ε.Θ. & κεντρικής αποστείρωσης και γ) επεμβατικής καρδιολογίας και ακτινολογίας.
- 68) Η ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ δεν ανήκει σε όμιλο επιχειρήσεων και οι μέτοχοί της από το 2010 και έπειτα είναι οι [...], έκαστος με ποσοστό [...] %.
- 69) Η εταιρία διακίνησε από το 2010 έως το 2014 εμπορικά σήματα, διαφόρων ανάλογα το έτος, εκ των τεσσάρων κατηγοριών Α1, Α2, Β1, Β2 φίλτρων συνθετικής μεμβράνης, έχοντας συνεργασία με: α) τον κατασκευαστικό οίκο «Nephros International Η.Π.Α.» (σήματα NEPHROS) δυνάμει σύμβασης [...] από το [...] και β) τον κατασκευαστικό οίκο «KAWASUMI LABORATORIES Japan» (σήματα RENAK) δυνάμει [...] συμφωνίας [...] η οποία ξεκίνησε το 1989 και συνεχίζει στον [...] (ο οίκος [...] αποφάσισε τον Αύγουστο του 2014 τη διακοπή της κυκλοφορίας στην Ευρωπαϊκή αγορά των φίλτρων [...], που εμπορευόταν η ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ στην Ελλάδα). Οι πωλήσεις φίλτρων τεχνητού νεφρού της ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ στην Ελλάδα κατά τη χρονική περίοδο 2010-2014 αφορούσαν [...] δημόσια νοσοκομεία.
- 70) Ο κύκλος εργασιών της ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ ανερχόταν σε ευρώ, 8.799.038,72 για το 2010, 8.624.114,20 για το 2011 και 9.586.117,82 για το 2012.

2.2.15. Η εταιρία «Ευάγγελος Ζέκκας - Λεωνίδας Χατζηαντωνίου και Σία Ε.Ε.»

- 71) Η «Ευάγγελος Ζέκκας – Λεωνίδας Χατζηαντωνίου & Σία Ε.Ε. (Medaxis Global E.E.)» (εφεξής MEDAXIS) έχει σταματήσει την οποιαδήποτε εμπορική

³⁶ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4532/14.07.2015 επιστολή της εταιρίας ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ. Αρχικός ως Ε.Π.Ε. και μετατράπηκε σε Α.Ε. το 1998.

δραστηριότητα από τα τέλη του 2012 και μετά, έχοντας μια πολύ μικρή δραστηριότητα τη χρονική περίοδο 2010 έως 2012 σχετικά με την εμπορία φίλτρων τεχνητού νεφρού.³⁷

- 72) Από το 2010 και μετά, εταίροι της εταιρίας με τα αντίστοιχα ποσοστά και ιδιότητες είναι οι: α) [...] ([...]%) - ομόρρυθμος εταίρος), β) [...] ([...]%) - ομόρρυθμος εταίρος), γ) [...] ([...]%) - ετερόρρυθμη εταίρος), δ) [...] ([...]%) - ετερόρρυθμος εταίρος) και ε) [...] ([...]%) - ετερόρρυθμος εταίρος).
- 73) Ο [...] συμμετέχει και στις εταιρίες α) [...] (φαρμακοβιομηχανία), β) [...], γ) [...], δ) [...] και ε) [...]. Ο [...] συμμετέχει και στην εταιρία [...] (φαρμακαποθήκη).
- 74) Η MEDAXIS διέθεσε φίλτρα της εταιρίας H.C.M. SAGL Ελβετίας κατά διαστήματα από τον Ιούνιο του 2010 έως το Νοέμβριο του 2012 σε δημόσια νοσοκομεία, και συγκεκριμένα φίλτρα της κατηγορίας B2 κατά τα έτη 2010 και 2011, και φίλτρα των κατηγοριών A2, B1, B2 κατά το έτος 2012.
- 75) Ο κύκλος εργασιών της MEDAXIS ανερχόταν σε ευρώ, [...] για το 2010 και [...] για το 2012³⁸.

2.2.16. Η εταιρία «Angelini Pharma Hellas Ανώνυμη Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρεία Παραγωγής και Εμπορίας Φαρμάκων» (πρ. ΦΑΡΑΝ Α.Β.Ε.Ε)

- 76) Η «Angelini Pharma Hellas Ανώνυμη Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρεία Παραγωγής και Εμπορίας Φαρμάκων » (πρ. ΦΑΡΑΝ Α.Β.Ε.Ε - εφεξής ΦΑΡΑΝ)³⁹ ελέγχεται από τον Ιταλικό όμιλο Angelini. Συγκεκριμένα, μητρική εταιρία του ομίλου είναι η «[...]», η οποία αποτελεί τον απώτερο ελέγχοντα του ομίλου από το 2010 έως σήμερα⁴⁰, κατέχει το [...] %⁴¹ του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας «[...]», η οποία με την σειρά της είναι ο [...] της εταιρίας «[...]» (κατέχει το [...] % του μετοχικού

³⁷ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4408/08.07.2015 επιστολή της εταιρίας MEDAXIS.

³⁸ Βάσει των προσκομισθέντων εντύπων Ε3 και Ε5, η MEDAXIS είχε [...] ύψους ευρώ [...] για το 2011.

³⁹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4724/21.07.2015 επιστολή της εταιρίας ΦΑΡΑΝ.

⁴⁰ Στην υπ' αριθ. πρωτ. 4724/21.07.2015 επιστολή της ΦΑΡΑΝ, σε συνημμένο διάγραμμα με τη δομή του ομίλου Angelini, ως μητρική εταιρία του ομίλου φέρεται να είναι η «[...]». Σε μεταγενέστερη επιστολή της ΦΑΡΑΝ με αρ. πρωτ. 4325/16.06.2016, αναγράφεται ότι «[...] Ο προηγούμενος μοναδικός μέτοχος της Εταιρείας [ενν. της [...]» (με εταιρική έδρα στην Βαρκελώνη, Ισπανία) συγχωνεύθηκε (με απορρόφηση) με την εταιρεία [...]» (με εταιρική έδρα στην Ρώμη, Ιταλία, V. Le. Amelia 70) με αποτέλεσμα από το τέλος του 2014 όλες οι μετοχές της Εταιρείας να βρίσκονται στην κατοχή της «FINAF S.p.A.» Τελικός μέτοχος με απώτερο έλεγχο για την περίοδο 1/1/2010 μέχρι σήμερα είναι η «Angelini Finanziaria S.p.A.» [...].

⁴¹ Στις επιστολές της ΦΑΡΑΝ με αρ. πρωτ. 4325/16.06.2016 και 4724/21.07.2015 η εταιρία δεν αναφέρει ούτε ποιοι είναι οι μέτοχοι που απαρτίζουν το υπόλοιπο [...] % του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας «Angelini Finanziaria Holding», ούτε επίσης αν οι εν λόγω μέτοχοι κατέχουν συγκεκριμένα [...] αποφασιστικής επιρροής επί της καθημερινής λειτουργίας της εν λόγω εταιρίας. Επομένως, η Υπηρεσία δεν μπορεί να γνωρίζει αν το υπολειπόμενο [...] % του μετοχικού κεφαλαίου της [...] κατέχει κάποια μορφή ελέγχου επί της εταιρίας ή απλώς αποτελούν [...] χωρίς έλεγχο (*non – controlling* [...]). Σχετικά με την τελευταία έννοια βλ. Fotis and Zevgolis (2016), 'The Competitive Effects of Minority Shareholdings Legal and Economic Issues', Hart Studies in Competition Law, Bloomsbury.

κεφαλαίου της εταιρίας)⁴². Η τελευταία είναι [...] της εταιρίας ΦΑΡΑΝ, ήτοι κατέχει το [...] % του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας.

- 77) Η παρουσία της Angelini στην Ελλάδα ξεκίνησε το 2008 μέσω της εξαγοράς της Faran Laboratories A.E. (πρώην ΝΕΟΦΑΡΑΝ), μιας εγχώριας εταιρίας συνταγογραφούμενων φαρμάκων. Η ΦΑΡΑΝ μετονομάστηκε σε Angelini Pharma Hellas A.B.E.E. τον Απρίλιο του 2012. Ακριβές αντικείμενο δραστηριότητάς της είναι η παραγωγή και εμπορία στο εσωτερικό και εξωτερικό παντός τύπου και μορφής φαρμακευτικών και ιατροτεχνολογικών προϊόντων, ως και πάσης φύσεως καλλυντικών προϊόντων, ιατρικών και διαγνωστικών μηχανημάτων.
- 78) Η ΦΑΡΑΝ εμπορευόταν φίλτρα τεχνητού νεφρού των κατηγοριών Α1, Β1 και Β2 συνθετικής μεμβράνης από το 2010 έως τις αρχές του 2012 (οπότε και διακόπηκε η δραστηριοποίησή της στον κλάδο). Συνεργαζόταν με τις προμηθεύτριες εταιρίες Dialife SA και NORTH EUROPEAN MEDICAL LIM., με την πρώτη από τις οποίες είχε συνάψει [...]. Η εταιρία είχε προμηθεύσει μόνο δημόσια νοσοκομεία κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα.
- 79) Ο κύκλος εργασιών της ΦΑΡΑΝ ανερχόταν σε ευρώ, 25.224.938,74 για το 2010, 22.215.931,20 για το 2011 και 19.443.732,04 για το 2012.

2.2.17. Η εταιρία «Γ. Κρέξης και Υιός Ανώνυμος Εταιρεία»

- 80) Η «Γ. Κρέξης και Υιός Ανώνυμος Εταιρεία » με δ.τ. «Ιατροφίλ Α.Ε.» (εφεξής ΚΡΕΞΗΣ)⁴³ ιδρύθηκε το 2007 και δραστηριοποιήθηκε στην Ελληνική αγορά το 2009. Κατά δήλωσή της διέκοψε τη διάθεση φίλτρων τεχνητού νεφρού το Σεπτέμβριο του 2011 και δραστηριοποιήθηκε εκ νέου στις αρχές του 2013 προκειμένου να εκπληρώσει όσες συμβατικές υποχρεώσεις θα προέκυπταν από τη σύμβαση Συμφωνία – Πλαίσιο. [...].
- 81) Για τη χρονική περίοδο 01.01.2010 έως και 31.12.2012, μέτοχοι της ΚΡΕΞΗΣ ήταν ο [...] (ο οποίος είναι επίσης πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της εταιρίας για τη χρονική περίοδο 01.01.2010 έως και σήμερα)⁴⁴ με ποσοστό [...] % και η [...] με ποσοστό [...] %.
- 82) Η εταιρία είναι μητρική ομίλου επιχειρήσεων και συμμετέχει: α) στην εταιρία [...] με ποσοστό [...] %, που είχε ως αντικείμενο το εμπόριο ιατρικών βοηθημάτων και βρίσκεται σε αδράνεια από το 2009 και β) στην εταιρία [...] με ποσοστό [...] %, που δραστηριοποιείτο στην εισαγωγή και εμπορία ιατρικών βοηθημάτων και λειτούργησε μόνο κατά τα έτη 2010 και 2011 (έκτοτε βρίσκεται σε αδράνεια). Διαχειριστής και των δύο προαναφερθεισών εταιριών είναι ο [...].
- 83) Κατά τα έτη 2010, 2011, 2013 και 2014, η ΚΡΕΞΗΣ εμπορευόταν φίλτρα τεχνητού νεφρού των κατηγοριών Α2 και Β2 συνθετικής μεμβράνης. Συνεργαζόταν με τον οίκο

⁴² Βλ. σχετικά και <http://www.angelini.gr/wps/wcm/connect/gr/Home/About+us/Group/Companies/>.

⁴³ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4386/07.07.2015 επιστολή της εταιρίας ΚΡΕΞΗΣ. Ως μέλος του ο ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν αναφέρει την Γ. ΚΡΕΞΗΣ & ΥΙΟΣ Ο.Ε.

⁴⁴ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 3651/26.05.2016 επιστολή της εταιρίας ΚΡΕΞΗΣ.

ASAHI KASEI MEDICAL EUROPE GmbH Γερμανίας, ο οποίος ανήκει κατά [...] % στον Ιαπωνικό οίκο [...]. Κατά τα ως άνω έτη, η ΚΡΕΞΗΣ πραγματοποίησε πωλήσεις φίλτρων τεχνητού νεφρού μόνο σε δημόσια νοσοκομεία.

- 84) Ο κύκλος εργασιών της ΚΡΕΞΗΣ ανερχόταν σε ευρώ, 379.925,85 για το 2010, 424.594,75 για το 2011 και 276.741,28 για το 2012.

2.2.18. Η εταιρία «Hospal Hellas Εισαγωγή και Εμπορία Ιατρικού Εξοπλισμού Μονοπρόσωπη Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης»

- 85) Η «Hospal Hellas Εισαγωγή και Εμπορία Ιατρικού Εξοπλισμού Μονοπρόσωπη Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης» (εφεξής HOSPAL)⁴⁵ δραστηριοποιείται στην ελληνική αγορά από το 2004, με αντικείμενο την εισαγωγή και εμπορία ιατροφαρμακευτικού εξοπλισμού και αναλωσίμων με σκοπό τη θεραπεία και αντιμετώπιση της νεφρικής ανεπάρκειας. Κατά δήλωσή της σταμάτησε στο σύνολο την εμπορική δραστηριότητα στο τέλος του 2010 κυρίως λόγω οικονομικών λόγων, και παραμένει ως εταιρία χωρίς εμπορική δραστηριότητα για ένα συγκεκριμένο σκοπό. Από το Νοέμβριο του 2011 με απόφαση της μητρικής, η εισαγωγή και εμπορία των προϊόντων της πραγματοποιούνταν από την εταιρία ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ⁴⁶. Κατά δήλωσή της [...].
- 86) Στην υπ' αριθ. πρωτ. 4809/05.07.2016 επιστολή της HOSPAL, αναφέρεται ότι έως και το 2011, η εταιρία [...] αποτελούσε το μοναδικό εταίρο της HOSPAL, με την εταιρία «Gambro AB» με έδρα τη Σουηδία, να είναι μοναδικός μέτοχος της [...] μέχρι και το τέλος του 2011. Εν συνεχεία, περί τα τέλη του 2011, η μητρική εταιρία «Gambro AB» προχώρησε σε μερική απόσχιση των δραστηριοτήτων της προς την εταιρία [...], λαμβάνοντας την απόφαση μεταβίβασης όλων των περιουσιακών στοιχείων της [...] ιαπευθείας στη μητρική εταιρία «Gambro AB», μεταξύ των οποίων και το σύνολο των μεριδίων που κατείχε η [...] στη «HOSPAL». Έκτοτε, η «Gambro AB» παραμένει μοναδικός εταίρος της⁴⁷. Ως εκ τούτου, από το 2010 έως το τέλος του 2012 η εταιρία «Gambro AB» αποτελεί άμεσα ή έμμεσα τον μοναδικό απώτερο ελέγχων μέτοχο της εταιρίας HOSPAL.
- 87) Εν συνεχεία, λόγω της εξαγοράς της Gambro από την εταιρία Baxter Healthcare το Σεπτέμβριο του 2014, η HOSPAL ανήκει πλέον στον όμιλο επιχειρήσεων της Baxter. Συγκεκριμένα, η εταιρία εξακολουθεί να ανήκει στην Gambro AB, η οποία είναι ο μοναδικός εταίρος της, με απώτερο ελέγχοντα μέτοχο του ομίλου την εταιρία [...].
- 88) Η HOSPAL [...] και προμηθευόταν τα προϊόντα (εμπορικά σήματα Arylane και Nephral) [...] από τον όμιλο Gambro ([...]). Κατά το 2010, η εταιρία πραγματοποίησε πωλήσεις φίλτρων και των τεσσάρων κατηγοριών A1, A2, B1, B2 συνθετικής μεμβράνης.

⁴⁵ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 5042/07.08.2015 επιστολή της εταιρίας HOSPAL.

⁴⁶ Ο.π., σελ. 1.

⁴⁷ Βλ. σχετικά διαγράμματα του Ομίλου Gambro συνημμένα στην υπ' αριθ. πρωτ. 4809/05.07.2016 επιστολή της HOSPAL.

- 89) Ο κύκλος εργασιών της HOSPAL ανερχόταν σε ευρώ, 6.257.630,18 για το 2010, ευρώ 274.078,38 για το 2011 και ευρώ 140.790,76 για το 2012.

2.2.19. Η εταιρία «Omicron Medical A.E.»

- 90) Δεν κατέστη εφικτό να υπάρξει επικοινωνία της υπηρεσίας με την εταιρία Omicron Medical A.E. (εφεξής OMICRON), η οποία ήταν μέλος του ομίλου ALAPIS. Συγκεκριμένα, η υπηρεσία απέστειλε σχετική επιστολή παροχής στοιχείων προς την OMICRON η οποία δεν παρελήφθη και επιστράφηκε σε αυτή. Επίσης, η υπηρεσία, παρότι κατεβλήθησαν προσπάθειες, δεν μπόρεσε να εντοπίσει και να επικοινωνήσει με κάποιον αρμόδιο στην εταιρία, βάσει των στοιχείων επικοινωνίας που είχε στη διάθεσή της από τον ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν και άλλες δημόσια διαθέσιμες πηγές στο διαδίκτυο. Ο ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν στο με αρ. πρωτ. 1106/15.02.2016 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αναφέρει ότι δεν διαθέτει περισσότερες πληροφορίες για την OMICRON.
- 91) Περαιτέρω, από την έρευνα της υπηρεσίας προκύπτει ότι η OMICRON απορροφήθηκε από τη BIOCHEM DIAGNOSTICS ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗΣ – ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ – ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΟΥ – ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ & ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ και δ.τ. BIOCHEM DIAGNOSTICS A.E.⁴⁸, με μοναδικό μέτοχο την ALAPIS ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ, ΧΗΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ και το διακριτικό τίτλο ALAPIS ΑΒΕΕ, η οποία έχει πτωχεύσει⁴⁹.

2.3. ΕΤΑΙΡΙΕΣ – ΜΗ ΜΕΛΗ ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2010-2013

2.3.1. Η εταιρία «Nephrodynamic Hellas Ανώνυμη Εταιρεία Ιατρικών Ειδών»

- 92) Η «Nephrodynamic Hellas Ανώνυμη Εταιρεία Ιατρικών Ειδών» (εφεξής NERPHRODYNAMIC)⁵⁰ δραστηριοποιείται από το 2006 με μοναδικό αντικείμενο την εισαγωγή και εμπορία ιατρικών αναλώσιμων νεφρολογικών υλικών για αιμοκάθαρση, όπως φίλτρα αιμοκάθαρσης, αρτηριοφλεβικές γραμμές, φύσιγγες, διαλύματα κ.α.

⁴⁸ ΦΕΚ ΤΑΕ & ΕΠΕ 5018/15.6.2009.

⁴⁹ Η BIOCHEM DIAGNOSTICS A.E. μετονομάστηκε σε «ALAPIS MEDICAL & DIAGNOSTICS ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΟΥ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ & ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ» και δ.τ. «ALAPIS MEDICAL & DIAGNOSTICS», της οποίας μοναδικός μέτοχος και κάτοχος του συνόλου των μετοχών της ήταν η εταιρία με την επωνυμία «NOVO ΑΤΡΕΟΥΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ», με διακριτικό τίτλο «NOVO ATREUS ΑΕ», η οποία με τη σειρά της συγχωνεύτηκε με την «NOVO M.D. ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΟΥ, ΙΑΤΡΙΚΟΥ, ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ, ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ & ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ» και δ.τ. «NOVO M.D.». Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του ΓΕ.ΜΗ η «NOVO M.D.» έχει πτωχεύσει (βλ. ιστοσελίδα <https://www.businessregistry.gr/publicity/-index>).

⁵⁰ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4526/14.07.2015 [...] επιστολή της εταιρίας NERPHRODYNAMIC.

- 93) Η εταιρία δεν ανήκει σε όμιλο επιχειρήσεων και μέτοχοί της είναι οι [...] και [...] με ποσοστά: α) [...]%, [...]%, [...] και [...] αντιστοίχως για τη χρονική περίοδο 2010 έως 2013 και β) [...]%, [...]%, [...] και [...] αντιστοίχως από το 2014. Ο [...] είναι Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρίας⁵¹.
- 94) Ο [...] επίσης ελέγχει και συμμετέχει ως πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος στο Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρίας NEPHROTECH.
- 95) Για τα έτη 2010 έως και 2014, η NEPHRODYNAMIC εμπορευόταν και τις τέσσερις κατηγορίες (A1, A2, B1, B2) φίλτρων τεχνητού νεφρού, [...].
- 96) Ο κύκλος εργασιών της NEPHRODYNAMIC ανερχόταν σε ευρώ, 2.192.034,50 για το 2010, 2.029.208,10 για το 2011 και 1.311.888,98 για το 2012.

2.3.2. Η εταιρία «Μεντισπές Α.Ε.Β.Ε.»

- 97) Η «Μεντισπές Α.Ε.Β.Ε.» (εφεξής ΜΕΝΤΙΣΠΕΣ)⁵² ξεκίνησε τις δραστηριότητές της το 1986 και μετονομάστηκε σε «Rontis Hellas Α.Ε.Β.Ε.» το 2013. Για την περίοδο 2010-2014 έχει ως αντικείμενο τη διανομή αναλωσίμων ιατροτεχνολογικών ειδών (κυρίως υλικά αρθροπλαστικής, τραύματος, οστεοσύνθεσης, εμφυτεύσιμων βηματοδοτών καρδιάς, γραμμών αιμοκάθαρσης, ενδοαγγειακών καθετήρων, οδοντικών εμφυτευμάτων, υλικών αιμαφαίρεσης), βρεφικών γαλάτων σε σκόνη και παιδικών καλλυντικών, και την παραγωγή και συσκευασία γραμμών αιμοκάθαρσης, ενδοαγγειακών καθετήρων και γενοσήμων φαρμακευτικών σκευασμάτων για λογαριασμό τρίτων. Από το Μάιο του 2013 η εταιρία ανήκει στον όμιλο εταιριών Rontis Corporation με έδρα στην Ελβετία, στον οποίο δεν υπάρχουν εταιρίες που να δραστηριοποιούνται στην εμπορία οποιουδήποτε τύπου φίλτρων τεχνητού νεφρού. Η μετοχική της σύνθεση από το 2010 και μετά έχει ως εξής:

Μετοχική σύνθεση ΜΕΝΤΙΣΠΕΣ, 2010 – σήμερα		
Μέτοχος	2010 έως Μάιος 2013	Μάιος 2013 και μετά
[...]	-	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	-
[...]	[...]	-
[...]	[...]	-
[...]	[...]	-

- 98) Η μετοχική σύνθεση της [...] είναι η ακόλουθη:

Μετοχική σύνθεση [...]	
Μέτοχος	Ποσοστό Μετοχών
[...]	[...]
[...]	[...]
[...]	[...]

⁵¹ Βλ. σχετικά ΦΕΚ ΑΕ-ΕΠΕ 12895/27.11.2006 και ΦΕΚ ΑΕ-ΕΠΕ 7080/22.07.2011.

⁵² Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4337/06.07.2015 επιστολή της εταιρίας ΜΕΝΤΙΣΠΕΣ.

[...]	[...]
[...]	[...]

- 99) Κατά δήλωση της ΜΕΝΤΙΣΠΕΣ, τα φίλτρα τεχνητού νεφρού (των κατηγοριών Α1, Α2, Β1 και Β2 συνθετικής μεμβράνης) αποτελούσαν [...] ποσοστό του κύκλου εργασιών της εταιρίας, η οποία εισήγαγε μόνο τις απαραίτητες ποσότητες για τις ανάγκες της αδελφής εταιρίας [...] (πρώην [...]) που διατηρεί μονάδα χρόνιας αιμοκάθαρσης, εκτός από το 2010 που πωλούσε και στη μονάδα αιμοκάθαρσης της Αθηναϊκής κλινικής, η οποία και διέκοψε τη λειτουργία της.
- 100) Η ΜΕΝΤΙΣΠΕΣ είχε [...] με την εταιρία «Fresenius Medical Care» [...] για την προμήθεια της μονάδας χρόνιας αιμοκάθαρσης της αδελφής εταιρίας [...] και της μονάδας αιμοκάθαρσης της [...] από το [...] για [...] έτη. Συνέχιζε να προμηθεύεται από τον εν λόγω οίκο [...].
- 101) Ο κύκλος εργασιών της ΜΕΝΤΙΣΠΕΣ ανερχόταν σε ευρώ, 43.563.627,79 για το 2010, 35.988.463,90 για το 2011 και 35.594.070,52 για το 2012.
- 102) Η ΜΕΝΤΙΣΠΕΣ διεγράφη από μέλος του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν στις 13.04.2009.

2.3.3. Η εταιρία «ΕΡΓΟ Ιατρική Προμηθευτική Ανώνυμη Εταιρεία Γενικού Εμπορίου»

- 103) Η «Ergo Ιατρική Προμηθευτική Ανώνυμη Εταιρεία Γενικού Εμπορίου» (εφεξής ΕΡΓΟ) κατά δήλωσή της έχει σταματήσει την πώληση φίλτρων τεχνητού νεφρού στην Ελληνική αγορά από το 2010. Προσκόμισε στην Υπηρεσία κατάσταση πωλήσεων του 2010 που αφορά φίλτρα MF1840 (medium flux) από συνθετική μεμβράνη χωρίς να προχωρήσει σε απάντηση των ερωτημάτων της Υπηρεσίας. Η ΕΡΓΟ διεγράφη από μέλος του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν στις 13.04.2009⁵³. Στην υπ' αριθ. πρωτ. 4110/09.06.2016 επιστολή της αναφέρει ότι «[...] Η εταιρεία βρίσκεται σε διαδικασία εκκαθάρισης και αναμένουμε τον διορισμό εκκαθαριστού [...]».

2.3.4. Η εταιρία «Βιοσέρ Α.Ε. Βιομηχανία Παρασκευής Ορρών»

- 104) Η «Βιοσέρ Α.Ε. Βιομηχανία Παρασκευής Ορρών» (εφεξής ΒΙΟΣΕΡ) σε απάντηση σχετικής επιστολής προς την Υπηρεσία ανέφερε ότι δεν έχει παράξει, εμπορευτεί, διανείμει ή συνάψει συμβάσεις ή συμφωνίες εμπορικής συνεργασίας με οποιαδήποτε εταιρία για φίλτρα τεχνητού νεφρού την περίοδο 2010 – 2014. Η ΒΙΟΣΕΡ διεγράφη από μέλος του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν στις 13.04.2009⁵⁴.

2.3.5. Η εταιρία «Ξενοφών Γερμανός & Σία Ο.Ε.»

- 105) Η «Ξενοφών Γερμανός & Σία Ο.Ε.» (εφεξής ΓΕΡΜΑΝΟΣ)⁵⁵ ιδρύθηκε το 1982 με αντικείμενο το χονδρικό εμπόριο επιδεσμικού υλικού. Από το 2014 η εταιρία παύει

⁵³ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 6589/06.11.2015 επιστολή της εταιρίας ΕΡΓΟ.

⁵⁴ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4561/14.07.2015 επιστολή της εταιρίας ΒΙΟΣΕΡ.

⁵⁵ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 1588/01.03.2016 επιστολή της εταιρίας ΓΕΡΜΑΝΟΣ.

νομικώς να υφίσταται. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την απάντηση της εταιρίας, στις 06.11.2014 βάσει ιδιωτικού συμφωνητικού, το οποίο κατατέθηκε σύμφωνα με τα όσα ο νόμος ορίζει, στη Δ.Ο.Υ. ΨΥΧΙΚΟΥ (α/α 615/7-11-14), στο αρμόδιο Εμπορικό Επιμελητήριο (ΓΕΜΗ) και το Πρωτοδικείο Αθηνών, αποφασίστηκε η λύση της εταιρίας.

- 106) Η εταιρία δεν ανήκε σε όμιλο επιχειρήσεων και νόμιμος εκπρόσωπος και διαχειριστής αυτής ήταν ο [...]. **Κατά δήλωσή της, η ΓΕΡΜΑΝΟΣ ουδέποτε εισήγαγε ή διακίνησε φίλτρα τεχνητού νεφρού των κατηγοριών Α1, Α2, Β1 και Β2, κατά τη χρονική περίοδο 2010-2014.** Η ΓΕΡΜΑΝΟΣ διεγράφη από μέλος του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν στις 13.04.2009.

2.3.6. Η εταιρία «Διαφάρμ Α.Ε.»

- 107) Η ΔΙΑΦΑΡΜ Α.Ε. διεγράφη από μέλος του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν στις 13.04.2009. Δεν κατέστη εφικτό να υπάρξει επικοινωνία της Υπηρεσίας με την εν λόγω εταιρία. Συγκεκριμένα, η Υπηρεσία παρότι κατεβλήθησαν προσπάθειες, δεν μπόρεσε να εντοπίσει και να επικοινωνήσει με κάποιον αρμόδιο στην εταιρία, βάσει των στοιχείων επικοινωνίας που είχε στη διάθεσή της από τον ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν και άλλες δημόσια διαθέσιμες πηγές στο διαδίκτυο. Επίσης ο ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν στο με αρ. πρωτ. 1106/15.02.2016 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αναφέρει ότι δεν διαθέτει περισσότερες πληροφορίες για την εταιρία.

2.4. Η εταιρία «Elfa Pharmaceuticals – Κ. Ελευθεριάδης και Σία Ε.Ε.»

- 108) Η ELFA ξεκίνησε τη δραστηριότητά της ως Ο.Ε. το 1997 και μετετράπη σε Ε.Ε. το 2005, έχοντας ως αντικείμενο την εισαγωγή και εμπορία φίλτρων τεχνητού νεφρού, γραμμών αίματος και υλικών αιμοκάθαρσης⁵⁶.
- 109) Το εταιρικό κεφάλαιο της ELFA από το 2007 έως τον Αύγουστο του 2014 ανήκε κατά [...] % στον [...] (ομόρρυθμος εταίρος) και [...] % στη [...] (ετερόρρυθμος εταίρος). Από τον Αύγουστο του 2014 το εταιρικό κεφάλαιο ανήκε κατά [...] % στον [...] και [...] % στο [...] ⁵⁷. Στις 01.04.2015, η ELFA συγχωνεύθηκε διά απορρόφησης με την ΝΤΙΑΛ.
- 110) Η εταιρία για τα έτη 2012 έως 2014 εμπορευόταν φίλτρα των κατηγοριών Α2 και Β2 με τα εμπορικά σήματα (brands) α) ASAHI APS-U (για την κατηγορία Α2 από το 2010 έως το 2014), β) LEOCEED-H (για την κατηγορία Α2 από το 2012 έως το 2014) και γ) LEOCEED-N (για την κατηγορία Β2 από το 2012 έως το 2014). Οι εταιρίες με τις οποίες έχει συνάψει [...] για την [...] των προϊόντων τους στην Ελλάδα είναι οι α) ASAHI KASEI MEDICAL Co. Ltd. Ιαπωνίας για την περίοδο 2010 έως 2014 και β) NxStage Medical, Inc. που εδρεύει στις Η.Π.Α. για την περίοδο 2012 έως 2014. Κατά δήλωσή της, η ELFA δεν είχε προμηθεύσει δημόσια νοσοκομεία της

⁵⁶ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4426/09.07.2015 επιστολή της εταιρίας ELFA.

⁵⁷ Βλ. ανωτέρω για τις εταιρίες στις οποίες συμμετέχει ο [...].

χώρας με φίλτρα κατά το διάστημα 2010 έως 2014, οι πωλήσεις της αφορούσαν μόνο ιδιωτικές κλινικές.

2.4.1. Η εταιρία «Baxter Hellas E.Π.Ε.»

- 111) Η «Baxter Hellas E.Π.Ε.» (εφεξής BAXTER)⁵⁸ ξεκίνησε τη δραστηριότητά της το 1990, έχοντας ως αντικείμενο την εμπορία προϊόντων για την αντιμετώπιση της αιμορροφιλίας, αυτοάνοσων νοσημάτων, λοιμώδων νόσων, της νεφρικής νόσου και άλλων χρόνιων και οξείων ιατρικών καταστάσεων. Το 2013, ο όμιλος Baxter προχώρησε στην εξαγορά της εταιρίας Gambro σε παγκόσμιο επίπεδο. Από τον Ιανουάριο του 2016, η BAXTER ανέλαβε την απευθείας πώληση στην ελληνική αγορά και των προϊόντων Gambro, συμπεριλαμβανομένων των φίλτρων τεχνητού νεφρού.
- 112) Κατά δήλωση της εταιρίας, η μετοχική σύνθεση της BAXTER έχει παραμείνει αμετάβλητη από την ίδρυσή της, με 2 μετόχους, την εταιρία [...] με έδρα στο Ηνωμένο Βασίλειο [...], και την εταιρία [...] με έδρα στις ΗΠΑ [...]. Βάσει του συνημμένου υποβληθέντος διαγράμματος, απώτερος ελέγχοντας μέτοχος του ομίλου είναι η εταιρία [...].
- 113) Κατά δήλωση της εταιρίας, η BAXTER κατά τη χρονική περίοδο 2010 έως 2014, είχε σύμβαση [...] για συγκεκριμένους τύπους φίλτρων με τις εταιρίες DIOPHAR (έναρξη συνεργασίας του ομίλου με την εν λόγω εταιρία το 1982) και APHTH (έναρξη συνεργασίας το 1999).

2.5. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΜΕΛΩΝ ΚΑΙ ΜΗ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν

- 114) Από τα αναφερόμενα σχετικά με τα ερευνώμενα μέρη προκύπτουν οι κάτωθι σχέσεις μεταξύ των μελών και μη μελών του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν:
- Μέτοχοι της ΒΕΡΜΑ κατά την περίοδο 1.1.2010 – 29.6.2013 είναι η [...], ενώ ο ελέγχων μέτοχος της ΒΕΡΜΑ κατά την ίδια περίοδο, [...], ήταν και διαχειριστής της εταιρίας ΓΑΜΒΡΟΥΛΗΣ.
 - Η DOCTOPHARMA είναι θυγατρική εταιρία της DOCTUM , η οποία συμμετέχει κατά [...] % στο κεφάλαιο της πρώτης.
 - Ο Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρίας ELFA (μη μέλος του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν) συμμετέχει κατά [...] % στο μετοχικό κεφάλαιο της ΝΤΙΑΛ.
 - Ο ελέγχων μέτοχος και Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της NEPHROTECH συμμετέχει κατά [...] % στο μετοχικό κεφάλαιο της NEPHRODYNAMIC.

⁵⁸ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 2884/18.04.2016 επιστολή της εταιρίας BAXTER.

3. ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΓΟΡΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ / ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

3.1. ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ⁵⁹

- 115) Όπως έχει κριθεί⁶⁰, η αγορά τεχνητού νεφρού, η οποία περιλαμβάνει προϊόντα όπως τα φίλτρα τεχνητού νεφρού, φύσιγγες και γραμμές, κ.α., αποτελεί, καταρχήν, διακριτή σχετική αγορά της ευρύτερης αγοράς του ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού και αναλώσιμων. Επίσης, τα φίλτρα τεχνητού νεφρού προσφέρονται από τις προμηθεύτριες εταιρίες μαζί με τις κατάλληλες, συμβατές με τον τύπο του μηχανήματος (και όχι του φίλτρου), αρτηριοφλεβικές γραμμές. Από την έρευνα της υπηρεσίας προκύπτει ότι στην τιμή αγοράς των φίλτρων τεχνητού νεφρού συμπεριλαμβάνεται και το κόστος αγοράς των εν λόγω γραμμών αίματος⁶¹.
- 116) Περαιτέρω διάκριση των φίλτρων τεχνητού νεφρού μπορεί να λάβει χώρα βάσει κάποιων βασικών συστατικών τους στοιχείων και χαρακτηριστικών, όπως κυρίως α) το υλικό των μεμβρανών τους (κυτταρίνη, υποκατάστατα κυτταρίνης, συνδυασμός κυτταρίνης/συνθετικού υλικού και συνθετικές μεμβράνες όπως π.χ. πολυσουλφόνη, πολυαμίδη κ.τ.λ.) και β) η χαμηλή ή υψηλή διαβατότητα (διαπερατότητα) της μεμβράνης που εξαρτάται από το συντελεστή υπερδιήθησης KUF, γ) το εμβαδόν της επιφάνειας και το πάχος της μεμβράνης, δ) οι καθάρσεις ουσιών (ουρίας και κρεατινίνης) ε) ο όγκος πλήρωσης με αίμα, η μέθοδος αποστείρωσης κ.α.⁶²
- 117) Ενόψει των ανωτέρω, και λαμβάνοντας υπόψη α) τη σχεδόν απόλυτη υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς μεταξύ φίλτρων διαφορετικού τύπου, καθώς η πλειοψηφία των εταιριών του κλάδου διαθέτει συγκεκριμένους τύπους φίλτρων και για τις τέσσερις κατηγορίες A1, A2, B1 & B2, β) το γεγονός ότι δεν υπάρχει διαφοροποίηση ως προς τις εταιρίες εμπορίας φίλτρων που προμηθεύουν τα δημόσια και τα ιδιωτικά νοσοκομεία/κλινικές, γ) την κατηγοριοποίηση των φίλτρων και τις ανάγκες που καλούνται να καλύψουν βάσει της Διακήρυξης, καθώς και τις τιμές του Παρατηρητηρίου, δ) το γεγονός τα φίλτρα τεχνητού νεφρού προσφέρονται από τις προμηθεύτριες εταιρίες μαζί με τις κατάλληλες αρτηριοφλεβικές γραμμές και ε) το γεγονός ότι οι υπό έρευνα επιχειρήσεις και ένωση επιχειρήσεων επικέντρωσαν την αντι-ανταγωνιστική τους συμπεριφορά συλλήβδην σε όλους τους τύπους φίλτρων, **ως σχετική αγορά προϊόντος της παρούσας θεωρείται η αγορά εμπορίας φίλτρων τεχνητού νεφρού συνθετικής μεμβράνης και αρτηριοφλεβικών γραμμών σε δημόσια νοσοκομεία και ιδιωτικές κλινικές της χώρας.**

⁵⁹ Η σχετική αγορά υπηρεσιών περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων ή υπηρεσιών που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμα ή δυνάμενα να υποκατασταθούν μεταξύ τους λόγω των χαρακτηριστικών, των τιμών τους και της σκοπούμενης χρήσης τους.

⁶⁰ Βλ. σχετικά Αποφάσεις υπ' αριθ. 103/1998, 328/V/2007, 361/V/2007 της ΕΑ.

⁶¹ Βλ. σχετικά ΜΕΡΟΣ Β' της Διακήρυξης «ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΦΙΛΤΡΩΝ ΤΕΧΝΗΤΟΥ ΝΕΦΡΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΙΜΟΚΑΘΑΡΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΛΑΓΩΝ» της ΕΠΥ, σελ. 44.

⁶² Βλ. ενδεικτικά την υπ' αριθ. πρωτ. 2563/03.04.2014 επιστολή της κλινικής «Iασώ General».

3.2. ΣΧΕΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΓΟΡΑ⁶³

- 118) Τα φίλτρα των εταιριών εμπορίας προσφέρονται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού, καθώς η εμπορική πολιτική των εταιριών δεν διαφοροποιείται βάσει γεωγραφικών κριτηρίων. Ως εκ τούτου, **ως σχετική γεωγραφική αγορά της παρούσας ορίζεται το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.**

4. ΑΓΟΡΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΦΙΛΤΡΩΝ ΤΕΧΝΗΤΟΥ ΝΕΦΡΟΥ ΣΥΝΘΕΤΙΚΗΣ ΜΕΜΒΡΑΝΗΣ ΚΑΙ ΑΡΤΗΡΙΟΦΛΕΒΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ

4.1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΦΙΛΤΡΩΝ ΤΕΧΝΗΤΟΥ ΝΕΦΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- 119) Τα φίλτρα τεχνητού νεφρού λειτουργούν αποκλειστικά σε συνδυασμό με γραμμές αίματος (αρτηριοφλεβικές γραμμές)⁶⁴ και διακρίνονται σε τέσσερις (4) κατηγορίες ανάλογα με τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους: A1, A2, B1, και B2⁶⁵. Οι κατηγορίες A1 και A2 αφορούν στα φίλτρα υψηλής διαπερατότητας «high-flux», ενώ οι κατηγορίες B1 και B2 περιλαμβάνουν φίλτρα χαμηλής διαπερατότητας «low flux».
- 120) Η προμήθεια φίλτρων τεχνητού νεφρού (με τις απαραίτητες αρτηριοφλεβικές γραμμές) σε δημόσια νοσοκομεία μέχρι να τεθεί σε λειτουργία το Παρατηρητήριο Τιμών Προμηθειών Υγείας (εφεξής Παρατηρητήριο Τιμών) το 2010, ρυθμιζόταν με τις διατάξεις του νόμου 2955/2001 «Προμήθειες Νοσοκομείων και λοιπών μονάδων υγείας των Πε.Σ.Υ. και άλλες διατάξεις»⁶⁶, στο άρθρο 7 παρ. 2 του οποίου προβλεπόταν νομοθετική εξουσιοδότηση ώστε με Κοινή Υπουργική Απόφαση (εφεξής ΚΥΑ) να καθορίζονται οι ανώτατες τιμές προμήθειας διάφορων υλικών προς τα νοσοκομεία χωρίς διαγωνισμό. Ειδικότερα:
- 121) Η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 7 του Ν. 2955/2001 όριζε ότι με Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) μπορεί να καθορίζεται *«ανώτατη τιμή προμήθειας χωρίς διαγωνισμό, συγκεκριμένων υλικών που δεν είναι συγκρίσιμα, καθώς και υλικών, των οποίων ο χαρακτηρισμός ως πλέον κατάλληλων προς χρήση εξαρτάται από τις ιδιαιτερότητες του συγκεκριμένου ασθενούς [...]»*. Η διάταξη αυτή συμπληρώθηκε με το άρθρο 13 του Ν. 3297/2004 «Συνήγορος του Καταναλωτή-Θέματα ΥΠΙΑΝ-Λαϊκές Αγορές- Συγκοινωνιακά κλπ»⁶⁷ **περιλαμβάνοντας και τα Φίλτρα Αιμοκάθαρσης**

⁶³ Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις πωλούν τα σχετικά προϊόντα υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού και η οποία μπορεί να διακριθεί από άλλες γειτονικές γεωγραφικές περιοχές, ιδίως λόγω των αισθητά διαφορετικών συνθηκών ανταγωνισμού που επικρατούν σε αυτές.

⁶⁴ Οι γραμμές αίματος είναι ένα σετ που αποτελείται από το αρτηριακό σκέλος, το οποίο προσάγει το αίμα στο φίλτρο και το φλεβικό σκέλος το οποίο απάγει το καθαρό αίμα στον ασθενή.

⁶⁵ Βάσει της υπ' αρ. 3/2010 Διακήρυξης της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

⁶⁶ ΦΕΚ 256/Α/2.11.2001.

⁶⁷ ΦΕΚ 259/Α/23.12.2004.

Τεχνητού Νεφρού⁶⁸ και όπως αναφέρεται κατωτέρω, καταργήθηκε με το άρθρο 37 του Ν. 3784/2009 (ΦΕΚ Α' 137/7.8.2009).

- 122) Το έτος **2003** με την ΚΥΑ υπ' αριθ. 8130/30.12.2003⁶⁹ καθορίστηκε η ανώτατη τιμή προμήθειας του είδους «*Φίλτρα Αιμοκάθαρσης Τεχνητού νεφρού μετά των απαραίτητων αρτηριοφλεβικών γραμμών' χωρίς διαγωνισμό, υλικών που δεν είναι συγκρίσιμα, καθώς και υλικών των οποίων ο χαρακτηρισμός ως πλέον κατάλληλων προς χρήση εξαρτάται από τις ιδιαιτερότητες του συγκεκριμένου ασθενούς*». Η απόφαση αυτή είχε καταρχήν ισχύ από 1.1.2004 έως 31.12.2006. Οι ανώτατες τιμές των φίλτρων αιμοκάθαρσης τεχνητού νεφρού (πλην των ειδικών φίλτρων, ειδικών μεθόδων που αναφέρονται στον Πίνακα Β' της Υπουργικής Απόφασης) που αναφέρονται σε αυτήν την Υπουργική Απόφαση (Πίνακας Α της ΚΥΑ) κυμαίνονταν από **35 ευρώ** έως **66,5 ευρώ** ανά ονομασία φίλτρου με περιγραφή της μεμβράνης της επιφάνειας αυτής, του ποσοστού ασθενών/συνεδριών και με αναφορά των προμηθευτριών εταιριών που τα εισήγαγαν στην Ελληνική αγορά.
- 123) Το έτος **2005**, με την ΚΥΑ υπ' αριθ. ΔΥ6α/οικ 38609⁷⁰, τροποποιήθηκε η προαναφερθείσα ΚΥΑ 8130/30.12.2003 ως εξής: «*Οι ανώτατες τιμές, μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α., Φίλτρων Αιμοκάθαρσης Τεχνητού Νεφρού μετά των απαραίτητων αρτηριοφλεβικών γραμμών όπως καθορίστηκαν με την υπ' αριθμ. 8130/30.12.2003 Κοινή Υπουργική Απόφαση μειώνονται σε ποσοστό είκοσι περίπου επί τοις εκατό (20%) και στρογγυλοποιούνται προς τις κατώτερες ακέραιες μονάδες/πεντάδες/δεκάδες. Οι ανώτατες τιμές των υλικών που προκύπτουν από τη μείωση αυτή αναφέρονται στους συνημμένους Πίνακες Α (Φύλλα 10) και Β (Φύλλα 2) και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της παρούσας. Στις εν λόγω νέες τιμές ή στις χαμηλότερες που θα προκύψουν από τη διαγωνιστική διαδικασία, που θα πρέπει να γίνει άμεσα και να συνταχθεί σχετική σύμβαση, θα παρέχεται πρόσθετη έκπτωση 5% εφόσον τα εκδιδόμενα τιμολόγια εξοφληθούν εντός 90 ημερών από την αποδεδειγμένη ημερομηνία παράδοσης και παραλαβής αυτών και υπό την προϋπόθεση ότι έχει συντελεστεί η οριστική παραλαβή των υλικών. Η παρούσα ισχύει από 1.5.2005 μέχρι 31.12.2006. Κατά τα λοιπά ισχύει ως έχει, η αναφερόμενη απόφαση*». Οι ανώτατες τιμές για τα φίλτρα αιμοκάθαρσης τεχνητού νεφρού που αναφέρονται στον σχετικό Πίνακα Α' της ΚΥΑ (πλην των ειδικών φίλτρων, ειδικών μεθόδων που αναφέρονται στον Πίνακα Β' της Υπουργικής Απόφασης) κυμαίνονταν από **25 ευρώ** έως **50 ευρώ** ανά ονομασία φίλτρου με περιγραφή της μεμβράνης, της επιφάνειας αυτής, του ποσοστού ασθενών/συνεδριών και με αναφορά των προμηθευτριών εταιριών που εισήγαγαν στην Ελληνική αγορά τον κάθε τύπο φίλτρου.
- 124) Το έτος **2006**, η ΚΥΑ υπ' αριθ ΔΥ6α/Γ.Π./οικ. 60677⁷¹, τροποποίησε και συμπλήρωσε τις ανωτέρω υπ' αριθμ. 8130/30.12.2003 και

⁶⁸ Άρθρο 13 Ν. 3297/2004: «*1. Στο τέλος της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του Ν. 2955/2001 (ΦΕΚ 256 Α' /2.11.2001) προστίθεται η φράση: 'καθώς και Φίλτρων Αιμοκάθαρσης Τεχνητού Νεφρού, Συστημάτων Περιτοναϊκής Κάθαρσης, Βελόνων Τεχνητού Νεφρού και οστομικών υλικών'*».

⁶⁹ ΦΕΚ 1952/Β/30.12.2003.

⁷⁰ ΦΕΚ 518/Β/19.04.2005.

⁷¹ ΦΕΚ 697/Β/07.06.2006.

ΔΥ6α/Γ.Π./38609/12.4.2005 Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις εντάσσοντας «συμπληρωματικά Φίλτρα Αιμοκάθαρσης μετά των απαραίτητων αρτηριοφλεβικών γραμμών», βάσει των τεχνικών τους χαρακτηριστικών, με τις αντίστοιχες ανώτατες τιμές, χωρίς διαγωνισμό, υλικών που δεν είναι συγκρίσιμα, καθώς και υλικών των οποίων ο χαρακτηρισμός ως πλέον κατάλληλων προς χρήση εξαρτάται από τις ιδιαιτερότητες του κάθε ασθενούς». Η ισχύς της ως άνω απόφασης ορίστηκε αρχικά μέχρι τις 31.12.2006 και παρατάθηκε έως τις 30.6.2007 με την υπ' αριθ. ΥΑ ΔΥ6α/Γ.Π./οικ 19745⁷². Βάσει της απόφασης αυτής, οι ανώτατες τιμές για τα φίλτρα καθορίστηκαν από **30 ευρώ** έως **50 ευρώ** ανά τύπο φίλτρου (πλην των ειδικών φίλτρων, ειδικών μεθόδων του Πίνακα Β' της Υπουργικής Απόφασης), με αναφορά των προμηθευτριών εταιριών που τα εισήγαγαν στην Ελληνική αγορά. Επίσης, η ΚΥΑ υπ' αριθμ. ΔΥ6α/Γ.Π./οικ. 107805⁷³ το έτος 2006 τροποποίησε και συμπλήρωσε την ΚΥΑ ΔΥ6α/Γ.Π./οικ. 60677 προσθέτοντας στον Πίνακα Α' τα φίλτρα αιμοκάθαρσης με Α/Α 199 Α – 219 Α της προμηθεύτριας εταιρίας «VERMA DRUGS ABEE» του οίκου ASAHI KASEI MEDICAL CO, LTD προέλευσης Ιαπωνίας (με ανώτατες τιμές για τα ανωτέρω φίλτρα από **25 ευρώ** έως **50 ευρώ**), και ορίζοντας ότι τα φίλτρα αιμοκάθαρσης με Α/Α από 137 -140 του Πίνακα Α' θα διατίθεντο και από την εταιρία «VERMA DRUGS ABEE» του οίκου ASAHI KASEI MEDICAL CO, LTD, προέλευσης Ιαπωνίας.

- 125) Το **2007**, με την ΚΥΑ υπ' αριθ. ΔΥ6α/Γ.Π./οικ. 19745⁷⁴ παρατάθηκε ο χρόνος ισχύος των ανωτέρω κοινών υπουργικών αποφάσεων⁷⁵ κατά έξι μήνες ήτοι έως τις 30.06.2007, ενώ με την ΚΥΑ υπ' αριθ. ΔΥ6α/Γ.Π./οικ. 111487⁷⁶ παρατάθηκε εκ νέου ο χρόνος ισχύος των σχετικών κοινών υπουργικών αποφάσεων⁷⁷ για έξι μήνες, ήτοι έως τις 31.12.2007, ενώ το **2008**, με την ΚΥΑ υπ' αριθ. ΔΥ6α/Γ.Π./οικ. 50652⁷⁸ υπήρξε νέα παράταση του χρόνου ισχύος των κοινών υπουργικών αποφάσεων⁷⁹ από 1.1.2008 έως τις 30.06.2008. Τέλος, το **2009**, ο Ν. 3784/2009⁸⁰ με τη διάταξη του άρθρου 37 κατήργησε την παρ. 2 του άρθρου 7 του Ν. 2955/2001, όπως αυτή είχε συμπληρωθεί με το άρθρο 13 του Ν. 3297/2004, ήτοι το νομοθετικό έρεισμα των ως άνω ΚΥΑ. Σημειώνεται εδώ ότι, όπως επισημαίνει η **Επιτροπή Προμηθειών Υγείας**

⁷² ΦΕΚ Β' 249/27.2.2007.

⁷³ ΦΕΚ 1395/Β/14.09.2006.

⁷⁴ ΦΕΚ 249/Β/27.2.2007

⁷⁵ Συγκεκριμένα, παρατάθηκε η ισχύς των η ισχύς των υπ' αριθ. ΔΥ6α/38611/ 12.4.2005 (ΦΕΚ 518/Β/19.4.2005), ΔΥ6α/38609/12.4.2005 (ΦΕΚ 518/Β/19.4.2005) όπως τροποποιήθηκε με τις υπ' αριθμ. ΔΥ6α/ΔΥ6α/60677/22.5.2006, (ΦΕΚ697/Β/7.6.2006) και ΔΥ6α/107805/8.9.2006 (ΦΕΚ 1395/14.9.2006) και 5163/9.8.2005 (ΦΕΚ 1126/10.8.2005) Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων.

⁷⁶ ΦΕΚ 1819/Β/11.09.2007.

⁷⁷ Συγκεκριμένα, παρατάθηκε η ισχύς των η ισχύς των υπ' αριθ. ΔΥ6α/38611/12.4.2005 (ΦΕΚ 518/Β/19.4.2005), 5163/9.8.2005 (ΦΕΚ 1126/Β/10.8.2005), 38609/12.4.2005 (ΦΕΚ 518/Β/19.4.2005) όπως συμπληρώθηκε με τις υπ' αριθμ. ΔΥ6α/60677/22.5.2006 (ΦΕΚ 697/Β/7.6.2006) και ΔΥ6α/107805/8.9.2006 (ΦΕΚ 1395/14.9.2006) Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων.

⁷⁸ ΦΕΚ 668/Β/16.04.2008.

⁷⁹ Συγκεκριμένα, παρατάθηκε η ισχύς των η ισχύς των υπ' αριθ. ΔΥ6α/38611/12.4.2005 (ΦΕΚ 518/Β/19.4.2005), 5163/9.8.2005 (ΦΕΚ 1126/Β/10.8.2005), 38609/12.4.2005 (ΦΕΚ 518/Β/19.4.2005) όπως συμπληρώθηκε με τις υπ' αριθμ. ΔΥ6α/60677/22.5.2006 (ΦΕΚ 697/Β/7.6.2006) και ΔΥ6α/107805/8.9.2006 (ΦΕΚ 1395/14.9.2006) και ΔΥ6α/11487/31.8.2007 (ΦΕΚ 1819/Β/11.9.2007) Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων.

⁸⁰ ΦΕΚ Α 137/07.08.2009.

στην υπ' αριθ. πρωτ. 5157/18.7.2016 επιστολή της στην Υπηρεσία⁸¹, το χρονικό διάστημα που διέδραμε από την έκδοση του Ν. 3784/2009 έως την 28η Μαΐου 2010, οπότε πραγματοποιήθηκε η πρώτη ανάρτηση στο Παρατηρητήριο Τιμών της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας, οι δημόσιοι φορείς υγείας προμηθεύονταν τα φίλτρα τεχνητού νεφρού σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από τις διατάξεις περί προμηθειών διαδικασίες (Π.Δ. 118/2007, Π.Δ. 60/2007, διαγωνιστικές διαδικασίες, διαπραγμάτευση κ.α.), οι δε επιτευχθείσες τιμές αυτές προέκυπταν από τις εκάστοτε διαγωνιστικές διαδικασίες του κάθε φορέα.

- 126) Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ότι με το Ν. 3580/2007 «Προμήθειες Φορέων εποπτευομένων από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και άλλες διατάξεις»⁸² συστάθηκε η **Επιτροπή Προμηθειών Υγείας (ΕΠΥ)** στο Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ως αυτοτελής δημόσια υπηρεσία με διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια υπαγόμενη απευθείας στον Υπουργό Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Σύμφωνα με το αρ. 3 του ανωτέρω νόμου στις αρμοδιότητες της ΕΠΥ, η οποία έχει την ευθύνη του στρατηγικού και επιχειρησιακού σχεδιασμού του συστήματος προμηθειών στον Τομέα της Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων: « (α) η κατάρτιση, με τη σύμπραξη του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, του Προγράμματος Προμηθειών και Υπηρεσιών των νομικών προσώπων του άρθρου 9 παράγραφος 1^[83] του παρόντος [...] (β) ο καθορισμός της προσήκουσας, κατά περίπτωση, διαγωνιστικής διαδικασίας, η σύνταξη προτύπων διακηρύξεων και συμβάσεων και η παρακολούθηση της εκτέλεσης των συμβάσεων αυτών κατ' εφαρμογή των διατάξεων για τις συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών του Δημοσίου της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας ... ».
- 127) Η Επιτροπή Προμηθειών Υγείας το 2009, στην υπ' αριθμ. πρωτ. 17817/28.08.2009 εγκύκλιο της προς τους Διοικητές των Υγειονομικών Περιφερειών Ελλάδος, στην οποία αναφέρει να ενημερώσουν αντιστοίχως τους εποπτευόμενους φορείς τους (ενν. δημόσια νοσοκομεία), ενημερώνει ότι με την κατάργηση παρ. 2 του άρθρου 7 του Ν. 2955/2001 σε εφαρμογή του άρθρου 37 του Ν. 3784/2009 από τις 7.8.2009 και εφεξής δεν ισχύει οποιαδήποτε ΚΥΑ για τον καθορισμό ανώτατης τιμής προμήθειας χωρίς διαγωνισμό συγκεκριμένων υλικών συμπεριλαμβανομένων και των φίλτρων αιμοκάθαρσης τεχνητού νεφρού και καλεί όλους τους εποπτευόμενους φορείς των διοικητών ΥΠΕ να προβούν άμεσα σε έρευνα αγοράς και συλλογή προσφορών, έτσι ώστε να καλύψουν τις άμεσες ανάγκες τους και σε τιμές που δεν θα υπερέβαιναν τις

⁸¹ Στην υπ' αριθ. πρωτ. 5157/18.7.2016 επιστολή της στην Υπηρεσία η Επιτροπή Προμηθειών Υγείας αναφέρει ότι εξέδωσε τις ακόλουθες τρεις εγκυκλίους αναφορικά με τον τρόπο προμήθειας υλικών και υπηρεσιών: 1) Την υπ' αριθμ. 4516/25-5-2010 εγκύκλιο με θέμα ««Οδηγίες για την διεκπεραίωση αιτημάτων των Φορέων, μετά από την ισχύ του Προγράμματος Προμηθειών και Υπηρεσιών Υγείας (Π.Π.Υ.Υ.) 2010», 2) Την υπ' αριθμ. 17817/28-8-2009 εγκύκλιο με θέμα «Κατάργηση διάταξης για τον καθορισμό ανώτατης τιμής προμήθειας υλικών (άρθρο 7 παράγραφος 2 του Ν.2955/2-11 - 2001, ΦΕΚ Α 256)» και 3) Την υπ' αριθμ. 18649/15-9-2009 εγκύκλιο με θέμα «Διευκρινιστικές οδηγίες για την υπ' αριθμ. 17817/28-8-2009, εγκύκλιο της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας».

⁸² ΦΕΚ Α' 134/18.06.2007.

⁸³ Το άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 3580/2007 ορίζει: «Στις διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγονται οι προμήθειες και οι υπηρεσίες, όπως ειδικότερα ορίζονται στο επόμενο άρθρο για την κάλυψη των αναγκών όλων των δημόσιων νομικών προσώπων και υπηρεσιών που λειτουργούν με τη μορφή Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ. και εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης».

ανώτατες τιμές των ΚΥΑ που ίσχυαν έως τότε, ή τις αντίστοιχες τιμές των σχετικών συμβάσεων, κατά περίπτωση, ενόψει της διεξαγωγής και ολοκλήρωσης σχετικών κεντρικών διαγωνιστικών διαδικασιών, προκειμένου να συναφθούν συμφωνίες – πλαίσιο για την προμήθεια φίλτρων τεχνητού νεφρού με το νέο θεσμικό πλαίσιο⁸⁴.

- 128) Εν συνεχεία, το 2010, με την παρ. 2 του άρθρου 24 του Ν. 3846/2010 «Θέματα εργασιακά-κοινων. ασφάλισης-ΟΑΕΕ-ΟΓΑ-ιατροφ/κή περίθαλψη»⁸⁵ προστέθηκε στις αρμοδιότητες της ΕΠΥ η δημιουργία βάσης δεδομένων παρατηρητηρίου τιμών. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την περίπτωση ιζ που προστέθηκε στο άρθρο 3 του Ν. 3580/2007 στις αρμοδιότητες της ΕΠΥ ανήκει: « [...] Η δημιουργία βάσης δεδομένων παρατηρητηρίου τιμών για τον έλεγχο των τιμών όλων των ειδών που αναφέρονται στο άρθρο 10 του ν. 3590/2007 με βάση τις τιμές όλων των χωρών της Ε.Ε. με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης καθορίζονται οι όροι και οι κανόνες λειτουργίας του και οι προϋποθέσεις δημοσιότητάς του». Κατ' εξουσιοδότηση αυτής της διάταξης εξεδόθη το 2010 η Υπουργική Απόφαση 8/31.05.2010⁸⁶, η οποία καθόρισε τους όρους και κανόνες λειτουργίας του Παρατηρητηρίου Τιμών όλων των ειδών του άρθρου 10 του Ν. 3580/2007⁸⁷ και τις προϋποθέσεις δημοσιότητας αυτών.
- 129) Σύμφωνα με την παρ. 2 της ως άνω ΥΑ (8/31.05.2010), στόχος του Παρατηρητηρίου Τιμών είναι να συλλέγει στοιχεία καθώς και τιμές όλων των ειδών του άρθρου 10 του Ν. 3580/2007. Οι όροι και οι κανόνες λειτουργίας του Παρατηρητηρίου Τιμών καθορίζονται από την ΥΑ ως εξής: «1. το παρατηρητήριο τιμών στηρίζεται σε ηλεκτρονική εφαρμογή, υπό μορφή βάσης δεδομένων, η οποία θα περιέχει την κωδικοποιημένη πληροφορία των ειδών του άρθρου 10 του ν. 3580/07. Η πρόσβαση στην εφαρμογή θα είναι διαβαθμισμένη, 2. Το παρατηρητήριο λαμβάνει ως βάση τη χαμηλότερη τιμή που έχει επιτευχθεί για τα είδη του άρθρου 10 του Ν. 3580/07 από τους φορείς του άρθρου 9 παρ. 1, την εγκύκλιο του ΙΚΑ καθώς και άλλους ασφαλιστικούς φορείς. Στο παρατηρητήριο τιμών καταγράφονται οι ποσότητες που αναλώνονται ανά είδος με συστηματική παρακολούθηση αυτών ανά μήνα. Παράλληλα συλλέγεται πληροφορία για το κόστος ομοειδών υλικών από άλλες χώρες της Ε.Ε., 3. Με μέριμνα του τμήματος προμηθειών του φορέα του άρθρου 9 παρ. 1 του ν. 3580/07, θα καταγράφεται στην ηλεκτρονική εφαρμογή για κάθε νέα σύμβαση, ο κωδικός των ειδών του άρθρου 10 του ν. 3580/07, η ποσότητα, όπου απαιτείται και η τιμή μονάδος, 4. Μέχρι την ολοκλήρωση δημιουργίας και ελέγχου της ηλεκτρονικής εφαρμογής, η Επιτροπή Προμηθειών Υγείας θα καταγράφει τις τιμές για επιλεγμένα προϊόντα σε

⁸⁴ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 5157/18.07.2016 επιστολή της ΕΠΥ και την επισυναπτόμενη σε αυτή εγκύκλιο της ΕΠΥ με αρ. πρωτ. ΕΠΥ 17817/28.08.2009.

⁸⁵ ΦΕΚ Α' 66/11.05.2010.

⁸⁶ ΦΕΚ Β' 777/04.06.2010.

⁸⁷ Άρθρο 10 του ν. 3580/2007: «Αντικείμενο συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών. 1. Στις συμβάσεις προμηθειών του παρόντος νόμου υπάγονται τα πάσης φύσεως προϊόντα, που ανήκουν στις ακόλουθες κατηγορίες: (α) Ενεργά εμφυτεύσιμα προϊόντα, (β) Μη ενεργά εμφυτεύσιμα προϊόντα, (γ) Οδοντιατρικά προϊόντα, (δ) "In Vitro" διαγνωστικά προϊόντα, (ε) Αναισθησιολογικά και αναπνευστικά προϊόντα, (στ) οφθαλμολογικά προϊόντα και προϊόντα οπτικής, (ζ) Προϊόντα μίας χρήσεως, (η) Υλικά καθαριότητας, (θ) Ιατρικά αέρια, (ι) Καύσιμα, (ια) Τρόφιμα – Ποτά, (ιβ) έντυπα – Γραφική ύλη, (ιγ) ναρκωτικά, εμβόλια και συναφή φαρμακευτικά σκευάσματα που διανέμονται από τις Διευθύνσεις της Υγιεινής των Νομαρχιών ή τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς ή τα νοσοκομεία, (ιδ) Αντιδραστήρες αιμοδοσίας κάθε μορφής και διαδικασίας ελέγχου του αίματος, (ιε) Ξενοδοχειακός εξοπλισμός, (ιζ) Ιματισμός [...]».

συνεργασία με τα τμήματα προμηθειών των Υ.Πε και των λοιπών φορέων του άρθρου 9 παρ. 1 του ν. 3580/07 ».

- 130) Το ΔΕφ Πειραιά (Τμήμα Α3 Ακυρωτικό) με την Απόφαση 2168/2014 κατόπιν της από 20 Σεπτεμβρίου 2013 αίτησης ακυρώσεως⁸⁸ έκρινε ως μη νόμιμο και κατά συνέπεια ακυρωτέο τον όρο της προσβαλλόμενης διακήρυξης (Μέρος Α', άρθρο 20, παρ. 8), « με τον οποίο απαιτείται, επί ποινή απαραδέκτου, η οικονομική προσφορά που θα υποβάλλει ο διαγωνιζόμενος να έχει απαραίτητως ως βάση της τη χαμηλότερη τιμή της εγχώριας αγοράς, όπως αυτή καταγράφεται στο Παρατηρητήριο Τιμών του άρθρου 24 του ν. 3846/2010 κατά το χρόνο της υποβολής της..... »⁸⁹. Κατά την ίδια Απόφαση, « ο όρος αυτός είναι αντίθετος με τα αποκλειστικά κριτήρια, με βάση τα οποία οι αναθέτουσες αρχές αναθέτουν τις δημόσιες συμβάσεις, δηλ. εκείνο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς και αυτό της αποκλειστικά χαμηλότερης τιμής, που καλύπτουν πλήρως και αποκλειστικά μέσω του ακώλυτου ανταγωνισμού, της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, με τ[ο] σύστημα των δημόσιων διαγωνισμών τον σκοπό επίτευξης χαμηλών τιμών, ενώ, σε κάθε περίπτωση, υπάρχει και η διαδικασία του προυπολογισμού της προμήθειας, που προηγείται του σταδίου των προσφορών και όπου θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη τα ευρήματα του παρατηρητηρίου τιμών, επιπλέον ο καθορισμός της τιμής της οικονομικής προσφοράς, μέσω της κατώτερης τιμής του παρατηρητηρίου τιμών, ασυνδέτως με τις συνθήκες, κόστος παραγωγής, συσκευασίας και ποιότητας του προϊόντος αλλά και τις απαιτήσεις και τους όρους του διαγωνισμού, στο πλαίσιο του οποίου προσφέρεται το προϊόν (όπως π.χ. οι τεχνικές απαιτήσεις, οι ζητούμενες ποσότητες, το κριτήριο Κατακύρωσης, οι συνωδές υποχρεώσεις που καλείται ν' αναλάβει ο προμηθευτής χωρίς μάλιστα ο ενδιαφερόμενος να δύναται να αμφισβητήσει την τιμή αυτή) »⁹⁰. Εν κατακλείδι, η Απόφαση του ΔΕφ Πειραιά καταλήγει ότι ο καθορισμός της τιμής οικονομικής προσφοράς προσκρούει στο άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος, αφού υπολαμβάνει κατά πλάσμα και δη αμαχήτως, ότι τα πραγματικά δεδομένα, που συγκρότησαν την καταχωρηθείσα στο Παρατηρητήριο τιμή, ταυτίζονται αναγκαίως με αυτά του διαγωνισμού.
- 131) Σύμφωνα δε με τη διάταξη της παραγράφου 12 του άρθρου 27 του Ν. 3867/2010 «Εποπτεία Ιδιωτ. Ασφάλισης, Εγγυητ.Κεφάλαιο ασφάλ. ζωής, οργαν. αξιολόγησης πιστοληπτικής ικαν/τας»⁹¹ ορίζεται ότι: «Μέχρι την ολοκλήρωση των διαγωνισμών, καθώς και στις περιπτώσεις που έχουν λήξει συμβάσεις ή παρατάσεις προμήθειας ιατροτεχνολογικών προϊόντων και συναφών με αυτές υπηρεσιών, η καθ' οιονδήποτε τρόπο διαπραγμάτευση γίνεται με βάση τη χαμηλότερη τιμή της εγχώριας αγοράς όπως καταγράφεται στο παρατηρητήριο του άρθρου 24 του Ν. 3846/2010». Σημειώνεται, ότι αρχικώς η ίδια διάταξη του νόμου υποχρέωνε τους υποψήφιους αναδόχους επί ποινή απαραδέκτου της προσφοράς τους να υποβάλλουν υπεύθυνη δήλωση με τις τρεις

⁸⁸ Με την οποία επιδιώχθηκε α) η ακύρωση της υπ' αριθμ. 1794/2013 διακήρυξη ενιαίου ανοιχτού διαγωνισμού προμήθειας ασκών συλλογής αίματος με την χρήση ηλεκτρονικού πλειστηριασμού και β) η υπ' αριθμ. 8414/28.3.2013 Απόφαση του Υποδιοικητή της 2^{ης} Υ.Π.Ε.

⁸⁹ Βλ. σκ. 5 της 2168/2014 Απόφασης του ΔΕφ Πειραιά.

⁹⁰ Ο.π., σκ. 6.

⁹¹ ΦΕΚ Α 128/03.08.2010.

χαμηλότερες τιμές των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών που προσφέρονται στα άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά αργότερα η υποχρέωση αυτή καταργήθηκε με το άρθρο 13 του Ν. 3918/2011⁹².

- 132) Περαιτέρω, η ΕΠΥ με την υπ' αριθ. **4516/25.05.2010** (ορθή επανάληψη) εγκύκλιο Νο.1 προς τους Διοικητές Υγειονομικών Περιφερειών (και με ευθύνη τους να ενημερώσουν τις Διοικήσεις των φορέων που εποπτεύουν) και προς τους Διοικητές ή Προέδρους των λοιπών φορέων του άρθρου 9 παρ. 1 του Ν. 3580/2007⁹³ με θέμα «Οδηγίες για την διεκπεραίωση αιτημάτων των Φορέων, μετά από την ισχύ του Προγράμματος Προμηθειών και Υπηρεσιών Υγείας (Π.Π.Υ.Υ.) 2010, ενημερώνει ότι: «[...] Για το διάστημα από 01.06.2010 και μέχρι την ολοκλήρωση εντός του 2010 των σχετικών διαγωνιστικών διαδικασιών του Π.Π.Υ.Υ. [(ενν. «Πρόγραμμα Προμηθειών και Υπηρεσιών Υγείας»)], οι Φορείς που δεν έχουν σε ισχύ συμβάσεις ή νόμιμες συμβατικές παρατάσεις για την προμήθεια υλικών ή υπηρεσιών, θα προβαίνουν σε ανοιχτές διαδικασίες διαπραγμάτευσης ... Οι τιμές των υλικών ή υπηρεσιών που θα προκύψουν κατά την διαπραγμάτευση και την κατακύρωση του αποτελέσματος, δεν θα υπερβαίνουν τις αντίστοιχες ανώτατες τιμές (για όσα υλικά ή υπηρεσίες υπάρχουν), του Παρατηρητηρίου Τιμών που τηρείται στην Υπηρεσία και οι οποίες τιμές προέκυψαν από ασφαλιστικούς και άλλους φορείς του άρθρ.9 του Ν.3580/07 [...] ». Η αρχική, προ της ορθής επανάληψης, με τον ίδιο αρ. πρωτ. εγκύκλιος της ΕΠΥ ανέφερε οι εν λόγω τιμές να μην υπερβαίνουν τις αντίστοιχες του Παρατηρητηρίου, μειωμένες κατά τουλάχιστον 10% αυτών⁹⁴. Στη συνέχεια, με βάση τις προαναφερθείσες διατάξεις, και όπως περιγράφεται αναλυτικά κατωτέρω, η ΕΠΥ προχώρησε στη διαδικασία διεξαγωγής ενιαίου ανοικτού διαγωνισμού για την προμήθεια φίλτρων αιμοκάθαρσης τεχνητού νεφρού το 2010.
- 133) Με το ν. 1191 της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2016 (ΦΕΚ Β' 498/26.2.2016) ο Υπουργός Υγείας εξαιρέσε έως την ολοκλήρωση του κεντρικού διαγωνισμού ή των διαγωνισμών των νοσοκομείων για την προμήθεια φίλτρων τεχνητού νεφρού με συνθετική μεμβράνη, για λόγους δημοσίου συμφέροντος και κάλυψης ζωτικών λειτουργικών αναγκών των δημόσιων νοσοκομείων, την ανάρτηση τιμής στο Παρατηρητήριο τιμών για τα συγκεκριμένα είδη φίλτρων (κωδικός Παρατηρητηρίου 30.1.3.1 και 30.1.6.1) και καθόρισε την τιμή των 18,9 ευρώ (κωδικός Παρατηρητηρίου 30.1.3.1) και 23,8 ευρώ (κωδικός Παρατηρητηρίου 30.1.6.1) σε όλη την Επικράτεια. Σχετικά με την εν λόγω Απόφαση του Υπουργού Υγείας είχε προηγηθεί διαπραγμάτευση του Υπουργού και του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν, βάση της οποίας απεστάλει το υπ' αριθμ. 270/25.2.2016 έγγραφο του Προέδρου του συλλόγου και με το οποίο η πλειοψηφία των μελλών του συλλόγου αποδεχόταν τις εν λόγω τιμές φίλτρων τεχνητού νεφρού.

⁹² ΦΕΚ Α 31/02.03.2011.

⁹³ Αφορά όλα τα δημόσια νομικά πρόσωπα ή υπηρεσίες που λειτουργούν με τη μορφή Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ. και εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης του άρθρου 9 παρ.1 του Ν.3580/2007 (συν. στη με αρ. πρωτ. 9158/20.11.2013 επιστολή του Γενικού Νοσοκομείου Βέροιας).

⁹⁴ Βλ. συνημμένο απόσπασμα της αρ. 13/22.06.2010 (θέμα 6^ο) πράξης του Δ.Σ. του Γ.Ν. Βέροιας, της υπ' αριθ. πρωτ. 9158/20.11.2013 επιστολής του εν λόγω νοσοκομείου.

4.2. ΔΟΜΗ ΑΓΟΡΑΣ

- 134) Στην υπό εξέταση σχετική αγορά προϊόντος η [...] κατείχε την πρώτη θέση τα έτη 2010 και 2012, ενώ το έτος 2011 την πρώτη θέση κατείχε η [...]. Οι λοιπές εταιρίες του κλάδου είχαν σταθερά μερίδια αγοράς, κάτω του 10%, καθ' όλη τη διάρκεια της τριετίας. (Πίνακας 3).

Πίνακας 3: Μερίδια αγοράς εταιριών εμπορίας φίλτρων τεχνητού νεφρού συνθ/κής μεμβράνης κι αρτηριοφλεβικών γραμμών σε δημόσια νοσοκομεία και ιδιωτικές κλινικές, 2010-2012			
Επωνυμία Εταιρείας	2010	2011	2012
MEDIPRIME	[15-25]%	[15-25]%	[15-25]%
DEMO	[5-10]%	13,12%	[15-25]%
ARITI AE	[5-10]%	[5-10]%	[10-15]%
VERMA DRUGS	[0-5]%	[5-10]%	[5-10]%
DOCTORPHARMA	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
DIOPHAR	[5-10]%	[0-5]%	[0-5]%
ΠΑΡΟΦΙΑ	[10-15]%	[15-25]%	[0-5]%
HEALTHWAY	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
NEPHRODYNAMIC	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
ΝΤΙΑΛ	[5-10]%	[0-5]%	[0-5]%
ΝΤΙΑΛΜΕΝΤΙΚΑ	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
NEPHROTECH	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
RONTIS (MEDISPES)	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
ARTLIFE	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
MEDAXIS	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
ELFA	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
ANGELINI PHARMA	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
ΚΡΕΞΗΣ ΙΑΤΡΟΦΙΑ	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
HOSPAL	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
ERGO	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
Σύνολο*	[75-85]%	[95-100]%	[75-85]%
<i>Λοιπές</i>	<i>[15-25]%</i>	<i>[0-5]%</i>	<i>[15-25] %</i>
Βαθμός Συγκέντρωσης CR₄	[...]	[...]	[...]

* Για τον υπολογισμό του συνόλου των μεριδίων των ερωτηθεισών εταιριών ως ποσοστό ολόκληρης της αγοράς φίλτρων, η ΓΔΑ έλαβε υπόψη εκτιμήσεις των εταιριών ΒΕΡΜΑ, ΠΑΡΟΦΙΑ, MEDIPRIME, NERPHRODYNAMIC, HOSPAL και MEDAXIS. Για την εταιρία OMICRON MEDICAL που ανήκε στον όμιλο Alaris, η υπηρεσία δεν μπόρεσε να αντλήσει σχετικά στοιχεία για τη συμπλήρωση του πίνακα μεριδίων.

Πηγή: Εταιρίες εμπορίας, Επεξεργασία στοιχείων ΓΔΑ.

- 135) Ο βαθμός συγκέντρωσης των τεσσάρων μεγαλύτερων εταιριών του κλάδου (**CR₄**) κατά το έτος 2010 ανήλθε σε επίπεδα άνω του 40%, ενώ τη διετία 2011-2012 αυξήθηκε σε επίπεδα άνω του 60% για το έτος 2011 και 50% για το έτος 2012. Η πτώση του βαθμού συγκέντρωσης για το έτος 2012 σε σχέση με το έτος 2011

οφείλεται κυρίως στη μείωση σε μεγάλο βαθμό του μεριδίου αγοράς της εταιρίας ΠΑΡΟΦΙΛ.

4.3. ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΟΣΤΟΥΣ

- 136) Ορισμένες εταιρίες που ρωτήθηκαν αναφέρουν ότι η αγορά φίλτρων τεχνητού νεφρού χαρακτηρίζεται από ανταγωνισμό στις τιμές των προϊόντων⁹⁵, ενώ κάποιες αναφέρουν⁹⁶ ή/και προσθέτουν⁹⁷ ότι υφίσταται ανταγωνισμός σε επίπεδο παροχής υπηρεσιών, ποιοτικών και τεχνικών χαρακτηριστικών και αξιοπιστίας. Επίσης, κάποιες εταιρίες αναφέρουν την ύπαρξη στρεβλώσεων⁹⁸ ή/και προκαθορισμένων τιμών πώλησης φίλτρων λόγω των αναρτημένων τιμών στο Παρατηρητήριο Τιμών⁹⁹.
- 137) Επίσης, η πλειονότητα των ερωτηθεισών εταιριών εμπορίας φίλτρων τεχνητού νεφρού ανέφερε ότι δεν υπάρχουν διαφοροποιήσεις της τιμολογιακής τους πολιτικής σε συγκεκριμένες κατηγορίες πελατών ή/και επιμέρους πελάτες, είτε αυτοί είναι δημόσια νοσοκομεία είτε ιδιωτικές μονάδες, καθώς αυτή καθορίζεται βάσει των σχετικών ΚΥΑ και του Παρατηρητηρίου Τιμών μεταγενέστερα, ενώ κάποιες εταιρίες προσθέτουν ότι η πιστωτική τους πολιτική καθορίζεται κυρίως από το κράτος/δημόσια νοσοκομεία και τα ασφαλιστικά ταμεία¹⁰⁰. Ορισμένες από τις εταιρίες¹⁰¹ ανέφεραν ότι εφαρμόζουν καλύτερη πιστωτική ή/και τιμολογιακή πολιτική σε ιδιωτικές μονάδες λόγω του χρόνου και τρόπου πληρωμής και της αξιοπιστίας.
- 138) Οι κυριότεροι προσδιοριστικοί παράγοντες του κόστους των φίλτρων είναι η τιμή αγοράς, το κόστος μεταφοράς από το εξωτερικό, αποθήκευσης και διακίνησης εντός Ελλάδος, το χρηματοοικονομικό κόστος λόγω καθυστερήσεων στις πληρωμές των τιμολογίων και διατήρησης αποθέματος, το λειτουργικό κόστος, οι λοιπές κρατήσεις στα τιμολόγια, οι υψηλοί φόροι, καθώς και τα έξοδα marketing.

⁹⁵ Βλ. ενδεικτικά τις απαντήσεις των ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ (με αρ. πρωτ. 4980/05.08.2015), DEMO (με αρ. πρωτ. 4637/17.07.2015), NEPHRODYNAMIC (με αρ. πρωτ. 4526/14.07.2015), DOCTORPHARMA (με αρ. πρωτ. 4330/06.07.2015), ELFA (με αρ. πρωτ. 4426/09.07.2015), ΝΤΙΑΛ (με αρ. πρωτ. 4425/09.07.2015), ΒΕΡΜΑ (με αρ. πρωτ. 4935/31.07.2015), ΝΤΙΑΛΜΕΝΤΙΚΑ (με αρ. πρωτ. 4508/13.07.2015), MEDIPRIME (με αρ. πρωτ. 4763/23.07.2015).

⁹⁶ Βλ. τις απαντήσεις των HEALTHWAY (με αρ. πρωτ. 4839/27.07.2015) και ΑΡΤΛΑΪΦ (με αρ. πρωτ. 4528/14.07.2015).

⁹⁷ Βλ. την απάντηση της MEDIPRIME (με αρ. πρωτ. 4763/23.07.2015).

⁹⁸ Η NEPHROTECH (υπ' αριθ. πρωτ. 4597/15.07.2015 επιστολή) αναφέρει ότι [...]. Η NEPHRODYNAMIC (υπ' αριθ. πρωτ. 4526/14.07.2015 επιστολή) αναφέρει ότι [...].

⁹⁹ Βλ. τις απαντήσεις των ΔΙΟΡΦΑΡ (με αρ. πρωτ. 4438/09.07.2015), ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ (με αρ., πρωτ. 4532/14.07.2015), HEALTHWAY (με αρ. πρωτ. 4839/27.07.2015), ΑΡΤΛΑΪΦ (με αρ. πρωτ. 4528/14.07.2015), ΑΡΗΤΗ (με αρ. πρωτ. 4335/06.07.2015).

¹⁰⁰ Βλ. ενδεικτικά τις απαντήσεις των ΚΡΕΞΗΣ (με αρ. πρωτ. 4386/07.07.2015), ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ (με αρ. πρωτ. 4980/05.08.2015), HOSPAL (με αρ. πρωτ. 5042/07.08.2015), DEMO (με αρ. πρωτ. 4637/17.07.2015), MEDIPRIME (με αρ. πρωτ. 4763/23.07.2015), ΦΑΡΑΝ (με αρ. πρωτ. 4724/21.07.2015).

¹⁰¹ Βλ. τις απαντήσεις των ΔΙΟΡΦΑΡ (με αρ. πρωτ. 4438/09.07.2015), NEPHRODYNAMIC (με αρ. πρωτ. 4526/14.07.2015), DOCTORPHARMA (με αρ. πρωτ. 4330/06.07.2015), ΒΕΡΜΑ (με αρ. πρωτ. 4935/31.07.2015).

4.4. ΔΥΝΗΤΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ - ΕΜΠΟΔΙΑ ΕΙΣΟΔΟΥ

- 139) Δεν υπάρχουν νομικά εμπόδια εισόδου νέων επιχειρήσεων στην εν λόγω αγορά και δη όσον αφορά στην είσοδο σε ιδιωτικές κλινικές. Ορισμένες όμως εταιρίες που ρωτήθηκαν, ανέφεραν, ότι κατά τη διάρκεια ισχύος του διαγωνισμού της ΕΠΥ, δεν μπορούν να δραστηριοποιηθούν νέες εταιρίες στην πώληση φίλτρων στα δημόσια νοσοκομεία¹⁰².
- 140) Ως πραγματικά εμπόδια εισόδου, αναφέρθηκαν από ορισμένες εταιρίες¹⁰³, τα υψηλά απαιτούμενα κεφάλαια λόγω των καθυστερήσεων στις αποπληρωμές των οφειλών, η αδυναμία οικονομικού προγραμματισμού (άγνωστοι χρόνοι εξόφλησης, αναγκαστικές εκπτώσεις ή/και πληρωμές σε ομόλογα σε συνδυασμό με τους κινδύνους που τα τελευταία συνεπάγονται), η συσχετιζόμενη εξαναγκαστική δανειοδότηση μέσω των τραπεζών λόγω των προαναφερθέντων παραγόντων (η οποία δεν διευκολύνεται από τις τράπεζες¹⁰⁴) και οι συμβάσεις χρησιδανείων σχετικά με μηχανήματα αιμοκάθαρσης στις ιδιωτικές μονάδες¹⁰⁵.
- 141) Σε σχετικά ερωτήματα της ΓΔΑ, ο ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν στην υπ' αριθ. πρωτ. 3936/06.06.2016 επιστολή του, αναφέρει ότι «[...] Για τη χρονική περίοδο 2010 έως και 2012, όπως σας έχουμε ήδη γνωρίσει με την επιστολή μας υπ' αρ. πρωτ. 258/Φ8/Α113 – 28.12.15¹⁰⁶] ... δεν γνωρίζουμε εάν άλλες νέες εταιρίες ξεκίνησαν δραστηριότητα στον κλάδο εμπορίας φίλτρων τεχνητού νεφρού και γραμμών αίματος.....».

4.5. ΔΙΚΤΥΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ - ΠΕΛΑΤΕΣ - ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ ΠΕΛΑΤΩΝ

- 142) Οι περισσότερες εταιρίες εμπορίας φίλτρων τεχνητού νεφρού δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την Ελληνική επικράτεια, διαθέτοντας ιδιόκτητο δίκτυο διανομής για το νομό Αττικής και συνεργαζόμενες εταιρίες διανομών – μεταφορών για την υπόλοιπη

¹⁰² Βλ. τις απαντήσεις των ΠΑΡΟΦΙΛ (με αρ. πρωτ. 4946/03.08.2015) και ΒΕΡΜΑ (με αρ. πρωτ. 4935/31.07.2015). Η ΝΕΡΗΡΟΤΕΧΝ (υπ' αριθ. πρωτ. 4597/15.07.2015 επιστολή) αναφέρει ότι [...].

¹⁰³ Βλ. τις απαντήσεις των ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ (με αρ. πρωτ. 4980/05.08.2015), HEALTHWAY (με αρ. πρωτ. 4839/27.07.2015), DEMO (με αρ. πρωτ. 4637/17.07.2015), ΑΡΤΛΑΪΦ (με αρ. πρωτ. 4528/14.07.2015), DOCTORPHARMA (με αρ. πρωτ. 4330/06.07.2015), ΒΕΡΜΑ (με αρ. πρωτ. 4935/31.07.2015).

¹⁰⁴ Βλ. την απάντηση της DEMO (με αρ. πρωτ. 4637/17.07.2015).

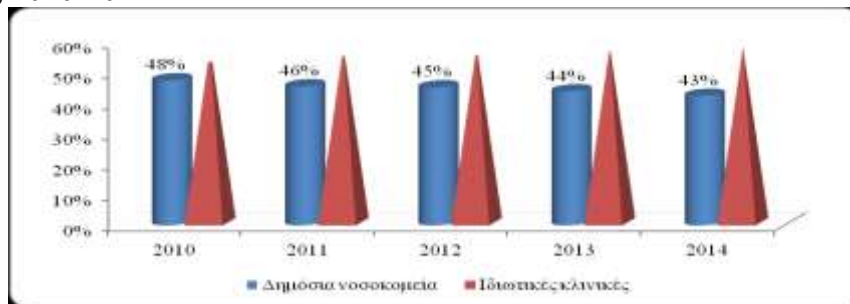
¹⁰⁵ Η ΠΑΡΟΦΙΛ (υπ' αριθ. πρωτ. 4946/03.08.2015 επιστολή) αναφέρει ότι «[...] Για δε τις ιδιωτικές μονάδες τα δεδομένα είναι λίγο πολύπλοκα. Διότι υπάρχουν μηχανήματα χρησιδανεισμένα και συμβάσεις χρησιδανείων οι οποίες περιορίζουν τον χρήστη σε συγκεκριμένη προμήθεια φίλτρων τεχνητού νεφρού [...]». Η εταιρία «ΑΛΦΑ ΝΕΦΡΟΔΥΝΑΜΙΚΗ Α.Ε.» (υπ' αριθ. πρωτ. 2610/04.04.2014 επιστολή) αναφέρει ότι «[...] Το 90% των ΜΧΑ και ιδιωτικών ΜΤΝ διαθέτουν χρησιδάνεια μηχανήματα και δεσμεύονται με ιδιωτικά συμφωνητικά για αποκλειστική χρήση συγκεκριμένων φίλτρων και λοιπών υλικών [...]».

¹⁰⁶ Στην από 28.12.2015 αναφερθείσα επιστολή του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν (με αρ. πρωτ. 7913/29.12.2015), αναγράφεται ότι άλλες εταιρίες εμπορίας φίλτρων τεχνητού νεφρού, μη μέλη του Συλλόγου, που δραστηριοποιούνταν στην πώληση φίλτρων τεχνητού νεφρού, ήταν οι εταιρίες ΒΑΧΤΕΡ και ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΓΡΑΜΜΗ (HOSPITAL LINE) Α.Ε.

Ελλάδα. Ορισμένες εταιρίες¹⁰⁷ διαθέτουν ιδιόκτητο δίκτυο διανομής και στη Βόρεια Ελλάδα, ενώ λίγες διανέμουν τα προϊόντα τους μόνο μέσω εταιριών διανομών - μεταφορών.

- 143) Πελάτες των εταιριών εμπορίας φίλτρων είναι τα δημόσια και ιδιωτικά νοσοκομεία/κλινικές που διαθέτουν τομέα αιμοκάθαρσης, καθώς και οι μονάδες χρόνιας αιμοκάθαρσης. Ειδικότερα όμως, η ζήτηση στην εν λόγω αγορά επηρεάζεται από τον αριθμό των νεφροπαθών ασθενών.
- 144) Σύμφωνα με εκτιμήσεις εταιριών του κλάδου¹⁰⁸, στη διάρκεια της πενταετίας 2010-2014 τα δημόσια νοσοκομεία κάλυπταν, κατά μέσο όρο, το 45% των νεφροπαθών ασθενών και οι ιδιωτικές κλινικές το 55%. (Διάγραμμα 1).

Διάγραμμα 1: Κατανομή νεφροπαθών ασθενών σε δημόσια και ιδιωτικές κλινικές, 2010-2014

Πηγή: (ΥΣΕ – DOCTOPHARMA) - Επεξεργασία στοιχείων ΕΑ

- 145) Οι **ιδιωτικές κλινικές και οι μονάδες χρόνιας αιμοκάθαρσης**¹⁰⁹ προμηθεύονται φίλτρα λαμβάνοντας υπόψη διάφορα κριτήρια. Τα κριτήρια αυτά σχετίζονται με παράγοντες όπως η ποιότητα και η προέλευση των υλικών, τα τεχνικά χαρακτηριστικά, η δυνατότητα της προμηθεύτριας εταιρίας να εξασφαλίζει επαρκείς

¹⁰⁷ Ενδεικτικά, η DEMO (βλ. τη με αρ. πρωτ. 4637/17.12.2015 επιστολή) διαθέτει ιδιόκτητο δίκτυο διανομής και για την περιοχή της Θεσσαλονίκης και η ΑΡΗΤΗ (βλ. τη με αρ. πρωτ. 4335/06.07.2015 επιστολή) καλύπτει ολόκληρη την επικράτεια είτε με δικά της μεταφορικά μέσα είτε μέσω μεταφορικών εταιριών.

¹⁰⁸ Βλ. ενδεικτικά την υπ' αριθμ. πρωτ. 4330/06.07.2015 επιστολή της DOCTOPHARMA.

¹⁰⁹ Βλ. τις σχετικές υπ' αριθμ. πρωτ. επιστολές 2563/03.04.2014 της μονάδας «IASO GENERAL», 2564/03.04.2014 & 2553/04.04.2014 της μονάδας «Γενική Κλινική Ταξιάρχαι», 2580/04.04.2014 της μονάδας «Φροντίς Νεφρολογικό Κέντρο», 2592/04.04.2014 της μονάδας «Τίμιος Σταυρός», 2606/04.04.2014 της μονάδας «Κυανούς Σταυρός», 2475/01.04.2014 της μονάδας «Πρότυπο Νεφρολογικό Κέντρο Αττικής», 2474/01.04.2014 της μονάδας «Πρότυπο Νεφρολογικό Κέντρο Αθηνών», 2472/01.04.2014 της μονάδας «Μεσογειακό Νεφρολογικό Κέντρο», 2470/01.04.2014 της μονάδας «Μεσόγειος Κρήτη», 2471/01.04.2014 της μονάδας «Μεσογειακό Κέντρο Διακοπών Αιμοκάθαρσης Παλλήνης», 2778/11.04.2014 της μονάδας «Αττικό Θεραπευτήριο», 2775/11.04.2014 της μονάδας «Ιατρικό Κέντρο Δάφνης», 2788/11.04.2014 της μονάδας «Ιατρικό Διαβαλκανικό Θεσσαλονίκης», 2703/08.04.2014 της μονάδας «Θεραπευτική ΕΠΕ», 2885/15.04.2014 της μονάδας «Νοσοκομείο Ερρίκος Ντυνάν», 3138/05.05.2014 & 2912/16.04.2014 της μονάδας «Κλινική City Clinic», 3153/05.05.2014 της μονάδας «ΜΧΑ Ευτύχιος Πατσιδής», 2509/02.04.2014 της μονάδας «Ιώνιο ΜΧΑ», 2512/02.04.2014 της μονάδας «Mediterraneo Hospital», 2446/31.03.2014 της μονάδας «Λευκός Σταυρός», 2707/08.04.2014 της μονάδας «Βιοκλινική Θεσσαλονίκης», 2630/07.04.2014 της μονάδας «Βιοκλινική Αθηνών», 2610/04.04.2014 της μονάδας «Άλφα Νεφροδυναμική», 2628/07.04.2014 της μονάδας «Ιώνιο Θεραπευτήριο Καλλιθέας», 2539/03.04.2014 της μονάδας «Medifil Ιδιωτική Ιατρική Μονάδα Αιμοκάθαρσης», 2665/07.04.2014 της μονάδας «Κυανούς Σταυρός Πατρών», 2473/01.04.2014 της μονάδας «Medialyse Κρήτης» και 2493/01.04.2014 της μονάδας «Νεφροιατρική».

ποσότητες υλικών και συνεχή ροή, η φήμη του προμηθευτή και της κατασκευάστριας εταιρίας, η δυνατότητα εγκατάστασης και υποστήριξης των μηχανημάτων τεχνητού νεφρού, η τεχνογνωσία στον τομέα της θεραπείας, η δυνατότητα άσκησης όλων των σύγχρονων μεθόδων, το κόστος αγοράς των υλικών αιμοκάθαρσης (εκτός από τα φίλτρα και τις γραμμές αίματος) τα οποία βαρύνουν την ιδιωτική εταιρία, η ύπαρξη έγκρισης των εν λόγω υλικών από το Υπουργείο Υγείας και κωδικού ΕΚΑΠΤΥ¹¹⁰ κ.ά.

- 146) Ορισμένες από τις εταιρίες εμπορίας φίλτρων που ρωτήθηκαν, ανέφεραν ότι η διαπραγματευτική δύναμη των **δημόσιων νοσοκομείων** πηγάζει από τον όγκο πωλήσεων, τον τρόπο πληρωμής και τη συχνότητα αποπληρωμής παλαιότερων τιμολογίων, ενώ για τις **ιδιωτικές κλινικές και μονάδες χρόνιας αιμοκάθαρσης** βασικοί παράγοντες είναι το μέγεθος, η συνέπεια στις πληρωμές, η χρονική διάρκεια της συνεργασίας κ.α.¹¹¹. Άλλες εταιρίες αναφέρουν, επίσης, ότι η ΕΠΥ και το Παρατηρητήριο Τιμών αποτελούν σημαντικούς παράγοντες που επηρεάζουν την όποια διαπραγματευτική διαδικασία.
- 147) Ενδεικτικά, η MEDIPRIME¹¹² αναφέρει ότι *«[...] Η Επιτροπή Προμηθειών Υγείας, διαθέτει την σημαντικότερη διαπραγματευτική ισχύ στην ελληνική αγορά ως προς την διαμόρφωση της τελικής τιμής πώλησης των εν λόγω προϊόντων. Αυτό συμβαίνει, γιατί η Επιτροπή Προμηθειών Υγείας ως προϊστάμενη αρχή όλων των δημοσίων νοσοκομείων, τα οποία αποτελούν σημαντικότατο κομμάτι της ελληνικής αγοράς φίλτρων τεχνητού νεφρού, είτε διενεργεί η ίδια διαγωνιστικές διαδικασίες, διαμορφώνοντας τις απαιτούμενες προδιαγραφές των προϊόντων, είτε αναθέτει σε τρίτους (Νοσοκομεία, ΥΠΕ), την διενέργεια διαγωνισμών αναλόγως των παγίων αναγκών τους. Η διαπραγματευτική ισχύ της ΕΠΥ καθίσταται έτι περαιτέρω σημαντική ει μη και απόλυτη στο μέτρο που στις σχετικές διακηρύξεις της θέτει ως όρο ότι προσφορές με τιμές ανώτατες αυτές του παρατηρητηρίου τιμών θα απορρίπτονται ως απαράδεκτες[...]»*.
- 148) Η ΑΡΗΤΗ αναφέρει ότι *«[...] Ισχυρότερη διαπραγματευτική δύναμη έχουν τα δημόσια Νοσοκομεία και γενικότερα οι φορείς του Δημοσίου, ακριβώς λόγω του όγκου τους αλλά και λόγω του προαναφερθέντος μηχανισμού του «Παρατηρητηρίου», ο οποίος χειραγωγεί την αγορά. Η εκάστοτε χαμηλότερη τιμή, η οποία επιτυγχάνεται (ή απλώς προσφέρθηκε, διότι υπάρχουν στο «Παρατηρητήριο» και αναρτήσεις τιμών με βάση απλώς προσφορές και όχι από συμβάσεις), καθίσταται υποχρεωτική η «οροφή» για όλες τις προμηθεύτριες εταιρίες, ενώ, στη συνέχεια, μπορεί μόνο να μειώνεται και ουδέποτε να αυξάνει. Στην πράξη, η ίδια τιμή ισχύει και για τις ιδιωτικές Κλινικές . . .*

¹¹⁰ ΕΚΑΠΤΥ: Εθνικό Κέντρο Αξιολόγησης της Ποιότητας και Τεχνολογίας στην Υγεία (πρώην ΕΚΕΒΥΛ). (Βλ. παρ. 6 των υπογεγραμμένων συμβάσεων μεταξύ των ιδιωτικών μονάδων και του Ε.Ο.Π.Υ.Υ.)

¹¹¹ Βλ. ενδεικτικά τις απαντήσεις των εταιριών NEPHRODYNAMIC (με αρ. πρωτ. 4526/14.07.2015), ΑΡΤΛΑΪΦ (με αρ. πρωτ. 4528/14.07.2015), DOCTORPHARMA (με αρ. πρωτ. 4330/06.07.2015), ELFA (με αρ. πρωτ. 4426/09.07.2015) (μόνο ΙΤ), ΒΕΡΜΑ (με αρ. πρωτ. 4935/31.07.2015), ΝΤΙΑΛ (με αρ. πρωτ. 4425/09.07.2015).

¹¹² Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4763/23.07.2015 επιστολή της εταιρίας.

Η διαμόρφωση της τελικής τιμής πώλησης των προϊόντων επιτυγχάνεται μέσω του μηχανισμού του «Παρατηρητηρίου» [...]».¹¹³

- 149) Η ΦΑΡΑΝ¹¹⁴ αναφέρει ότι «[...] Λόγω της αποκλειστικής και περιορισμένης δραστηριοποίησής μας στα Δημόσια Νοσοκομεία, δεν είχε εφαρμογή οποιαδήποτε διαπραγμάτευση με πελάτες μας καθώς όλες οι συναλλαγές εκτελούνταν σύμφωνα με τα όσα ορίζονταν από το Παρατηρητήριο Τιμών της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας[...]».
Τέλος, η ΝΤΙΑΛΜΕΝΤΙΚΑ¹¹⁵ αναφέρει ότι «[...] Δεν υπάρχει κάποια κατηγορία πελατών που να διαπραγματεύεται τη τελική τιμή πώλησης των φίλτρων διότι οι τιμές καθορίζονται και ελέγχονται από το Παρατηρητήριο Τιμών [...]».
- 150) Ωστόσο, κατά την απόφαση της ΕΑ, η διαπραγματευτική δύναμη των εταιριών της αγοράς είναι μεγαλύτερη σε σχέση με την αντίστοιχη δύναμη των νοσοκομείων. Αυτό κυρίως οφείλεται στον χαρακτήρα και το σκοπό που επιτελούν τα φίλτρα τεχνητού νέφρου για την δημόσια υγεία, η οποία δεν είναι άλλη από την αναγκαιότητα των αιμοκαθάρσεων για την επιβίωση των νεφροπαθών.

4.6. ΤΙΜΟΛΟΓΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

- 151) Από την οικονομική θεωρία και τη νομολογία έχει γίνει δεκτό ότι «η συμπαιγνία είναι ευκολότερη όταν οι επιχειρήσεις μπορούν να παρατηρήσουν τις τιμές και τις πωλήσεις των άλλων επιχειρήσεων ...η συμπαιγνία είναι πιο δύσκολη αν οι τιμές δεν είναι εύκολα παρατηρήσιμες ή το επίπεδό τους δε συνάγεται εύκολα από τα δεδομένα της αγοράς. Αυτό βέβαια προϋποθέτει ότι κάποια αβεβαιότητα επηρεάζει την αγορά, η οποία εμποδίζει μια επιχείρηση να αναγνωρίσει αν μια πτώση στις πωλήσεις της είναι αποτέλεσμα μείωσης τιμής κάποιου ανταγωνιστή ή αλλαγών στις συνθήκες της αγοράς, αλλιώς κάθε παρέκκλιση από τη συμπαιγνιακή συμπεριφορά θα ήταν άμεσα αναγνωρίσιμη ως τέτοια από τους συμμετέχοντες στην αγορά».¹¹⁶ Οι Green & Porter αναφέρουν ότι αν το «σοκ» στην ζήτηση είναι υψηλό τότε είναι δύσκολα να διατηρηθεί η συμπαιγνιακή συμπεριφορά μεταξύ των συμμετεχόντων στην αγορά.¹¹⁷
- 152) Άλλοι παράγοντες που ενθαρρύνουν τη διατήρηση της συμπαιγνιακής συμπεριφοράς μεταξύ των συμμετεχόντων στην αγορά είναι η ύπαρξη εμποδίων εισόδου και η συγγή αλληλεπίδραση μεταξύ τους.¹¹⁸ Ο Kuhn (2001) αναφέρει ότι «ο τύπος των πληροφοριών στις οποίες έχουν πρόσβαση οι επιχειρήσεις της αγοράς παίζει σπουδαίο

¹¹³ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4335/06.07.2015 επιστολή της εταιρίας.

¹¹⁴ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4724/21.07.2015 επιστολή της εταιρίας.

¹¹⁵ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4508/13.07.2015 επιστολή της εταιρίας.

¹¹⁶ Βλ. σχετικά Βέττας-Κατσουλάκος (2004). Πολιτική Ανταγωνισμού και Ρυθμιστική Πολιτική, σελ. 445-446. Βλ. επίσης, ενδεικτικά, Απόφαση ΕΑ 418/V/2008 και Απόφαση ΔΕΕ της 31.3.1993, Υποθέσεις C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85, C-125/85 έως C-129/85, Ahlstrom Osaakeyhtiö και λοιποί κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σκ. 71. Ειδικά για το ζήτημα, Φώτης (2013). Βιομηχανική Οργάνωση και Πολιτική Ανταγωνισμού, σελ. 205-218, καθώς και τα κλασικά άρθρα των Stigler, (1964), Green and Porter, (1984), Rey, (2002) και Tirole (1988).

¹¹⁷ Υποθέτουμε ότι μ είναι το σοκ στην ζήτηση, όπου $0 \leq \mu \leq 1$, αν $\mu > 1/2$ (υψηλό) τότε δύσκολα διατηρείται η συμπαιγνιακή συμπεριφορά μεταξύ των συμμετεχόντων στην αγορά. Το αντίθετο ισχύει αν $\mu < 1/2$. Βλ. σχετικά Green & Porter (1984). Non-Cooperative Collusion under imperfect price information, *Econometrica*, 52, σελ. 87-100.

¹¹⁸ Βλ. σχετικά Φώτης (2013), Πίνακας 7, σελ. 208.

*ρόλο στη διατήρηση της συμπαιγνίας. Αν οι πληροφορίες είναι συγκεντρωτικές για όλες τις επιχειρήσεις της αγοράς και όχι για κάθε επιχείρηση ξεχωριστά, τότε η συμπαιγνία είναι δύσκολο να διατηρηθεί...».*¹¹⁹

4.6.1. Τιμολογιακή πολιτική σχετικά με τα φίλτρα τεχνητών νεφρών στην Ελλάδα

- 153) Οι ανώτατες τιμές προμήθειας των φίλτρων από δημόσια νοσοκομεία, μέχρι το 2010, όταν και δημιουργήθηκε και λειτούργησε το Παρατηρητήριο Τιμών, καθορίζονταν βάσει σχετικών κοινών υπουργικών αποφάσεων¹²⁰. Μετά τη λειτουργία του Παρατηρητηρίου Τιμών και έως την υπογραφή της Συμφωνίας Πλαίσιο από τις επιλεγθείσες προμηθεύτριες εταιρίες του σχετικού διαγωνισμού, την 7.1.2013, οι ανώτατες τιμές αγοράς φίλτρων ορίζονταν βάσει των αναρτημένων τιμών φίλτρων του Παρατηρητηρίου Τιμών. Οι εν λόγω αναρτημένες τιμές προκύπτουν από τη λήψη ως βάση του Παρατηρητηρίου της χαμηλότερης τιμής για τα είδη φίλτρου που έχει επιτευχθεί από φορείς εποπτευόμενους από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (βλ. και σχετικές Ενότητες κατωτέρω).
- 154) Μετά την υπογραφή της Συμφωνίας Πλαίσιο με τις επιλεγθείσες εταιρίες του ενιαίου ανοικτού διαγωνισμού¹²¹ τα δημόσια νοσοκομεία προβαίνουν σε μίνι διαγωνισμούς και προχωρούν στη σύναψη, εκτελεστικών της Συμφωνίας Πλαίσιο, συμβάσεων (call-offs), με τιμές κατακύρωσης οι οποίες δεν μπορούν να υπερβαίνουν τις ενδεικτικές τιμές με τις οποίες οι εταιρίες συμμετείχαν στη Συμφωνία Πλαίσιο. Εν συνεχεία, οι εταιρίες εμπορίας έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν τιμές φίλτρων χαμηλότερες των τιμών κατακύρωσης. Στο στάδιο αυτό, βάσει σχετικής απάντησης της ΕΠΥ¹²², οι αναρτημένες στο Παρατηρητήριο τιμές των εν λόγω φίλτρων «είναι δυνατόν να μεταβληθούν μόνο κατόπιν ύπαρξης ηλεκτρονικού αιτήματος χαμηλότερης τιμής από φορέα», ενώ «οι χαμηλότερες προσφερόμενες τιμές των μίνι διαγωνισμών δεν αναρτήθηκαν στο Παρατηρητήριο Τιμών».
- 155) Οι τιμές προμήθειας φίλτρων από τα ιδιωτικά νοσοκομεία/κλινικές και τις μονάδες χρόνιας αιμοκάθαρσης, όπως προκύπτει από τις απαντήσεις των εταιριών, είναι οι αναρτώμενες στο Παρατηρητήριο τιμών από το έτος 2010 έως και σήμερα¹²³. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στη σύμβαση των εν λόγω φορέων με τον Εθνικό

¹¹⁹ Ο.π. Βλ. επίσης Kuhn (2001). Fighting Collusion by regulating communication between firms, *Economic Policy*, 32, σελ. 169-204.

¹²⁰ Οι εν λόγω ΚΥΑ, κατόπιν συνεχών παρατάσεων, ίσχυσαν μέχρι τα μέσα του 2008, συνέχισαν όμως να εφαρμόζονται και μετά, μέχρι την επίσημη καταχώρηση των τιμών φίλτρων τεχνητού νεφρού στο Παρατηρητήριο Τιμών (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 4763/23.07.2015 επιστολή της MEDIPRIME).

¹²¹ Στο άρθρο 16 κεφ. Γ της Διακήρυξης αναφέρεται ότι «[...] Για τη διαδικασία των εκτελεστικών της συμφωνίας πλαίσιο συμβάσεων (call-offs) από τους φορείς διενέργειας, απαιτείται η υποβολή κλειστής οικονομικής προσφοράς με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή. Νοείται, ότι η τιμή κατακύρωσης δεν μπορεί να υπερβαίνει την ενδεικτική τιμή με την οποία ο προσφέρων συμμετέχει στη συμφωνία πλαίσιο [...]».

¹²² Υπ' αριθ. πρωτ. 1168/16.2.2015.

¹²³ Πριν την ανάρτηση τιμών στο Παρατηρητήριο Τιμών το 2010, οι ιδιωτικές μονάδες προμηθεύονταν φίλτρα βάσει των ΦΕΚ που καθόριζαν τις ανώτατες τιμές των φίλτρων τεχνητού νεφρού (βλ. ενδεικτικά την υπ' αριθ. πρωτ. 2539/03.04.2014 επιστολή της εταιρίας «Medifil Ιδιωτική Ιατρική Μονάδα Αιμοκάθαρσης Α.Ε.»).

Οργανισμό Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (εφεξής ΕΟΠΥΥ) «6. Η προμήθεια φίλτρων και βελονών αιμοκάθαρσης για τους ασθενείς ασφαλισμένους του ΕΟΠΥΥ θα γίνεται από προμηθευτές που έχουν εγγράψει τα προϊόντα τους στο εγκεκριμένο μητρώο του ΕΚΕΒΥΛ¹²⁴ με τιμές του Παρατηρητηρίου Τιμών¹²⁵».

- 156) Οι τιμές που είχαν αναρτηθεί ως ανώτατες στο Παρατηρητήριο Τιμών από το έτος 2010 έως και τις αρχές του 2013 παρουσιάζονται στον Πίνακα 4. Από τα στοιχεία του Πίνακα, παρατηρείται ότι οι αναρτημένες-ανώτατες τιμές στις εν λόγω κατηγορίες φίλτρων παρέμειναν στα ίδια επίπεδα (30 και 35 ευρώ) από τις **6.9.2010** μέχρι τις **4.12.2012**, όταν και αναρτήθηκαν στο Παρατηρητήριο Τιμών ανώτατες τιμές στα 17 και 28 ευρώ για τις αντίστοιχες κατηγορίες. Εν συνεχεία, διαφοροποιήθηκαν οι τιμές μόνο της κατηγορίας B2, οι οποίες ανήλθαν στα 24 και 21 ευρώ, στις 14.12.2012 και 17.1.2013, αντίστοιχα¹²⁶.

Πίνακας 4: Τιμές Παρατηρητηρίου Τιμών φίλτρων τεχνητού νεφρού (σε ευρώ)							
Κατηγορίες φίλτρων	28.05.2010	07.07.2010	14.7.2010	6.9.2010	4.12.2012	14.12.2012	17.1.2013
B1 και B2 (low flux με συνθετική μεμβράνη)	31,65	35	40	30	17	B1: 17	B1: 17
						B2: 24	B2: 21
A1 και A2 (high flux με συνθετική μεμβράνη)	35	45	45	35	28	28	28

Πηγή: Παρατηρητήριο Τιμών¹²⁷, ΕΠΥ¹²⁸

- 157) Σε σχετικό ερώτημα της ΓΔΑ προς την ΕΠΥ, ως προς τους λόγους οι οποίοι τυχόν οδήγησαν στις αναρτήσεις/μεταβολές των αρχικών αναρτημένων τιμών φίλτρων high flux και low flux συνθετικής μεμβράνης του Παρατηρητηρίου Τιμών την 28.05.2010, καθώς και για όλες τις μετέπειτα μεταβολές αυτών έως και την 06.09.2010, η τελευταία απάντησε ότι: «[...]/[...]¹²⁹».
- 158) Επίσης, στο αίτημα της Υπηρεσίας προς την ΕΠΥ για την προσκόμιση των αντίστοιχων τυχόν προσφορών εταιρίας/-ιών εμπορίας φίλτρων τεχνητού νεφρού που αφορούν το διάστημα 28.05.2010-06.09.2010, η ΕΠΥ στην υπ' αριθ. πρωτ. 1168/16.02.2016 επιστολή της αναφέρει ότι «[...] Για το διάστημα από 28.5.2010 έως 6.9.2010 δεν ανεβρέθηκαν στα αρχεία της υπηρεσίας αντίστοιχες προσφορές εταιρειών [...]».

¹²⁴ Νυν ΕΚΑΠΤΥ Α.Ε., Εθνικό Κέντρο Αξιολόγησης της Ποιότητας και Τεχνολογίας στην Υγεία, το οποίο αποτελεί τη μετεξέλιξη του ΕΚΕΒΥΛ. Δραστηριοποιείται αποκλειστικά στο χώρο της υγείας και πιστοποιεί συστήματα διαχείρισης ποιότητας και ιατροτεχνολογικά προϊόντα.

¹²⁵ Από τα 28 ιδιωτικά νοσοκομεία/κλινικές και τις μονάδες χρόνιας αιμοκάθαρσης στα οποία απευθύνθηκε η δειγματοληπτική ΓΔΑ, 23 προσκόμισαν σύμβαση με τον ανωτέρω όρο, ενώ οι λοιπές 5 δεν προσκόμισαν την εν λόγω σύμβαση χωρίς να διευκρινίζουν το λόγο μη προσκόμισης.

¹²⁶ Βλ. σχετικά και Πρακτικά της Ολομέλειας της ΕΑ της 17^{ης} Ιανουαρίου 2017 (Συνεδρίαση 6^η), σελ. 25.

¹²⁷ <http://www.moh.gov.gr/articles/epitroph-promhtheiwn-ygeias/articles/eswterika/1291-parathrhthrio-timwn> και <http://84.205.248.47/front.php/simple/listing>.

¹²⁸ Η ΕΠΥ στην υπ' αριθ. πρωτ. 1168/16.02.2016 επιστολή της αναφέρει [...].

¹²⁹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1168/16.2.2016 επιστολή της ΕΠΥ.

4.6.2. Οι απόψεις των εταιριών επί της τιμολογιακής τιμής σχετικά με τα φίλτρα τεχνητών νεφρών στην Ελλάδα

α) Ως προς τον τρόπο καθορισμού των τιμών προσφοράς για τα φίλτρα

- 159) Ο [...] - Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της DEMO απάντησε πως «Οι τιμές προσφοράς καθορίζονται με βάση τις τιμές του Παρατηρητηρίου Τιμών της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας (ΕΠΥ). Δηλαδή, ως προς τις οικονομικές μας προσφορές και τιμολογήσεις μας, συμμορφωνόμαστε απόλυτα με την εκάστοτε ισχύουσα τιμή της ΕΠΥ».
- 160) Η [...] - Διοικητική Διευθύντρια, νόμιμη εκπρόσωπος και Μέλος Δ.Σ. της ΑΡΗΤΗ απάντησε ότι «Παλαιότερα οι τιμές στα φίλτρα τεχνητού νεφρού καθορίζονταν από Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ 518/ τ. Β'/2005 και 697/ τ. Β'/2006). Εντός του 2009 συστάθηκε η Επιτροπή Προμηθειών Υγείας και το Παρατηρητήριο Τιμών, στο οποίο καταχωρήθηκαν οι τιμές της τελευταίας Κ.Υ.Α. αρχικά, ενώ αργότερα, αναρτήθηκαν στο Παρατηρητήριο Τιμών οι νέες τιμές φίλτρων της τάξεως 30 και 35 ευρώ αντίστοιχα, τις οποίες καθόρισε και ανήρτησε στο Παρατηρητήριο Τιμών η Επιτροπή Προμηθειών Υγείας (Ε.Π.Υ.) Διευκρινίζω ότι οι δύο τιμές αφορούν σε δυο διαφορετικές κατηγορίες φίλτρων και οποιαδήποτε επιπλέον αναλυτική πληροφορία σχετικά με τις τιμές των φίλτρων μπορείτε να την αντλήσετε από τον επίσημο φορέα, την Ε.Π.Υ.».
- 161) Ο [...] - Μέλος Δ.Σ. της ΑΡΗΤΗ απάντησε ότι «Ακολουθούμε τις τιμές, όπως αυτές αναρτώνται στο Παρατηρητήριο Τιμών».
- 162) [...] - Πρόεδρος της ΒΕΡΜΑ απάντησε πως «[...]Είμαστε διστακτικοί να προσφέρουμε λιγότερα από την τιμή παρατηρητηρίου πριν τη διεξαγωγή των call offs, διότι αυτή η τυχόν χαμηλότερη τιμή θα εφαρμοστεί αυτόματα στις προμήθειες όλων των νοσοκομείων για τα συγκεκριμένα κάθε φορά προϊόντα, με αποτέλεσμα να καθίσταται ίσως ασύμφορη η συναλλαγή εμπορικά . . . Αν στη φάση προ της διεξαγωγής των call offs, με βάση κάποιας προσφοράς προς ένα συγκεκριμένο νοσοκομείο αλλάξει η τιμή του παρατηρητηρίου θα είμαστε αναγκασμένοι να πουλάμε παντού σ' αυτές τις τιμές (ακόμη και σε πελάτες που έχουν ήδη συνάψει συμβάσεις με διαφορετική τιμή), ακόμη κι όταν αυτό αποβαίνει ασύμφορο ορισμένες φορές [...]Σημειωτέον ότι κάθε φορά που έχει τροποποιηθεί η τιμή του παρατηρητηρίου, μας ζητούν επιστροφή χρημάτων με πιστωτικό τιμολόγιο ακόμη και για περιπτώσεις που έχει ήδη συναφθεί σύμβαση με υψηλότερη τιμή. ... Ανεξαρτήτως, τόσο μέσω συλλόγου, όσο και σε συνάντηση με τον Υπουργό Υγείας κ. Λυκουρέντζο, είχαμε προθυμοποιηθεί να προβούμε σε έκπτωση βάσει πιστωτικού σημειώματος σε περίπτωση έγκαιρης πληρωμής (90 ημερών), αλλά είχαμε ενημερωθεί ότι κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό.»
- 163) Ο [...] - Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της DIOPHAR απάντησε «Με βάση τις τιμές παρατηρητηρίου».
- 164) Ο [...] - Πρόεδρος της MEDIPRIME απάντησε «Η τιμή καθορίζεται από το Παρατηρητήριο Τιμών. Το 2010 ξεκίνησε η διαδικασία διαγωνισμού της ΕΠΥ.ο διαγωνισμός δεν προχώρησε ...και στη συνέχεια η ΕΠΥ μας ανακοίνωσε ότι τροποποιούνται οι τιμές του Παρατηρητηρίου Τιμών (παρανόμως κατά την άποψη μας)

και θα είναι πλέον 28 ευρώ ...και 24 ευρώΣτη συνέχεια υπογράψαμε τη σύμβαση με αυτές τις τιμές. Αυτή τη σύμβαση όμως δεν μας την έδωσαν ποτέ υπογεγραμμένη. Αντίθετα μας έστειλαν νέο σχέδιο σύμβασης με τιμές 28 ...και 21..., την οποία υπογράψαμε στις 07.01.2013. ... Επίσης, δεν προσφέρουμε χαμηλότερες τιμές από αυτές διότι δεν μας συμφέρει να δουλεύουμε με χαμηλότερες τιμές, οι οποίες δεν ανταποκρίνονται στην ποιότητα των προϊόντων μας ».

β) Ως προς την εξήγηση της προσφοράς ίδιων τιμών από όλες τις εταιρείες που εμπορεύονται φίλτρα χωρίς καμία απόκλιση μεταξύ τους

- 165) Ο [...] (DEMO) απάντησε «Διότι τα φίλτρα έχουν υποστεί τέτοιες μειώσεις που δεν έχουμε περιθώριο να μειώσουμε την τιμή κάτω από αυτήν που ορίζει το Παρατηρητήριο. Εάν μειωθούν οι τιμές ακόμη, αμφιβάλω εάν θα κυκλοφορούν φίλτρα στην ελληνική αγορά, που θα εξασφαλίζουν την ασφάλεια των ασθενών».
- 166) Ο [...] (ΑΡΗΤΗ) απάντησε ότι «Από όσο γνωρίζω υπάρχουν εταιρίες που έχουν δώσει προσφορές χαμηλότερες από το Παρατηρητήριο Τιμών». Δεν προσδιόρισε όμως συγκεκριμένα σε ποιες αναφερόταν. Χαμηλότερες τιμές του Παρατηρητηρίου δόθηκαν από ορισμένες εταιρίες.¹³⁰ Επίσης και η HEALTHWAY σύναψε κάποιες συμβάσεις με τιμές χαμηλότερες από τις προκαθορισμένες από το Υπουργείο Υγείας χωρίς να αναφέρει το σχετικό χρονικό διάστημα.¹³¹
- 167) Ο [...] (DIOPHAR) απάντησε ότι «Αιτιολογείται εκ του ότι στην πραγματικότητα το Κράτος καθορίζει τις ανώτατες τιμές δια του Παρατηρητηρίου Τιμών, το οποίο στην προκειμένη περίπτωση μειώθηκε για τα φίλτρα τεχνητού νεφρού κατά ποσοστό 25%, 10 (δέκα) ημέρες περίπου προ της καταθέσεως των προσφορών. Σημειώνω, ότι οι τιμές που εδόθησαν ήταν οι ανώτατες του παρατηρητηρίου τιμών για ένα διαγωνισμό με συμφωνία ΠΛΑΙΣΙΟ, την οποία συμφωνία ακολουθούν mini διαγωνισμοί ανά νοσοκομείο. Επιπρόσθετα, αναφέρω την πάγια τακτική του Κράτους από το 1997 έως και σήμερα να πληρώνει με εξαιρετική καθυστέρηση τις υποχρεώσεις του απέναντι στις εταιρείες-μέλη μας, με μειώσεις τιμών αποκαλούμενες «εκπτώσεις» και με αποκορύφωμα το κούρεμα τιμών με το PSI το 2010».
- 168) Ο [...] (MEDIPRIME) απάντησε ότι «Η δική μας άποψη είναι ότι αυτό δικαιολογείται για δύο λόγους. Ο πρώτος λόγος είναι ότι κανέναν δεν συμφέρει να πουλάει σε χαμηλότερες τιμές, βάσει της οικονομικής ανάλυσης που τουλάχιστον κάνει η δική μας εταιρία. Ο δεύτερος λόγος είναι ότι σε κάθε περίπτωση είναι απαραίτητο να ακολουθήσει η διαδικασία των call-offs ...σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας

¹³⁰ Οι NEPHRODYNAMIC (υπ' αριθ. πρωτ. 4526/14.07.2015 επιστολή), ΝΤΙΑΛ (υπ' αριθ. πρωτ. 4425/09.07.2015 επιστολή) και ΒΕΡΜΑ (υπ' αριθ. πρωτ. 4935/31.07.2015 επιστολή) ανέφεραν ότι προέβησαν σε έκπτωση τιμών σε δημόσια νοσοκομεία, οι οποίες, όμως, όπως διαπιστώθηκε από τη ΓΔΑ, έλαβαν χώρα μετά την έναρξη της ισχύος της Συμφωνίας Πλαίσιο της ΕΠΥ (αρχές 2013) κατά την διάρκεια των call-offs.

¹³¹ Η HEALTHWAY (υπ' αριθ. πρωτ. 4839/27.07.2015 επιστολή) αναφέρει ότι «[...] κατ' εξαίρεση έχουμε συνάψει κάποιες συμβάσεις με τιμές χαμηλότερες από τις προκαθορισμένες από το Υπουργείο Υγείας λόγω της μεγάλης ζητούμενης ποσότητας φίλτρων από συγκεκριμένα νοσοκομεία [...]» χωρίς να αναφέρει το σχετικό χρονικό διάστημα κατά το οποίο συνήφθησαν οι εν λόγω συμβάσεις.

πλαίσιο, όπου η εταιρία θα έχει τη δυνατότητα να κάνει μια διαφορετική προσφορά αν έτσι κρίνει σε εκείνη τη φάση. ...».

4.7. Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΕΑ ΕΠΙ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΝΤΙΑΛ ΚΑΙ ΔΙΟΡΦΑΡ

- 169) Οι εταιρίες Ντίαλ και Diorphar προσκόμισαν στην Υπηρεσία Γνωμοδότηση του Καθηγητή του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. [...] σχετικά με την οικονομική ανάλυση της υπ' αριθ. πρωτ. 5158/18.7.2016 Εισηγήσης του Εισηγητή.
- 170) Συγκεκριμένα, κατά την γνωμοδότηση, η σχετική αγορά της παρούσας αφορά μια οικονομικά ρυθμιζόμενη αλλά ανταγωνιστική αγορά (αγορά στην οποία οι εταιρίες αυτής δεν προχωρούν σε ρητές ή σιωπηρές συμφωνίες επί των τιμών).¹³² Στην εν λόγω αγορά, τα δημόσια νοσοκομεία, σε σχέση με τις ιδιωτικές κλινικές, έχουν περιορισμένες επιλογές ως προς την αγορά των συνολικών προϊόντων μέσω της τεχνικής της δεσμοποίησης. Η ετήσια αγοραία ζήτηση είναι τελείως ανελαστική, λόγω της αναγκαιότητας των αιμοκαθάρσεων για την επιβίωση των νεφροπαθών, ενώ υφίσταται ανώτατη τιμή από την εποπτεύουσα αρχή, η οποία αποτελεί και την Bertrand – Nash τιμή ισορροπίας σε αγορές με περιορισμούς στη δυνατότητα αύξησης της προσφοράς των εταιριών.
- 171) Ως προς το τελευταίο, από την πλευρά της προσφοράς, οι εταιρίες της σχετικής αγοράς της παρούσας αντιμετωπίζουν περιορισμούς στη δυνατότητα που έχουν να αυξάνουν βραχυχρόνια και σε σημαντικό βαθμό τον αριθμό των φίλτρων τεχνητού νεφρού που προσφέρουν, κυρίως, διότι, οι προμηθευτές τους δραστηριοποιούνται σε πάρα πολλές χώρες παγκοσμίως και δεν έχουν την δυνατότητα να αντιμετωπίσουν μια σημαντική βραχυχρόνια αύξηση της προσφοράς. Βάσει της ανωτέρω ανάλυσης, η ανώτατη τιμή φίλτρων τεχνητού νεφρού που αναρτάται στο Παρατηρητήριο αποτελεί τιμή ισορροπίας διότι καμία εταιρία της αγοράς δεν έχει κίνητρο να αποκλίνει από αυτή, δεδομένου του βραχυχρόνιου περιορισμού στην αύξηση της προσφοράς μετά από μια μείωση της τιμής των φίλτρων τεχνητού νεφρού.
- 172) Όπως έχει αναφερθεί και ανωτέρω, παρόλο που οι τιμές των low & high flux με συνθετική μεμβράνη φίλτρων τεχνητού νεφρού μειώθηκαν τρεις (3) έως πέντε (5) φορές (ανάλογα την κατηγορία φίλτρου) κατά την περίοδο 28.5.2010 – 17.1.2013 (βλ. σχετικώς Πίνακα 4), δεν παρατηρήθηκαν στην αγορά διαταραχές στη ζήτηση. Ειδικότερα, οι μεταβολές των τιμών φίλτρου τεχνητού νεφρού κατά την χρονική περίοδο 28.5.2010 έως 6.9.2010 δεν έχουν μακροχρόνια, αλλά βραχυχρόνια ισχύ και ως εκ τούτου δεν μπορεί να γίνει αποδεκτός ο ισχυρισμός που προβάλλεται στη γνωμοδότηση (βλ. υποσ. 36 αυτής) ότι « μεταβολές στην ζήτηση που πηγάζουν σε μια αλλαγή στο περιβάλλον η οποία αναμένεται να έχει μακροχρόνια διάρκεια, όπως η αλλαγή στις τιμές της εποπτικής αρχής από το 2010 και μετά, αντιμετωπίζονται διαφορετικά – με τον παραγωγό να προσαρμόζεται στα νέα δεδομένα της Ελληνικής αγοράς». Επομένως, ο ισχυρισμός, κατά την γνωμοδότηση, ότι οι εταιρίες της αγοράς

¹³² Βλ. σχετικώς σελ. 22 της Γνωμοδότησης.

αντιμετωπίζουν περιορισμούς στη δυνατότητα που έχουν να αυξάνουν βραχυχρόνια και σε σημαντικό βαθμό τον αριθμό των φίλτρων τεχνητού νεφρού που προσφέρουν, κρίνεται πειστικός.

173) Επιπροσθέτως, όσον αφορά στην περίοδο καθορισμού ανώτατων τιμών μέσω του Παρατηρητηρίου από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης αναφέρονται τα εξής:

- Ο μηχανισμός ανάρτησης των «ανώτατων τιμών» στο Παρατηρητήριο της ΕΠΥ αποτελεί έμμεση παρέμβαση των ίδιων των εταιριών της αγοράς με την προσφορά από μέρους τους χαμηλότερης τιμής για τα φίλτρα τεχνητού νεφρού, βάση των χαρακτηριστικών της τελευταίας και των ίδιων των εταιριών. Άλλωστε, η παρ. 2 του άρθρου 24 του Ν. 3846/2010 κάνει λόγο για δημιουργία βάσης δεδομένων παρατηρητηρίου τιμών.
- Ο μηχανισμός καθορισμού της τιμολογιακής πολιτικής για τα φίλτρα τεχνητού νεφρού μέσω του Παρατηρητηρίου τιμών της ΕΠΥ διαφέρει από τον τρόπο καθορισμού της τιμής που υφίστατο πριν την δημιουργία του Παρατηρητηρίου, ήτοι μέχρι το 2010, αλλά και με αυτόν που κατ' εξαίρεση αποφασίστηκε το 2016 βάση του ν. 1191 της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2016 (βλ. σχετικώς Ενότ. 4.1 ανωτέρω), με τον καθορισμό «ανώτατων τιμών» μέσω των ΚΥΑ, κατόπιν διαπραγμάτευσης των εταιριών της αγοράς και της Πολιτείας¹³³. Για [...] η διαδικασία που υφίστατο πριν το 2010 αποτελεί παζάρι μεταξύ του κράτους και των ερευνόμενων εταιριών της παρούσας. Όπως ο ίδιος [...] αναφέρει για την διαδικασία που επικράτησε τον Φεβρουάριο του 2016 «[ζ]ήτησε τιμή 16 π.χ. θα είπαν εδώ πέρα όχι δώσε μου 21 τα βρήκαν να πούμε πόσο είναι 18.... [θ]έλαν πιο φτηνά, είπαν πιο ακριβά τα βρήκαμε...»¹³⁴. Μάλιστα, αυτό το παζάρι γίνεται από καταβολής κόσμου, ήτοι, πάντα έτσι γινόταν¹³⁵. Ωστόσο, η προσφορά χαμηλότερης τιμής από τις εταιρίες της αγοράς από αυτήν του Παρατηρητηρίου οδηγεί σε αντίστοιχη αναπροσαρμογή της τιμής του Παρατηρητηρίου, συμπαρασύροντας προς τα κάτω μελλοντικές «ανώτατες τιμές» για όλες τις συμμετέχουσες στην αγορά εταιρίες εμπορίας. Αντιθέτως, για την τιμή φίλτρων τεχνητού νεφρού μέσω των ΚΥΑ που υφίστατο μέχρι το 2010, παρόλο που θεωρείτο «ανώτατη τιμή», δεν υπήρχε κάποιος μηχανισμός της αγοράς που να την συμπαρέσυρε προς τα κάτω. Οποιαδήποτε μείωση ή αύξηση της τιμής έπρεπε να γίνει μέσω διαπραγμάτευσης των εταιριών της αγοράς και της Πολιτείας. Σημειώνεται όμως ότι όσον αφορά τις τιμές των ήδη συναφθεισών επιμέρους συμβάσεων, βάσει σχετικής απάντησης της

¹³³ Βλ. σχετική επιβεβαίωση και από τον Πρόεδρο του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν κ. . [...] στα Πρακτικά της Συνεδρίασης της Ολομέλειας της ΕΑ της 2^{ης} Φεβρουαρίου 2017 (Συνεδρίαση 12^η), σελ 200, όπου αναφέρει ότι « το Υπουργείο, ο Υπουργός και ο Αναπληρωτής Υπουργός μαζί με τους συμβούλους μας κάλεσε ... και αυτό το οποίο ζήτησαν είναι εν πάση περιπτώσει να καθοριστεί μία τιμή, να τελειώνουμε εδώ πέρα, δεν μπορούμε να ασχολούμεθα άλλα με το συγκεκριμένο θέμα, διότι είναι και θέμα αρχής κ.λπ.»

¹³⁴ Βλ. σχετικά Συνεδρίαση της Ολομέλειας της ΕΑ της 18^{ης} Ιανουαρίου 2017 (Συνεδρίαση 7^η), σελ. 125 και 127.

¹³⁵ Ο.π., σελ. 126.

ΕΠΥ¹³⁶, «η ανάρτηση νέων χαμηλότερων τιμών φίλτρων στο Παρατηρητήριο Τιμών από τον Μάιο 2010 έως και την υπογραφή της Συμφωνίας Πλαίσιο δεν συμπαρέσυρε αντιστοίχως προς τα κάτω τις τιμές των σε ισχύ συμβάσεων».¹³⁷

- Αυτή η ιδιαιτερότητα του συστήματος του Παρατηρητηρίου τιμών της ΕΠΥ, ήτοι το γεγονός ότι η ανώτατη τιμή προσδιορίζεται όχι από συγκεκριμένη κρατική/κοινωνική ρύθμιση¹³⁸, αλλά από τις προσφορές των ίδιων των εταιριών, σε συνδυασμό με το ότι στην αγορά δεν παρατηρήθηκε, κατά την εξεταστέα περίοδο, έλλειψη ζήτησης, εισάγει αντικίνητρο ανταγωνισμού επί των τιμών σε επίπεδα κάτω από τις εκάστοτε «ανώτατες» του Παρατηρητηρίου.
- Ειδικά δε, υπό τον τρόπο λειτουργίας του Παρατηρητηρίου, όπου αναπροσαρμόζονται οι αναρτημένες (ανώτατες) τιμές κατόπιν προσφοράς μεμονωμένης εταιρίας, είναι άμεσα παρατηρήσιμη η τυχόν παρέκκλιση από τα υφιστάμενα επίπεδα τιμών, ακόμα κι αν δεν είναι γνωστή η ταυτότητα της προσφέρουσας τη χαμηλότερη τιμή εταιρίας.

- 174) Ενόψει των ανωτέρω, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι οι εκάστοτε ανώτατες τιμές των ΚΥΑ ή του Παρατηρητηρίου λειτουργούσαν στην πράξη ως εστιακά σημεία (focal points) για τις εταιρίες εμπορίας, παρότι η σχετική νομοθεσία τις όριζε ρητώς ως ανώτατες, δεδομένου ότι η συντριπτική πλειονότητα των εταιριών προσέφεραν στους διαγωνισμούς ακριβώς την ίδια τιμή, ήτοι την εκάστοτε αναφερόμενη στην ΚΥΑ ή ισχύουσα στο Παρατηρητήριο.
- 175) Περαιτέρω, στην γνωμοδότηση προβάλλεται η υπόθεση, η οποία ωστόσο δεν στηρίζεται σε κάποια ποσοτική ανάλυση (π.χ. SSNIP test), ότι η αγοραία ζήτηση της σχετικής αγοράς της παρούσας είναι τελείως ανελαστική. Ο ισχυρισμός που προβάλλεται στη γνωμοδότηση για την εν λόγω υπόθεση είναι λόγω της αναγκαιότητας των αιμοκαθάρσεων για την επιβίωση των νεφροπαθών. Ωστόσο, ένας τέτοιος ισχυρισμός δεν μπορεί να αποτελεί τον κρίσιμο ή τον μόνο παράγοντα της αγοράς σχετικά με το αν η ζήτηση αυτής θεωρείται (τελείως) ανελαστική ή (τελείως) ελαστική). Θα πρέπει να επιβεβαιώνεται και από τη σχέση μεταξύ ζητούμενης ποσότητας και τιμής κατόπιν μεταβολών της τελευταίας, που όπως αναλύεται ανωτέρω στη παρούσα Ενότητα και στον Πίνακα 4 της Ενότητας 4.6.1., οι εν λόγω

¹³⁶ Υπ' αριθ. πρωτ. 1168/16.2.2016 επιστολή, ερ. 3.

¹³⁷ Κατά την [...], Πρόεδρο της ΒΕΡΜΑ (στην από 30.01.2013 ανωμοτί κατάθεσή της κατά τη διάρκεια επιτόπιου ελέγχου στα γραφεία της εταιρίας) «[ε]ίμαστε διστακτικοί να προσφέρουμε λιγότερα από την τιμή παρατηρητηρίου πριν τη διεξαγωγή των call offs, διότι αυτή η τυχόν χαμηλότερη τιμή θα εφαρμοστεί αυτόματα στις προμήθειες όλων των νοσοκομείων για τα συγκεκριμένα κάθε φορά προϊόντα, με αποτέλεσμα να καθίσταται ίσως ασύμφορη η συναλλαγή εμπορικά... Αν στη φάση προ της διεξαγωγής των call offs, με βάση κάποιας προσφοράς προς ένα συγκεκριμένο νοσοκομείο αλλάζει η τιμή του παρατηρητηρίου θα είμαστε αναγκασμένοι να πουλάμε παντού σ' αυτές τις τιμές (ακόμη και σε πελάτες που έχουν ήδη συνάψει συμβάσεις με διαφορετική τιμή), ακόμη κι όταν αυτό αποβαίνει ασύμφορο ορισμένες φορές... Σημειωτέον ότι κάθε φορά που έχει τροποποιηθεί η τιμή του παρατηρητηρίου, μας ζητούν επιστροφή χρημάτων με πιστωτικό τιμολόγιο ακόμη και για περιπτώσεις που έχει ήδη συναφθεί σύμβαση με υψηλότερη τιμή».

¹³⁸ Για την έννοια της κοινωνικής ρύθμισης βλ., μεταξύ άλλων, Βέττας & Κατσουλάκος (2004) «Πολιτική Ανταγωνισμού & Ρυθμιστική Πολιτική», σελ. 127-132.

μεταβολές των τιμών φίλτρου τεχνητού νεφρού κατά την χρονική περίοδο 28.5.2010 έως 6.9.2015 δεν ήταν μακροχρόνιες, αλλά βραχυχρόνιες σε ισχύ.

- 176) Η θέση που προβάλλεται στη γνωμοδότηση σχετικά με τον βαθμό ελαστικότητας της αγοραίας ζήτησης, ήτοι η αναγκαιότητα των αιμοκαθάρσεων για την επιβίωση των νεφροπαθών, αποτελεί, απεναντίας, έναν πολύ σημαντικό παράγοντα υπέρ της υψηλής διαπραγματευτικής δύναμης που κατέχουν οι εταιρίες της αγοράς έναντι των δημόσιων νοσοκομείων (βλ. σχετικώς Ενότ. 4.5 ανωτέρω).
- 177) Κατά τη γνωμοδότηση προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι οι τιμές των φίλτρων τεχνητού νεφρού μέσω των ΚΥΑ ήταν ανταγωνιστικές *a la Bertrand* (βλ. σχετικώς σελ. 32). Με αυτό τον τρόπο υποστηρίζεται ότι τόσο πριν όσο και μετά το έτος 2010 και την δημιουργία του Παρατηρητηρίου τιμών της ΕΠΥ, οι εταιρίες της αγοράς αντιμετώπιζαν την εν λόγω ανταγωνιστική αγορά. Μάλιστα, επισημαίνεται, ότι η αγορά φίλτρων τεχνητού νεφρού με συνθετική μεμβράνη έγινε πολύ πιο αυστηρή, από άποψη κρατικού παρεμβατισμού και στρέβλωσης της αγοράς, σε σχέση με την αγορά που προέκυψε μετά το 2010, κατόπιν της δημιουργίας του Παρατηρητηρίου τιμών της ΕΠΥ.¹³⁹ Η στρέβλωση αυτή έγκειται στο γεγονός ότι κάθε μείωση της τιμής των φίλτρων τεχνητού νεφρού από κάποια εταιρία θα δέσμευε και τις υπόλοιπες εταιρίες τις αγοράς να πωλούν τα προϊόντα τους με ανώτατη τιμή τη νέα μειωμένη τιμή της αγοράς.
- 178) Όπως έχει αναφερθεί ανωτέρω στην παρούσα Ενότητα, πριν το 2010, η αγορά των φίλτρων τεχνητού νεφρού στην Ελλάδα είχε έντονα στοιχεία παρεμβατισμού από πλευράς της Πολιτείας, μέσω κοινωνικής και όχι οικονομικής ρύθμισης. Από την κατάθεση του κ. [...] κατά την Συνεδρίαση της Ολομέλειας της ΕΑ της 18.1.2017 (βλ. και ανωτέρω) επιβεβαιώνεται το στοιχείο του έντονου παρεμβατισμού από πλευράς του κράτους, πριν το 2010 και εντός του 2016 με το ν. 1191 της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2016, ο οποίος (παρεμβατισμός) οδηγούσε και συνεχίζει να οδηγεί ακόμη και σήμερα σε τιμές φίλτρων τεχνητού νεφρού κατόπιν παζαριού μεταξύ της Πολιτείας και των ερευνώμενων στη παρούσα εταιριών. Ο κ. [...] κατά την κατάθεση του στην 8^η Συνεδρίαση της Ολομέλειας της ΕΑ (σελ. 123-124 Πρακτικών της Συνεδρίασης της Ολομέλειας της ΕΑ της 8^{ης} Ιανουαρίου 2017) αναφέρει ότι η εν λόγω τιμή είναι αυτή που ισχύει και μέχρι σήμερα και με βάση αυτή πουλάνε οι εταιρίες. Ως εκ τούτου, η τοποθέτηση, μέσω της γνωμοδότησης, της εταιρίας Ντιαλ σχετικά με την προσπάθεια των ερευνώμενων μερών της παρούσας να απομακρυνθούν από την τυχόν στρέβλωση που δημιουργούσε το Παρατηρητήριο τιμών θα είχε βάση, αν η εκ νέου επιλογή τιμής από τις εν λόγω εταιρίες προέκυπτε κατόπιν του ελεύθερου ανταγωνισμού στην οικεία αγορά και όχι κατόπιν παζαριού μεταξύ αυτών και της Πολιτείας.
- 179) Από το 2010 και μετά, με την δημιουργία του Παρατηρητηρίου της ΕΠΥ, στην εν λόγω αγορά η ανώτατη τιμή φίλτρων τεχνητού νεφρού προσδιορίζεται από τις προσφορές των ίδιων των εταιριών σε διαγωνισμούς που συμμετέχουν. Προς

¹³⁹ Βλ. σχετικώς Συνεδρίαση της Ολομέλειας της ΕΑ της 18^{ης} Ιανουαρίου 2017 (Συνεδρίαση 7^η), σελ.82.

επίρρωση αυτού, στο ν. 1191 της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2016 (βλ. σχετικάς Ενót. 4.1 ανωτέρω) αναφέρεται ότι η τρέχουσα τιμή (Ιανουάριο του 2016) φίλτρων LOW FLUX με συνθετική μεμβράνη του Παρατηρητηρίου τιμών ήταν 16,3 ευρώ. Η τιμή αυτή, σύμφωνα πάντα με τον ίδιο νόμο, αναρτήθηκε στο Παρατηρητήριο τιμών κατόπιν του από 18.5.2015 αιτήματος του Γενικού Νοσοκομείου Χανίων προς την ΕΠΥ. Από αυτό προκύπτει ότι το νοσοκομείο, έχοντας τις προσφερόμενες τιμές φίλτρων τεχνητού νεφρού από τις εταιρίες της αγοράς, ενημέρωσε την ΕΠΥ για την χαμηλότερη τιμή προσφοράς σε σχέση με την αναρτημένη τιμή στο Παρατηρητήριο τιμών και η τελευταία με τη σειρά της, και όπως ήταν υποχρεωμένη εκ του νόμου να πράξει, ανάρτησε τη νέα χαμηλότερη τιμή στο Παρατηρητήριο τιμών.

- 180) Περαιτέρω, στη γνωμοδότηση προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι « *ΕΑ δεν αναφέρει πουθενά στην Έκθεση της ότι θεωρεί, ή ότι έχει τα στοιχεία τα οποία δείχνουν, ότι οι εταιρίες είχαν διαμορφώσει ένα καρτέλ πριν από τις ρυθμιστικές παρεμβάσεις του 2010* ». Θα πρέπει να αναφερθεί εδώ ότι από τα στοιχεία που συλλέχθηκαν κατά την έρευνα της Υπηρεσίας, ιδίως των Πρακτικών του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν., τα οποία όπως μας δήλωσε ο κ. [...] είναι τα μόνα που υπάρχουν (βλ. σχετικάς Ενót. 6 κατωτέρω), δεν προκύπτουν ευρήματα που να στοιχειοθετούν ύπαρξη καρτέλ μεταξύ των ερευνώμενων μερών πριν το 2010. Άλλωστε, δεν υπήρχε και λόγος δημιουργίας ενός τέτοιου καρτέλ από μέρους των εταιριών πριν το 2010 από την στιγμή όπου οι τιμές φίλτρων τεχνητού νεφρού προσδιορίζονταν μέσω ΚΥΑ από τη Πολιτεία.
- 181) Επίσης, δεν είναι αυθαίρετες οι μειώσεις των τιμών φίλτρου τεχνητού νεφρού κατά τα έτη 2010 και 2012, όπως αναφέρεται στη γνωμοδότηση (βλ. σχετικάς σελ. 33). Οι εν λόγω μειώσεις, όπως έχει αναφερθεί πολλάκις ανωτέρω, εκπορεύονται από επιχειρήσεις της αγοράς κατόπιν προσφορών σε διαγωνισμούς για προμήθεια φίλτρων τεχνητού νεφρού. Ούτε όμως και μετά το 2010 υπήρξε λόγος δημιουργίας καρτέλ κατά τη γνώμη που επικράτησε στην Επιτροπή περί της οποίας κατωτέρω.
- 182) Η γνωμοδότηση επίσης υποστηρίζει ότι ακόμη και αν ήθελε να υποστηριχθεί ότι οι εταιρίες είχαν δημιουργήσει το καρτέλ για τα φίλτρα τεχνητού νεφρού, η βιωσιμότητα αυτού δεν είναι διατηρήσιμη. Ειδικότερα, για την εταιρία DIOPHAR, η διατήρηση συμφωνίας με τους ανταγωνιστές της θα ήταν ανέφικτο λόγω έλλειψης αμοιβαίων κινήτρων μεταξύ τους (βλ. σχετικάς σελ 39-51 της γνωμοδότησης). Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί εδώ ότι έλλειψη τέτοιων κινήτρων μεταξύ των εταιριών της αγοράς δεν προκύπτει στην παρούσα από την στιγμή όπου όπως καταδεικνύεται κατωτέρω, οι εταιρίες, μέσω του συλλόγου τους, ακολουθούν κοινή πολιτική επί των αποφάσεων της ΕΠΥ σχετικά με τις τιμές των φίλτρων τεχνητού νεφρού στην Ελλάδα.
- 183) Με βάση τη συνολική αξιολόγηση και όσων από τα στοιχεία του φακέλου ειδικά δεν μνημονεύονται ανωτέρω, αλλά γίνεται χρήση στη συνέχεια στο σκεπτικό και των μειοψηφιών που κατωτέρω διατυπώνονται και ειδικότερα των υπομνημάτων, των μαρτυρικών καταθέσεων και λοιπών επεξηγήσεων που αναπτύχθηκαν ιδίως κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, τα οποία αναφέρονται στο περιεχόμενο των συζητήσεων στο πλαίσιο του ΠΑΣΠΥΤΕΝ και στο πραγματικό

πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η κρινόμενη συμπεριφορά, τρία από τα μέλη που αποτέλεσαν την πλειοψηφία της Επιτροπής ο Αντιπρόεδρος, Δημήτριος Λουκάς, και Τακτικά Μέλη, Δημήτριος Δανηλάτος και Μάρθα Καββαθά, διατύπωσαν την άποψη ότι στην κρινόμενη υπόθεση δεν προέκυψε ούτε και δύναται να στοιχειοθετεί επαρκώς κατά νόμο, περιοριστική του ανταγωνισμού συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική από μέρους των ελεγχόμενων εταιριών, ούτε κατ' αντικείμενο, ούτε βεβαίως και κατ' αποτέλεσμα (δεδομένου, μάλιστα, ότι τέτοια μομφή δεν αποδίδεται εντέλει στις ελεγχόμενες, ούτε και στοιχειοθετείται στην εισήγηση της υπηρεσίας), κατά τις επίμαχες περιόδους, Μαΐου-Νοεμβρίου 2010 και Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου 2012, οι οποίες για λόγους συστηματικούς εξετάζονται διαδοχικά. Ειδικότερα, κατά τη γνώμη που κατά τα ανωτέρω επικράτησε στην Επιτροπή:

A. Ως προς την περίοδο Μαΐου-Νοεμβρίου 2010

- 184) Στα υπομνήματά τους και στη συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής, οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις και ο ΠΑΣΠΥΤΕΝ υποστήριξαν ότι οι επαφές και οι συνεννοήσεις τους μέσω του ΠΑΣΠΥΤΕΝ κατά την περίοδο Μαΐου-Νοεμβρίου 2010 αποτελούσαν εύλογη αντίδραση στην παράνομη και αυθαίρετη, κατά την άποψή τους, λειτουργία του Παρατηρητηρίου Τιμών¹⁴⁰ αμιγώς στο πλαίσιο του συνταγματικώς κατοχυρωμένου δικαιώματός τους αναφοράς στις αρχές¹⁴¹. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς τους, η συμμετοχή των εκπροσώπων τους στις Γενικές Συνελεύσεις του Συλλόγου ήταν χρήσιμη, προκειμένου να ενημερώνονται για τις εξελίξεις του ρυθμιστικού πλαισίου και τους πιθανούς τρόπους αντίδρασης σε αυτό, αλλά και αναγκαία δεδομένου ότι ο ΠΑΣΠΥΤΕΝ ήταν ο μόνος θεσμικός συνομιλητής της Πολιτείας όσον αφορά την επίλυση των προβλημάτων του κλάδου, όπως άλλωστε προκύπτει με σαφήνεια από κανονιστικού τύπου κείμενα του αρμόδιου Υπουργείου¹⁴². Η άσκηση του θεσμικού ρόλου του ΠΑΣΠΥΤΕΝ, η οποία απέβλεπε στην τροποποίηση του ρυθμιστικού πλαισίου και την προσαρμογή του στην υπερκείμενη ενωσιακή νομοθεσία, ήταν απαραίτητη, ασκήθηκε δε εντός του πλαισίου του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος αναφοράς και δεν μπορεί να θεωρηθεί αντικείμενο παράνομης συμφωνίας κατά την έννοια του άρθρου 1 του ν.3959/2011. Επιπλέον, οι συναντήσεις των επιχειρήσεων στον ΠΑΣΠΥΤΕΝ και οι συνακόλουθες συζητήσεις μεταξύ των συμμετεχόντων δεν είχαν ως αντικειμενικό σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού, αλλά αποσκοπούσαν αποκλειστικά στην ενημέρωση και την ανταλλαγή απόψεων γύρω από ζητήματα που παγίως ταλάνιζαν τον κλάδο, με έμφαση στην εξόφληση των υφιστάμενων οφειλών των δημόσιων νοσοκομείων προς τις επιχειρήσεις, την καθυστέρηση των πληρωμών και την νομιμοποίηση των αγορών των νοσοκομείων. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, υπήρχε τις περισσότερες φορές παρουσία νομικών συμβούλων για την πληρέστερη ενημέρωση των μελών του Συλλόγου. Σε καμία δε περίπτωση οι επαφές αυτές δεν είχαν ως

¹⁴⁰ Βλ. ιδίως υπόμνημα MEDIPRIME παρ.77-156, υπόμνημα ΑΡΗΤΗ παρ. 7, υπόμνημα ΠΑΣΠΥΤΕΝ σελ. 26-30.

¹⁴¹ Βλ. ιδίως Πρακτικά της 17.1.2017, σελ. 59.

¹⁴² Βλ. ενδεικτικά υπόμνημα ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ παρ.60, πρακτικά 18.01.2017, σελ.105-107, 110.

αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα το συντονισμό της συμπεριφοράς των εταιριών στην αγορά, καθώς οι εταιρίες συνέχισαν να ακολουθούν αυτόνομη εμπορική πολιτική, ανταγωνιζόμενες μεταξύ τους ως προς τις παρεχόμενες εκπτώσεις και τους όρους αποπληρωμής που έθεταν προς τα νοσοκομεία¹⁴³. Επεσήμαναν, επίσης, ότι οι τιμές των τεχνητών φίλτρων στην Ελλάδα δεν είναι υψηλές, δεδομένων των συνθηκών διάρθρωσης των σχετικών διαγωνισμών, των επιχειρηματικών συνθηκών και του συνακόλουθου χρηματοοικονομικού κόστους, και ότι σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί βασίμως να συγκριθούν με τις τιμές της Κύπρου¹⁴⁴. Επιπλέον, υποστήριξαν ότι δεν υπήρχε συμφωνία μεταξύ τους σχετικά με άρνηση πώλησης, δεδομένου μάλιστα ότι σε κανένα σημείο της επίμαχης χρονικής περιόδου δεν παρατηρήθηκε έλλειψη φίλτρων τεχνητού νεφρού στην αγορά. Τέλος, ανέτειναν ότι η συχνότητα των επαφών τους στο πλαίσιο γενικών συνελεύσεων του ΠΑΣΠΥΤΕΝ κατά την επίμαχη περίοδο δικαιολογούνταν απόλυτα λόγω της κανονιστικής αβεβαιότητας που επικράτησε μετά την εισαγωγή του Παρατηρητηρίου Τιμών, ιδίως όσον αφορά το ύψος και τη μέθοδο προσδιορισμού της τιμής προμήθειας φίλτρων από τα δημόσια νοσοκομεία, η δε συμμετοχή των εταιριών σε αυτές είχε αμιγώς θεσμικό χαρακτήρα και περιοριζόνταν σε αυτό¹⁴⁵. Τέλος, υποστηρίχθηκε από τον ΠΑΣΠΥΤΕΝ και τις ελεγχόμενες επιχειρήσεις ότι ήταν το ίδιο το Παρατηρητήριο Τιμών που οδηγούσε σε στρέβλωση του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά, καθώς λόγω του τρόπου λειτουργίας του – τουλάχιστον κατά την αρχική φάση λειτουργίας τους, στην οποία αφορά εν πολλοίς η κρινόμενη υπόθεση – παρείχε ουσιαστικά αντικίνητρο στις επιχειρήσεις να προσφέρουν τα προϊόντα τους σε τιμή κατώτερη από την εκάστοτε ισχύουσα ως ανώτατη βάση του Παρατηρητηρίου. Επί της ουσίας, δηλαδή, το Παρατηρητήριο επέβαλε μεν ένα φαινομενικά ανώτατο σημείο, ωστόσο, το σημείο αυτό λειτουργούσε τελικά και ως κατώτατο, εξαλείφοντας ουσιαστικά τον ανταγωνισμό¹⁴⁶. Παρέπεται δε, κατά την άποψή τους, ότι υπάρχει εν προκειμένω αδυναμία καταλογισμού της παράβασης στις επιχειρήσεις και στον ΠΑΣΠΥΤΕΝ (εφόσον ήθελε θεωρηθεί ότι υπήρχε), δεδομένου ότι η θίγουσα τον ανταγωνισμό συμπεριφορά επιβλήθηκε σε αυτές από την ελληνική νομοθεσία ή, σε κάθε

¹⁴³ Βλ. ιδίως πρακτικά 17.1.2017, σελ. 47, 57, 60, 69, 79, 104, πρακτικά 18.1.2017 επί της κατάθεσης [...]σελ. 7, 80, 91.

¹⁴⁴ Κατά την ακροαματική διαδικασία, τέθηκε πράγματι το ζήτημα τυχόν διαφορών στις τιμές τεχνητού νεφρού μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου. Ωστόσο, όπως ορθώς διατείνονται οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις, τυχόν υπερβολική τιμολόγηση δεν αποτέλεσε μέρος της εξεταζόμενης υπόθεσης και, σε κάθε περίπτωση, δεν αποτέλεσε αντικείμενο ενδελεχούς έρευνας της υπηρεσίας και συνακόλουθης εισήγησης. Παρόλα αυτά, στη συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής και στα συμπληρωματικά υπομνήματά τους, οι ελεγχόμενες ανέδειξαν τις ουσιαστικές διαφορές μεταξύ των δύο χωρών, αναφορικά ιδίως με τη διάρθρωση και διάρκεια των σχετικών διαγωνιστικών διαδικασιών (κεντροκοιμημένες διαδικασίες που αφορούν προμήθειες διάρκειας 2-3 ετών στην Κύπρο), την υποχρέωση ή μη εξάντλησης των συμβασιολογημένων ποσοτήτων, τους όρους παράδοσης και αποπληρωμής, καθώς και το χρηματοοικονομικό κόστος λόγω διακριτών επιχειρηματικών συνθηκών και συναφών κινδύνων (βλ. ενδεικτικά συμπληρωματικό υπόμνημα MEDIPRIME, παρ. 137 επ.

¹⁴⁵ Βλ. ιδίως υπόμνημα DEMO παρ. 6.3 -6.14, υπόμνημα ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ παρ. 91.

¹⁴⁶ Βλ. ιδίως υπόμνημα DEMO, παρ. 4.14 επ., υπόμνημα ΑΡΗΤΗ παρ.6 και πρακτικά 18.1.2017, κατάθεση [...]σελ.12 επ.

περίπτωση, η ελληνική νομοθεσία διαμόρφωσε τέτοιο νομικό πλαίσιο που από μόνο του αποκλείει κάθε δυνατότητα ανταγωνιστικής συμπεριφοράς¹⁴⁷.

- 185) Κατά την κρίση των μελών της ως άνω πλειοψηφούσας γνώμης της Επιτροπής, είναι χρήσιμο να αποσαφηνιστούν, εξ αρχής, τα ακόλουθα σχετικά με τις προαναφερόμενες αιτιάσεις. Καταρχήν, το σύστημα καθορισμού τιμής για την προμήθεια φίλτρων τεχνητού νεφρού από τα δημόσια νοσοκομεία υπό το καθεστώς του Παρατηρητηρίου Τιμών δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως εθνική ρύθμιση που επιβάλλει στις εταιρίες του κλάδου αντι-ανταγωνιστική συμπεριφορά ή που αποκλείει κάθε δυνατότητα ανταγωνιστικής συμπεριφοράς, καθ' ό μέτρο αποδείχθηκε από τα στοιχεία της έρευνας της ΓΔΑ, από τα υπομνήματα των επιχειρήσεων και από την ακροαματική διαδικασία ότι οι εταιρίες ανταγωνίζονταν μεταξύ τους ως προς τις παρεχόμενες εκπτώσεις και τους όρους αποπληρωμής που έθεταν προς τα νοσοκομεία¹⁴⁸, γεγονός άλλωστε που και οι ίδιες πρόβαλλαν προς στοιχειοθέτηση των υπερασπιστικών τους αιτιάσεων. Συνεπώς, ο εν λόγω ισχυρισμός των ελεγχόμενων επιχειρήσεων είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Συναφώς, ο γενικός ισχυρισμός ότι οι ενέργειες των ελεγχόμενων επιχειρήσεων και του ΠΑΣΠΥΤΕΝ δεν δύναται να ελεγχθούν με βάση τις διατάξεις περί προστασίας του ανταγωνισμού, επειδή – κατά την άποψή τους – εντάσσονται στο πλαίσιο της νόμιμης αντίδρασής τους στις παράνομες και αυθαίρετες ενέργειες της ΕΠΥ κατά τους πρώτους μήνες λειτουργίας του Παρατηρητηρίου, δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Μία ένωση επιχειρήσεων μπορεί, βεβαίως, να διαδραματίζει νομίμως ρόλο υπεράσπισης των συμφερόντων των μελών της. Και πράγματι ο ΠΑΣΠΥΤΕΝ είχε αναλάβει ενεργό θεσμικό ρόλο για την υπεράσπιση των συμφερόντων των μελών του, και έναντι φορέων της κρατικής/δημόσιας εξουσίας, με την τελευταία μάλιστα να του αναγνωρίζει το ρόλο του επίσημου, θεσμικού συνομιλητή¹⁴⁹. Δεν μπορεί ωστόσο, κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο, να επικαλείται το δικαίωμα της αναφοράς στις αρχές για να δικαιολογήσει τυχόν δράσεις αντίθετες προς τις εθνικές και ενωσιακές διατάξεις περί προστασίας του ανταγωνισμού¹⁵⁰. Συναφώς, ακόμη και στην περίπτωση που γίνει δεκτό ότι οι αποφάσεις ή/και συστάσεις μιας ένωσης επιχειρήσεων εξυπηρετούν καταρχήν πάγια θεσμικά αιτήματα ενός κλάδου, π.χ. διεκδίκηση για τροποποίηση του ρυθμιστικού πλαισίου και τυχόν ορθή προσαρμογή του σε υπερκείμενη νομοθεσία,

¹⁴⁷ Βλ. Ιδίως υπόμνημα ΑΡΗΤΗ παρ. ΙΙΙ.1, και υπόμνημα DEMO παρ. 4.8 επ.

¹⁴⁸ Βλ. ιδίως πρακτικά 17.1.2017, σελ. 47, 57, 60, 69, 79, 104, πρακτικά 18.1.2017 επί της κατάθεσης [...] σελ. 7, 80, 91.

¹⁴⁹ Βλ. ενδεικτικά το από 11.06.2010 Διασυλλογικό Δελτίο Τύπου που εξέδωσε από κοινού με τους ΣΕΠ και ΠΑΣΥΠΟΥ, τη με Α.Π. 177/Α113/05.07.2010 επιστολή του προς τους Υπουργούς Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, την με Α.Π. 198/Φ8/Α113/19.11.2010 επιστολή προς το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, την με Α.Π. 4398/14.06.2012 αναφορά του Συλλόγου σε συντονισμό με τους ΣΕΠ και ΠΑΣΥΠΟΥ στον Αντεισαγγελέα Αρείου Πάγου για σοβαρά ζητήματα που απασχολούσαν τον κλάδο, την από 22.11.2012 επιστολή του ΠΑΣΠΥΤΕΝ στον τότε Πρωθυπουργό, την από 12.12.2012 επιστολή του προς την Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων και την με Α.Π. 229/Φ6/Α113/14.12.2012 επιστολή του προς την ΕΠΥ.

¹⁵⁰ Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΓενΔΕΕ Τ-217/03 και Τ-245/03 FNCBV, FNSEA, FNB κλπ. κατά Επιτροπής, παρ. 97-103 – αντίστοιχοι λόγοι απορρίπτονται παγίως και με βάση την εθνική νομολογία.

μπορεί αυτές να έχουν παράλληλα, και ανάλογα με το ειδικότερο αντικείμενό τους, περιοριστική του ανταγωνισμού αντικειμενική διάσταση, κατά τρόπο που να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων περί προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού¹⁵¹. Ούτε, επίσης, απαλλάσσει από την ευθύνη τις συμπράττουσες εταιρίες η τυχόν πεποίθησή τους ότι ενεργούσαν σύμφωνα με το νόμο¹⁵².

- 186) Από την άλλη πλευρά, κατά πάγια νομολογία, προς εκτίμηση του αντίθετου προς τους κανόνες του ανταγωνισμού χαρακτήρα μιας συμφωνίας ή πρακτικής θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ιδίως το περιεχόμενό της, οι σκοποί τους οποίους επιδιώκει, καθώς και το οικονομικό και νομικό πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται¹⁵³. Συνεπώς, κρίσιμο εν προκειμένω είναι να αξιολογηθεί εάν η εξεταζόμενη συμπεριφορά έχει πράγματι, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, περιοριστικό του ανταγωνισμού αντικείμενο, υπό την έννοια του καθορισμού/εναρμόνισης τιμών και της άρνησης πώλησης – λαμβανομένων ιδίως υπόψη του περιεχομένου της και του πραγματικού (νομικού και οικονομικού) πλαισίου στο οποίο αυτή εντάσσεται κατά τα προαναφερθέντα – έστω κι αν τα εμπλεκόμενα μέρη δεν επεδίωκαν, αποκλειστικά το αποτέλεσμα αυτό ή τυχόν επεδίωκαν παράλληλα άλλους (ακόμη και θεμιτούς) σκοπούς.
- 187) Όπως, όμως, ορθώς διατείνονται οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις και ο ΠΑΣΠΥΤΕΝ στα υπομνήματά τους και στην ενώπιον της Επιτροπής ακροαματική διαδικασία, κάτι τέτοιο δεν προέκυψε στην κρινόμενη υπόθεση, ούτε και δύναται να στοιχειοθετηθεί επαρκώς κατά νόμο από τα στοιχεία του φακέλου. Και τούτο, δεδομένου ότι το περιεχόμενο των (μεταξύ των ελεγχόμενων επιχειρήσεων και μέσω του ΠΑΣΠΥΤΕΝ) φερόμενων συζητήσεων, όπως αυτό αποτυπώνεται στα πρακτικά των συνεδριάσεων του ΠΑΣΠΥΤΕΝ και σε σχετική με τις συνεδριάσεις αυτές ηλεκτρονική αλληλογραφία που συλλέχθηκε στους επιτόπιους ελέγχους που διενήργησε η υπηρεσία, δεν προκύπτει ότι είχε το σκοπό, ούτε και το νόημα που τους αποδίδεται άνευ ετέρου στην εισήγηση. Και για τον πρόσθετο λόγο, ότι το πραγματικό (νομικό και οικονομικό) πλαίσιο, στο οποίο εντάσσονται οι εν λόγω πρακτικές ή ανταλλαγές μέσω του ΠΑΣΠΥΤΕΝ, όπως αναδείχθηκε ιδίως κατά την ακρόαση ενώπιον της Επιτροπής, κατατείνει σε διαφορετική ερμηνεία τους ή έστω δημιουργεί βάσιμες αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητα κατάφασης τυχόν παράβασης στις περιστάσεις της κρινόμενης υπόθεσης.
- 188) Με άλλα λόγια, κατά την κρίση της πλειοψηφίας των μελών της Επιτροπής (Αντιπρόεδρος, Δημήτριος Λουκάς, και Τακτικά Μέλη, Δημήτριος Δανηλάτος και Μάρθα Καββαθά), από τη συνολική αξιολόγηση των στοιχείων του φακέλου για την

¹⁵¹ Άλλωστε, κατά πάγια νομολογία, μια σύμπραξη δύναται να συνιστά εξ' αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού, ακόμη και στην περίπτωση που εξυπηρετεί και άλλους (ακόμη και θεμιτούς) σκοπούς: βλ. ενδεικτικά ΔΕφαΘ 1001/2006, σκ. 16, καθώς και ΔΕφαΘ 1617/2009, σκ. 6 & 17. Βλ. επίσης απόφαση ΔΕΕ C-551/03 P, General Motors κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-3173, σκ. 64, απόφαση ΔΕΕ C-209/207, Irish Beef, σκ. 21, και την εκεί παρατιθέμενη σχετική νομολογία.

¹⁵² Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαΘ 1001/2006, σκ. 20.

¹⁵³ Βλ. ενδεικτικά, ΔΕΕ C-67/13 P, *Groupement des Cartes Bancaires κατά Επιτροπής*, EU:C:2014:2204, ΔΕΕ C-382/12 P, *Mastercard κατά Επιτροπής*, EU:C:2014:2201.

περίοδο Μαΐου – Νοεμβρίου 2010, και ειδικότερα των υπομνημάτων, των μαρτυρικών καταθέσεων και λοιπών επεξηγήσεων που αναπτύχθηκαν ιδίως κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, τα οποία αναφέρονται στο περιεχόμενο των συζητήσεων στο πλαίσιο του ΠΑΣΠΥΤΕΝ και στο πραγματικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η κρινόμενη συμπεριφορά, δεν προέκυψαν επαρκή, ακριβή και συγκλίνοντα στοιχεία που να καταδεικνύουν ότι αυτή είχε ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού κατά την έννοια των άρθρων 1 ν.3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, και επομένως δεν δύναται να στοιχειοθετηθεί επαρκώς κατά νόμο παράβαση των εν λόγω εθνικών και ενωσιακών διατάξεων στην προκειμένη περίπτωση.

- 189) Από το σύνολο των στοιχείων που τέθηκαν υπόψη της Επιτροπής προέκυψε ότι η θεσμοθέτηση του Παρατηρητηρίου Τιμών τον Μάιο 2010, καθώς και η λειτουργία του κατά τους επόμενους μήνες έως και το Νοέμβριο 2010, δημιούργησε πράγματι ένα κλίμα (έστω πρόσκαιρης) κανονιστικής αβεβαιότητας για τις εταιρίες του κλάδου. Ειδικότερα, το Παρατηρητήριο Τιμών θεσπίστηκε με το ν.3846/2010 (Α'66/11.5.2010), ως βάση δεδομένων παρατηρητηρίου τιμών, ενώ μέχρι την έναρξη ισχύος του ν. 3867/2010 (Α'128/3.8.2010), δηλαδή 3.8.2010, οι τιμές που αναρτώνταν σε αυτό δεν είχαν νομικά δεσμευτική ισχύ για τα δημόσια νοσοκομεία, υπό την έννοια ότι λειτουργούσαν υποχρεωτικά ως «ανώτατες τιμές» στις διαπραγματεύσεις τους με τους προμηθευτές. Μολονότι, όμως, μέχρι τις 3.8.2010 ο νομοθέτης δεν έχει προσδώσει δεσμευτικότητα στις τιμές του Παρατηρητηρίου, η ΕΠΥ απέστειλε εγκύκλιο με ημερομηνία 25.5.2010 προς τους Διοικητές Υγειονομικών Περιφερειών, με βάση την οποία τα δημόσια νοσοκομεία θα έπρεπε να μην προμηθεύονται φίλτρα σε τιμές ανώτερες από αυτές που ήταν αναρτημένες στο Παρατηρητήριο Τιμών. Συνάγεται, συνεπώς, πως, το νομικό καθεστώς αναφορικά με τη δεσμευτικότητα, ως ανώτατων, των τιμών που αναρτώνταν στο Παρατηρητήριο ήταν πράγματι ασαφές (σε κάθε περίπτωση, μέχρι τις 3.8.2010), και ικανό να δημιουργήσει, εύλογα, αβεβαιότητα στις προμηθευτριες εταιρίες σχετικά με την ανώτατη τιμή στην οποία μπορούσαν να προμηθεύσουν τα δημόσια νοσοκομεία.
- 190) Η αβεβαιότητα αυτή επιτάθηκε από το γεγονός ότι – ενώ ούτε ο ν.3846/2010, ούτε και ο ν.3867/2010, προέβλεπαν αναπροσαρμογή των ήδη υπογεγραμμένων συμβάσεων των προμηθευτριών εταιριών με τα δημόσια νοσοκομεία (σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες ως ανώτατες τιμές του Παρατηρητηρίου), γεγονός το οποίο είχε επιβεβαιωθεί εγγράφως από την ΕΠΥ σε απάντηση σχετικής ερώτησης μίας εκ των εταιριών – με την από 25.5.2010 εγκύκλιό της, η ίδια η ΕΠΥ καλούσε τα δημόσια νοσοκομεία να μην προμηθεύονται σε τιμές ανώτερες του Παρατηρητηρίου, και αυτό αδιακρίτως από το εάν επρόκειτο για παραγγελίες σε εκτέλεση υφιστάμενων συμβάσεων ή για νέες απευθείας αναθέσεις προμήθειας φίλτρων. Συνεπώς, εύλογως οι εταιρίες οι οποίες είχαν σε ισχύ υπογεγραμμένες συμβάσεις με δημόσια νοσοκομεία για προμήθεια φίλτρων τεχνητού νεφρού περιήλθαν σε σύγχυση σχετικά με την υποχρέωσή τους ή μη να προσαρμόσουν τις (συμβατικές) τιμές τους στις τιμές του Παρατηρητηρίου τιμών.

- 191) Στο ανωτέρω πραγματικό πλαίσιο θα πρέπει να προστεθεί και το γεγονός ότι οι καταχωρήσεις στο Παρατηρητήριο Τιμών δεν φαίνεται να διενεργούνται, κατά την επίμαχη περίοδο, πάντοτε με διαφανή για τις επιχειρήσεις τρόπο. Ειδικότερα, ενώ με βάση σχετικά έγγραφα της ΕΠΥ, οι τιμές που αναρτώνται στο Παρατηρητήριο Τιμών πρέπει να αποτελούν το τίμημα σύμβασης μεταξύ των ιδιωτών προμηθευτών και των νομικών προσώπων της παραγράφου 1 του άρθρου 9 του ν.3580/2007 (στα οποία περιλαμβάνονται και τα νοσοκομεία), δεν κατέστη δυνατόν από την έρευνα της ΓΔΑ να ανευρεθούν προσφορές εταιριών, δυνάμει των οποίων διαμορφώθηκαν οι τιμές του Παρατηρητηρίου από 28.5.2010 έως 6.9.2010, οι οποίες και ήταν χαμηλότερες κατά 25% των τιμών που ίσχυαν βάσει ΦΕΚ μέχρι την έναρξη λειτουργίας του Παρατηρητηρίου. Χαρακτηριστικό προς τούτο είναι και το γεγονός ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες του Παρατηρητηρίου παραδέχονται ότι η τιμή που αναρτήθηκε στις 28.5.2010 ήταν λανθασμένη (30 και 35 ευρώ/τεμ.) και ότι θα διορθωνόταν στο ορθό (40 και 45 ευρώ/τεμ.), ενώ πράγματι οι σχετικές τιμές επαναπροσδιορίστηκαν στις 14.7.2010 στα επίπεδα που ίσχυαν πριν την εισαγωγή του θεσμού του Παρατηρητηρίου¹⁵⁴.
- 192) Θα πρέπει, επίσης, να συνεκτιμηθεί και το οξύ πρόβλημα που φαίνεται ότι αντιμετώπιζαν οι επιχειρήσεις του κλάδου λόγω των συσσωρευμένων οφειλών των δημόσιων νοσοκομείων και της δυσκολίας στην είσπραξη των οφειλόμενων ποσών¹⁵⁵, η οποία προκαλούσε ευλόγως ακόμη μεγαλύτερη επιφύλαξη ως προς την ανάληψη νέων υποχρεώσεων προς τα νοσοκομεία, ειδικά δε στις νέες μειωμένες τιμές¹⁵⁶. Ειδικότερα, με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν στην ενώπιον της Επιτροπής διαδικασία, οι καθυστερήσεις στην πληρωμή των οφειλών των δημόσιων νοσοκομείων ήταν μακροχρόνιες, φθάνοντας έως και τα 5 χρόνια, ενώ πολλές φορές οι σχετικές δαπάνες δεν εγκρίνονταν εν τέλει από το Ελεγκτικό Συνέδριο, με αποτέλεσμα η δραστηριότητα των επιχειρήσεων του κλάδου να χρηματοδοτείται σε μεγάλο βαθμό μέσω τραπεζών διά της εκχώρησης των απαιτήσεων, πράγμα το οποίο, με τη σειρά του, αύξανε το χρηματοδοτικό κόστος των εν λόγω επιχειρήσεων¹⁵⁷. Οι σχετικές αυτές ανησυχίες των ελεγχόμενων επιχειρήσεων αποτυπώνονται με σαφήνεια στο υλικό (πρακτικά, ηλεκτρονική αλληλογραφία) που συγκέντρωσε η ΓΔΑ στο στάδιο της έρευνας.
- 193) Υπό το πρίσμα των προαναφερόμενων στοιχείων, που συνθέτουν σε μεγάλο βαθμό και το πραγματικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η κρινόμενη συμπεριφορά, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι οι συναντήσεις των επιχειρήσεων στον ΠΑΣΠΥΤΕΝ κατά την επίμαχη περίοδο έλαβαν χώρα μέσα σε πλαίσιο κανονιστικής αβεβαιότητας και είχαν, ως άμεσο αντικείμενο, την ενημέρωση των μελών του Συλλόγου για τις

¹⁵⁴ Βλ. ενδεικτικά σελ. 48 της Εισήγησης, υποσημείωση 171.

¹⁵⁵ βλ. ιδίως κατάθεση [...], πρακτικά 18.01.2017, σελ. 105-107, 111, κατάθεση [...], πρακτικά 25.01.2017, σελ. 39, κατάθεση [...], πρακτικά 25.01.2017, σελ. 60, κατάθεση [...], πρακτικά 25.01.2017, σελ. 80, 99, 105, κατάθεση [...], πρακτικά 13.02.2017, σελ. 51.

¹⁵⁶ Βλ. ιδίως υπόμνημα DEMO παρ. 5.14.

¹⁵⁷ Βλ. ενδεικτικά κατάθεση [...], πρακτικά 13.2.2017, σελ. 46.

πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις, το νέο μηχανισμό καθορισμού ανώτατης τιμής προμήθειας των νοσοκομείων, καθώς τους τρόπους αντιμετώπισης των προβλημάτων είσπραξης των οφειλόμενων από το Δημόσιο ποσών. Και ότι, περαιτέρω, το ειδικότερο περιεχόμενο των επιμέρους συζητήσεων/ανταλλαγής απόψεων μέσω της ΠΑΣΠΥΤΕΝ, όπως αυτό τουλάχιστον αποτυπώνεται στα διαθέσιμα στοιχεία του φακέλου, δεν φαίνεται να είχε, παράλληλα, κάποια άλλη περιοριστική του ανταγωνισμού αντικειμενική διάσταση. Και τούτο, τόσο αναφορικά με την υπό εξέταση πρακτική εναρμόνισης/καθορισμού τιμών, όσο και με την υπό εξέταση πρακτική από κοινού άρνησης προμήθειας/πώλησης προς δημόσια νοσοκομεία.

- 194) Ειδικότερα, από τα στοιχεία που συνέλεξε η υπηρεσία δεν προέκυψαν επαρκή στοιχεία ότι στις επίμαχες συνεδριάσεις του ΠΑΣΠΥΤΕΝ τα εμπλεκόμενα μέρη αντάλλαξαν ευαίσθητες εμπορικά πληροφορίες ή/και συμφώνησαν (άμεσα ή έμμεσα) ως προς τις τιμές προμήθειας φίλτρων τεχνητού νεφρού ή/και τυχόν εκπτώσεις/προσφορές επί αυτών. Τουναντίον, οι μεμονωμένες αναφορές στα πρακτικά των Γενικών Συνελεύσεων του ΠΑΣΠΥΤΕΝ σε επίπεδα τιμών αφορούσαν στις τιμές που είτε είχαν ήδη οριστεί με υπουργικές αποφάσεις πριν την εισαγωγή του Παρατηρητηρίου, είτε στις τιμές που ήταν αναρτημένες στο Παρατηρητήριο (αναλόγως τη σχετική χρονική περίοδο που έλαβαν χώρα οι επίμαχες συνεδριάσεις). Και τούτο, υπό συνθήκες αβεβαιότητας αναφορικά με την ερμηνεία του ισχύοντος κανονιστικού καθεστώτος και τη συνακόλουθη δεσμευτικότητα/εγκυρότητα ή μη του Παρατηρητηρίου (τουλάχιστον για την εξεταζόμενη ολιγόμηνη αυτή περίοδο κατά τα προαναφερθέντα). Με άλλα λόγια, οι εν λόγω αναφορές υποδήλωναν και αφορούσαν στο καθεστώς του Παρατηρητηρίου (με τις εκάστοτε τιμές πριν και μετά την ενεργοποίησή του), και όχι σε εξατομικευμένες προθέσεις εναρμόνισης τιμών ή/και ανταλλαγή ευαίσθητων πληροφοριών για μελλοντικές τιμές που αίρουν την αβεβαιότητα μεταξύ ανταγωνιστών ως προς την εμπορική και τιμολογιακή τους πολιτική, κατά την έννοια των απαγορευτικών διατάξεων του νόμου.
- 195) Για παράδειγμα, η μνεία στα Πρακτικά της 17.6.2010 σε παράδοση προϊόντων σε τιμές 40-50 με διαδικασία κατεπείγοντος δηλοί τις ισχύουσες τιμές ΚΥΑ πριν την ενεργοποίηση του Παρατηρητηρίου, και υπό καθεστώς αβεβαιότητας ως προς την ισχύ/δεσμευτικότητα του Παρατηρητηρίου τη δεδομένη χρονική στιγμή, και, ως εκ τούτου, μπορεί κάλλιστα να υποδηλώνει τη δυνατότητα προμήθειας στις ισχύουσες τιμές ΚΥΑ και τη νομιμότητα τυχόν δαπανών των νοσοκομείων έναντι προμήθειας στις τιμές αυτές, δεδομένης μάλιστα της ανάγκης επείγουσας κάλυψης των αναγκών των νοσοκομείων (έτερη μνεία σε διαδικασία κατεπείγοντος)¹⁵⁸. Συναφώς, η μνεία

¹⁵⁸ Η εκδοχή αυτή δεν αναιρείται (και, στο βαθμό που το νόημα της σχετικής αναφοράς ήθελε θεωρηθεί ασαφές ή διφορούμενο, δεν αναπληρώνεται) από τη συνδυαστική ερμηνεία της από 17.6.2010 εσωτερικής αλληλογραφίας στην εταιρία Medaxis, αφού το περιεχόμενο της τελευταίας δεν συνάδει με την αποδιδόμενη άρνηση πώλησης, ούτε βεβαίως κάτι τέτοιο επαληθεύτηκε στην πράξη ως συντονισμένη ενέργεια των ελεγχόμενων επιχειρήσεων. Και για τον πρόσθετο λόγο, ότι η εν λόγω εσωτερική ηλεκτρονική αλληλογραφία κατά πάσα πιθανότητα προηγείται χρονικά της επίμαχης συνεδρίασης του ΠΑΣΠΥΤΕΝ που έλαβε χώρα την ίδια μέρα. Σε κάθε περίπτωση, ο συντάκτης της εν λόγω αλληλογραφίας προσέδωσε, στην κατάθεσή του στην υπηρεσία, διαφορετικό νόημα στις από 17.6.2010 και 16.7.2010 ηλεκτρονικές επικοινωνίες εντός της Medaxis, το οποίο συνάδει περισσότερο με το γεγονός ότι οι ελεγχόμενες εταιρίες συνέχισαν να προμηθεύουν τα νοσοκομεία, ανεξαρτήτως της

στα Πρακτικά της 22.7.2010 σε αποδοχή των τιμών του Παρατηρητηρίου αναφέρεται και πάλι στις προϊσχύουσες τιμές ΚΥΑ, οι οποίες κατά την αντίληψη των ελεγχόμενων εταιριών ήταν και οι εφαρμοστέες λόγω της μη δεσμευτικότητας του Παρατηρητηρίου τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή – με δεδομένο, μάλιστα, ότι και οι ανηρτημένες στο Παρατηρητήριο τιμές την ίδια αυτή χρονική στιγμή είχαν εντωμεταξύ (14.7.2010) διορθωθεί, κατά τα προαναφερθέντα, και συνέπιπταν με τις προϊσχύουσες τιμές ΚΥΑ. Επομένως, ούτε και στην περίπτωση αυτή μπορεί να συναχθεί, κατά τρόπο αντικειμενικό, τυχόν συμφωνία ή ανταλλαγή ευαίσθητων πληροφοριών στην επίμαχη συνεδρίαση για τιμές ή/και εξατομικευμένες προθέσεις εναρμόνισης τιμών στο μέλλον, οι οποίες να μειώνουν ουσιωδώς την αβεβαιότητα μεταξύ ανταγωνιστών ως προς την εμπορική και τιμολογιακή τους πολιτική κατά την έννοια των απαγορευτικών διατάξεων του νόμου. Το ίδιο ισχύει και για τη μνεία σε χειρόγραφες σημειώσεις στελέχους της εταιρίας ΑΡΗΤΗ με ημερομηνία 28.5.2010 περί (μειωμένης τιμής) 10% επί των τιμών ΚΥΑ, η οποία και πάλι δηλοί την τιμή που θα προέκυπτε από την εγκύκλιο της ΕΠΥ προς τα νοσοκομεία για διαπραγμάτευση σε μειωμένες τιμές κατά 10% επί των τιμών Παρατηρητηρίου, εξέλιξη που συνάγεται ότι απασχόλησε την από 28.5.2010 συνεδρίαση ΠΑΣΠΥΤΕΝ, υπό το πρίσμα πάντοτε της κανονιστικής αβεβαιότητας που προαναφέρθηκε¹⁵⁹. Τέλος, καμία αναφορά σε τιμές δεν υπάρχει στα Πρακτικά της 7.9.2010.¹⁶⁰

- 196) Επομένως, στις περιστάσεις της κρινόμενης υπόθεσης, οι όποιες ως άνω αποσπασματικές αναφορές σε επίπεδα τιμών δεν μπορεί να στοιχειοθετηθεί επαρκώς κατά νόμο ότι είχαν, για τους ειδικότερους λόγους που προαναφέρθηκαν,

αμφισβήτησης από μέρους τους της εγκυρότητας του Παρατηρητηρίου (βλ. παρ. 180, 185 και 186 της εισήγησης). Σημειωτέον, επίσης, ότι και το από 9.7.2010 ηλεκτρονικό εσωτερικό μήνυμα της εταιρίας ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ – το περιεχόμενο του οποίου είναι απόρροια market intelligence, και όχι προϊόν αντι-ανταγωνιστικής προσυνεννόησης ή τυχόν παρακολούθησης των συμφωνηθέντων, όπως ενδεχομένως υπολαμβάνεται – κατατείνει σαφώς στη διαπίστωση ότι οι ελεγχόμενες εταιρίες ακολουθούσαν αυτόνομη εμπορική πολιτική.

¹⁵⁹ Σημειωτέον, ότι οι (διαφοροποιημένες σε σχέση με τις προϊσχύουσες τιμές ΚΥΑ) τιμές Παρατηρητηρίου, επί των οποίων τα νοσοκομεία θα διαπραγματεύονταν, βάσει της από 25.5.2010 εγκυκλίου, για μειωμένες τιμές κατά 10%, αναρτήθηκαν κατά πρώτον την 28.5.2010, την ίδια δηλαδή μέρα με την ήδη προγραμματισθείσα από την προηγούμενη συνεδρίαση του ΠΑΣΠΥΤΕΝ. Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, δεν ανταποκρίνονταν στις εκ του νόμου προδιαγραφές και διορθώθηκαν ακολούθως (επαναπροσδιοριζόμενες στα επίπεδα που ίσχυαν πριν το Παρατηρητήριο). Στις περιστάσεις αυτές, και με δεδομένη τη χρονική ακολουθία των κανονιστικών αλλαγών και ενεργειών για την εισαγωγή και λειτουργία του Παρατηρητηρίου που προαναφέρθηκαν, ήταν εύλογο να δημιουργηθεί αβεβαιότητα ως το εφαρμοζόμενο κανονιστικό πλαίσιο και σύγχυση ως προς την ισχύ ή/και υποχρέωση αναπροσαρμογής των ήδη υπογεγραμμένων συμβάσεων, καθώς και ως προς τη συνακόλουθη νομιμότητα ή μη τυχόν δαπανών των νοσοκομείων έναντι προμήθειας στις τιμές αυτές ή/και αποπληρωμής των προμηθευτών. Υπό το πρίσμα αυτό θα πρέπει να αξιολογηθούν και οι αναφορές στο από 30.5.2010 ενδοεταιρικό μήνυμα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας της Medaxis σε επιμέρους αντιδράσεις ορισμένων εταιριών (στο βαθμό που η εν λόγω εσωτερική αλληλογραφία ήθελε θεωρηθεί ότι αποτυπώνει εμμέσως την αντίληψη του συντάκτη για όσα ενδεχομένως πραγματικά διαμείφθηκαν στην από 28.5.2010 συνεδρίαση του ΠΑΣΠΥΤΕΝ, για την οποία δεν ανευρέθηκαν πρακτικά του ΠΑΣΠΥΤΕΝ) – αλληλογραφία που επιβεβαιώνει, σε κάθε περίπτωση, το συγκεκριμένο ως άνω πραγματικό πλαίσιο αβεβαιότητας (ιδίως αναφορικά με την εκτέλεση και εξόφληση των παραγγελιών στις παλιές τιμές).

¹⁶⁰ Στο βαθμό που τα εν λόγω πρακτικά εκλαμβάνεται ότι τυχόν παρέχουν ενδείξεις για ενδεχόμενη άρνηση πώλησης, βλ. ανάλυση κατωτέρω.

περιοριστική του ανταγωνισμού, αντικειμενική διάσταση ή στόχευση. Επιπλέον, σε κάθε περίπτωση, οι εν λόγω τιμές ήταν οι ανώτατες τιμές, και όχι κατ' ανάγκη οι τιμές, στις οποίες οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις προμήθευαν τελικώς τα νοσοκομεία, καθώς οι τελευταίες καθορίζονταν κατόπιν τυχόν χορηγούμενων εκπτώσεων (όπως προκύπτει με σαφήνεια από τα στοιχεία προσφορών που συνέλεξε η υπηρεσία). Όπως προαναφέρθηκε, ο ανταγωνισμός μεταξύ των ελεγχόμενων επιχειρήσεων λειτουργούσε ως προς άλλες παραμέτρους, πλην της ονομαστικής τιμής, και ιδίως ως προς τις παρεχόμενες εκπτώσεις, ως προς την προθεσμία πίστωσης και ως προς την ποιότητα και τις προδιαγραφές των προϊόντων τα οποία διαφοροποιούνται¹⁶¹. Ούτε και προέκυψε, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, ότι οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις στις γενικές συνελεύσεις του ΠΑΣΠΥΤΕΝ αντάλλαξαν εμπιστευτικού χαρακτήρα ή/και στρατηγικής φύσης πληροφορίες σχετικά με τους επιμέρους συντελεστές κόστους λειτουργίας κάθε εταιρίας ή τις μεθόδους τιμολόγησης και υπολογισμού της τιμής ή την εν γένει διάρθρωση του κόστους τους. Επομένως, οι όποιες αναφορές σε επίπεδα τιμών δεν είχαν το αποδιδόμενο στην εισήγηση περιεχόμενο και νόημα, ούτε ήταν τέτοιου χαρακτήρα ή/και έντασης, ώστε να πιθανολογείται επαρκώς κατά νόμον ότι μειώθηκε ουσιωδώς η αβεβαιότητα ως προς την μελλοντική τιμολογιακή πολιτική που οι εν λόγω ελεγχόμενες επιχειρήσεις προτίθεντο να ακολουθήσουν στην αγορά, κατά την έννοια πάντοτε των απαγορευτικών διατάξεων του νόμου.

- 197) Περαιτέρω, από τη μελέτη των σχετικών στοιχείων του φακέλου, δεν προέκυψαν στοιχεία που να καταδεικνύουν επαρκώς κατά νόμο την υιοθέτηση από μέρους των ελεγχόμενων εταιριών συντονισμένης άρνησης προμήθειας/πώλησης τεχνητών νεφρών σε νοσοκομεία κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Στο συμπέρασμα αυτό κατατείνει η συνδυαστική ανάγνωση και ερμηνεία των πρακτικών των Γενικών Συνελεύσεων του ΠΑΣΠΥΤΕΝ και σχετικής με αυτές αλληλογραφία.
- 198) Πιο συγκεκριμένα, το ενδεχόμενο αντι-ανταγωνιστικής πρακτικής υπό τη μορφή αυτή εδράζεται κατ' ουσίαν σε δύο επιμέρους στοιχεία του φακέλου αναφορικά με την από 7.9.2010 Γενική Συνέλευση. Όμως, τα μεμονωμένα αυτά στοιχεία – λαμβανομένων υπόψη του περιεχομένου τους και του πραγματικού (νομικού και οικονομικού) πλαισίου στο οποίο εντάσσονται – έχουν μειωμένη αποδεικτική αξία και είναι αποσπασματικά ή δεν έχουν τον απαιτούμενο βαθμό διακριτότητας ή/και επιδέχονται εναλλακτικής και λιγότερο επαχθούς για τις ελεγχόμενες εταιρίες ερμηνείας, και, επομένως, δεν επαρκούν εν προκειμένω για τη στοιχειοθέτηση άρνησης πώλησης – ή έστω δημιουργούν βάσιμες αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητα κατάφασης παραβατικής άρνησης πώλησης στις περιστάσεις της κρινόμενης υπόθεσης, σταθμίζοντας επίσης την έλλειψη άλλων (αρκούντως ακριβών και συγκλινόντων προς την ίδια κατεύθυνση) στοιχείων και την αρχή του τεκμηρίου

¹⁶¹ Βλ. ενδεικτικά, και για τη δεδομένη χρονική περίοδο, το από 9.7.2010 ηλεκτρονικό εσωτερικό μήνυμα της εταιρίας ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ (παρ. 184 της εισήγησης) και τις προσφορές που υποβλήθηκαν κατόπιν σχετικών προσκλήσεων νοσοκομείων (παρ. 190 επ. της εισήγησης), καθώς και πρακτικά 18.1.2017 επί της κατάθεσης [...]σελ. 7, 80, 91 Για συγκεντρωτική παρουσίαση των υποβληθεισών προσφορών ανά εταιρία και ανά νοσοκομείο, βλ. ιδίως υπόμνημα MEDIRPIME παρ. 465-523, καθώς και υπόμνημα DEMO, παρ. 6.71 επ. Βλ. επίσης παρ. 190, 207 και 230 της εισήγησης.

αθωότητας¹⁶². Ειδικότερα, προβληματική εμφανίζεται εν προκειμένω η αναφορά στα πρακτικά της Γενικής Συνέλευσης της 7.9.2010 "δεν εκτελούμε παραγγελίες όχι γραπτώς", θεωρούμενη συνδυαστικά με το από 8.9.2010 μήνυμα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας του κ. [...] (ενδο-εταιρική επικοινωνία ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ), το οποίο και αναφέρεται, μεταξύ άλλων, σε τηλεφωνική άρνηση παράδοσης των φίλτρων και συνακόλουθα σε προσπάθεια συνάντησης του κ. [...] με την κ. [...] της ΕΠΥ. Οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις, τόσο στα υπομνήματά τους όσο και κατά την ακροαματική διαδικασία, υποστήριξαν ότι η ως άνω αναφορά στα πρακτικά της από 7.9.2010 Γενικής Συνέλευσης δεν έχει το νόημα συντονισμένης άρνησης πώλησης, αλλά αποτυπώνει τον έντονο προβληματισμό των εταιριών για την εκτέλεση και εξόφληση των παραγγελιών τους, και ειδικότερα μια κατευθυντήρια γραμμή που αφορά το νόμιμο ή μη της εκτέλεσης τυχόν μη γραπτών παραγγελιών, λόγω της επίπτωσης που μπορεί αυτό να είχε στην έγκριση των οικείων δαπανών από το Ελεγκτικό Συνέδριο¹⁶³. Δεδομένης της πρόχειρης και αποσπασματικής σύνταξης των πρακτικών του ΠΑΣΠΥΤΕΝ, για την αναζήτηση του αληθούς νοήματος της προαναφερόμενης αναφοράς και του εύλογου ή μη της εξήγησης που αποδίδουν σε αυτήν τα εμπλεκόμενα μέρη θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, αφενός, το σύνολο των πρακτικών του ΠΑΣΠΥΤΕΝ και, αφετέρου, το σύνολο του ηλεκτρονικού μηνύματος του [...], όπως και λοιπά σχετικά στοιχεία του φακέλου. Εν προκειμένω, από τα στοιχεία της έρευνας προκύπτει με σαφήνεια ότι το ζήτημα της άρνησης του Ελεγκτικού Συνεδρίου να εγκρίνει τη νομιμότητα της διαδικασίας με την οποία προμηθεύονταν ορισμένα δημόσια νοσοκομεία φίλτρα τεχνητού νεφρού την επίμαχη περίοδο απασχολούσε πράγματι έντονα τις επιχειρήσεις του κλάδου ήδη από τα τέλη Μαΐου 2010, ενώ είχε συζητηθεί και σε σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στις 27.5.2010 με διακομματική επιτροπή και εκπρόσωπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Το ίδιο θέμα εμπλοκής και νομιμοποίησης σχετικών πληρωμών από το Ελεγκτικό Συνέδριο συζητήθηκε, με βάση τα ίδια πρακτικά, και στην ίδια την επίμαχη συνεδρίαση της 7.9.2010¹⁶⁴. Η (εναλλακτική και εύλογη) αυτή ερμηνεία συνάδει, άλλωστε, και με το

¹⁶² Κατά πάγια νομολογία, ενδεχομένη αμφιβολία πρέπει να αποβαίνει υπέρ της ελεγχόμενης επιχείρησης. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, είναι απαραίτητο να ληφθεί υπόψη η αρχή του τεκμηρίου αθωότητας, όπως προκύπτει ιδίως από το άρθρο 6, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ, η οποία αποτελεί μέρος των θεμελιωδών δικαιωμάτων που συνιστούν γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης. Λαμβανομένης υπόψη της φύσεως των επιδίκων παραβάσεων, καθώς και της φύσεως και του βαθμού αυστηρότητας των κυρώσεων τις οποίες επισύρουν, η αρχή του τεκμηρίου αθωότητας εφαρμόζεται και επί των διαδικασιών των σχετικών με παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού που μπορούν να οδηγήσουν στην επιβολή προστίμων ή χρηματικών ποινών: βλ. ενδεικτικά ΠΕΚ Τ-398/10 *Fapriela κατά Επιτροπής*, σκ. 92, ΠΕΚ Τ-655/11 *FSL κατά Επιτροπής*, σκ. 184, ΠΕΚ Τ-541/08 *Sasol κατά Επιτροπής*, σκ. 220, ΠΕΚ Τ-404/08 *Fluorsid κατά Επιτροπής*, σκ. 72, ΠΕΚ Τ-112/07 *Hitach κατά Επιτροπής*, σκ. 58, ΠΕΚ Τ-240/07 *Heineken Nederland κατά Επιτροπής*, σκ. 54, ΠΕΚ Τ-56/09 & Τ-73/09 *Saint-Gobain Glass France κατά Επιτροπής*, σκ. 101-102, Τ-61/02 *Dresdner Bank κατά Επιτροπής*, σκ. 60 επ.

¹⁶³ Βλ. ενδεικτικά υπόμνημα DEMO, παρ. 6.55, υπόμνημα MEDIPRIME, παρ. 545, καθώς και εξέταση μάρτυρα [...], πρακτικά 17.2.2017, σελ. 64-65, πρακτικά 13.2.2017, σελ. 57, όπως και εξέταση μάρτυρα [...] πρακτικά 2.2.2017, σελ. 186-188, πρακτικά 13.2.2017, σελ. 7.

¹⁶⁴ Τούτο επιβεβαιώνεται, άλλωστε, και στο από 8.9.2010 μήνυμα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας του κ. [...], το οποίο (εν μέρει τουλάχιστον) κατατείνει στη δυσμενή για τις ελεγχόμενες εταιρίες ερμηνεία των όσων ενδεχομένως διαμείφθηκαν στη από 7.9.2010 Γενική Συνέλευση.

γεγονός ότι οι ελεγχόμενες προμηθεύτριες εταιρίες υπέβαλλαν πράγματι ακολούθως – και ειδικότερα, γραπτώς – τις προσφορές τους για την προμήθεια φίλτρων: οι εταιρίες DIAL, ΠΑΡΟΦΙΑ και VERMA DRUGS υπέβαλλαν προσφορές στις νέες τιμές Παρατηρητηρίου, ενώ και οι λοιπές εταιρίες προμήθειας – σύμφωνα με το πρακτικό υπ’ αριθ. 30/1.10.2010 συνεδρίασης της ΕΠΥ¹⁶⁵ – ανταποκρίθηκαν μεν θετικά, αλλά υπέβαλλαν προσφορές στις προηγούμενες υψηλότερες τιμές του Παρατηρητηρίου, αφού αμφισβητούσαν την εγκυρότητα των καταχωρήσεων των νέων τιμών που μόλις πριν λίγες μέρες είχαν αναρτηθεί, θέτοντας επιπλέον όρους ως προς την αποπληρωμή τους και την συνακόλουθη έγκριση των δαπανών από το Ελεγκτικό Συνέδριο (και επισημαίνοντας, παράλληλα, τη μη νομιμότητα των δαπανών που διενεργούνταν επί απευθείας ανάθεσης συμβάσεως). Επομένως, τα εν λόγω έγγραφα δεν συνάδουν με τη φερόμενη συμφωνία συντονισμένης από μέρους των ελεγχόμενων εταιριών άρνηση προμήθειας των νοσοκομείων στην επίμαχη Γενική Συνέλευση. Συναφώς, το ενημερωτικό μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που έστειλε στα μέλη του ΠΑΣΠΥΤΕΝ ο Πρόεδρός του την αμέσως επόμενη ημέρα της επίμαχης συνέλευσης (8.9.2010)¹⁶⁶, μετά τη συνάντησή του με εκπροσώπους της ΕΠΥ, επιβεβαιώνει ότι κύριο αντικείμενο των ενεργειών του ΠΑΣΠΥΤΕΝ τη δεδομένη χρονική στιγμή ήταν η αμφισβήτηση της εγκυρότητας των νέων καταχωρήσεων τιμών στο Παρατηρητήριο που επέτεινε το κλίμα της προαναφερθείσας αβεβαιότητας, και ουχί τυχόν συμφωνία περί συντονισμένης άρνησης πώλησης, και ως εκ τούτου κατατείνει επίσης στην ευνοϊκή για τα εμπλεκόμενα μέρη ερμηνεία, ότι δηλαδή το περιεχόμενο των συζητήσεων στην από 7.9.2010 συνέλευση δεν είχε περιοριστική του ανταγωνισμού αντικειμενική διάσταση ή στόχευση¹⁶⁷. Συνοπτικά, με βάση τις προαναφερόμενες σκέψεις, η επιμέρους αναφορά σε άρνηση παράδοσης φίλτρων στο από 8.9.2010 μήνυμα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας του κ. [...], δεν επαρκεί για να στοιχειοθετηθεί επαρκώς κατά νόμο περιοριστική του ανταγωνισμού συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική ειδικώς στην από 7.9.2010 Γενική Συνέλευση (υπό τη μορφή συντονισμένης άρνησης πώλησης/προμήθειας τεχνητών φίλτρων σε νοσοκομεία)¹⁶⁸, πολλώ δε μάλλον δεν επαρκεί για τη συγκεκριμενοποίηση και κατάφαση ευθύνης εκάστης από τις ελεγχόμενες επιχειρήσεις σε ενδεχόμενη τέτοια σύμπραξη. Σε κάθε περίπτωση, εν αμφιβολία, θα πρέπει εν προκειμένω να υπερισχύσει το τεκμήριο της αθωότητας.

¹⁶⁵ Βλ. παρ. 199 της εισήγησης. Όπως επισημαίνουν ορισμένες από τις ελεγχόμενες εταιρίες (βλ. ενδεικτικά υπόμνημα MEDIPRIME, παρ. 550), όλες οι σχετικές προσφορές υποβλήθηκαν και μάλιστα εγγράφως, σε αντίθεση με ενδεχόμενη ερμηνεία ότι στην από 7.9.2010 Γενική Συνέλευση αποφασίστηκε η μη υποβολή προσφορών (συντονισμένη άρνηση πώλησης) και η αποφυγή έγγραφου τύπου προς τυχόν συγκάλυψή της.

¹⁶⁶ Βλ. παρ. 192 εισήγησης.

¹⁶⁷ Στο εν λόγω σημείωμα, αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι «...Ζήτησαν να μην υπάρξουν προβλήματα στην παράδοση προϊόντων και απάντησα ότι αυτό εναπόκειται στην απόφαση της κάθε εταιρίας δεδομένου ότι δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στη νέα μείωση τιμών ...Παρακαλούμε τέλος να καταβληθεί κάθε προσπάθεια ώστε να μην διαταραχθεί η απρόσκοπτη εξυπηρέτηση των ασθενών για τις αιμοκαθάρσεις ...». Βλ. σχετικώς και υπόμνημα MEDIPRIME, παρ. 546, υπόμνημα DEMO παρ. 6.57.

¹⁶⁸ Δεν τίθεται θέμα για άλλες χρονικές περιόδους ή άλλες Γενικές Συνελεύσεις, ελλείψει συγκεκριμένων και συγκλινόντων αποδεικτικών προς τούτο στοιχείων.

- 199) Σημειωτέον επίσης ότι, από τα στοιχεία του φακέλου (και ειδικότερα, από τη συνολική θεώρηση των απαντήσεων των δημόσιων νοσοκομείων στην έρευνα που διενήργησε η υπηρεσία) κατά την επίμαχη πάντοτε περίοδο, δεν παρατηρήθηκε έλλειψη σε φίλτρα τεχνητού νεφρού, ούτε και προκύπτει συντονισμένη άρνηση παράδοσης φίλτρων ή συντονισμένη άρνηση εκτέλεσης των συμβατικών υποχρεώσεων από μέρους των ελεγχόμενων επιχειρήσεων¹⁶⁹, γεγονός που επιρρωνύει τη διαπίστωση ότι οι προαναφερόμενες συνελεύσεις του ΠΑΣΠΥΤΕΝ δεν είχαν (ή έστω δεν μπορεί να στοιχειοθετηθεί επαρκώς κατά νόμο ότι είχαν) ανταγωνιστικό περιεχόμενο. Τουναντίον, συνάγεται ότι οι ελεγχόμενες εταιρίες, ανταποκρινόμενες στα εκάστοτε αιτήματα των νοσοκομείων, ακολουθούσαν κατά βάση διαφοροποιημένη εμπορική πολιτική, χωρίς να προκύπτουν αντικειμενικά στοιχεία εναρμόνισης (ούτε και στοιχεία εναρμόνισης που θα μπορούσαν ενδεχομένως να αποδοθούν σε προ-συνεννόηση μεταξύ τους στο πλαίσιο των συναντήσεων του ΠΑΣΠΥΤΕΝ). Και τούτο, παρά το γεγονός ότι η συγκεκριμένη αγορά ήταν εν πολλοίς ρυθμισμένη και παρά το γεγονός ότι οι ελεγχόμενες εταιρίες αμφισβητούσαν, σε επιμέρους χρονικά σημεία, την εγκυρότητα ορισμένων καταχωρήσεων τιμών στο νέο Παρατηρητήριο, και μάλιστα υπό τις συνθήκες κανονιστικής αβεβαιότητας ως προς τη λειτουργία αυτού για μεγάλη χρονική περίοδο. Τα μέρη επισημαίνουν, περαιτέρω, ότι ουδέποτε ενεργοποιήθηκε ο μηχανισμός έκτακτης ανάγκης που διέθετε ο ΙΦΕΤ για περιπτώσεις ελλείψεων¹⁷⁰. Κατά τα λοιπά, η συνολική θεώρηση των εν λόγω απαντήσεων επιβεβαιώνει ότι στο εν λόγω (εν πολλοίς ρυθμισμένο) περιβάλλον, ο ανταγωνισμός σε επίπεδο προσφορών λάμβανε χώρα πρωτίστως μέσω των χορηγούμενων εκπτώσεων επί των ρυθμισμένων τιμών ή των εκάστοτε τιμών Παρατηρητηρίου, καθώς και μέσω των εκάστοτε προσφερόμενων συμβατικών όρων αποπληρωμής¹⁷¹. Τις ως άνω διαπιστώσεις ανέδειξαν και οι εκπρόσωποι/μάρτυρες που εξετάστηκαν στην ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής¹⁷².
- 200) Συμπερασματικά, με βάση τη συνολική αξιολόγηση των στοιχείων του φακέλου για την εξεταζόμενη συμπεριφορά των ελεγχόμενων επιχειρήσεων για την περίοδο Μαΐου – Νοεμβρίου 2010, λαμβανομένων υπόψη ιδίως του περιεχομένου αυτής, καθώς και του πραγματικού (οικονομικού και νομικού) πλαισίου στο οποίο εντάσσεται, δεν προέκυψαν επαρκή, ακριβή και συγκλίνοντα στοιχεία που να καταδεικνύουν ότι η εν λόγω συμπεριφορά είχε ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού κατά την έννοια των άρθρων 1 ν.3959/2011 και 101

¹⁶⁹ Για συγκεντρωτική παρουσίαση των υποβληθεισών προσφορών ανά εταιρία και ανά νοσοκομείο, βλ. ιδίως υπόμνημα MEDIRPIME παρ. 465-523, καθώς και υπόμνημα DEMO, παρ. 6.71 επ. Βλ. επίσης παρ. 190, 207 και 230 της εισήγησης.

¹⁷⁰ Βλ. συμπληρωματικό υπόμνημα MEDIPRIME, παρ. 70, καθώς και κατάθεση [...], πρακτικά 25.1.2017, σελ. 20

¹⁷¹ Βλ. σχετικώς και πρακτικά 18.1.2017 επί της κατάθεσης [...], σελ. 7, 80, 91.

¹⁷² Βλ. ενδεικτικά κατάθεση [...], πρακτικά 25.01.2017, σελ. 20, κατάθεση [...], πρακτικά 25.1.2017, σελ. 45, κατάθεση [...], πρακτικά 25.01.2017, σελ. 113, κατάθεση [...], πρακτικά 02.02.2017, σελ. 109, κατάθεση [...], πρακτικά 2.2.2017, σελ. 200 επ., κατάθεση [...], πρακτικά 13.02.2017, σελ. 71.

ΣΛΕΕ, και επομένως δεν δύναται να στοιχειοθετηθεί επαρκώς κατά νόμο παράβαση των εν λόγω εθνικών και ενωσιακών διατάξεων στην προκειμένη περίπτωση (ή άλλως δημιουργούνται βάσιμες αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητα κατάφασης τέτοια παράβασης). Παρά τις εύλογες και συστηματικές ενέργειες της υπηρεσίας για την κατά προτεραιότητα διερεύνηση της υπόθεσης, στις ως άνω περιγραφόμενες περιστάσεις και με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία του φακέλου, δεν είναι δυνατή η στοιχειοθέτηση παράβασης κατά τα προαναφερθέντα – ενώ σε διαφορετική περίπτωση ελλοχεύει κίνδυνος εργαλειοποίησης του δικαίου του ανταγωνισμού προς εξυπηρέτηση άλλων (και καθόλα θεμιτών) σκοπών δημοσίου συμφέροντος. Τα ίδια ισχύουν και για τα πραγματικά περιστατικά που αφορούν στην περίοδο Νοεμβρίου – Δεκεμβρίου 2012, για τους ειδικότερους λόγους που εκτίθενται στη ενότητα Β κατωτέρω.

Β. Ως προς την περίοδο Νοεμβρίου- Δεκεμβρίου 2012

- 201) Οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις, τόσο με τα κύρια όσο και συμπληρωματικά υπομνήματά τους, καθώς και κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, υποστήριξαν ότι σκοπός των ενεργειών τους κατά την περίοδο Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου 2012 ήταν αποκλειστικά η προώσπιση των συμβατικών τους δικαιωμάτων που απέρρεαν από την κατακύρωση του διαγωνισμού ΕΠΥ 3/2010. Και ειδικότερα, αποκλειστικό σκοπός των επίμαχων συνεδριάσεων του ΠΑΣΠΥΤΕΝ ήταν η διασφάλιση ότι η Συμφωνία-Πλαίσιο στο πλαίσιο του ανωτέρω διαγωνισμού θα υπογραφόταν με τις τιμές κατακύρωσης του διαγωνισμού, και όχι με διαφορετικές ή/και χαμηλότερες αυτών. Περαιτέρω, κατά την άποψή τους πάντοτε, οι ενέργειες της ΕΠΥ κατά την επίμαχη περίοδο ήταν αντι-συμβατικές, παράνομες και αντίθετες τόσο στην εθνική όσο και των ενωσιακή νομοθεσία¹⁷³, ενώ παράνομη ήταν και η συμπεριφορά της εταιρίας ΒΑΧΤΕΡ μετά την κατακύρωση του διαγωνισμού¹⁷⁴. Υπό το πρίσμα αυτό, οι σχετικές συζητήσεις των επιχειρήσεων στο πλαίσιο των Γενικών Συνελεύσεων του ΠΑΣΠΥΤΕΝ είχαν ως αποκλειστικό αντικείμενο την προστασία του αποτελέσματος του διαγωνισμού που τους είχε κατακυρωθεί και τη διασφάλιση των συμβατικών τους δικαιωμάτων – με δεδομένο μάλιστα ότι ο ΠΑΣΠΥΤΕΝ είχε αντικειμενικά αναγνωρισμένο ρόλο επίσημου συνομιλητή με τις αρμόδιες δημόσιες αρχές για το εν λόγω θέμα – καθώς το συντονισμό για την αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος αναφοράς στις αρχές. Με άλλα λόγια, οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις υποστήριξαν οι επίμαχες συνεδριάσεις του ΠΑΣΠΥΤΕΝ ουδόλως αφορούσαν στο συντονισμό της τιμολογιακής πολιτικής των μελών ή στην άρνηση πώλησης προς τα νοσοκομεία, όπως άλλωστε προκύπτει με σαφήνεια και από το περιεχόμενο τους. Συναφώς, ότι η δράση του Συλλόγου κατά την εξεταζόμενη περίοδο Νοεμβρίου – Δεκεμβρίου 2012 κινήθηκε αυστηρά εντός των ορίων του θεσμικού του ρόλου, ο οποίος είχε αναγνωριστεί εν προκειμένω από την ίδια την Πολιτεία¹⁷⁵.

¹⁷³ Βλ. ενδεικτικά υπόμνημα ΑΡΗΤΗ, παρ. 12-14, και υπόμνημα ΝΤΙΑΛ σελ. 33-46.

¹⁷⁴ Βλ. ενδεικτικά υπόμνημα ΜΕΔΙΡΑΙΜΕ, παρ.186-258, υπόμνημα ΠΑΣΠΥΤΕΝ, σελ. 45-56.

¹⁷⁵ Βλ. ενδεικτικά υπόμνημα ΑΡΗΤΗ σελ. 23-25, ΔΕΜΟ παρ. 6.14-6.30, ΝΤΙΑΛ σελ. 57-65, υπόμνημα ΠΑΣΠΥΤΕΝ σελ.66-75.

- 202) Συνεπώς, και για την εξεταζόμενη περίοδο Νοεμβρίου – Δεκεμβρίου 2012, κρίσιμο είναι να αξιολογηθεί, με βάση την προαναφερθείσα νομολογία, εάν η εξεταζόμενη συμπεριφορά έχει πράγματι περιοριστικό του ανταγωνισμού αντικείμενο – λαμβανομένων ιδίως υπόψη του περιεχομένου της και του πραγματικού (νομικού και οικονομικού) πλαισίου στο οποίο αυτή εντάσσεται κατά τα προαναφερθέντα – έστω κι αν τα εμπλεκόμενα μέρη δεν επεδίωκαν, αποκλειστικά το αποτέλεσμα αυτό ή τυχόν επεδίωκαν παράλληλα άλλους (ακόμη και θεμιτούς) σκοπούς. Όπως, όμως, ορθώς διατείνονται οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις και ο ΠΑΣΠΥΤΕΝ στα υπομνήματά τους και στην ενώπιον της Επιτροπής ακροαματική διαδικασία, κάτι τέτοιο δεν προέκυψε στην κρινόμενη υπόθεση, ούτε και δύναται να στοιχειοθετηθεί επαρκώς κατά νόμο από τα στοιχεία του φακέλου. Και τούτο, δεδομένου ιδίως ότι το περιεχόμενο των (μεταξύ των ελεγχόμενων επιχειρήσεων και μέσω του ΠΑΣΠΥΤΕΝ) επίμαχων συνεννοήσεων και πρακτικών δεν φαίνεται να είχε το σκοπό, ούτε και το νόημα που τους αποδίδεται άνευ ετέρου στην εισήγηση. Και περαιτέρω, διότι το πραγματικό (νομικό και οικονομικό) πλαίσιο, στο οποίο εντάσσονται οι εν λόγω συζητήσεις στο πλαίσιο του ΠΑΣΠΥΤΕΝ και αναδείχθηκε κατά την διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, θα πρέπει να συνεκτιμηθεί επαρκώς κατά την αξιολόγησή τους (και εάν συνεκτιμηθεί επαρκώς, κατατείνει σαφώς σε διαφορετική ερμηνεία τους).
- 203) Κατά την κρίση της πλειοψηφίας των μελών της Επιτροπής (Πρόεδρος, Δημήτριος Κυριτσάκης, Αντιπρόεδρος, Δημήτριος Λουκάς, και Τακτικά Μέλη, Δημήτριος Δανηλάτος και Μάρθα Καββαθά), από τη συνολική αξιολόγηση των στοιχείων του φακέλου για την επίμαχη περίοδο Νοεμβρίου – Δεκεμβρίου 2012, δεν προκύπτουν επαρκή, ακριβή και συγκλίνοντα στοιχεία που να καταδεικνύουν ότι εξεταζόμενη συμπεριφορά είχε ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού κατά την έννοια των άρθρων 1 ν.3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ , και επομένως δεν δύναται να στοιχειοθετηθεί επαρκώς κατά νόμο παράβαση των εν λόγω εθνικών και ενωσιακών διατάξεων. Πιο συγκεκριμένα:
- 204) Από το νομικό πλαίσιο της περιόδου 2010-2012, προκύπτει ότι το καθεστώς προμήθειας μέσω διαπραγματεύσεων που ίσχυε κατά την περίοδο 2010-2012 είχε προσωρινό χαρακτήρα και ότι θα εφαρμοζόταν μέχρι την ολοκλήρωση του διαγωνισμού ΕΠΥ 3/2010, ο οποίος διοργανώθηκε τον Αύγουστο 2010, και την συνακόλουθη υπογραφή της προβλεπόμενης σε αυτόν Συμφωνίας-Πλαίσιο. Ο εν λόγω διαγωνισμός πράγματι ολοκληρώθηκε με την υπ' αριθμ. 90/29.2.2012 απόφαση της ΕΠΥ για την κατακύρωση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού σε 19 συνολικά εταιρίες (έναντι 23 συνολικά εταιριών που συμμετείχαν). Στη συνέχεια, η ΕΠΥ με το από 2.3.2012 υπ' αριθμ. 1728/8.3.2012 έγγραφό της απέστειλε απόσπασμα του υπ' αριθμ. 90/29.2.2012 πρακτικού της, σχετικά με την «κατακύρωση των αποτελεσμάτων του ανοιχτού διεθνούς διαγωνισμού για την προμήθεια φίλτρων τεχνητού νεφρού με αριθμ. Διακήρυξης ΕΠΥ 3/2010», στο οποίο αναφέρονταν, μεταξύ άλλων, τόσο τα προς προμήθεια είδη που είχαν κατακυρωθεί στην κάθε εταιρία όσο και η τιμή κατακύρωσής τους (δηλ. 30 και 35 ευρώ για τα φίλτρα low flux και high flux αντιστοίχως). Σύμφωνα δε με το άρθρο 23 του π.δ. 118/2007 «Κανονισμός

Προμηθειών του Δημοσίου», όπως ίσχυε κατά την επίμαχη χρονική περίοδο, από την ανωτέρω κοινοποίηση της κατακυρωτικής πράξης με το υπ' αριθμ. 1728/8.3.2012 έγγραφο της ΕΠΥ, Συμφωνία-Πλαίσιο είχε ήδη συναφθεί μεταξύ της ΕΠΥ και των αναδόχων. Εκκρεμούσε η υπογραφή του εγγράφου της σύμβασης, μετά την ολοκλήρωση του προσυμβατικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο, το οποίο ακολούθως ενέκρινε την υπογραφή των συμβάσεων με την υπ' αριθμ. 3175/2012 απόφασή του, η οποία δημοσιεύθηκε στις 15.10.2012.

205) Ωστόσο, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, στις 21.11.2012 η ΕΠΥ απηύθυνε επιστολή στον ΠΑΣΠΥΤΕΝ καλώντας τους προμηθευτές να προσφέρουν στα νοσοκομεία της χώρας φίλτρα τεχνητού νεφρού σε τιμές χαμηλότερες των αναρτημένων στο Παρατηρητήριο Τιμών, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε διαδικασία προμήθειας. Σε συνέχεια της εν λόγω επιστολής της ΕΠΥ, πραγματοποιήθηκε έκτακτη γενική συνέλευση του ΠΑΣΠΥΤΕΝ (21.11.2012) με θέμα, μεταξύ άλλων, όπως προκύπτει με σαφήνεια από τα οικεία πρακτικά, το περιεχόμενο της επιστολής προς την ΕΠΥ. Το προτεινόμενο περιεχόμενο της επιστολής που συζητήθηκε στην επίμαχη Γενική Συνέλευση περιλαμβάνει τα θεσμικά ζητήματα, τα οποία παγίως φαίνεται πως απασχολούσαν τον κλάδο, και ιδίως η ενημέρωση των πολιτειακών φορέων, η πληρωμή παλιών οφειλών και η νομιμοποίηση πωλήσεων ως σήμερα», ενώ καταγράφεται και ότι η όποια τυχόν έκπτωση χορηγούσε κάθε προμηθεύτρια εταιρία θα δίνονταν υπό τη μορφή πιστωτικού σημειώματος με εξόφληση εντός 60 ημερών¹⁷⁶. Συνεπώς, ουδόλως προκύπτει από τα πρακτικά της Γενικής Συνέλευσης της 21.11.2012, ούτε και από την επιστολή του ΠΑΣΠΥΤΕΝ προς την ΕΠΥ, ούτε και μπορεί να συναχθεί από άλλα τυχόν στοιχεία του φακέλου, ενδεχόμενη συμφωνία ή συνεννόηση (ούτε καν αναφορά) περί δήθεν εναρμόνισης τιμών, περί συγκεκριμένου ύψους παρεχόμενων προσφορών/εκπτώσεων ή περί αποδοχής ή μη των νέων τιμών του Παρατηρητηρίου από τις συμμετέχουσες εταιρίες. Η δε αναφορά στην τιμή Παρατηρητηρίου τη δεδομένη χρονική στιγμή ήταν αυτονόητη, λαμβανομένης υπόψη της τιμής που είχε κατακυρωθεί στο διαγωνισμό και οριστικοποιηθεί ήδη από το Φεβρουάριο 2012. Άλλωστε, η έλλειψη συμφωνίας ή εναρμόνισης ως προς επιμέρους στοιχεία της εμπορικής πολιτικής έκαστης εταιρίας συνάγεται και από την επιστολή με ημερομηνία 05.12.2012 που απηύθυνε η ίδια ΕΠΥ στον Αναπληρωτή Υπουργό Υγείας, στην οποία αναφέρεται ότι «*οι σχετικές απαντήσεις που λάβαμε από τον ΠΑΣΠΥΤΕΝ ήταν ότι μπορούν να προβούν σε περαιτέρω μειώσεις τιμών, χωρίς να αναφέρουν ποσοστό ή ποσό*».

206) Εν συνεχεία, στις 4.12.2012 και ενώ εκκρεμούσε η τυπική υπογραφή των συμβάσεων με τις μειοδότες εταιρίες του διαγωνισμού ΕΠΥ 3/2010, η ΕΠΥ προχώρησε στην ανάρτηση νέας, χαμηλότερης, τιμής στο Παρατηρητήριο Τιμών, την οποία φέρεται να είχε προσφέρει η εταιρία Baxter. Ακολούθως, με δελτίο τύπου της ίδιας ημερομηνίας, το Υπουργείο Υγείας κάλεσε την ΕΠΥ να ενημερώσει τις μειοδότες εταιρίες να επαναπροσδιορίσουν τις προσφορές τους σε τιμές ίσες ή κατώτερες με τις νέες τιμές

¹⁷⁶ Τα εν λόγω ζητήματα αποτυπώνονται δε και στην από 23/11/2012 επιστολή του ΠΑΣΠΥΤΕΝ που επακολούθησε.

του Παρατηρητηρίου. Υπό αυτές τις συνθήκες, και λαμβάνοντας υπόψη, αφενός, τη διαφορά τιμών του Παρατηρητηρίου με εκείνες στις οποίες κατακυρώθηκε ο διαγωνισμός ΕΠΥ 3/2010 και, αφετέρου, το γεγονός ότι οι εν λόγω τιμές προσφέρθηκαν από εταιρία που δεν είχε συμμετάσχει στο διαγωνισμό και δεν είχαν πράγματι επιτευχθεί από δημόσιο νοσοκομείο, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Υπουργικής Απόφασης που ρύθμιζε τους κανόνες λειτουργίας του Παρατηρητηρίου, συγκλήθηκε νέα έκτακτη Γενική Συνέλευση του ΠΑΣΠΥΤΕΝ στις 11.12.2012. Τα θέματα που συζητήθηκαν σε αυτήν, όπως προκύπτουν από τα συλλεγόμενα κατά τον επιτόπιο έλεγχο πρακτικά, περιστρέφονται γύρω από τις εξελίξεις αναφορικά με το διαγωνισμό που είχε προηγηθεί, καθώς και τον πιθανό τρόπο άμυνας των εταιριών στις ενέργειες τόσο της ΕΠΥ όσο και της εταιρίας ΒΑΧΤΕΡ, μέσω προσφυγής σε αρμόδιες δικαστικές αρχές, αλλά και στην Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων. Περαιτέρω, με βάση το συγκεκριμένο περιεχόμενο των πρακτικών και τη χρονική ακολουθία των γεγονότων που προαναφέρθηκε, συνάγεται, εν προκειμένω, και πάλι ότι αντικείμενο της συνεδρίασης ήταν το κύρος της προηγηθείσας διαγωνιστικής διαδικασίας ή/και η διασφάλιση του αποτελέσματος του διαγωνισμού που είχε κατακυρωθεί. Η δε αναφορά στα πρακτικά σε τιμή 30-35 συνέχεται άμεσα με την υπογραφή της σύμβασης στο πλαίσιο του ήδη κατακυρωθέντος διαγωνισμού (με τις ίδιες αυτές τιμές), όπως ήταν άλλωστε απολύτως εύλογο, και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί βασίμως να θεωρηθεί ότι έχει την έννοια της συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής ως προς συγκεκριμένο επίπεδο τιμών. Η σχετική ανησυχία και ο προβληματισμός που δημιούργησαν οι εξελίξεις της περιόδου αυτής, και οι οποίες αποτέλεσαν αντικείμενο της από 11.12.2012 συνεδρίασης, αποτυπώνονται και στην επιστολή του ΠΑΣΠΥΤΕΝ προς την Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων ημερομηνίας την αμέσως επόμενη μέρα 12.12.2012, χωρίς να προκύπτουν και πάλι ενδείξεις περί ενδεχόμενου καθορισμού ή συντονισμού τιμών/εκπτώσεων.

- 207) Τα προαναφερόμενα περιστατικά και η δεδομένη χρονική τους ακολουθία είναι κρίσιμα και πρέπει να συνεκτιμηθούν – κατά την άποψη της πλειοψηφίας των μελών της Επιτροπής – κατά την ερμηνεία και αξιολόγηση του αντικειμένου των επίμαχων πρακτικών και της κρινόμενης συμπεριφοράς των ελεγχόμενων εταιριών στο πλαίσιο του ΠΑΣΠΥΤΕΝ εν γένει, κατά την εξεταζόμενη περίοδο Νοεμβρίου – Δεκεμβρίου 2012. Και τούτο, δεδομένου ότι συνιστούν μέρος του πραγματικού (νομικού και οικονομικού) πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η κρινόμενη συμπεριφορά, όπως προαναφέρθηκε¹⁷⁷. Εν προκειμένω, η συνολική ερμηνεία και εκτίμηση του περιεχομένου των επίμαχων πρακτικών του ΠΑΣΠΥΤΕΝ, με δεδομένη την προαναφερθείσα εξέλιξη της διαγωνιστικής διαδικασίας ΕΠΥ 3/2010 και τις συνακόλουθες ενέργειες της ΕΠΥ προκειμένου να μειώσει το κόστος προμήθειας φίλτρων τεχνητού νεφρού, κατατείνει στο συμπέρασμα ότι η κρινόμενη συμπεριφορά δεν είχε εντέλει ως αντικείμενο τον άμεσο ή έμμεσο συντονισμό των τιμών προμήθειας φίλτρων τεχνητού νεφρού, κατά την έννοια των απαγορευτικών διατάξεων του νόμου.

¹⁷⁷ Βλ. ενδεικτικά, ΔΕΕ C-67/13 P, *Groupement des Cartes Bancaires κατά Επιτροπής*, EU:C:2014:2204, ΔΕΕ C-382/12 P, *Mastercard κατά Επιτροπής*, EU:C:2014:2201.

- 208) Πράγματι, οι σχετικές συζητήσεις στις εξεταζόμενες συνεδριάσεις του ΠΑΣΠΥΤΕΝ κατά την περίοδο Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου 2012 ήταν απόλυτα εντοπισμένες και σαφώς προσανατολισμένες στην υπογραφή των συμβάσεων στην τιμή κατακύρωσης του διαγωνισμού ΕΠΥ 3/2010, ήτοι στις τιμές 30 και 35 ευρώ για τα φίλτρα low flux και high flux αντίστοιχα. Οι ανωτέρω τιμές είχαν διαμορφωθεί ελεύθερα από τις μειοδότες εταιρίες στο πλαίσιο της προαναφερόμενης διαγωνιστικής διαδικασίας, χωρίς να υπάρχουν ενδείξεις στο φάκελο της υπηρεσίας για παράνομο συντονισμό της δράσης τους κατά το στάδιο υποβολής δεσμευτικών προσφορών στο διαγωνισμό. Μάλιστα, προέκυψε ότι οι τιμές αυτές ήταν οι αναρτημένες στο Παρατηρητήριο Τιμών κατά το χρονικό σημείο υποβολής των προσφορών των συμμετεχουσών εταιριών από τις οποίες, όπως αναδείχθηκε με ενάργεια από τα υπομνήματα των μερών καθώς και από την αποδεικτική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, οι εταιρίες δεν είχαν επιχειρηματικό ενδιαφέρον ή συμφέρον να διαφοροποιηθούν κατά το στάδιο υποβολής των προσφορών τους, προκειμένου να διατηρήσουν τη δυνατότητα και το περιθώριο να προσφέρουν χαμηλότερες τιμές κατά τους εκτελεστικούς διαγωνισμούς (call-offs) της Συμφωνίας-Πλαισίου.
- 209) Συναφώς, για την επίμαχη περίοδο του 2012, δεν προέκυψαν στοιχεία που να καταδεικνύουν τυχόν (συστηματική ή μη) ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των συμμετεχουσών εταιριών σχετικά με την άμεση ή έμμεση διαμόρφωση των τελικών τιμών προμήθειας φίλτρων τεχνητού νεφρού ή/και της τιμολογιακής εν γένει πολιτικής τους. Ούτε και τυχόν (συστηματική ή μη) ανταλλαγή πληροφοριών για ενδεχόμενες εκπτώσεις ή τελικώς προσφερόμενες τιμές κατά τους εκτελεστικούς διαγωνισμούς (call-offs) της Συμφωνίας-Πλαισίου. Δεν υφίστανται, επομένως, στοιχεία που να θέτουν εν αμφιβόλω την αυτονομία εκάστης επιχείρησης-μέλους του Συλλόγου στη διαμόρφωση της τιμολογιακής της πολιτικής. Ούτε και προέκυψε, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, ότι οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις στις γενικές συνελεύσεις του ΠΑΣΠΥΤΕΝ αντάλλαξαν εμπιστευτικού χαρακτήρα ή/και στρατηγικής φύσης πληροφορίες σχετικά με τους επιμέρους συντελεστές κόστους λειτουργίας κάθε εταιρίας ή τις μεθόδους τιμολόγησης και υπολογισμού της τιμής ή την εν γένει διάρθρωση του κόστους τους. Συναφώς, και κατά κύριο λόγο, οι συζητήσεις των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων αναφορικά με τη διαμόρφωση των τιμών της Συμφωνίας-Πλαισίου, στο βαθμό που αφορούσαν σε τιμές, αναφέρονταν στις κατακυρωθείσες με το διαγωνισμό τιμές και δεν ήταν τέτοιου χαρακτήρα ή/και έντασης, ώστε να πιθανολογείται επαρκώς κατά νόμον ότι μειώθηκε ουσιωδώς η αβεβαιότητα ως προς την μελλοντική τιμολογιακή πολιτική που προτίθεντο να ακολουθήσουν στην αγορά (και ειδικώς, ως προς τις τυχόν παρεχόμενες εκπτώσεις ή τις προσφερόμενες τιμές στους εκτελεστικούς διαγωνισμούς).
- 210) Προκύπτει, επίσης, με σαφήνεια ότι άμεσος αποδέκτης των σχετικών ενεργειών του ΠΑΣΠΥΤΕΝ και των μελών του αναφορικά με την αντίδραση στην αναμόρφωση της τιμή κατακύρωσης του διαγωνισμού ΕΠΥ 3/2010 ήταν, κατά βάση, η ΕΠΥ και το Υπουργείο Υγείας (καθ' όλη τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου), με την ιδιότητά τους ως φορέων δημόσιας εξουσίας, και όχι με την ιδιότητα του πελάτη, προμηθευτή, ανταγωνιστή παρόχου ή αποδέκτη προϊόντων εν γένει. Στο συμπέρασμα

αυτό κατατείνει τόσο το περιεχόμενο των σχετικών αποφάσεων του ΠΑΣΠΥΤΕΝ (οι οποίες επιπλέον δεν ήταν μυστικές, αλλά αποτυπώνονταν κυρίως σε πρακτικά και επιστολές του Συλλόγου προς δημόσιες αρχές), όσο και το προαναφερθέν πραγματικό (νομικό και οικονομικό) πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι επίμαχες αυτές αποφάσεις¹⁷⁸.

211) Εξάλλου, όπως ορθώς διατείνονται οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις, στην ίδια διαπίστωση κατατείνει και το γεγονός ότι ο ΠΑΣΠΥΤΕΝ είχε, κατά την εξεταζόμενη περίοδο Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου 2012, την ιδιότητα του επίσημου θεσμικού συνομιλητή της Πολιτείας, ιδιότητα την οποία φαίνεται πως η ίδια η ΕΠΥ και το Υπουργείο απέδιδε στο Σύλλογο, ιδίως δια της απευθείας επικοινωνίας μαζί του ακόμα και για θέματα που ενδεχομένως αφορούσαν την τιμολογιακή πολιτική προμήθειας φίλτρων τεχνητού νεφρού¹⁷⁹. Και υπό αυτή την ιδιότητα συνδιαλεγόταν, καταρχήν, με τους αρμόδιους κρατικούς φορείς, με την ιδιότητά τους ως φορέων δημόσιας εξουσίας. Και ναι μεν, προφανώς, η ιδιότητα αυτή καθεαυτή του ΠΑΣΠΥΤΕΝ δεν θα μπορούσε να απαλλάξει τις ελεγχόμενες επιχειρήσεις από την εφαρμογή των διατάξεων του ανταγωνισμού, κατά την πάγια νομολογία που προαναφέρθηκε, ωστόσο – και ελλείψει συγκεκριμένων τυχόν στοιχείων που να συνιστούν άμεση απόδειξη των υπό διερεύνηση αντι-ανταγωνιστικών πρακτικών την επίμαχη περίοδο του 2012 – συνάδει στις περιστάσεις της κρινόμενης υπόθεσης με την ως άνω προκρινόμενη ερμηνεία και αξιολόγηση επιμέρους ενεργειών του ΠΑΣΠΥΤΕΝ, ότι δηλαδή αυτές ήταν εντοπισμένες και σαφώς προσανατολισμένες στην επίλυση του ζητήματος που είχε δημιουργηθεί αναφορικά με την ισχύ του κατακυρωθέντος διαγωνισμού ΕΠΥ 3/2010¹⁸⁰. Ενδεικτικό προς τούτο είναι και το γεγονός ότι, στην προσπάθεια για επαναδιαπραγμάτευση των τιμών της Συμφωνίας-Πλαίσιο για το διαγωνισμό ΕΠΥ 3/2010, η ΕΠΥ απέστειλε στις 21.11.2012 επιστολή στον ΠΑΣΠΥΤΕΝ (και την ΒΑΧΤΕΡ), με την οποία τους καλούσε να της γνωρίσουν αν έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν στα δημόσια νοσοκομεία φίλτρα τεχνητού νεφρού σε τιμές κατώτερες από εκείνες στις οποίες είχε κατακυρωθεί ο διαγωνισμός, παρά το γεγονός ότι ανάδοχοι στον εν λόγω διαγωνισμό είχαν αναδειχθεί κάποιες από τις εταιρίες μέλη του Συλλόγου, και όχι ο ίδιος ο Σύλλογος. Το γεγονός αυτό είναι, επομένως, σχετικό, στο βαθμό που «φωτίζει» (και εν μέρει συνθέτει) το πραγματικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι επιμέρους ενέργειες του ΠΑΣΠΥΤΕΝ, ελλείψει πάντοτε συγκεκριμένων στοιχείων που να αποδεικνύουν ότι οι ενέργειες αυτές (ή/και οι σχετικές συνεννοήσεις των ελεγχόμενων εταιριών μέσω του ΠΑΣΠΥΤΕΝ) είχαν περιοριστική του ανταγωνισμού αντικειμενική διάσταση.

212) Οι ως άνω διαπιστώσεις, και ειδικότερα η απουσία συγκεκριμένων στοιχείων που να στοιχειοθετούν επαρκώς κατά νόμο την αντι-ανταγωνιστική συμπεριφορά των

¹⁷⁸ Βλ. συγκεντρωτικά τα αναφερόμενα αυτά έγγραφα στο συμπληρωματικό υπόμνημα της ΑΡΗΤΗ, σελ. 6-7.

¹⁷⁹ Βλ. ενδεικτικά κατάθεση [...], πρακτικά 25.01.2017, σελ. 7, κατάθεση [...], πρακτικά 25.01.2017, σελ. 80, 99, 10.

¹⁸⁰ Συλλεχθέν ηλεκτρονικό αρχείο κατά τη διεξαγωγή του επιτόπιου ελέγχου της ΓΔΑ στα γραφεία της ΒΕΡΜΑ στις 30.01.2013.

ελεγχόμενων επιχειρήσεων, δεν αναιρούνται από τα ευρήματα εσωτερικής αλληλογραφίας στην εταιρία Baxter, προς στοιχειοθέτηση ιδίως του φερόμενου ως αντι-ανταγωνιστικού περιεχομένου των από 6.12.2012 (για την οποία δεν υπάρχουν πρακτικά) και από 11.12.2012 (για την οποία υπάρχουν τα προαναφερθέντα πρακτικά) συνεδριάσεων του ΠΑΣΠΥΤΕΝ. Και τούτο, αφενός διότι οι εκπρόσωποι της ίδιας Baxter δεν μπόρεσαν, ερωτώμενοι ειδικώς από την υπηρεσία, να επιβεβαιώσουν, ούτε και να εξειδικεύσουν τις εν λόγω αναφορές περί ύπαρξης «δυνατού καρτέλ», άρνησης πώλησης ή/και πιέσεων από την εταιρία Demo¹⁸¹, και αφετέρου διότι εν λόγω αναφορές δεν επιβεβαιώνονται από άλλα (ακριβή και συγκλίνοντα προς την ίδια κατεύθυνση) στοιχεία του φακέλου, ούτε και έχουν άλλως επαρκή αποδεικτική αξία, λαμβανομένων υπόψη του συμφέροντος του συντάκτη τους (Baxter) και της αντιπαλότητάς του με άλλες εταιρίες του Συλλόγου, του γεγονότος ότι δεν μπορεί βασίμως να θεωρηθεί ότι οι αναφορές αυτές ενέχουν άμεση ή έμμεση αντίληψη όσων φέρονται να καταμαρτυρούν ότι διαμειφθήκαν στις συνεδριάσεις του ΠΑΣΠΥΤΕΝ (στις οποίες, άλλωστε, η Baxter δεν συμμετείχε), αλλά και της αοριστίας τους εν γένει. Κρίνεται, ειδικότερα, ότι ως εκ των υστέρων αναφορές τρίτων δεν προσφέρουν επαρκή εχέγγυα αντικειμενικότητας και αξιοπιστίας, με δεδομένο μάλιστα το ρόλο της Baxter αναφορικά με την κατακυρωθείσα διαγωνιστική διαδικασία (προσφορά τιμής μετά την κατακύρωση του διαγωνισμού, τροποποίηση της εν λόγω προσφερθείσας τιμής και ακολούθως αδυναμία διάθεσης φίλτρων στην προσφερθείσα τιμή κλπ). Και για τον πρόσθετο λόγο, ότι οι εν λόγω αναφορές έχουν συνταχθεί *in tempore suspecto*, με δεδομένο ότι η Baxter είχε ενδεχομένως συμφέρον να ανατρέψει τα αποτελέσματα της διαγωνιστικής διαδικασίας.

- 213) Συμπερασματικά, με βάση τη συνολική αξιολόγηση των στοιχείων του φακέλου για την εξεταζόμενη συμπεριφορά των ελεγχόμενων επιχειρήσεων για την περίοδο Νοεμβρίου – Δεκεμβρίου 2012, λαμβανομένων υπόψη ιδίως του περιεχομένου αυτής, καθώς και του πραγματικού (οικονομικού και νομικού) πλαισίου στο οποίο εντάσσεται, δεν προέκυψαν επαρκή, ακριβή και συγκλίνοντα στοιχεία που να καταδεικνύουν ότι η εν λόγω συμπεριφορά είχε ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού κατά την έννοια των άρθρων 1 ν.3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, και επομένως δεν δύναται να στοιχειοθετηθεί επαρκώς κατά νόμο ότι αυτή είχε, ή ότι θα μπορούσαν να έχει, περιοριστική του ανταγωνισμού αντικειμενική διάσταση, κατά τρόπο που να εμπίπτει στις απαγορευτικές διατάξεις του νόμου (ή άλλως δημιουργούνται βάσιμες αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητα κατάφασης τέτοιας τυχόν παράβασης).
- 214) Κατά τη μειοψηφούσα άποψη ενός μέλους της Επιτροπής (Πρόεδρος, Δημήτριος Κυριτσάκης), πράγματι, κατά την πρώτη προσπάθεια εισαγωγής του

¹⁸¹ Βλ. παρ. 233 της εισήγησης: Ερωτώμενοι σχετικώς για τις επίμαχες αναφορές της 10.12. και 12.12.2012 εσωτερικής αλληλογραφίας, ο [...] απάντησε ότι δεν γνωρίζει από ποιόν έλαβαν αυτή την πληροφορία καθώς δεν είχαν προσκληθεί σε αυτήν [ενν. συνεδρίαση του ΠΑΣΠΥΤΕΝ], ενώ ο [...] απάντησε ότι δεν θυμάται ποιος τους το είχε πει, αλλά πιθανολογεί ότι ήταν ο [...], και ότι η περίοδος εκείνη ήταν έντονη και δεν ήταν ξεκάθαρη η μήμη του.

Παρατηρητηρίου τιμών για τον ορισμό των τιμών στα φίλτρα τεχνητού νεφρού στο διάστημα από Μαΐου έως και τις 2 Αυγούστου του έτους 2010, λόγω ατελούς χειρισμού από μέρος της αρμόδιας Υπηρεσίας του Υπουργείου Υγείας δημιουργήθηκε μια ασαφής κατάσταση, η οποία υποχρέωσε το συνδικαλιστικό όργανο τον ΠΑΣΠΥΤΕΝ να πραγματοποιήσει, στο πλαίσιο της συνδικαλιστικής του αποστολής, αλληπάλληλες συναντήσεις για να αποφασιστεί ο τρόπος δράσης και αντίδρασης για μια ρύθμιση της Πολιτείας με την οποία ορίστηκαν νέες κατώτερες τιμές για την οποία, όμως, δεν τηρήθηκαν οι κανόνες που υπαγορεύει το Διοικητικό Δίκαιο. Προσπάθεια, δηλαδή, να ξεκαθαριστεί, ποιος είναι ο νόμιμος τρόπος προσδιορισμού των εν λόγω τιμών, εκείνος που όριζαν μέχρι τότε οι ισχύουσες Υπουργικές Αποφάσεις ή οι μειωμένες τιμές που δημοσιοποίησε κατά ατελή διαδικαστικό τρόπο η αρμόδια Υπηρεσία. Και ήταν ατελής γιατί ενώ ο ν. 3846/2010 με τον οποίο θεσπίστηκε το Παρατηρητήριο Τιμών άρχισε να ισχύει από την 3.8.2010 (ΦΕΚ Α 128/3.8.2010) η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου (ΕΠΥ) με εγκύκλιο της ζητούσε από τα δημόσια Νοσοκομεία να προμηθεύονται με βάση τις ανώτατες τιμές του παρατηρητηρίου που όμως ο νομοθέτης δεν τους είχε δώσει ακόμη δεσμευτικότητα. Επιβεβαιωτικό της αβεβαιότητας αυτής αποτελεί το γεγονός ότι το ίδιο το Υπουργείο κατά το μήνα Ιούλιο του ως άνω έτους τις πληρωμές των φίλτρων κατέβαλε στις δικαιούχους εταιρίες, όχι με βάση τις μειωμένες τιμές του « Παρατηρητηρίου», για τις οποίες μέμφεται τις εταιρίες ότι δεν συμμορφώθηκαν, αλλά αυξημένες βάσει των προΐσχυουσών Υπουργικών Αποφάσεων. Η υφιστάμενη αυτή αβεβαιότητα και αμφιβολία δικαιολογεί την πραγματοποίηση επανειλημμένων Συνελεύσεων του ως άνω οργάνου με αντικείμενο τη στάση που θα τηρήσουν έναντι του νέου μέτρου που και η ίδια η Υπηρεσία, όπως προαναφέρθηκε, δεν είχε ξεκαθαρίσει. Κατά το σημείο τούτο και με αυτή την προσέγγιση το μειωρηφούν κατά τα κατωτέρω μέλος, συντάσσεται με την επικρατήσασα ως άνω γνώμη της πλειοψηφίας, ότι δεν θεμελιώνεται παράβαση.

- 215) Η περίοδος, όμως, αυτή της «δικαιολογημένης» αβεβαιότητας έληξε την 3η Αυγούστου του 2010 με τη νομότυπη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και εντεύθεν σύσταση και λειτουργία του επίμαχου νέου Παρατηρητηρίου τιμών και διήρκεσε κατά τη γνώμη του ίδιου μέλους έως το τέλος Οκτωβρίου του 2010. Στο διάστημα αυτό όλες οι ενέργειες και οι συνεννοήσεις του ΠΑΣΠΥΤΕΝ και των εν ενεργεία μελών του κατέτειναν ευθέως στη σύναψη συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής προκειμένου από όλα τα μέλη της και την ίδια να τηρηθεί ενιαία πρακτική συντονισμένης άρνησης προμήθειας /πώλησης φίλτρων τεχνητού νεφρού ως κοινή αντίδραση στην ενεργοποίηση του Παρατηρητηρίου¹⁸². Η ομαδική αυτή κατάφαση της συμφωνίας, άλλως εναρμονισμένης πρακτικής, επιβεβαιώνεται

¹⁸² Όπως προαναφέρθηκε, δεν δύναται να στοιχειοθετηθεί επαρκώς κατά νόμο στις περιστάσεις της κρινόμενης υπόθεσης, για την εξεταζόμενη περίοδο Μαΐου-2 Αυγούστου 2010) καθορισμός τιμών, δεδομένου ότι δεν μπορεί να συναχθεί, κατά τρόπο αντικειμενικό, τυχόν συμφωνία ή ανταλλαγή ευαίσθητων πληροφοριών στην επίμαχη συνεδρίαση για τιμές ή/και εξατομικευμένες προθέσεις εναρμόνισης τιμών στο μέλλον, οι οποίες να μειώνουν ουσιαστικά την αβεβαιότητα μεταξύ ανταγωνιστών ως προς την εμπορική και τιμολογιακή τους πολιτική κατά την έννοια των απαγορευτικών διατάξεων του νόμου.

πλήρως, από το περιεχόμενο συνεδρίασης του ΠΑΣΠΥΤΕΝ, της 7.9.2010, στην οποία αναφέρεται κατωτέρω και το έτερο μέλος της μειοψηφίας ο Εισηγητής Νικόλαος Ζευγώλης. Πιο συγκεκριμένα, κατά το χρόνο που έλαβε χώρα η εν λόγω συνεδρίαση είχε τεθεί και τυπικά σε ισχύ με όρους δεσμευτικότητας το Παρατηρητήριο και, συνεπώς, δεν συνέτρεχαν πλέον οι συνθήκες κανονιστικής αβεβαιότητας που επικαλούνται οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις (ιδίως κατά το μεταβατικό στάδιο πριν την εφαρμογή του). Παρά το ότι όμως είχαν εκλείψει οι κατά τα ανωτέρω συνθήκες κανονιστικής αβεβαιότητας, η απόφαση του ΠΑΣΠΥΤΕΝ, όπως αποτυπώνεται στα πρακτικά της Γενικής Συνέλευσης της 7.9.2010 "δεν εκτελούμε παραγγελίες όχι γραπτώς" είναι σαφής και δεν ενέχει καμία αμφισημία, όπως διατείνονται οι ελεγχόμενοι. Επιβεβαιωτικό της δεδηλωμένης αυτής απόφασης των τελευταίων αποτελεί η σαφής κατά περιεχόμενο σχετική διατύπωση στο από 8.9.2010 μήνυμα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας του κ. [...] (ενδο-εταιρική επικοινωνία ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ), το οποίο και αναφέρεται, μεταξύ άλλων, σε τηλεφωνική άρνηση παράδοσης των φίλτρων. Εντεύθεν δεν καταλείπεται αμφιβολία – κατά την κρίση του μειοψηφούντος και του ετέρου κατά τα ανωτέρω μέλους (Νικολάου Ζευγώλη)– ότι στην επίμαχη συνεδρίαση συζητήθηκε η αναστολή των πωλήσεων τεχνητού νεφρού από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και ότι η σκοπούμενη αυτή άρνηση προμήθειας είχε εν προκειμένω περιοριστική του ανταγωνισμού αντικειμενική διάσταση. Ακόμη κι εάν τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία και όσα άλλα παρατίθενται κατωτέρω από τον μειοψηφούντα εισηγητή Νικόλαο Ζευγώλη ήθελε χαρακτηριστούν ως μεμονωμένα (σε σύγκριση με το σύνολο των στοιχείων του φακέλου), ωστόσο, αντι-ανταγωνιστική συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική μπορεί να στοιχειοθετηθεί, κατά τη νομολογία, και στη βάση μίας και μόνο συνάντησης (στην προκειμένη περίπτωση, Γενικής Συνέλευσης του ΠΑΣΠΥΤΕΝ). Επομένως, κατά την γνώμη του μειοψηφούντος Δημητρίου Κυριτσάκη θεμελιώνεται ακεραία η ευθύνη του ΠΑΣΠΥΤΕΝ και των μελών του για το επίμαχο χρονικό διάστημα Αυγούστου –Νοεμβρίου 2010.

- 216) Κατά τη μειοψηφούσα άποψη ενός μέλους της Επιτροπής (Εισηγητής/Τακτικό Μέλος, Νικόλαος Ζευγώλης), και στις δύο περιπτώσεις (δηλαδή, τόσο για την περίοδο πριν, όσο και για την περίοδο μετά την 3.8.2010) τα στοιχεία του φακέλου επαρκούν για τη στοιχειοθέτηση παράβασης των άρθρων 1 ν.3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ από μέρους των εμπλεκόμενων – κατά την υπ' αρ. 5158/18.7.2016 Εισήγηση – εταιριών και του ΠΑΣΠΥΤΕΝ, ως ένωσης επιχειρήσεων, για τους κάτωθι λόγους:

Καταρχάς θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα νοσοκομεία, τόσο τα δημόσια όσο και τα ιδιωτικά, ανήκουν στην κατηγορία των λεγόμενων «πονηρεμένων» (sophisticated) καταναλωτών: δηλαδή, γνωρίζουν τα δημόσια νοσοκομεία και οι ιδιωτικές κλινικές ότι τα φίλτρα τεχνητού νεφρού προσφέρονται από τις προμηθεύτριες εταιρίες μαζί με τις κατάλληλες, συμβατές με τον τύπο του μηχανήματος (και όχι του φίλτρου), αρτηριοφλεβικές γραμμές και ότι στην τιμή αγοράς των φίλτρων τεχνητού νεφρού συμπεριλαμβάνεται και το κόστος αγοράς των εν λόγω γραμμών αίματος¹⁸³. Ως εκ

¹⁸³ Βλ. ενδεικτικά ΜΕΡΟΣ Β΄ της Διακήρυξης «ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΦΙΛΤΡΩΝ ΤΕΧΝΗΤΟΥ ΝΕΦΡΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΙΜΟΚΑΘΑΡΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΛΑΓΩΝ» της ΕΠΥ, σελ. 44.

τούτου, λαμβάνοντας υπόψη α) τη σχεδόν απόλυτη υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς μεταξύ φίλτρων διαφορετικού τύπου, καθώς η πλειοψηφία των εταιριών του κλάδου διαθέτει συγκεκριμένους τύπους φίλτρων και για τις τέσσερις κατηγορίες A1, A2, B1 & B2, β) το γεγονός ότι δεν υπάρχει διαφοροποίηση ως προς τις εταιρίες εμπορίας φίλτρων που προμηθεύουν τα δημόσια και τα ιδιωτικά νοσοκομεία/κλινικές, γ) την κατηγοριοποίηση των φίλτρων και τις ανάγκες που καλούνται να καλύψουν βάσει της Διακήρυξης, καθώς και τις τιμές του Παρατηρητηρίου και δ) το γεγονός ότι τα φίλτρα τεχνητού νεφρού προσφέρονται από τις προμηθεύτριες εταιρίες μαζί με τις κατάλληλες αρτηριοφλεβικές γραμμές, τα δημόσια νοσοκομεία και οι ιδιωτικές κλινικές της χώρας ως «πονηρεμένοι καταναλωτές» στη σχετική αγορά εμπορίας φίλτρων τεχνητού νεφρού συνθετικής μεμβράνης και αρτηριοφλεβικών γραμμών επιχειρούν να πετύχουν τις καλύτερες δυνατές τιμές μέσω διαγωνισμών, κατά κανόνα για το συνολικό πακέτο.

Σε αυτό το πλαίσιο, στις 14.12.2011 το Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης ΑΧΕΠΑ (εφεξής και ΠΓΝΘ ΑΧΕΠΑ) απέστειλε επιστολή στην Επιτροπή Ανταγωνισμού (εφεξής και ΕΑ)¹⁸⁴, αναφέροντας ότι «[...] Το Νοσοκομείο μας, για να μπορεί να προμηθεύεται Φίλτρα Τεχνητού Νεφρού για τις ανάγκες του, διενήργησε διαπραγμάτευση με ανοιχτή πρόσκληση η οποία δημοσιεύθηκε στην ιστοσελίδα του, προκειμένου να καταθέσουν κλειστές οικονομικές προσφορές οι εταιρίες του χώρου. Οι προσφορές κατατέθηκαν, αξιολογήθηκαν από την αρμόδια επιτροπή, όμως σε δύο είδη φίλτρων και συγκεκριμένα στον A/A 1: «Φίλτρα Low – Flux με γραμμές» και A/A 2: «Φίλτρα High – Flux με γραμμές», όλες οι εταιρείες προσέφεραν τις ίδιες τιμές (δηλ. 30 ευρώ/τεμ και 35 ευρώ/τεμ αντίστοιχα). Το Νοσοκομείο απέστειλε νέο έγγραφο (με FAX) προς όλες τις εταιρείες, με το οποίο ζητήθηκε η βελτίωση της αρχικής προσφοράς ενώ επισημάνθηκε ότι είναι «αντιδεοντολογική η εμμονή όλων τους στην ίδια τιμή». Παρόλα αυτά οι εταιρείες που απάντησαν εμμένουν στην αρχική τους προσφορά. Ζητήθηκε εκ νέου από το Νοσοκομείο μας συνάντηση, με εξουσιοδοτημένους αντιπροσώπους των εταιρειών, η οποία πραγματοποιήθηκε την 22.11.2011, παρουσία της Επιτροπής Διαπραγμάτευσης και του ιδίου του Διοικητή του Νοσοκομείου μας, κ [...] η οποία απέβη και αυτή άκαρπη [...]». Η ανωτέρω παρατήρηση του ΠΓΝΘ ΑΧΕΠΑ στις 14.12.2011 προς τις εμπλεκόμενες εταιρίες ότι είναι «αντιδεοντολογική η εμμονή όλων σας στην ίδια τιμή» από πλευράς κανόνων του ελεύθερου ανταγωνισμού είναι σαφές τι σημαίνει, καθώς αποτελεί ένδειξη περί συντονισμού επιχειρηματικής συμπεριφοράς. Η λέξη δε «εμμονή» που χρησιμοποιείται από το εν λόγω Νοσοκομείο καταδεικνύει ότι υπάρχει μία συστηματική επανάληψη ίδιας συμπεριφοράς από μέρος των εταιριών εμπορίας φίλτρων τεχνητού νεφρού, η οποία επειδή ακριβώς είναι επαναλαμβανόμενη, είναι και λιγότερο πιθανό να είναι συμπτωματική (δεν πρόκειται δηλ. για μία απλή παράλληλη συμπεριφορά, η οποία είναι απολύτως διακριτή από τη

¹⁸⁴ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 8290/14.12.2011 επιστολή του ΠΓΝΘ ΑΧΕΠΑ με θέμα «Κατακύρωση προμήθειας Φίλτρων Τεχνητού Νεφρού μετά τη διενέργεια διαπραγμάτευσης». Τα αναφερόμενα στην επιστολή του νοσοκομείου επιβεβαιώθηκαν και από [...] του νοσοκομείου ΠΓΝΘ ΑΧΕΠΑ [...] με την από 31.7.2014 παροχή επεξηγήσεων στα γραφεία της ΕΑ.

συμπαιγνιακή συμπεριφορά¹⁸⁵). Είναι δε αξιοσημείωτο ότι παρά τη συγκεκριμένη έγγραφη παρατήρηση – με τρόπο μάλιστα δηκτικό - από μέρους του ΠΓΝΘ ΑΧΕΠΑ προς τις εταιρίες, «[π]αρόλα αυτά οι εταιρείες που απάντησαν εμμένουν στην αρχική τους προσφορά», όπως επισημαίνει το ΠΓΝΘ ΑΧΕΠΑ στην ως άνω επιστολή του προς την Επιτροπή Ανταγωνισμού. Η συγκεκριμένη «ομαδική» εμμονή, κατά την άποψη του μειοψηφούντος μέλους της ΕΑ, σε συνάρτηση και με τα στοιχεία που θα αναλυθούν στη συνέχεια, τα οποία λειτουργούν προς επίρρωση της παρούσας σκέψης, καταδεικνύει την ύπαρξη καρτέλ εκ μέρους των εμπλεκόμενων εταιριών αναφορικά με την προσφορά, κατά την ανωτέρω πρόσκληση, τιμών φίλτρων τεχνητού νεφρού (Α/Α 1: «Φίλτρα Low – Flux με γραμμές» και Α/Α 2: «Φίλτρα High – Flux με γραμμές»)¹⁸⁶.

Μολονότι, γίνεται δεκτό ότι η σχετική αγορά είναι ρυθμισμένη, ωστόσο είναι σαφές ότι οι εμπλεκόμενες εταιρίες, μέσω του συλλόγου τους, του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν., ακολουθούν κοινή πολιτική επί των αποφάσεων της ΕΠΥ σχετικά με τις τιμές των φίλτρων τεχνητού νεφρού στην Ελλάδα. Ειδικότερα, από το 2010 και μετά η εκάστοτε χαμηλότερη τιμή που αναρτιόταν στο Παρατηρητήριο τιμών της ΕΠΥ προερχόταν από τις προσφερόμενες τιμές σε διαγωνισμούς των εταιριών της αγοράς. Ως εκ τούτου, οι εν λόγω τιμές προέρχονταν από τα χαρακτηριστικά της αγοράς και τη δομή κόστους των εταιριών που τις προσέφεραν.

Προς επίρρωση του ανωτέρω σκεπτικού λειτουργεί και η από κοινού αντίδραση των εταιριών, μέσω του συλλόγου τους, σε κάθε νέα ανάρτηση χαμηλότερης τιμής στο Παρατηρητήριο τιμών από την ΕΠΥ, συμπεριφορά (καθόλα ανεξάρτητη από το σχετικό ρυθμιστικό πλαίσιο κι επομένως αμιγώς επιχειρηματική) που δείχνει ότι τελικά οι επιχειρήσεις δεν ήθελαν τις εν λόγω τιμές διότι οι τελευταίες ήταν αντίθετες με τα κοινά οικονομικά τους συμφέροντα, λόγω του ότι θεωρούνταν χαμηλές. Παρόλο που οι τιμές του Παρατηρητηρίου τιμών της ΕΠΥ επιλέγονταν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην παρέχεται η δυνατότητα στις επιχειρήσεις της αγοράς να εκμεταλλεύονται τη δύναμή τους, οι τελευταίες, μέσω του συλλόγου τους, αντιτάχθηκαν από κοινού στην κατάργηση αυτών και στην καθιέρωση νέων υψηλότερων τιμών για την προμήθεια φίλτρων τεχνητών νεφρών, οι οποίες και τελικά θεσμοθετήθηκαν¹⁸⁷. Επομένως, υπό αυτό το πρίσμα, σε ένα ρυθμισμένο μεν

¹⁸⁵ Ad hoc για το συγκεκριμένο ζήτημα, βλέπε Μικρουλέα, Η διάκριση της εναρμονισμένης πρακτικής από την παράλληλη συμπεριφορά σε ολιγοπωλιακές αγορές, ΔΕΕ 4/2008, σελ. 471επ. Για τη συγκεκριμένη διάκριση, βλ. ενδεικτικά Ν. Ζευγώλη, Το Καρτέλ στο δίκαιο του ανταγωνισμού, Νομική Βιβλιοθήκη, 2008, σελ. 44επ.

¹⁸⁶ Για το λόγο τούτο, με την εν λόγω επιστολή, το ΠΓΝΘ ΑΧΕΠΑ απέστειλε το σχετικό απόσπασμα των Πρακτικών της 29^η/7.12.2011 (θέμα 49) του ΔΣ του νοσοκομείου και αιτείται προς την Επιτροπή Ανταγωνισμού «[...] τις τυχόν περαιτέρω ενέργειές σας [ενν. ΕΑ] αναφορικά με την εναρμονισμένη πρακτική των εταιριών ως προς τις τιμές των ειδών με Α/Α 1 και Α/Α 2 [κατηγορίες φίλτρων τεχνητού νεφρού] της διαπραγμάτευσης [...]».

¹⁸⁷ Ενδεικτικά το Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Λάρισας [υπ' αριθ. πρωτ. 9405/28.11.2013 επιστολή] αναφέρει ότι «[...] για το τρίμηνο Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου-Νοεμβρίου 2010 παρουσιάστηκε δυσκολία στην προμήθεια φίλτρων για το λόγο ότι είτε οι εταιρείες δεν ανταποκρίνονταν σε υποβολή προσφοράς είτε μας πρόσφεραν φίλτρα σε τιμή μεγαλύτερη του Παρατηρητηρίου Τιμών της Ε.Π.Υ.».

περιβάλλον, η αντι-ανταγωνιστική, ωστόσο, αυτοτελής συμπεριφορά των επιχειρήσεων και της ένωσης τους ήταν απολύτως διακριτή, καθόσον τελικά οδηγούσε σε νέες, αυξημένες και ρυθμισμένες τελικώς τιμές, στο ύψος δηλ. που οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις επιδίωκαν¹⁸⁸.

Από την έρευνα της υπηρεσίας, αλλά και όπως επιβεβαιώθηκε κατά τη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας, προκύπτει ότι έλαβε χώρα σημαντικός αριθμός έκτακτων Γ.Σ. (εφεξής Ε.Γ.Σ.) του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν κατά τα χρονικά διαστήματα εκείνα που σχετίζονται με μεταβολές τιμών φίλτρων στο Παρατηρητήριο και αποτέλεσαν αντικείμενο έρευνας της εξεταζόμενης υπόθεσης (Μάιος - Οκτώβριος 2010 και Νοέμβριος 2012 – Ιανουάριος 2013). Ανεξάρτητα από το θέμα που αναγράφεται στην πρόσκληση ή στα πρακτικά¹⁸⁹, από 28.5.2010 έως και 12.10.2010 έλαβαν χώρα 12 Ε.Γ.Σ., ενώ από 21.11.2012 έως και 2.1.2013 έλαβαν χώρα 4 Ε.Γ.Σ. Περαιτέρω, τόσο από την έρευνα της υπηρεσίας όσο και κατά τη διάρκεια της ακροαματικής προέκυψε ότι συζητήθηκαν θέματα τιμών φίλτρων σε τουλάχιστον 7 Ε.Γ.Σ. του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν, με συμμετοχή διαφόρων εκ των ερευνώμενων εταιριών.

Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί η από 28.5.2010 Ε.Γ.Σ., κατά την οποία είναι σαφές ότι συζητήθηκε και το μείζον θέμα για τις εμπλεκόμενες εταιρίες του από κοινού προσδιορισμού της εμπορικής/τιμολογιακής πολιτικής τους για το άμεσο μέλλον, ως βασικό θέμα μάλιστα. Αποκαλυπτικό σχετικά είναι το περιεχόμενο του εσωτερικού μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που απέστειλε, στις 30.05.2010, ο [...] (MEDAXIS) στους συναδέλφους του της ίδιας εταιρίας [...] με τίτλο «ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΦΙΛΤΡΑ» στο οποίο αναγράφονται επί λέξει τα εξής: «[...] Σχετικά με την συνέλευση του ΠΑΣΠΥΤΕΝ ... του οποίου είμαστε μέλος, που έγινε την Παρασκευή έχω να σας ενημερώσω τα κάτωθι: ... Στις 25/5/2010 η ΕΠΥ έβγαλε μία εγκύκλιο ... στην οποία ζητάει από όλα τα Νοσοκομεία που δεν έχουν συμβάσεις σε ισχύ, από 1/6/2010 να κάνουν διαπραγματεύσεις με τις εταιρίες για την προμήθεια των υλικών (συμπεριλαμβάνονται και τα φίλτρα) και να μην δεχτούν τιμές ανώτερες από τις τιμές του παρατηρητηρίου που έχει αναρτήσει στο site (βλέπε συνημμένα) μειωμένες κατά 10%. Αυτό σημαίνει ότι από 1/6/2010 οι τιμές των φίλτρων οι οποίες θα είναι αποδεκτές θα είναι για τα High Flux 35€ (τιμή παρατηρητηρίου) – 10% και για τα για τα Low Flux 31,65€ (τιμή παρατηρητηρίου) –

Επίσης, στην από 15.09.2010 συνημμένη επιστολή του Διοικητή του εν λόγω νοσοκομείου προς την ΕΠΥ (αρ. πρωτ. νοσοκομείου 31932/15.09.2010) με θέμα «Εκτέλεση κατεπείγουσας προμήθειας» αναγράφεται ότι «[...] Σε συνέχεια του ανωτέρου εγγράφου του Διευθυντή της Νεφρολογικής ... στο οποίο αναφέρει για τα φίλτρα αιμοκάθαρσης ότι «... τα αποθέματα είναι μηδαμικά και κινδυνεύει η ομαλή λειτουργία της Μονάδας Τεχνητού Νεφρού και η ζωή των ασθενών που υποβάλλονται σε χρόνια αλλά και σε οξεία αιμοκάθαρση» παρακαλούμε για την άμεση παρέμβασή σας και την προμήθεια των κάτωθι υλικών, για διάρκεια χρήσης ενός μήνα [...]».

¹⁸⁸ Πρβλ. την υπ' αριθ. 512/VI/2010 απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, την ορθότητα της οποίας επιβεβαίωσε και το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών με την υπ' αριθ. 3657/2013 απόφασή του (κατόπιν προσφυγής του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΤΕΕ).

¹⁸⁹ Το Παρατηρητήριο Τιμών αναφέρεται ως θέμα σε 4 Έκτακτες Γενικές Συνελεύσεις του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν με ημερομηνίες 27.9.2010, 6.12.2012, 11.12.2012 και 2.1.2013, ενώ ο διαγωνισμός φίλτρων αναφέρεται ως θέμα στην από 22.7.2010 Ε.Γ.Σ..

10% . Ήδη χτες ζήτησαν προσφορές από εταιρίες τα Νοσοκομεία Διδυμοτείχου (ζήτησε και από εμάς), Βέροιας, Τρικάλων και Λάρισας. Γι' αυτό το θέμα που ήταν και το βασικό χθες[] στη συνέλευση, μετά από συζήτηση 2 ωρών εγώ εισηγήθηκα είτε να απαντάμε στις προσκλήσεις για προσφορές ότι αδυνατούμε να προσφέρουμε φίλτρα στις ζητούμενες τιμές είτε να μην στέλνουμε καθόλου προσφορά χωρίς καμία απάντηση και ενώ αρχικά όλοι συμφώνησαν σε αυτό τελικά στο τέλος κάποιιοι είπαν ότι δεν θα στείλουν καθόλου προσφορές, άλλοι ότι θα στείλουν προσφορές με τις τιμές του ΦΕΚ και άλλοι ότι θα στείλουν προσφορές με τις τιμές του ΦΕΚ και θα δίνουν έκπτωση 10% με έκδοση πιστωτικού τιμολογίου εφόσον πληρωθούν εντός 60 ημερών από το Νοσοκομείο[]. Όπως καταλαβαίνετε από τα παραπάνω εάν λάβουμε παραγγελία για φίλτρα από Δευτέρα θα είναι παρακινδυνευμένο να την εκτελέσουμε με τις παλιές τιμές γιατί είναι σχεδόν σίγουρο ότι δεν θα πληρωθεί ποτέ και επομένως περιμένουμε αντιδράσεις να δούμε τι θα γίνει. Περιμένω σχόλια και προτάσεις για όλα τα παραπάνω [...]

Η πρόταση που έγινε από [...] («να μην στέλνουμε καθόλου προσφορά χωρίς καμία απάντηση»), όπως προκύπτει από το ηλεκτρονικό μήνυμα του ίδιου εν μέρει εισακούστηκε, αφού ο ίδιος ο [...] (MEDAXIS) αναφέρει ότι «τελικά στο τέλος κάποιιοι είπαν ότι δεν θα στείλουν καθόλου προσφορές». Προς επίρρωση των ανωτέρω λειτουργεί και η ανταλλαγή πληροφοριών που λαμβάνει χώρα λίγες μόνο μέρες μετά την αλληλογραφία [...] της MEDAXIS, καθόσον αφορά σε ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ ανταγωνιστών: Συγκεκριμένα, στις 04.06.2010 η [...] (υπάλληλος της ΒΕΡΜΑ) απέστειλε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου¹⁹⁰ με θέμα «ΝΕΑ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ, ΠΙΝΑΚΑΣ ΦΙΛΤΡΩΝ – ΤΙΜΩΝ» στην [...] (γραμματέα του [...], Προέδρου της ΔΙΟΡΦΑΡ και του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν) αναφέροντας «Κυρία [...], σας προωθούμε το mail που λάβαμε πριν από λίγο από το Γενικό Νοσοκομείο Δράμας. Παρακαλούμε όπως ενημερώσετε τον κο. [...] [...]», στο οποίο επισυνάπτεται η από 04.06.2010 επιστολή του ΓΝ Δράμας προς εταιρίες εμπορίας φίλτρων τεχνητού νεφρού¹⁹¹, τις οποίες καλεί σε περαιτέρω διαπραγμάτευση τιμών φίλτρων λόγω των αναρτημένων τιμών του Παρατηρητηρίου.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα αποδεκτών της εν λόγω επιστολής, η ΔΙΟΡΦΑΡ δεν ήταν στους αποδέκτες αυτής, εν αντιθέσει με τη ΒΕΡΜΑ. Συγκεκριμένα, η εν λόγω επιστολή έχει σταλεί στις εταιρίες ΑΡΗΤΗ, DEMO, ΝΤΙΑΛ, DOCTORPHARMA, HEALTHWAY, NEPHRODYNAMIC, NEPHROTECH, ΒΕΡΜΑ. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι λίγες μέρες αργότερα, ήτοι στις 17.06.2010 έλαβε χώρα Ε.Γ.Σ.

¹⁹⁰ Το συγκεκριμένο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου εστάλη από την ηλεκτρονική διεύθυνση info@verma-drugs.gr προς την ηλεκτρονική διεύθυνση Info@diophar.gr.

¹⁹¹ Η επιστολή του ΓΝ Δράμας έχει ως θέμα «Διαπραγμάτευση τιμών για τα φίλτρα Τεχνητού Νεφρού» και αναγράφει ότι «Μετά το ανωτέρω σχετικό [Παρατηρητήριο Τιμών], με το οποίο καθορίζονται ανώτατες αποδιδόμενες τιμές για τα φίλτρα Τεχνητού Νεφρού και τις από 01/02/2010 μεταξύ μας συμβάσεις για τα ανωτέρω είδη, σας καλούμε σε περαιτέρω διαπραγμάτευση των τιμών, θεωρώντας τις ακόλουθες τιμές (ενν. τα 31,65 ευρώ για τα φίλτρα των κατηγοριών Β1 και Β2 και τα 35 ευρώ για τα φίλτρα των κατηγοριών Α1 και Α2) που καθορίζονται από το Παρατηρητήριο Τιμών του Υπουργείου Υγείας ... ως ανώτατες [...]».

του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν¹⁹², σε χειρόγραφες σημειώσεις - Πρακτικά της οποίας¹⁹³, αναγράφεται, μεταξύ άλλων, ότι «[...] Μέχρι την άλλη Παρασκευή 25/6/2010 παραδίδουμε σε τιμές 40-50 με διαδικασία ΚΑΤΕΠΕΙΓΟΝΤΟΣ [...]»¹⁹⁴.

¹⁹² Η έκτακτη γενική συνέλευση του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν στις 17.06.2010 επιβεβαιώνεται από α) μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με τίτλο «Γενικές Συνελεύσεις ΠΑΣΠΥΤΕΝ» από τη [...] (ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ – Γραμματέας του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν) προς την ηλεκτρονική διεύθυνση info@diophar.gr στις 12.12.2012, συλλεχθέν ηλεκτρονικό αρχείο κατά τη διάρκεια επιτόπιου ελέγχου της ΓΔΑ στα γραφεία του συλλόγου στις 18.07.2013, β) μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 16.06.2010, με τίτλο «FW:ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΓΕΝ. ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ» από την ηλεκτρονική διεύθυνση info@paspyten.gr προς ΟΜΙCΡΟΝ, ΜΕDΙΡΙΜΕ, ΒΕΡΜΑ, ΗΕΑΛΘΒΕΥ, ΜΕΝΤΙΣΠΕΣ, ΒΙΟΣΕΡ, ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ, [...] ([...][@otenet.gr](mailto:info@otenet.gr)), ΓΕΡΜΑΝΟΣ, ΔΟCΤΥΜ, ΔΕΜΟ, ΝΤΙΑΑ, ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, ΝΕΡΗΡΟΤΕCΗ, ΦΑΡΑΝ, ΠΑΡΟΦΙΑ, ΕΡΓΟ, ΔΙΑΦΑΡΜ, ΚΡΕΞΗΣ, ΑΡΗΤΗ, ΑΡΤΛΑΪΦ, ΗΟSΡΑΛ, ΝΕΦΡΟΚΛΙΝΙΚ - ΝΤΙΑΑΜΕΝΤΙΚΑ, ΜΕDΑΧΙS, στο οποίο αναγράφεται η πρόσκληση από τον πρόεδρο του συλλόγου [...] (ΔΙΟΡΗΑΡ) και τη γραμματέα του συλλόγου [...] (ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ), σε έκτακτη γενική συνέλευση με θέμα «Οφειλές Νοσοκομείων κ.λ.π τρέχοντα θέματα» στις 17.06.2010. Σημειώνεται ότι το μήνυμα αυτό είναι απευθυντέο και προς εταιρίες οι οποίες δεν τύγχαναν μέλη του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν κατά το χρόνο αποστολής του. γ) Την αντίστοιχη από 16.06.2010 επιβεβαίωση κράτησης αίθουσας του ξενοδοχείου Holiday Inn Αθηνών για την εν λόγω έκτακτη γενική συνέλευση του συλλόγου την επόμενη μέρα. Τα προαναφερόμενα υπό β) και γ) αποτελούν συλλεχθέντα έγγραφα που βρέθηκαν στο γραφείο της [...], κατά τη διάρκεια επιτόπιου ελέγχου της ΓΔΑ στα γραφεία της εταιρίας «ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΠΕ» στις 22.05.2015.

¹⁹³ Συλλεχθέν έγγραφο που βρέθηκε στο γραφείο της [...], γραμματέως του [...] (πρόεδρος του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν καθώς επίσης και πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της εταιρίας ΔΙΟΡΗΑΡ Α.Ε.), κατά τη διάρκεια επιτόπιου ελέγχου της ΓΔΑ στα γραφεία του συλλόγου στις 18.07.2013.

¹⁹⁴ Ανταλλαγή ευαίσθητων, κατά την άποψη του μειοψηφούντος μέλους, πληροφοριών μεταξύ ανταγωνιστών εντοπίζεται σε αρκετές ακόμη περιπτώσεις. Για παράδειγμα, στις 13.09.2010 ο [...] (ΔΕΜΟ) απέστειλε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με θέμα «Διευκρινήσεις για διαγωνισμό ΕΠΥ 3/2010» προς την ηλεκτρονική διεύθυνση info@diophar.gr, κοινοποιούμενο σε 10 εταιρίες εμπορίας φίλτρων, στο οποίο αναφέρει, μεταξύ άλλων, «Αγαπητοί συνάδελφοι, Προς ενημέρωσή σας, το Σάββατο 11/9/2010 έστειλα στην ΕΠΥ την ακόλουθη επιστολή ζητώντας διευκρινήσεις για τον διαγωνισμό φίλτρων. Αν απαντήσουν θα σας κοινοποιήσω και την απάντηση [...]». Το εν λόγω μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου κοινοποιείται στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις zvlachos@mediprod.gr, terezal@otenet.gr, info@doctum.gr, a.dimitriadi@mediprime.gr, dialsa@otenet.gr, crexis@otenet.gr, info@ariti.gr, omikron@omikron.gr, nephrocl@gmail.com, markoschorianopoulos@medaxis.gr. Το ύφος του συγκεκριμένου ηλεκτρονικού μηνύματος δείχνει περισσότερες επιχειρήσεις που συνεργάζονται και όχι επιχειρήσεις που ανταγωνίζονται μεταξύ τους. Οι εν λόγω διευκρινήσεις αφορούσαν τεχνικές προδιαγραφές, δικαιολογητικά συμμετοχής, τη διαδικασία καθώς και αίτημα ορισμού ενδεικτικής τιμής για τα είδη του διαγωνισμού σχετικά με τη σελ. 27 της σχετικής διακήρυξης. Πράγματι, στις 17.09.2010 ο [...] προώθησε στις ίδιες εταιρίες εμπορίας φίλτρων, την από 16.9.2010 απάντηση της ΕΠΥ, με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με θέμα «Απάντηση ΕΠΥ στις Διευκρινιστικές ερωτήσεις, για το διαγωνισμό ΕΠΥ 3/2010». Λίγες μέρες μετά, στις 21.09.2010 ο [...] (ΜΕDΑΧΙS) είχε αποστείλει (από τη δική του ηλεκτρονική δ/ση, ωστόσο το μήνυμα φέρει την ηλεκτρονική υπογραφή του συναδέλφου του [...]) μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με τίτλο «ΕΠΙΣΤΟΛΕS ΣΤΗΝ ΕΠΥ» στον ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν και άλλους αποδέκτες, καθησυχαστικού ύφους, στο οποίο αναφέρονται τα εξής: «[π]ρος αποφυγή οποιασδήποτε παρεξήγησης σας αποστέλλουμε την επιστολή που στείλαμε στην ΕΠΥ στις 16/9/2010 καθώς και τη διευκρινιστική επιστολή που στείλαμε σήμερα μετά το όργιο φημών και παραπληροφόρησης που δημιουργήθηκε στην αγορά για την στάση της ΜΕDΑΧΙS GLOBΑL. Θέλουμε να δηλώσουμε με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο, ότι η ΜΕDΑΧΙS GLOBΑL ποτέ δεν θα προβεί σε κάποια ενέργεια που θα βλάψει τις επιδιώξεις και τα συμφέροντα των μελών του συλλόγου μας». Το συγκεκριμένο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου εστάλη στις ακόλουθες ηλεκτρονικές διευθύνσεις (του συλλόγου, μελών του και μη): Info@paspyten.gr [ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν], [...]SEC.ΟΜΙCΡΟΝ [ΟΜΙCΡΟΝ], ΜΕDΙΡΙΜΕ, verma drugs, [...] [ΗΕΑΛΘΒΕΥ], [...] (E-mail) [ΜΕΝΤΙΣΠΕΣ], ΒΙΟΣΕΡ (E-mail), [...] (E-mail) [ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ], [...] (E-mail) [ΒΕΡΜΑ, [...]@otenet.gr-], [...] (E-mail) [ΓΕΡΜΑΝΟΣ], [...] (E-mail) [ΔΟCΤΥΜ], [...] (E-mail) [ΔΕΜΟ], [...] [ΜΕDΙΡΙΜΕ], [...] (E-mail) [ΝΤΙΑΑ], [...] [ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ], [...] (E-mail) [ΝΕΡΗΡΟΤΕCΗ], [...] [ΦΑΡΑΝ], [...] (E-mail) [ΠΑΡΟΦΙΑ], [...] [ΕΡΓΟ], [...] (E-mail) [ΔΙΑΦΑΡΜ], [...] (E-mail) [ΚΡΕΞΗΣ], [...] [ΑΡΗΤΗ], [...] (E-mail) [ΑΡΤΛΑΪΦ], [...] [ΗΟSΡΑΛ], [...] [ΗΟSΡΑΛ], [...] (E-mail) [ΟΜΙCΡΟΝ], [...] (E-mail) [ΝΕΦΡΟΚΛΙΝΙΚ – ΝΤΙΑΑΜΕΝΤΙΚΑ], [...] @demo.gr [ΔΕΜΟ] και [...] [ΑΡΗΤΗ]. Υπογραμμίζεται

Σημειώνεται, ότι οι συγκεκριμένες τιμές που αναφέρονται είναι αυτές των σχετικών ΦΕΚ για τα φίλτρα συνθετικής μεμβράνης πριν αναρτηθούν τιμές φίλτρων για πρώτη φορά στο Παρατηρητήριο Τιμών στις 28.05.2010. Στη συγκεκριμένη σημείωση είναι σαφές ότι καταγράφεται οδηγία/εντολή του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν προς τα μέλη του να *παραδίδουν σε τιμές 40-50, στο πλαίσιο της συν-απόφασης των εμπλεκόμενων εταιριών εμπορίας φίλτρων τεχνητού νεφρού. Από πλευράς κανόνων του ελεύθερου ανταγωνισμού, πρόκειται σαφώς για μία αντι-ανταγωνιστική οριζόντια σύμπραξη μεταξύ ανταγωνιστών με ενορχηστρωτή την ένωσή τους ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν. που ξεπερνά σαφώς τα όρια τόσο της σύννομης συνδικαλιστικής δράσης όσο και αυτά του σχετικού θεσμικού πλαισίου.* Η συγκεκριμένη δε αξιολογική κρίση περί ύπαρξης αντι-ανταγωνιστικής σύμπραξης που έλαβε χώρα κι εκτελέστηκε καθ' υπόδειξη ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν. ουδόλως επηρεάζεται από το γεγονός ότι οι συγκεκριμένες τιμές που αναφέρονται είναι αυτές των σχετικών ΦΕΚ για τα φίλτρα συνθετικής μεμβράνης πριν αναρτηθούν τιμές φίλτρων για πρώτη φορά στο Παρατηρητήριο Τιμών στις 28.05.2010. Κι αυτό επειδή εκείνο που έχει σημασία είναι ότι οι εμπλεκόμενες εταιρίες αποφάσισαν από κοινού και υπό την «ομπρέλα» του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν. να έχουν ένα πολύ συγκεκριμένο focal point τιμών (40-50 ευρώ), στο οποίο θα συνέκλιναν από κοινού κατά τρόπο απόλυτο, χωρίς κάποια να διαφοροποιηθεί παραδίδοντας σε χαμηλότερες από τις συγκεκριμένες τιμές. Ωστόσο, η συγκεκριμένη επιλογή των εν λόγω εταιριών, να συναποφασίσουν δηλαδή την επιχειρηματική τους πολιτική, αντίκειται ευθέως στη βασική αρχή που διατρέχει το δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού, τόσο σε επίπεδο οριζόντιων όσο και σε επίπεδο κάθετων συμπράξεων και, σύμφωνα με την οποία, *κάθε επιχείρηση οφείλει (και πρέπει) να ασκεί αυτόνομα την επιχειρηματική της πολιτική*¹⁹⁵.

ότι σε διευκρινιστικές ερωτήσεις της ΓΔΑ σχετικά με απόσπασμα του μηνύματος όπου αναφέρεται ότι «[...] η MEDAXIS GLOBAL ποτέ δεν θα προβεί σε κάποια ενέργεια που θα βλάψει τις επιδιώξεις και τα συμφέροντα των μελών του συλλόγου μας [...]», όπως και το ποιες είναι οι «[...] επιδιώξεις και τα συμφέροντα των μελών του συλλόγου [...]», ο κ. [...] αναφέρει τα εξής: «[...] Διαβάζοντας το email μπορώ να δώσω την ερμηνεία ότι έχει την έννοια ότι δεν μπορούμε να δώσουμε τιμή παρακάτω... Σε αυτές τις χαμηλότερες τιμές η MEDAXIS δεν μπορούσε να προσφέρει και άρα δεν θα ήταν αυτή που θα χαμήλωνε τις τιμές. Διότι εάν χαμήλωναν άλλο οι τιμές, πολλές εταιρίες θα είχαν προβλήματα διότι δεν θα μπορούσαν να προσφέρουν ... 'ενέργεια', κατά την ερμηνεία που δίνω καθώς το διαβάζω τώρα, είναι η ενέργεια της MEDAXIS εάν αποδεχόταν το 30- 35 ευρώ, και θα συμπαρέσυρε όλους όσους συμμετέχουν στην αγορά να δώσουν τιμές σε αυτό το επίπεδο. Ως 'συμφέροντα' των μελών του ΠΑΣΠΥΤΕΝ εννοούνται, κατά την ερμηνεία που δίνω καθώς το διαβάζω τώρα, το επίπεδο των τιμών [...]». Με απλά λόγια, κατά τον κ. [...], αν η MEDAXIS πρόσφερε χαμηλότερη τιμή, θα δημιουργούσε πρόβλημα στους ανταγωνιστές της και για το λόγο αυτό θεώρησε σκόπιμο να καταστήσει γνωστό στους ανταγωνιστές της MEDAXIS ότι δεν είχε καμία πρόθεση να δημιουργήσει τέτοιο πρόβλημα. Με τον τρόπο όμως αυτό, η μία επιχείρηση (MEDAXIS) ενημερώνει τους ανταγωνιστές της για την (μη επιθετική) επιχειρηματική/οικονομική πολιτική που σκοπεύει να ακολουθήσει στο μέλλον, με ό,τι αυτό μπορεί να συνεπάγεται για τον ανταγωνισμό.

¹⁹⁵ Βλ. Ενδεικτικά υποθέσεις 40/73 etc Suiker Unie v. Commission, [1975] Συλλ. 1663, 172/80 Züchner v. Bayerische Vereinsbank AG, [1981] Συλλ. 2021, 89/85 etc Ahlström v. Commission, [1993] Συλλ. I-1307, and C-7/95 P John Deere v. Commission, [1998], Συλλ. I-3111. Πρβλ. N. Zevgolios, "Resale Price Maintenance (RPM) in European Competition Law: Legal certainty Versus Economic theory?" European Competition Law Review [ECLR], Volume 34: Issue 1, 2013, p. 29.

Αναφορικά με την αντι-ανταγωνιστικού χαρακτήρα απόφαση των εμπλεκομένων εταιριών να χαράσσουν από κοινού και όχι αυτόνομα την οικονομική τους πολιτική, διαφωτιστική και αποκαλυπτική για τον τρόπο με τον οποίο συντόνιζαν τη συμπεριφορά τους οι εν λόγω εταιρίες είναι η υπ' αριθ. πρωτ. 9167/21.11.2013 επιστολή του Γενικού Νοσοκομείου Έδεσσας, στην οποία αναφέρεται ότι «[...] Στις 01.02.2010 εκδόθηκε η με αριθμ. πρωτ. 720/01.02.2010 Πρόσκληση υποβολής προσφορών προς τις προμηθεύτριες εταιρείες για αποστολή προσφορών με ενημέρωση στην ΕΠΥ. Με την αριθμ. 7/18.02.2010 θέμα 21ο Απόφαση Δ.Σ. εγκρίθηκε το από 10.02.2010 πρακτικό αξιολόγησης προσφορών και προέκυψαν οι από 11.03.2010 συμβάσεις (επισυνάπτονται) με διάρκεια ισχύος 3 μήνες[] και δυνατότητα παράτασης για άλλους 3 μήνες.[] Στις 08.06.2010 εκδόθηκε η με αριθμ. πρωτ. 4147/08.06.2010 Πρόσκληση υποβολής προσφορών προς τις προμηθεύτριες εταιρείες για αποστολή προσφορών. Με την αριθμ. 20/29.06.2010 Θέμα 4ο Απόφαση Δ.Σ. εξετάστηκαν τα από 16.06.2010 και 24.06.2010 (μετά από αίτημα για βελτιωμένη προσφορά) πρακτικά αξιολόγησης προσφορών, με όλες τις εταιρίες [] να αρνούνται την προσαρμογή στις τιμές του Παρατηρητηρίου τιμών της ΕΠΥ και εγκρίθηκε η αποστολή των εγγράφων στην ΕΠΥ ζητώντας οδηγίες [...]». Το ότι 16 συνολικά εταιρίες, ήτοι DEMO, DIOPHAR, DOCTOPHARMA, HEALTHWAY, ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ, MEDIPRIME, NERHRODYNAMIC, NERHROTECH, ΒΕΡΜΑ, ΚΡΕΞΗΣ, ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, ΝΤΙΑΛ, ALAPIS, ΦΑΡΑΝ, ΑΡΗΤΗ, MEDAXIS αρνήθηκαν την προσαρμογή στις τιμές του Παρατηρητηρίου τιμών της ΕΠΥ, λαμβανομένων υπόψη και των όσων επισημαίνονται ανωτέρω από τον Εισηγητή-Μέλος που μειοψήφησε, δεν μπορεί να εξηγηθεί ως απλή παράλληλη συμπεριφορά, αφού πρόκειται για πολύ μεγάλο αριθμό εταιριών που όλες ανεξαιρέτως ακολούθησαν σχεδόν ταυτόχρονα την ίδια εν πολλοίς επιχειρηματική συμπεριφορά, για την οποία είναι σαφές ότι είχε προηγηθεί συνεννόηση μεταξύ τους είτε απευθείας είτε μέσω ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν. Επομένως, πρόκειται για συμπαιγνιακή συμπεριφορά των συγκεκριμένων επιχειρήσεων. Αντίθετα, όταν οι τιμές ρυθμιστικά (μέσω ΦΕΚ) έφταναν σε υψηλότερο επίπεδο, στο οποίο οι συγκεκριμένες εταιρίες επιθυμούσαν - επειδή τις συνέφερε - να τιμολογήσουν, τότε συντονισμένα κινούνταν ταυτόχρονα με τον ακριβώς αντίστροφο τρόπο, δηλ. φρόντιζαν, ενδεικτικά, να παραδίδουν σε τιμές 40-50 (και όχι λιγότερο), κατόπιν οδηγίας/εντολής του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν προς τα μέλη του, ενώ, κατά περίπτωση, απέφευγαν το επίπεδο τιμών του Παρατηρητηρίου Τιμών και χρησιμοποιούσαν την τιμή ΦΕΚ ως βάση τελικής τιμολόγησης, εφόσον η τελευταία ήταν υψηλότερη. Είναι χαρακτηριστική η περίπτωση του Νοσοκομείου Έδεσσας¹⁹⁶ όπου επιβεβαιώνεται ότι «[...] Μετά από την ολοκλήρωση και της δεύτερης αξιολόγησης, η επιτροπή διαπιστώνει ότι, καμία προμηθεύτρια εταιρία δεν αποδέχεται το επίπεδο τιμών του Παρατηρητηρίου Τιμών και αντ' αυτού, αποδέχονται την προμήθεια φίλτρων τεχνητού νεφρού στις τιμές του (ΦΕΚ 697/07.06.2006 & 1395/14.09.2006) μειωμένες σε ποσοστό από 5% ως 12% υπό τον όρο της εξόφλησης των τιμολογίων εντός εξήντα (60) ή ενενήντα (90) ημερών [...]». Τα ανωτέρω συμπεράσματα επιβεβαιώνονται και από το Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο

¹⁹⁶ Βλ. πρακτικό συνεδρίασης του Δ.Σ. του νοσοκομείου Έδεσσας με αρ. 20/29.06.2010, θέμα 4.

Ηρακλείου, το οποίο στην υπ' αριθ. πρωτ. 9207/21.11.2013 επιστολή του αναφέρει ότι «[...] το Νοσοκομείο μας προέβη σε διαδικασία διαπραγμάτευσης για την ανάδειξη αναδόχων προμήθειας Φίλτρων Τεχνητού Νεφρού, με ημερομηνία δημοσίευσης στον ελληνικό τύπο την 18-6-2010. Η διαδικασία στηρίχτηκε στα οριζόμενα στην 95/4-6-2010 απόφαση του ΔΣ του Νοσοκομείου, στην οποία συμπεριλήφθηκαν όλα τα υλικά για τα οποία δεν υπήρχε σύμβαση ή νόμιμη παράταση αυτής^[197] ... Από την προαναφερθείσα διαδικασία, δεν προέκυψε αποτέλεσμα, λόγω της άρνησης των εταιρειών να συμμετέχουν με κάποια μείωση τιμής, καθώς όλων των εταιρειών οι τιμές ήταν ίδιες μεταξύ τους, αλλά και ίδιες με του καταργηθέντος ΦΕΚ.». Το Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου επιβεβαιώνει την εν συνόλω άρνηση των εταιρειών να συμμετέχουν με κάποια μείωση τιμής, καθώς όλων των εταιρειών οι τιμές ήταν ίδιες μεταξύ τους, αλλά και ίδιες με του καταργηθέντος ΦΕΚ.

Επιπλέον, στη συγκεκριμένη περίπτωση τίθεται και το ζήτημα κατά πόσο μία αγορά θεωρείται ρυθμισμένη, όταν το ΦΕΚ που επικαλούνται οι εμπλεκόμενες εταιρίες έχει ήδη καταργηθεί. Για την ακρίβεια, σε αυτήν ειδικά την περίπτωση πρόκειται για αγορά που δεν είναι πλέον ρυθμισμένη, τουλάχιστον μέσω ΦΕΚ, ενώ ταυτόχρονα τον όποιο ρυθμισμένο χαρακτήρα της σχετικής αγοράς μέσω του Παρατηρητηρίου Τιμών οι ίδιες εταιρίες δεν τον αποδέχονται και δεν τον ακολουθούν, γεγονός το οποίο τελικά καθιστά την επίκληση του προϋφιστάμενου ρυθμιστικού πλαισίου (δηλ. του καταργηθέντος ΦΕΚ) από τα εμπλεκόμενα μέρη όλως προσχηματική. Υπογραμμίζεται ότι σε ανάλογη προσέγγιση, ήτοι *αντιδιαστολή ρυθμιστικού πλαισίου/συνδικαλιστικής δράσης και αμιγώς επιχειρηματικής συμπεριφοράς*, έχει ήδη προβεί κατά το παρελθόν η Επιτροπή Ανταγωνισμού με την υπ' αριθ. 512/VI/2010 ομόφωνη απόφασή της, την ορθότητα της οποίας επιβεβαίωσε και το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών με την υπ' αριθ. 3657/2013 απόφασή του (κατόπιν προσφυγής του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος [ΤΕΕ]). Κατά την κρίση της συγκεκριμένης υπόθεσης, ορθώς η εθνική αρχή ανταγωνισμού προέβη στην εξής κρίσιμη διάκριση: ενώ έλαβε υπόψη της ότι οι νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις (πχ εκείνες του πδ 696/1974), με τις οποίες θεσπίζεται κατώτατη υποχρεωτική αμοιβή για συγκεκριμένες υπηρεσίες που παρέχουν οι μηχανικοί, επιφέρουν μεν περιορισμούς στον ανταγωνισμό, εντούτοις, έκρινε ότι συνιστώντας κρατική παρέμβαση τα συγκεκριμένα μέτρα, εκφεύγουν αυτά του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 703/77, το οποίο εφαρμόζεται σε συμφωνίες ή αποφάσεις ή εναρμονισμένες πρακτικές επιχειρήσεων και όχι σε ρυθμίσεις κρατών, όσο και των διατάξεων του άρθρου 101 ΣΛΕΕ είτε αυτοτελώς εφαρμοζόμενου είτε σε συνδυασμό με το άρθρο 4 παρ. 3 ΣΕΕ. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο η εθνική αρχή ανταγωνισμού δεν αξιολόγησε τα κρατικά μέτρα, αλλά μόνο τις επίμαχες αποφάσεις της Διοικούσας Επιτροπής του ΤΕΕ (βλ. ιδίως παρ. 14 της υπ' αριθ. 3657/2013 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών), επιβάλλοντας μάλιστα και πρόστιμο ύψους 60.000 ευρώ σε βάρος του ΤΕΕ, το οποίο σημειωτέον ότι είναι νπδδ. Το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών με την ως

¹⁹⁷ Στη συνημμένη σχετική απόφαση αναφέρεται ότι οι τιμές που θα προκύψουν δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να υπερβαίνουν τις αντίστοιχες ανώτατες τιμές του Παρατηρητηρίου Τιμών.

άνω απόφασή του απέρριψε την προσφυγή του ΤΕΕ κατά της εν λόγω απόφασης της εθνικής αρχής ανταγωνισμού.

Επομένως, αναφορικά με την εξεταζόμενη περίπτωση, το επιχείρημα πως ό,τι συνέβη, αφορούσε τελικά σε μία ρυθμισμένη αγορά είναι αλυσιτελές, αφού και σε αυτή την περίπτωση οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις είχαν τη δυνατότητα να «παίζουν» με τις τιμές, όπως προκύπτει από τις ανωτέρω ενδεικτικώς αναφερόμενες περιπτώσεις¹⁹⁸. Το ότι πρόκειται στην πραγματικότητα περί συμπαιγνιακής συμπεριφοράς των εμπλεκόμενων εταιριών τύπου καρτελικής σύμπραξης, επιβεβαιώνεται από το ίδιο έγγραφο του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου Ηρακλείου, όπου αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι «*Έγγραφα επικοινωνίας με τις εταιρείες δεν υπάρχουν, λόγω του ότι η ενημέρωσή τους έγινε μέσω της ανάρτησης στον τύπο και η άρνησή τους να μειώσουν τις τιμές τους έγινε προφορικά κατά τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης [...]*». Αυτό καταδεικνύει ότι οι εμπλεκόμενες εταιρίες είχαν επίγνωση του ότι λειτουργούσαν με πρόθεση τον περιορισμό του ανταγωνισμού, γι' αυτό και ενσυνείδητα απέφευγαν συστηματικά την αποστολή εγγράφων προς τα Νοσοκομεία όπου και θα καταγραφόταν η (ομαδική) άρνησή τους. Άλλωστε, από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης (ιδίως χειρόγραφα πρακτικά ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν.¹⁹⁹), αλλά και όπως επιβεβαιώθηκε, κατά την άποψη του

¹⁹⁸ Ενδεικτική είναι και η περίπτωση του Γενικού Νοσοκομείου Διδυμοτείχου: το συγκεκριμένο νοσοκομείο ανέφερε ότι ακολουθώντας την υπ' αριθ. πρωτ. 4516/25.05.2010 εγκύκλιο της ΕΠΥ, οι τιμές των υλικών δεν θα υπερβαίνουν τις τιμές του Παρατηρητηρίου Τιμών και ζήτησε από τις εταιρίες, πριν την αποσφράγιση των προσφορών τους, να του απαντήσουν αν αποδέχονται την προσαρμογή των τιμών τους σύμφωνα με τις τιμές του παρατηρητηρίου τιμών. Βάσει των συνημμένων απαντήσεων των εταιριών (βλ. σελ. 91 – 102 της επιστολής του νοσοκομείου), άλλες εταιρίες προσέφεραν έκπτωση επί των τιμών ΦΕΚ υπό την προϋπόθεση εξόφλησης των τιμολογίων εντός συγκεκριμένων χρονικών διαστημάτων, και άλλες εταιρίες δεν αποδέχθηκαν τις τιμές του Παρατηρητηρίου Τιμών. Συγκεκριμένα, α) η ΝΕΡΗΡΟΤΕΧ (αρ. πρωτ. προσφοράς 8249/09.06.2010) προσέφερε έκπτωση 10% επί των τιμών ΦΕΚ με πιστωτικό τιμολόγιο υπό την προϋπόθεση εξόφλησης των τιμολογίων εντός 90 ημερών, β) οι HEALTHWAY (αρ. πρωτ. προσφοράς 8329/10.06.2010), ΑΡΗΤΗ (αρ. πρωτ. προσφοράς 8188/09.06.2010), DEMO (αρ. πρωτ. προσφοράς 8234/09.06.2010) και ΒΕΡΜΑ (αρ. πρωτ. προσφοράς 8256/10.06.2010) προσέφεραν έκπτωση 10% επί των τιμών ΦΕΚ με πιστωτικό τιμολόγιο υπό την προϋπόθεση εξόφλησης των τιμολογίων εντός 60 ημερών, γ) η ΝΕΡΗΡΟΔΥΝΑΜΙΚ (αρ. πρωτ. προσφοράς 8245/09.06.2010) προσέφερε έκπτωση 12% επί των τιμών ΦΕΚ με πιστωτικό τιμολόγιο υπό την προϋπόθεση εξόφλησης των τιμολογίων εντός 90 ημερών, δ) η ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ (αρ. πρωτ. προσφοράς 8258/10.06.2010) δεν προσέφερε έκπτωση εμμένοντας στις τιμές ΦΕΚ της αρχικής προσφοράς, ε) η MEDAXIS (αρ. πρωτ. προσφοράς 8259/10.06.2010) δεν αποδέχθηκε την προσαρμογή των προσφερόμενων τιμών σύμφωνα με τις τιμές του Παρατηρητηρίου Τιμών, ενώ στ) η ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ (αρ. πρωτ. προσφοράς 8242/09.06.2010) δεν είχε υποβάλει προσφορά για φίλτρα τεχνητού νεφρού στην αρχική πρόσκληση του νοσοκομείου. Σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στην υπ' αριθ. πρωτ. 3272/11.05.2016 επιστολή του νοσοκομείου, οι DIOPHAR και ΑΡΤΛΑΪΦ δεν απάντησαν.

¹⁹⁹ Ενδεικτικά μόνο, στις 07.9.2010, έλαβε χώρα Ε.Γ.Σ. του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν, σε χειρόγραφες σημειώσεις - Πρακτικά της οποίας αναγράφεται ότι «*[...] 30/35 ... Α) Επιστολή ΠΑΣΠΥΤΕΝ για ερμηνείες του παρατηρητηρίου Β) Δεν εκτελούμε παραγγελίες όχι γραπτώς[...]*». Σημειωτέον ότι το μήνυμα αυτό είναι απευθυντέο και προς εταιρίες οι οποίες δεν ήταν μέλη του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν κατά το χρόνο αποστολής του.

Πρόκειται για συλλεχθέν έγγραφο που βρέθηκε στο γραφείο της [...], γραμματέως του [...], κατά τη διάρκεια επιτόπιου ελέγχου της ΓΔΑ στα γραφεία του συλλόγου στις 18.07.2013. Η Ε.Γ.Σ. του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν στις 07.09.2010 επιβεβαιώνεται από α) μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με τίτλο «Γενικές Συνελεύσεις ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν» από τη [...] (ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ – Γραμματέας του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν) προς την ηλεκτρονική διεύθυνση info@diophar.gr στις 12.12.2012, συλλεχθέν ηλεκτρονικό αρχείο κατά τη διάρκεια επιτόπιου ελέγχου της ΓΔΑ στα γραφεία του συλλόγου στις

μειοψηφούντος μέλους της ΕΑ, στη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας, οι προφορικές αρνήσεις συνιστούσαν μία αυστηρή γραμμή που είχε δοθεί από το ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν. και η οποία ακολουθείτο απαρέγκλιτα από τις εμπλεκόμενες εταιρίες, λόγω της σαφούς πρόθεσής τους να οδηγήσουν τις τιμές σε μεγαλύτερο ύψος²⁰⁰. Γίνεται δεκτό ότι στις περιπτώσεις αυτές η δυσκολία για τις αρχές ανταγωνισμού έγκειται κυρίως στην αδυναμία προσδιορισμού του τύπου και του επιπέδου συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, καθώς κάθε φορά θα πρέπει να γίνεται *ad hoc* ανάλυση και εκτίμηση των χαρακτηριστικών που συναποτελούν κομμάτι του συγκεκριμένου φαινομένου (εναρμονισμένη πρακτική), όπου υπάρχουν υπόνοιες ότι αυτό εμφανίζεται²⁰¹. Το πρόβλημα γίνεται περισσότερο κατανοητό, αν αναλογιστεί κανείς ότι οι επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε ένα λανθάνον cartel είναι προφανές ότι θα φροντίσουν να προβούν σε όλες εκείνες τις ενέργειες που θεωρούν απαραίτητες, για την εξαφάνιση ενοχοποιητικών αποδεικτικών στοιχείων (όπως λόγου χάρη, κρυφές συναντήσεις, ανταλλαγή e-mail ή fax ή πρακτικά Γενικών Συνελεύσεων και γενικότερα οποιασδήποτε μορφής ανταπόκριση, έστω και περιστασιακή²⁰²). Ωστόσο, στην εξεταζόμενη περίπτωση οι έγγραφες διατυπώσεις που γίνονται από τα δημόσια νοσοκομεία («πονηρεμένοι» καταναλωτές) είναι απολύτως διαφωτιστικές για το τι ακριβώς συνιστά η εξεταζόμενη περίπτωση, κατά την άποψη του μειοψηφούντος μέλους.

Επιπροσθέτως το συγκεκριμένο μέλος της ΕΑ που μειοψήφησε θεωρεί ότι η παράβαση καλύπτει και το μεσοδιάστημα μεταξύ των περιόδων Μαΐου - Οκτωβρίου 2010 και Νοεμβρίου 2012 – Ιανουαρίου 2013, με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν στη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας. Συγκεκριμένα, σε ερώτηση Μέλους ΕΑ

18.07.2013, β) μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 07.09.2010 με τίτλο «ΕΠΕΙΓΟΝ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΣΕ ΕΚΤΑΚΤΗ ΓΕΝ. ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ» από την ηλεκτρονική διεύθυνση info@paspyten.gr προς OMICRON, MEDIPRIME, ΒΕΡΜΑ, HEALTHWAY, ΜΕΝΤΙΣΠΙΕΣ, ΒΙΟΣΕΡ, ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ, [...]@otenet.gr), ΓΕΡΜΑΝΟΣ & ΣΙΑ ΟΕ, DOCTUM, DEMO, ΝΤΙΑΛ, ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, ΝΕΡΗΡΟΤΕΧΗ, ΦΑΡΑΝ, ΠΑΡΟΦΙΛ, ERGO, ΔΙΑΦΑΡΜ, ΚΡΕΞΗΣ, ΑΡΗΤΗ, ΑΡΤΛΑΪΦ, HOSPAL, ΝΕΦΡΟΚΛΙΝΙΚ, ΝΤΙΑΛΜΕΝΤΙΚΑ, MEDAXIS με τίτλο «ΕΠΕΙΓΟΝ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΣΕ ΕΚΤΑΚΤΗ ΓΕΝ. ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ», στο οποίο αναγράφεται η πρόσκληση από τον πρόεδρο του συλλόγου [...] (ΔΙΟΡΦΑΡ) και τη γραμματέα του συλλόγου [...] (ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ), σε έκτακτη γενική συνέλευση με θέμα «Πρόσκληση σε Έκτακτη Γενική Συνέλευση» στις 07.09.2010 (συλλεχθέν έγγραφο που βρέθηκε στο γραφείο της κ. [...], κατά τη διάρκεια επιτόπιου ελέγχου της ΓΔΑ στα γραφεία της ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ στις 22.05.2015).

²⁰⁰ Ενδεικτικά σε σχετικό ερώτημα της ΓΔΑ για τη χρονική περίοδο Οκτώβριος 2010 έως και Δεκέμβριος 2010, το Γενικό Νοσοκομείο Αργολίδας στην υπ' αριθ. πρωτ. 3433/18.05.2016 επιστολή του αναφέρει ότι «[...]Σύμφωνα με όλα τα έγγραφα της Ε.Π.Υ.[υπ' αριθ. πρωτ. 13302/15.10.2010 επιστολή της Ε.Π.Υ] τα οποία και σας κοινοποιούμε, καμία εταιρεία δεν προσέφερε φίλτρα με τις νέες τιμές του παρατηρητηρίου τιμών ...Δεν υπάρχουν έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία στο αρχείο του Νοσοκομείου μας (επιστολές του νοσοκομείου προς τις εταιρείες και προσφορές των εν λόγω εταιρειών) σχετικά με τις αρνήσεις των εταιρειών να αποδεχθούν τις προμήθειες φίλτρων. Η οποιαδήποτε επικοινωνία έγινε τηλεφωνικά από την Προϊσταμένη της Μ.Τ.Ν. ή τον υπάλληλο του γραφείου Διαχείρισης Υλικού ...».

²⁰¹ Βλέπε σχετικά Black, “Communication and Obligation in Arrangements and Concerted Practices” (1992) 13 ECLR 200.

²⁰² Ο Κανονισμός 1/2003 του Συμβουλίου της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης [ΕΕ L1/1, της 4.1.2003] λαμβάνοντας υπόψη του τα παραπάνω, αναφέρεται εκτενώς σε σχετικά άρθρα του τόσο στις εξουσίες ελέγχου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής [βλέπε σχετικά άρθρα 20 και 21], όσο και στις δυνατότητες έρευνας από τις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών [βλέπε σχετικά άρθρο 22].

εάν κατά την περίοδο την οποία δεν γνωρίζουμε, απ' το '10 μέχρι το '12, συνήλθε κάποια συνέλευση του ΠΑΣΠΥΤΕΝ, η απάντηση του Προέδρου του ΠΑΣΠΥΤΕΝ κ. [...] ήταν «Δεν χρειάστηκε». Και στη διευκρινιστική ερώτηση του Μέλους ΕΑ «για ποιο λόγο δεν χρειάστηκε να γίνει γενική συνέλευση;» η απάντηση του κ. [...] ήταν ότι «οι γενικές συνελεύσεις έχουν ημερομηνία αμέσως πριν από κάποιο συμβάν, κάτι ξεχωριστό το οποίο έχει γίνει, που πάντα έχει σχέση με το οικονομικό, το εισπρακτικό και το παρατηρητήριο τιμών και αμέσως μετά ενδεχομένως αν έχει συνεχιστεί. Οπότε εάν δεν υπήρχε κάποιο τέτοιο θέμα ή κάποιο θέμα το οποίο να ήτανε μια ρύθμιση π.χ. στην οποία εκλήθημεν να παραστούμε τότε ναι. Τα ομόλογα για παράδειγμα, τότε ναι», διευκρινίζοντας στη συνέχεια ο κ. [...] ότι δεν υπήρχε καν θέμα συνδικαλιστικό που θα έπρεπε να συζητηθεί εκείνο το μεσοδιάστημα. Εκ των ανωτέρω δύναται να συναχθεί ότι για τη χρονική περίοδο Νοεμβρίου 2010 – Οκτωβρίου 2012, ο μόνος λόγος για τον οποίο δεν εντοπίζεται από κοινού αντίδραση των εμπλεκόμενων εταιριών σχετικά με την τιμή φίλτρων τεχνητού νεφρού είναι το γεγονός ότι δεν υφίσταται καμία αλλαγή επί αυτής, καθόσον η τιμή βρίσκεται στα επιθυμητά για τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις (και για την ένωσή τους) επίπεδα, κατόπιν και της μεσολάβησης των συντονισμένων αντιδράσεων τους, όπως αυτές αναλύθηκαν ανωτέρω. Σε διαφορετική περίπτωση, όπως προκύπτει από τα λεγόμενα του κ. [...], αν υφίστατο κάποιο σημαντικό πρόβλημα, όπως αυτό της μεταβολής της τιμής φίλτρου τεχνητού νεφρού από το Παρατηρητήριο τιμών, για το οποίο θα έπρεπε να δράσει ο ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν, δεδομένου ότι ήταν ενδιαφερόμενο μέρος²⁰³, τότε θα είχε υπάρξει από κοινού αντίδραση των εμπλεκόμενων εταιριών και μάλιστα άμεσα, ανάλογη με τις αντιδράσεις των εν λόγω εταιριών στις δύο χρονικές περιόδους, ήτοι πριν το Νοέμβριο του 2010 και μετά τον Οκτώβριο του 2012. Τέτοια αντίδραση υπήρξε τελικά με τρόπο και πάλι συντονισμένο το Δεκέμβριο του 2012 (συνεχόμενες και σε μικρή χρονική απόσταση μεταξύ τους τότε οι δύο Ε.Γ.Σ. που συγκάλυψε ο ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν, ήτοι στις 06.12.2012 και στις 11.12.2012²⁰⁴ στο ξενοδοχείο HOLIDAY INN), όταν εκ νέου ανέκυψε θέμα με τις τιμές Παρατηρητηρίου, λόγω των χαμηλών τιμών που κατέθεσε ο ανταγωνιστής BAXTER. Επομένως, για το μεσοδιάστημα, κατά την άποψη του μειοψηφήσαντος μέλους της ΕΑ, υφίστατο μία σιωπηρή σύμπραξη καρτελικού τύπου μεταξύ των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων²⁰⁵, ως

²⁰³ Βλ. σχετικώς Συνεδρίαση της Ολομέλειας της ΕΑ της 25^{ης} Ιανουαρίου 2017 (Συνεδρίαση 8^η), σελ. 99-100.

²⁰⁴ Σε χειρόγραφες σημειώσεις – πρακτικά της εν λόγω Ε.Γ.Σ. καταγράφεται: «[...] 1. ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ 30-35 ... 4. ΑΘΕΜΙΤΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ [...]».

²⁰⁵ Σημειώνεται ότι υφίσταται νομολογιακό προηγούμενο καταδικαστικής απόφασης για σιωπηρή εναρμονισμένη πρακτική σε επίπεδο Επιτροπής Ανταγωνισμού και Διοικητικού Εφετείου Αθηνών επί τη βάσει παράλληλης συμπεριφοράς, η οποία δεν μπορούσε να εξηγηθεί διαφορετικά. Συγκεκριμένα, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών με την υπ' αριθμ. 2094/2007 απόφασή του απέρριψε την προσφυγή κατά της υπ' αριθμ. 263/V/2004 απόφασης της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού. Στην απόφασή της αυτή, η Επιτροπή Ανταγωνισμού διαπίστωσε ότι οκτώ επιχειρήσεις πώλησης υγρών καυσίμων του Νομού Άρτας κατά το χρονικό διάστημα από 28.07.2003 έως 21.12.2003 προέβαιναν σε αυξήσεις ή ακόμη και μειώσεις των τιμών των επιμέρους σχετικών προϊόντων είτε ταυτόχρονα είτε με μικρή χρονική υστέρηση, κατά το ίδιο ποσοστό πωλώντας τα προϊόντα της σχετικής αγοράς, βενζίνη δηλαδή και πετρέλαιο κίνησης, στις ίδιες τιμές. Κατά την Επιτροπή Ανταγωνισμού, επρόκειτο για μία de facto διαπιστωμένη παράλληλη συμπεριφορά που, επειδή διαρκούσε για σημαντικό χρονικό διάστημα και εκδηλωνόταν από επιχειρήσεις με διαφορετικά δομικά χαρακτηριστικά μεταξύ τους από απόψεως κόστους και ζήτησης, αποτελούσε «ισχυρό αποδεικτικό τεκμήριο για την ύπαρξη εναρμονισμένης

εξακολουθητική συνέχεια της εκπεφρασμένης αντι-ανταγωνιστικής σύμπραξης της περιόδου Μαΐου - Οκτωβρίου 2010. Οι σκέψεις αυτές επιρρωνύονται από τα αποσπάσματα των πρακτικών της από 10.12.2012 συνάντησης – τηλεδιάσκεψης μεταξύ στελεχών της εταιρίας BAXTER²⁰⁶ που έλαβαν χώρα σε ανύποπτο χρόνο και στα οποία αναφέρεται ότι «[...]Ο ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν. συντηρεί ένα δυνατό καρτέλ και έχει επιτύχει να παραμείνουν οι τιμές προϊόντων τεχνητού νεφρού και περιτοναϊκής κάθαρσης, σε υψηλά επίπεδα για πολλά χρόνια. Από τη συγκεκριμένη αναφορά προκύπτει η ύπαρξη ενός καρτέλ μακροχρόνιας διάρκειας, όπως επισημαίνεται και στη διάρκεια της ακροαματικής²⁰⁷ («.....[κ]άτι πολύ σύντομα για να μην αιωρείται σχετικά με την παράγραφο 353 της εισήγησης που λέει για τη BAXTER που στην τηλεδιάσκεψη είπε για ένα δυνατό καρτέλ, νομίζω είναι προφανές ότι αυτό είναι άσχετο με την υπόθεση, μιλάει για καρτέλ πολλών ετών.....»). Το εν λόγω καρτέλ διήρκεσε συνολικά από το Μάιο του 2010 μέχρι και τον Ιανουάριο του 2013. Μάλιστα, από τα ίδια ως άνω αποσπάσματα των πρακτικών της από 10.12.2012 συνάντησης – τηλεδιάσκεψης μεταξύ στελεχών της εταιρίας BAXTER²⁰⁸ προκύπτουν και τηλεφωνικές προειδοποιήσεις προς στελέχη της BAXTER από στελέχη ανταγωνιστικών αυτής εταιριών, σχετιζόμενες με την επιχειρηματική πολιτική της τελευταίας («[...] έλαβε τηλεφώνημα από την εταιρία Demo, η οποία κατηγορούσε τη [...] ότι καταστρέφει την αγορά και ρώταγε αν θα μπορούσαμε να προμηθεύσουμε προϊόντα – [...] δεν το σχολίασε. Η εταιρία [...]»²⁰⁹ τηλεφώνησε για να επισημάνει ότι δημιουργούμε προβλήματα στην αγορά[...]). Επίσης, αποκαλυπτική σχετικά είναι και η ηλεκτρονική αλληλογραφία μεταξύ στελεχών της BAXTER που εντοπίζεται και αφορά στην ημερομηνία 10.12.2012 [μήνυμα του...] με θέμα «Renal update»²¹⁰ στον [...]»²¹¹ αναφέροντας ότι²¹² «[...] Μας ζητήθηκε από τις άλλες εταιρίες να συμμετάσχουμε σε συζήτηση για τις τιμές των φίλτρων τεχνητού νεφρού και των

πρακτικής» [Βλέπε σχετικά Τριανταφυλλάκη (επιμ.), με τη συνεργασία των Μ. Δερεδάκη και Ιωαν. Κόκκορη, Ελεύθερος Ανταγωνισμός. Πρακτική – Νομολογία εθνική & ευρωπαϊκή, 2005, σελ. 11]. Με τη συγκεκριμένη απόφασή του, το Δικαστήριο επιχείρησε και μία εννοιολογική οριοθέτηση της παράλληλης συμπεριφοράς και της διάκρισης αυτής από την εναρμονισμένη πρακτική. Ειδικότερα, το Διοικητικό Εφετείο στην παρ. 6 της ως άνω απόφασης αναφέρει επιλέξει τα εξής: «Εξάλλου, η ύπαρξη παράλληλης συμπεριφοράς που στοιχειοθετείται όταν μία επιχείρηση αντιγράφει εμπορικά τη συμπεριφορά της ανταγωνίστριας της, ώστε να την ανταγωνιστεί καλύτερα στην ελεύθερη αγορά και να κερδίσει μερίδιο των αγοραστών, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως απόδειξη εναρμονισμένης πρακτικής, παρά μόνον όταν η ύπαρξη τέτοιας πρακτικής αποτελεί τη μόνη βάσιμη εξήγηση για τη συμπεριφορά αυτή». Σημειώνεται δε ότι, σε αντίθεση με την εξεταζόμενη περίπτωση, ειδικά στην περίπτωση των βενζινοπωλών Άρτας δεν υπήρχε κανένα έγγραφο, ηλεκτρονικό μήνυμα, πρακτικό, φαξ, οποιοδήποτε στοιχείο που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως αποδεικτικό για τη στοιχειοθέτηση της διαπιστωθείσας εναρμονισμένης πρακτικής.

²⁰⁶ Ανεπίσημη μετάφραση του αρχικού εγγράφου. Στις 12.12.2012 [...] απέστειλε εσωτερικό (εντός της επιχείρησης) μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στους [...] που αφορά τα αν λόγω πρακτικά εσωτερικής συνάντησης – τηλεδιάσκεψης της 10.12.2012, με [...] Συλλεχθέν ηλεκτρονικό αρχείο κατά τη διεξαγωγή επιτόπιου ελέγχου της ΓΔΑ στα γραφεία της BAXTER στις 30.01.2013.

²⁰⁷ Βλ. σχετικά Πρακτικά της Ολομέλειας της ΕΑ της 18^{ης} Ιανουαρίου 2017 (Συνεδρίαση 7^η), σελ. 79.

²⁰⁸ Ο.π.

²⁰⁹ Στα σχετικά ερωτήματα της Υπηρεσίας διευκρινίστηκε από [...] ότι η τηλεφωνική επικοινωνία δεν αφορούσε την εταιρία «[...]» του εξωτερικού αλλά τον αντιπρόσωπο της MEDIPRIME στην Ελλάδα.

²¹⁰ Συλλεχθέν ηλεκτρονικό αρχείο κατά τη διάρκεια του επιτόπιου ελέγχου της ΓΔΑ στα γραφεία της BAXTER στις 30.01.2013.

²¹¹ [...].

²¹² Ανεπίσημη μετάφραση του αρχικού εγγράφου.

γραμμών αίματος πριν τις στείλουμε στην ΕΠΥ, αλλά ΦΥΣΙΚΑ εμείς αρνηθήκαμε καθώς αυτό είναι παράνομο ... Ίσως προσπαθούμε να πολεμήσουμε πάρα πολλά πράγματα ταυτόχρονα και οι δυνάμεις της αγοράς είναι πολύ δυνατές (καρτέλ των εταιριών αιμοκάθαρσης, μαύρο χρήμα κ.τ.λ.) [...]». Σημειωτέον ότι τα συγκεκριμένα στοιχεία εντοπίζεται ότι έλαβαν χώρα σε χρόνο ανύποπτο, πριν δηλ. την έναρξη οποιασδήποτε έρευνας από την Επιτροπή Ανταγωνισμού μέσω της ΓΔΑ.

Όπως προέκυψε από την έρευνα της Υπηρεσίας, η ΒΑΧΤΕΡ ήταν ένας ιδιαίτερα ισχυρός ανταγωνιστής των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων («κολοσσός» ονομάστηκε στη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας²¹³) που επιχείρησε να κινηθεί πιο επιθετικά ως προς τις τιμές των φίλτρων τεχνητού νεφρού περί τα τέλη του 2012. Ειδικότερα, στις 23.11.2012²¹⁴, η ΒΑΧΤΕΡ απάντησε στην ΕΠΥ²¹⁵ ότι μπορεί να προσφέρει φίλτρα (σε επιφάνειες από 1,1 – 2,1 m²) σε τιμές EUR 17 (για τα low flux φίλτρα) και EUR 28 (για τα high flux φίλτρα), μέχρι του ύψους των ετησίων έως τότε πωλήσεων της εταιρίας στην Ελλάδα (δηλαδή 75.000 φίλτρα), αναφέροντας ότι για μεγαλύτερες ποσότητες θα χρειαστεί χρονικό διάστημα 3 μηνών για τον προγραμματισμό της παραγωγής.²¹⁶ Επί του ιδίου θέματος, σε ηλεκτρονικό αρχείο που αφορά πρακτικά εσωτερικής συνάντησης – τηλεδιάσκεψης της 23.11.2012 της ΒΑΧΤΕΡ, με συμμετέχοντες [...] ²¹⁷, αναγράφεται ότι «[...] Λάβαμε επιστολή από την ΕΠΥ με την οποία μας ζητάει να συμμετέχουμε μαζί με το σύλλογο εταιριών εμπορίας φίλτρων σε μία «μοναδικών περιστάσεων» προσφορά για καλύτερες τιμές στα φίλτρα και στις γραμμές αίματος. Η προσφορά εστάλη στην κ. [...] (πρόεδρος της ΕΠΥ). Περιμένουμε να αντιμετωπίσουμε σοβαρά θέματα με τους διανομείς και αρνητικό αντίκτυπο από τους νεφρολόγους [...]»²¹⁸. Αναφορικά με την προσφορά της

²¹³ Βλ. σχετικά Πρακτικά της Ολομέλειας της ΕΑ της 25^{ης} Ιανουαρίου 2017 (Συνεδρίαση 8^η), σελ. 22, 23, 24, 64, 66, 114. Βλ. επίσης σχετικά Πρακτικά της Ολομέλειας της ΕΑ της 2^{ης} Φεβρουαρίου 2017 (Συνεδρίαση 12^η), σελ. 169, καθώς και Πρακτικά της Ολομέλειας της ΕΑ της 13^{ης} Φεβρουαρίου 2017 (Συνεδρίαση 16^η), σελ. 21.

²¹⁴ Κατά την ίδια ημερομηνία (23.11.2012), με επιστολή του ο ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν απάντησε στην ΕΠΥ ότι στην Ε.Γ.Σ. της 21.11.2012 αποφασίστηκαν τα εξής: «1. Άμεση νομιμοποίηση και εξόφληση των παλαιών σας (Νοσοκομείων) υποχρεώσεων, 2. Νομιμοποίηση και των μελλοντικών πωλήσεων δια της υπογραφής Συμβάσεων Συμφωνίας Πλαίσιο μετά και την πρόσφατη Απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, 3. Παροχή έκπτωσης [χωρίς να αναφέρεται συγκεκριμένο ποσοστό ή ποσό έκπτωσης] επί των τιμών του Παρατηρητηρίου με τη μορφή πιστωτικού σημειώματος, εφόσον η εξόφληση πραγματοποιείται εντός 60 ημερών από την ημερομηνία έκδοσης των σχετικών τιμολογίων». Βλ. αρ. πρωτ. 227 /Φ8/Α113/23.11.2012 (συνημμένο στην υπ' αριθ. πρωτ. 7022/12.9.2013 επιστολή παροχής στοιχείων της ΕΠΥ προς την Υπηρεσία) (Βλ. και χειρόγραφο σημειώσεις – πρακτικά της από 21.11.2012 έκτακτης Γ.Σ. του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν, Συλλεχθέν έγγραφο κατά τη διεξαγωγή επιτόπιου ελέγχου της ΓΔΑ στα γραφεία του συλλόγου στις 18.07.2013).

²¹⁵ Με ΑΠ ΕΠΥ 7950/28.11.12 (συνημμένο στην υπ' αριθ. πρωτ. 7022/12.9.2013 επιστολή παροχής στοιχείων της ΕΠΥ προς την Υπηρεσία)

²¹⁶ Βλ. σχετικά και Πρακτικά της Ολομέλειας της ΕΑ της 25^{ης} Ιανουαρίου 2017 (Συνεδρίαση 8^η), σελ. 33.

²¹⁷ Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με τίτλο «23/11/2012 Renal Core team – minutes of meeting» που εστάλη στις 29.11.2012 [...] (συλλεχθέν ηλεκτρονικό αρχείο κατά τη διεξαγωγή επιτόπιου ελέγχου της ΓΔΑ στα γραφεία της εταιρίας ΒΑΧΤΕΡ στις 30.01.2013). Σε σχετικά ερωτήματα της ΓΔΑ κατά τη διενέργεια της παροχής επεξηγήσεων για την ιδιότητα αυτών των προσώπων, απαντήθηκε ότι όλοι εργάζονται στον όμιλο της ΒΑΧΤΕΡ, ο [...].

²¹⁸ Ανεπίσημη μετάφραση του αρχικού εγγράφου. Μάλιστα, στην προσπάθειά τους τα στελέχη της ΒΑΧΤΕΡ να βρουν τρόπους να ανταποκριθούν στην προκληθείσα τεράστια και επείγουσα ζήτηση λόγω της ομαδικής άρνησης των ανταγωνιστών της να ανταποκριθούν στη νέα χαμηλή τιμή

BAXTER, ενδεικτικά ο [...] (Πρόεδρος - Διευθύνων Σύμβουλος της DIOPHAR, και Πρόεδρος του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν) απήντησε ότι συμμετείχε στη συνάντηση/Ε.Γ.Σ. της 11.12.2012, η οποία είχε θέματα «[...] υπογραφή συμβάσεων σύμφωνα με τις προσφορές και την απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου περί υπογραφή συμβάσεων συμφωνίας ΠΛΑΙΣΙΟ, προσβολή τρόπου διαμορφώσεως Παρατηρητηρίου τιμών, έγγραφο απάντησης από κ. [...], θέμα αθέμιτου ανταγωνισμού (κατόπιν δελτίου τύπου ΥΚΚΑ και προσφοράς εταιρίας με νέες τιμές 17€ και 28€ έναντι 30€ και 35€) και πρόσκληση από Πρόεδρο ΕΠΥ για διαπραγμάτευση τιμών». Η αντίδραση των εμπλεκόμενων εταιριών/ανταγωνιστών της BAXTER ήταν άμεση και αποτυπώνεται στην απολύτως αρνητική τους στάση όταν τους ζητήθηκε «να τους γνωρίσουν εάν τα φίλτρα τεχνητού νεφρού που διαθέτουν πληρούν τις [...] προδιαγραφές της υπ' αριθ. 3/2010 διακήρυξης της ΕΠΥ, εάν αποδέχονται τις τιμές του Παρατηρητηρίου για τα φίλτρα της 4-12-2012, εάν δέχονται να προμηθεύσουν το Νοσοκομείο με φίλτρα με τις εν λόγω τιμές του Παρατηρητηρίου, να στείλουν «οικονομικές προσφορές» με τιμές ίσες ή κατώτερες της 4-12-2012 του Παρατηρητηρίου, «για τρεις μήνες» ή «με ανανέωση ανά μήνα» ή να αναφέρουν οι προσκαλούμενοι τη χρονική διάρκεια ισχύος των προσφορών τους αυτών, και πολλά άλλα παρόμοια, ενώ θέτουν και προθεσμία 2 ημερών προς απάντηση»²¹⁹. Οι συνέπειες της καθολικής και συντονισμένης άρνησης των ανταγωνιστών της BAXTER να ανταποκριθούν στην προσφορά της τελευταίας με νέες τιμές 17€ και 28€ έναντι 30€ και 35€ αποτυπώνεται στην επιστολή που η Ελληνική Νεφρολογική Εταιρία (ΕΝΕ) απέστειλε την ίδια μέρα (12.12.2012) στην ΕΠΥ²²⁰ στην οποία αναφέρεται ότι «[...]δέχεται εναγώνια τηλεφωνήματα από συναδέλφους νεφρολόγους, Διευθυντές Μονάδων Τεχνητού Νεφρού κρατικών νοσοκομείων και μη, αλλά και ασθενείς υπό αιμοκάθαρση, όλης της Επικράτειας, λόγω της αδυναμίας που προέκυψε την τελευταία εβδομάδα για την προμήθεια φίλτρων αιμοκάθαρσης μέσω των Τμημάτων Προμηθειών των Νοσοκομείων και Κλινικών [...]Καταλαβαίνετε ότι η καθυστέρηση που προκαλείται στις προμήθειες, μπορεί να είναι επικίνδυνη για ορισμένες Μονάδες στο βαθμό να μη μπορέσουν να πραγματοποιήσουν τις τακτικές αιμοκαθάρσεις των ασθενών τους. Αυτό θα είναι μοιραίο επακόλουθο αν δεν έχουν τα επαρκή αποθέματα για να καλύψουν το διάστημα «αναμονής» αλλά ούτε τα φίλτρα με ειδικά χαρακτηριστικά για τις ιδιαίτερες ανάγκες των ασθενών. Σας ενημερώνουμε ότι το γεγονός αυτό αφορά σε πολλές Μονάδες Αιμοκάθαρσης, οι οποίες κάλυπταν τις τρέχουσες ανάγκες εν αναμονή της

Παρατηρητηρίου, σκέφτονται ακόμη και την παράλληλη εισαγωγή, προκειμένου να ξεπεράσουν το εμπόδιο της καρτελικής σύμπραξης. Συγκεκριμένα, στις 17.12.2012 ο [...] απέστειλε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με θέμα «Dialyzers for Greece» στον [...] με κοινοποίηση στον [...], στο οποίο αναφέρει ότι «[...] Η Asahi δεν είναι τόσο δυνατή στην Ελλάδα. Σε κάθε περίπτωση σκεφτόμασταν ότι η παράλληλη εμπορία θα μπορούσε να είναι μία χρήσιμη πρακτική για να σπάσει το καρτέλ [...]».

²¹⁹ Βλ. επιστολή που απέστειλε στις 12.12.2012 ο ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν προς τα δημόσια νοσοκομεία με κοινοποίηση προς την Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων [Συν. στην υπ' αριθ. πρωτ. 7022/12.09.2013 (σελ. 116-117) επιστολή της ΕΠΥ].

²²⁰ Με κοινοποίηση στα γραφεία Υπουργού και Υφυπουργού ΥΚΚΑ, στην Ομοσπονδία Νεφροπαθών και στον Πανελλήνιο Σύλλογο Νεφροπαθών, συλλεχθέν ηλεκτρονικό αρχείο από τον επιτόπιο έλεγχο της Υπηρεσίας στα γραφεία της BAXTER στις 30.1.2013.

ολοκλήρωσης του Διαγωνισμού της ΕΠΥ[...]. Ενδεικτικά σημειώνεται ότι στις 21.12.2012 ο [...] (DEMO) απέστειλε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με θέμα «Απάντηση στη πρόταση για περαιτέρω μείωση επι των τιμών της Συμφωνίας Πλαίσιο ΕΠΥ 3/2010»²²¹ στη [...]»²²² (ΒΕΡΜΑ) αναγράφοντας «Αυτή την απάντηση έστειλα [...]» και προωθώντας μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που είχε στείλει την ίδια μέρα στην ηλεκτρονική διεύθυνση secretary.epy@yyka.gov.gr, κοινοποιούμενο στην ηλεκτρονική διεύθυνση president.epy@yyka.gov.gr (ηλεκτρονικές διευθύνσεις της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας), στο οποίο αναγράφεται ότι «Αξιότιμη [...], Σε απάντηση της από 20/12/2012 επιστολής σας με Α.Π. 25, σας ενημερώνουμε ότι δεν έχουμε τη δυνατότητα να μειώσουμε περαιτέρω τις τιμές των φίλτρων. Αναγνωρίζοντας την δυσχερή θέση της χώρας δεχτήκαμε ήδη σημαντικότερη μείωση των τιμών των φίλτρων από τα 30€ και 35€ στη σύμβαση «Συμφωνία Πλαίσιο» που ήδη υπογράψαμε. Επειδή κατόπιν των δικών σας αποφάσεων πρέπει να δούμε αν απομένει εμπορικό ενδιαφέρον για να συνεχίσουμε να εφοδιάζουμε τα νοσοκομεία με φίλτρα παρακαλούμε να μας ανακοινώσετε τις αποφάσεις σας το συντομότερο δυνατόν [...]». Επί της ουσίας η εταιρία DEMO ενημέρωσε τον ανταγωνιστή της, ήτοι την εταιρία ΒΕΡΜΑ, για την αρνητική της στάση στη πρόταση για περαιτέρω μείωση επί των τιμών της Συμφωνίας Πλαίσιο ΕΠΥ 3/2010. Δηλ. πρόκειται για μία ακόμη περίπτωση ανταλλαγής ευαίσθητων πληροφοριών μεταξύ ανταγωνιστών, που εντοπίζεται στα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, με την οποία η μία επιχείρηση (DEMO) ενημερώνει την άλλη (ΒΕΡΜΑ) για την τιμολογιακή πολιτική της.

Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι το Δεκέμβριο του 2012 οι εμπλεκόμενες εταιρίες αντέδρασαν από κοινού, μέσω του συλλογικού τους οργάνου, στην περαιτέρω μείωση της τιμής φίλτρων τεχνητού νεφρού, κατόπιν της προσφοράς της εταιρίας ΒΑΧΤΕΡ, [...] προς στελέχη της ΒΑΧΤΕΡ²²³. Η συγκεκριμένη από κοινού και με τρόπο συντονισμένο αντίδρασή τους οδήγησε τελικά σε αύξηση της τιμής των φίλτρων τεχνητού νεφρού, όπως αυτή αναρτήθηκε στο Παρατηρητήριο τιμών της Ε.Π.Υ., η οποία επιβεβαιώθηκε, με βάση τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, και από τις σχετικές απαντήσεις των δημόσιων νοσοκομείων για την περίοδο Δεκεμβρίου του

²²¹ Συλλεχθέν ηλεκτρονικό αρχείο κατά τη διεξαγωγή του επιτόπιου ελέγχου της ΓΔΑ στα γραφεία της ΒΕΡΜΑ στις 30.01.2013.

²²² Αντιπρόεδρος και διευθύνουσα σύμβουλος της ΒΕΡΜΑ.

²²³ Στα πρακτικά της από 10.12.2012 συνάντησης – τηλεδιάσκεψης που ευρέθησαν στον επιτόπιο έλεγχο στην εταιρία ΒΑΧΤΕΡ μεταξύ άλλων αναφέρεται ότι μετά την Έκτακτη Γενική Συνέλευση του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν. στις 06.12.2012 [...] έλαβε τηλεφώνημα από την εταιρία Demo, η οποία κατηγορούσε τη Baxter ότι καταστρέφει την αγορά και ρώταγε αν θα μπορούσαμε να προμηθεύσουμε προϊόντα – [...] δεν το σχολίασε. Η εταιρία [...]τηλεφώνησε για να επισημάνει ότι δημιουργούμε προβλήματα στην αγορά[...]. Σε σχετική ερώτηση της υπηρεσίας για τα ως άνω περιγραφόμενα τηλεφωνήματα, κατά τη διενέργεια παροχής επεξηγήσεων της 28.05.2014, [...] απάντησε για τη DEMO ότι [...] Επειδή κατεβάσαμε τις τιμές [...]» και για τη δε αναφερόμενη εταιρία «[...]» διευκρίνισε ότι πρόκειται για την εταιρία «MEDIPRIME. Ομοίως με ότι απάντησα για τη DEMO», ενώ σε σχετική ερώτηση της υπηρεσίας αναφορικά με τη συνέλευση του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν στις 06.12.2012 και τις αποφάσεις που έλαβαν χώρα σε αυτή, δηλ. μη ανταπόκριση στο αίτημα της ΕΠΥ για μειωμένες τιμές και άρνηση προμήθειας φίλτρων σε νοσοκομεία, διευκρίνισε ότι «πρέπει να υπήρχε συνεννόηση, αν όχι και των 18 μελών του, τουλάχιστον των βασικών δηλαδή MEDIPRIME, DEMO, ARITI, DIOPHAR επειδή ο πρόεδρος της είναι και πρόεδρος του ΠΑΣΠΥΤΕΝ».

2012²²⁴. Επιβεβαιώθηκε επίσης και από τα λεγόμενα ιδίως του Προέδρου του ΠΑΣΠΥΤΕΝ στη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας. Τα δε έγγραφα που εντοπίστηκαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία του Συλλόγου, φέρουν ημερομηνία, τα ονόματα των παρόντων και των απόντων και κατά δήλωση του Συλλόγου αποτελούν τα «Πρακτικά». Το γεγονός ότι τα εις βάρος μίας επιχείρησης έγγραφα δεν βρέθηκαν στους χώρους της δεν θέτει υπό αμφισβήτηση την αποδεικτική τους αξία²²⁵. Επίσης, όπως προαναφέρθηκε, οι άμεσες έγγραφες αποδείξεις που προέρχονται από έναν ή περισσότερους συμμετέχοντες σε συναντήσεις με περιοριστικό του ανταγωνισμού περιεχόμενο συνιστούν αξιόπιστα αποδεικτικά μέσα για τη στοιχειοθέτηση της παράβασης. Τα έγγραφα αυτά έχουν αυξημένη αποδεικτική αξία καθώς συντάχθηκαν σε χρόνο ανύποπτο, και σύγχρονο με τη διενέργεια των παραβατικών συναντήσεων, και ειδικότερα αμέσως μετά τις επίμαχες συναντήσεις, και χωρίς οι συντάκτες τους να είχαν την υποψία ότι θα έπεφταν στα χέρια τρίτων προσώπων ή των διωκτικών αρχών. Αυξημένη αποδεικτική αξία τους προσδίδει και το γεγονός ότι συνιστούν κατ' ουσίαν έγγραφες μαρτυρίες των προσώπων που είχαν άμεση γνώση των πραγματικών περιστατικών²²⁶, καθώς συμμετείχαν αυτοπροσώπως στις εν λόγω συναντήσεις.

Επιπροσθέτως, τα ανωτέρω θα πρέπει να ληφθούν υπόψη σε συνάρτηση και με τα κάτωθι: σε εσωτερική αλληλογραφία που εντοπίζεται στη BAXTER κατά το ίδιο χρονικό διάστημα (Δεκέμβριο 2012), καταγράφεται ο προβληματισμός στελεχών της για τη στάση των ανταγωνιστών της στην ελληνική αγορά. Συγκεκριμένα, με βάση συλλεχθέν ηλεκτρονικό αρχείο κατά τη διεξαγωγή επιτόπιου ελέγχου της ΓΔΑ στα γραφεία της εταιρίας BAXTER HELLAS ΕΠΕ στις 30.01.2013, διαπιστώνεται το εξής: στις 19.12.2012, σε χρόνο δηλαδή ανύποπτο, ο [...] απέστειλε μήνυμα

²²⁴ Ενδεικτικά, το Γενικό Νοσοκομείο Ρεθύμνου στην υπ' αριθ. πρωτ. 1876/27.2.2014 επιστολή του αναφέρει ότι «[...]το χρονικό διάστημα κατά το οποίο υπήρξε πρόβλημα στην προμήθεια φίλτρων ήταν στις παραγγελίες που έγιναν στις 3.12.2012». Οι παραγγελίες στάλθηκαν στις εταιρίες ΝΤΙΑΔ, DOCTORPHARMA, ΑΡΗΤΗ, DIOPHAR, ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ, NERHRDYNAMIC και ΒΕΡΜΑ. Σύμφωνα με το Γενικό Νοσοκομείο Ρεθύμνου «[ό]λες οι προμηθεύτριες εταιρείες στις οποίες απεστάλησαν οι παραγγελίες αρνήθηκαν προσωρινά την πραγματοποίηση τους λόγω πτώσης των τιμών του παρατηρητηρίου. Ζητήθηκε τηλεφωνικώς από τις εταιρείες να αποσταλεί η άρνηση προμήθειας και εγγράφως αλλά καμία εταιρεία δεν δέχτηκε την αποστολή». Επίσης, από τα στοιχεία που έστειλε το Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης Παπαγεωργίου με την υπ' αριθ. πρωτ. 9206/21.11.2013 επιστολή του, προκύπτει το εξής: Στο από 5.12.2012 εσωτερικό έγγραφο του συντονιστή Διευθυντή του νεφρολογικού τμήματος, αναφέρεται ότι «[...] Σήμερα 5/12/2012 το πρωί, επικοινωνήσαν μαζί μας εταιρείες που προμηθεύουν στη Μονάδα Τεχνητού Νεφρού του νοσοκομείου μας αναλώσιμα υλικά και συγκεκριμένα φίλτρα αιμοκάθαρσης (ARITI, HEALTHWAY, VERMA DRUGS) και μας ενημέρωσαν ότι, μετά την απόφαση της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας (ΕΠΥ) για τη μείωση των τιμών των φίλτρων στα 17€ για φίλτρα χαμηλής διαπερατότητας (LOW-FLUX) και 28€ για φίλτρα υψηλής διαπερατότητας (HIGH-FLUX), δεν θα προβούν στην εκτέλεση των παραγγελιών που έκανε η μονάδα μας από τις 29/11/2012. Μετά από αυτές τις εξελίξεις, σας ενημερώνουμε ότι έχουμε τη δυνατότητα να καλύψουμε τις ανάγκες των αιμοκαθαίρομενων ασθενών μας μόνο για δύο εβδομάδες [...]».

²²⁵ Βλ. ενδεικτικά T-56/99 Marlines κατά Επιτροπής, σκ. 57 (όπου και παραπομπές σε εκτενέστερη νομολογία). Οι αρχές ανταγωνισμού μπορούν να στηριχθούν, προς απόδειξη της συμπεριφοράς μίας επιχείρησης, στην αλληλογραφία μεταξύ τρίτων και, συνεπώς, είναι αδιάφορο το εάν κατά τη διάρκεια των ελέγχων που διενεργήθηκαν στους χώρους της επιχείρησης δεν βρέθηκε κανένα έγγραφο αποσταλμένο από αυτήν: υπό αυτή την έννοια βλ. απόφαση ΠΕΚ T-305/94 κλπ. Limburgse Vinyl Maatschappij κ.αλ. κατά Επιτροπής, σκ. 667.

²²⁶ Βλ. Προτάσεις Γεν. Εισαγγελέα Vesterdorf, όπως υιοθετήθηκαν στις συνεκδ. υποθέσεις T-1/89 κλπ. Rhone-Poulenc SA κ.αλ. κατά Επιτροπής, σελ. II-956-7.

ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με θέμα «Baxter – Diophar» στον [...] στο οποίο αναφέρει ότι «[...] μπορούμε να συζητήσουμε θέματα σχέσεων μεταξύ των εταιριών [Η συζήτηση αφορούσε επικείμενη συνάντηση [...] με τον [...] της εταιρίας DIOPHAR ΑΕ (ο οποίος είναι και πρόεδρος του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν)] ... αλλά είναι αυτονόητο ότι δεν είμαστε ποτέ έτοιμοι να συζητήσουμε σε καμία μορφή: (i) την όποια υποβολή προσφοράς σε επικείμενους διαγωνισμούς (πόσο μάλλον τις αποσύρσεις από την αγορά ή τη συμμετοχή σε δραστηριότητες που συντονίζονται από τον ΠΑΣΠΥΤΕΝ ... Πρέπει να καταλάβει [ενν. τον...] ότι μετά τον εμφανή συντονισμό μεταξύ των μελών του ΠΑΣΠΥΤΕΝ δεν θέλουμε να παρασυρθούμε σε αυτά τα παράξενα θέματα [...]». Επίσης, στην ίδια αλληλουχία μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύμφωνα με την ανεπίσημη μετάφραση του αρχικού εγγράφου, [...] στο από 20.12.2012 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς [...] αναφέρει ότι «[...] [ε]πιπλέον, ο ρόλος της Diophar σε συγκεκριμένες δραστηριότητες της αγοράς στις οποίες υπάρχει συντονισμός μεταξύ των μελών του ΠΑΣΠΥΤΕΝ, εγείρει πρόσθετες ανησυχίες στη Baxter [...]». Επιπροσθέτως, στις 20.12.2012 [...] απέστειλε εσωτερικό (εντός της επιχείρησης) μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με θέμα «2012_12_20 Minutes Core Team», στους [...], που αφορά πρακτικά συνάντησης – τηλεδιάσκεψης της 20.12.2012 της BAXTER στην οποία αναφέρονται ως συμμετέχοντες οι [...] και στα οποία καταγράφεται ο φόβος για αντίποινα σε βάρος της BAXTER από την πλευρά των μελών του καρτέλ. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο μήνυμα σε ελεύθερη μετάφραση, «[...] τα μέλη του ΠΑΣΠΥΤΕΝ (εθνικός σύλλογος προμηθευτριών εταιριών υλικών φίλτρων τεχνητού νεφρού) κάτω από την πίεση της ανάρτησης χαμηλότερων τιμών (της Baxter) από την ΕΠΥ στο παρατηρητήριο τιμών και τις εξελίξεις στην αγορά, αναγκάστηκαν να υπογράψουν και να παραδώσουν προϊόντα σε χαμηλότερες τιμές. Την προηγούμενη εβδομάδα καταφέραμε να βρούμε και να παραδώσουμε φίλτρα και γραμμές αίματος σε διάφορα νοσοκομεία. Όμως αυτή την εβδομάδα, δεν λαμβάνουμε άλλες εντολές από τα νοσοκομεία, μόνο μία που εκκρεμεί από νοσοκομείο στην Βόρεια Ελλάδα. [...] εξέφρασε τον προβληματισμό του ότι θα τιμωρηθούμε [...] και το «καρτέλ», θα δούμε τους αριθμούς των πελατών περιτοναϊκής κάθαρσης να μειώνονται αλλά πιστεύει ότι τον επόμενο χρόνο θα καταφέρουμε να φέρουμε πίσω την ισορροπία στην αγορά [...]». Οι ως άνω διατυπώσεις, κατά την άποψη του μειοψηφούντος μέλους της ΕΑ, ορθότερο είναι να ενταχθούν στα αποδεικτικά εκείνα μέσα, τα οποία επειδή έχουν το συγκεκριμένο περιεχόμενο κι επιπλέον συντάχθηκαν σε ανύποπτο, και σύγχρονο με τη διενέργεια των παραβατικών συναντήσεων και συμπεριφορών, χρόνο (contemporaneous documents in tempore non suspecto), πριν από τη διενέργεια οποιουδήποτε ελέγχου από πλευράς Επιτροπής Ανταγωνισμού, έχουν αυξημένη αποδεικτική αξία.

Ακόμη δε και αν γίνουν δεκτές οι αιτιάσεις των εμπλεκόμενων εταιριών, σύμφωνα με τις οποίες, η προσφορά της εταιρίας BAXTER έγινε μετά την έγκριση των σχεδίων των Συμβάσεων – Πλαισίου από το Ελεγκτικό Συνέδριο και ότι η συγκεκριμένη πολυεθνική εταιρία δεν συμμετείχε στη διαγωνιστική διαδικασία από την αρχή και ως εκ τούτου δεν είχε τη δυνατότητα με τρόπο νόμιμο να συμμετάσχει σε αυτή εκ των

υστέρων²²⁷, το γεγονός αυτό καθεαυτό ουδόλως είναι σε θέση να νομιμοποιήσει από μόνο του την από κοινού αντίδραση των εμπλεκόμενων εταιριών ως προς την τιμολογιακή τους πολιτική και εν γένει την συντονισμένη επιχειρηματική τους συμπεριφορά στη σχετική αγορά, η οποία άλλωστε ήδη λάμβανε χώρα από το 2010, προτού εμφανιστεί στην αγορά η BAXTER με την επιθετική τιμολογιακή πολιτική της. Ως προς αυτό το ζήτημα, αποκαλυπτικό εκτιμάται ότι είναι, μεταξύ άλλων, και το με αρ. πρωτ. 476 ΔΣ/23.4.2013 έγγραφο του ΓΝΘ Παπαγεωργίου προς την ΕΠΥ, στο οποίο συνοψίζεται η άποψη του τόσο για την υπ' αριθ. 003/2010 Συμφωνία Πλαίσιο όσο και για τους παρεπόμενους μίνι διαγωνισμούς (call-offs) που διενήργησε το ίδιο. Στο έγγραφο αυτό αναφέρεται ότι «[...] Από τις συμφωνίες – πλαίσιο, που υπέγραψε η Υπηρεσία σας με τις μειοδότες εταιρείες, για την προμήθεια φίλτρων τεχνητού νεφρού, προέκυψε ότι και οι δεκαέξι (16) μειοδότες εταιρείες, προσέφεραν τα εν λόγω υλικά, στην ίδια τιμή ανά κατηγορία φίλτρου. Από τη διενέργεια μειοδοτικού διαγωνισμού (call off), μεταξύ του Νοσοκομείου και των μειοδοτριών εταιρειών, όπως αυτές προέκυψαν από τις ανωτέρω συμφωνίες – πλαίσιο, προέκυψε ότι και οι δώδεκα (12) συμμετέχουσες εταιρείες προσέφεραν τις ίδιες τιμές ανά κατηγορία υλικού. Επίσης, από την εν λόγω διαδικασία δεν επιτεύχθηκε καμία μείωση τιμών από τις αντίστοιχες υψηλότερες, με τις οποίες η Υπηρεσία σας σύναψε συμφωνία – πλαίσιο με τις εν λόγω εταιρείες για τρία (3) έτη. Απ' όλα τα ανωτέρω, διαπιστώνεται, ότι οι μειοδότες εταιρείες συμμετείχαν με εναρμονισμένες πρακτικές (καρτέλ), τόσο στην υπ' αριθ. 003/2010 συμφωνία-πλαίσιο που διενήργησε η υπηρεσία σας, όσο και στο μίνι διαγωνισμό που στη συνέχεια διενήργησε το Νοσοκομείο ... το Νοσοκομείο θα επιθυμούσε τη διερεύνηση από την Υπηρεσία σας, ενδεχομένως άλλων διαδικασιών προμήθειας, με τις οποίες θα μπορούσαν [να] επιτευχθούν σημαντικά χαμηλότερες τιμές[...]»²²⁸. Σημειώνεται ότι είναι πάγια η ενωσιακή νομολογία, σύμφωνα με την οποία γίνεται δεκτό ότι οι αρχές ανταγωνισμού δύνανται να στηριχθούν, προς

²²⁷ Για τις εν λόγω αιτιάσεις των εμπλεκόμενων εταιριών βλ. σχετικά έγγραφα που κατατέθηκαν εκ μέρους τους κατά την Συνεδρίαση της Ολομέλειας της ΕΑ στις 13.2.2017 (Συνεδρίαση 16^η). Βλ. επίσης την υπ' αριθ. πρωτ. 601/21.01.2013 επιστολή του ΠΑΣΠΥΤΕΝ προς την ΕΑ.

²²⁸ Χαρακτηριστικά επίσης είναι και τα αναφερόμενα στην υπ' αριθ. πρωτ. 9212/21.11.2013 επιστολή του Γενικού Νοσοκομείου Αργολίδας: «[...] Μετά το πρώτο 15νθήμερο του Δεκέμβρη 2012, το Υπουργείο Υγείας θέλοντας να μειώσει τις τιμές των Φίλτρων Αιμοκάθαρσης, ήλθε σε «σύγκρουση» με τις προμηθεύτριες Εταιρείες Φίλτρων, με αποτέλεσμα αυτές να συσπειρωθούν και να αρνούνται την προμήθεια Φίλτρων Αιμοκάθαρσης στις Νοσηλευτικές Μονάδες της Χώρας [...] Μετά από καθημερινές επαφές και αγωνιώδεις διαπραγματεύσεις, συναντώντας συνεχή άρνηση από τους μέχρι «χθες» προμηθευτές μας, η αγορά ισορρόπησε μετά από προφορική συμφωνία μας με την Εταιρεία BAXTER [...] Μετά από αυτή την εξέλιξη και βλέποντας τις υπόλοιπες εταιρείες ότι η αγορά τείνει να ισορροπήσει [...] αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν και να δεχτούν την τιμή του Υπουργείου Υγείας [...] Έτσι θεωρούμε ότι συντελέσαμε αποφασιστικά ώστε να υπάρξει σημαντική μείωση των τιμών των φίλτρων, προς όφελος της Εθνικής Οικονομίας [...]». Επίσης, στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και η υπ' αριθ. πρωτ. 5992/12.8.2014 επιστολή του Πανεπιστημιακού Γενικού Νοσοκομείου ΑΧΕΠΑ: «[...] Στις 4.12.2012 οι τιμές παρατηρητηρίου είχαν διαμορφωθεί στα 17 € για τα φίλτρα Low Flux και 28 € για τα φίλτρα High Flux. Δεδομένου ότι οι συμβάσεις του Νοσοκομείου έληγαν στις 8.12.2012, έγινε διαπραγμάτευση με τις μέχρι τότε προμηθεύτριες εταιρείες του Νοσοκομείου οι οποίες δεν δέχθηκαν να εκτελέσουν παραγγελίες με τις παραπάνω τιμές (επέμειναν στα 30 € και 35 € αντίστοιχα που ίσχυαν με την προηγούμενη σύμβαση). Κατόπιν τούτου το Νοσοκομείο έστειλε ερώτημα στην Ε.Π.Υ. όπου ενημέρωνε ότι οι εταιρείες που εφοδιάζουν τα νοσοκομεία με φίλτρα αρνήθηκαν προφορικά να μειώσουν τις τιμές τους και ζητούσε να πληροφορηθεί το όνομα της εταιρείας που έριξε τις τιμές. Απάντηση από την Ε.Π.Υ. δεν δόθηκε ποτέ και από έρευνα των Οικονομικών υπηρεσιών του Νοσοκομείου διαπιστώθηκε ότι η BAXTER Hellas Ε.Π.Ε. ήταν η εταιρεία που έριξε τις τιμές [...]».

απόδειξη της συμπεριφοράς μιας επιχείρησης, στην αλληλογραφία μεταξύ τρίτων και, συνεπώς, το εάν κατά τη διάρκεια των ελέγχων που διενεργήθηκαν στους χώρους της φερόμενης ως εμπλεκόμενης επιχείρησης δεν βρέθηκε κανένα έγγραφο που να έχει σταλεί από αυτήν δεν συνιστά από μόνο του επαρκές στοιχείο, ώστε να απαλλαγεί η εμπλεκόμενη επιχείρηση²²⁹. Στην εξεταζόμενη περίπτωση ως τρίτοι λογίζονται αφενός τα δημόσια νοσοκομεία τις έγγραφες τοποθετήσεις των οποίων επικαλείται το μέλος της ΕΑ που μειοψήφησε κι αφετέρου η εταιρία ΒΑΧΤΕΡ, ισχυρός ανταγωνιστής των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Τα συγκεκριμένα στοιχεία θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη και να αξιολογηθούν σε συνάρτηση ιδίως με τις χειρόγραφες σημειώσεις/πρακτικά που εντοπίστηκαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο στα γραφεία του ΠΑ.Σ.Π.Υ.ΤΕ.Ν, καθώς και (κυρίως) τα ηλεκτρονικά μηνύματα που ευρέθησαν σε ορισμένες εκ των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων.

Ως εκ τούτου, ο Εισηγητής- Μέλος της ΕΑ Ν. Ζευγώλης που μειοψήφησε, εκτιμά ότι, μολονότι πράγματι πρόκειται για μία ρυθμισμένη αγορά που αφορά ένα ειδικότερο «κομμάτι» της δημόσιας υγείας εν γένει, εντούτοις επίκληση του ρυθμιστικού πλαισίου έγινε κατά το δοκούν κι επομένως προσχηματικά από τα εμπλεκόμενα μέρη, καθόσον διαπιστώνεται, με βάση το ανωτέρω σκεπτικό, καρτελικής φύσεως σύμπραξη, διακριτή του εν λόγω πλαισίου (μολονότι εντός αυτού), που εκδηλώθηκε τόσο μέσω της μεταξύ τους ανταλλαγής ευαίσθητων πληροφοριών σχετικών με την επιχειρηματική τους πολιτική, η οποία όμως είναι σαφές ότι θα έπρεπε να ασκείται ανεξάρτητα και αυτοτελώς (όπως έπραξε η ΒΑΧΤΕΡ, για παράδειγμα), όσο και μέσω της συντονισμένης, ομοιόμορφης και ακαριαίας αντίδρασής τους (πχ ταυτόχρονη προφορική άρνηση χορήγησης προσφοράς από τις εμπλεκόμενες εταιρίες, όταν οι τιμές Παρατηρητηρίου δεν τις ικανοποιούσαν), προκειμένου να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να υπάρξει κάποια προσφορά μεγαλύτερη από την τιμή του Παρατηρητηρίου Υγείας, η οποία θα οδηγούσε σε χαμηλότερες τιμές αγοράς (προμήθειας) φίλτρων τεχνητού νεφρού. Η συγκεκριμένη συμπαιγνιακή συμπεριφορά έλαβε χώρα εντός της ρυθμισμένης αγοράς των φίλτρων τεχνητού νεφρού κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ Μαΐου 2010 και Ιανουαρίου 2013 με τρόπο συνεχή και αδιάλειπτο²³⁰, εκδηλωθείσα μεν εμφανώς, όταν τα συμφέροντα των εμπλεκόμενων

²²⁹ Υπό αυτή την έννοια βλ. απόφαση ΠΕΚ Τ-305/94 κλπ. Limburgse Vinyl Maatschappij κ.αλ. κατά Επιτροπής, σκ. 667. Βλ. ενδεικτικά Τ-56/99 Marlines κατά Επιτροπής, σκ. 57 (όπου και παραπομπές σε εκτενέστερη νομολογία).

²³⁰ Σύμφωνα με πάγια ενωσιακή νομολογία, θα ήταν τεχνητό να υποδιαιρεθεί μία ενιαία συνολική συμφωνία, που χαρακτηρίζεται από έναν και τον αυτό σκοπό, αναλυόμενη σε πλείονες και χωριστές παραβάσεις, ενώ, αντιθέτως, πρόκειται για ενιαία παράβαση, η οποία συγκεκριμενοποιήθηκε προοδευτικά τόσο με επιμέρους συμφωνίες, όσο και με επιμέρους αθέμιτες εναρμονισμένες πρακτικές [Βλ. Τ-109/02 κλπ. Bolloré SA κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2007, σελ. ΙΙ- 947, σκ. 312, 196, Τ-204/08 και Τ-212/08, Team Relocations NV κατά Επιτροπής, Συλλ. 2011, σελ. ΙΙ-3569, σκ. 33]. Faull & Nikray (Eds.), The EC Law of Competition, 3rd ed. Oxford, 2014, παρ. 8.462. Βλ. και ΓενΔΕΕ Τ-147/09 και 148 /09, Trelleborg Industrie SAS κ.α. κατά Επιτροπής, σκ. 62. Βλ. επίσης τις Προτάσεις του Γεν. Εισαγγελέα Κοσμά στην υπόθεση C- 49/92 Ρ, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni SpA, σκ.80, όπου αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι ο εν προκειμένω σύνθετος χαρακτήρας της παράβασης - καθόσον ο ίδιος νομικός κανόνας παραβιάζεται με διαδοχικές και επαναλαμβανόμενες πράξεις που εξυπηρετούν τον ίδιο σκοπό και παρουσιάζουν μία συνέχεια, αν όχι ενότητα - μπορεί να αποδοθεί με αρκετή ακρίβεια με τους όρους «κατ' εξακολούθηση» ή «ενιαία» παράβαση, κατά το πρότυπο του ποινικού δικαίου, με σκοπό την ορθολογικότερη νομικά διαχείριση της παραβάσεως αυτής.

επιχειρήσεων θίγονταν, αλλά και συνεχιζόμενη με τρόπο σιωπηρό, κατά το χρονικό διάστημα εκείνο που οι τιμές των φίλτρων τεχνητού νεφρού βρίσκονταν στα επιθυμητά επίπεδα για τις εν λόγω επιχειρήσεις, οπότε και δεν υπήρχε λόγος αντίδρασής τους, όπως αντίθετα συνέβη το Δεκέμβριο του 2012, όταν και πρόσφερε μειωμένες τιμές η ΒΑΧΤΕΡ, οπότε οι εμπλεκόμενες, κατά την Εισήγηση, επιχειρήσεις και η ένωσή τους αντέδρασαν άμεσα.

217. Κατ' ακολουθίαν με βάση τα ανωτέρω δεκτά γενόμενα από την επικρατήσα στην Επιτροπή πλειοψηφία δεν διαπιστώθηκε η προπεριγραφείσα παράβαση του άρθρου 1 του ν 703/1977, όπως νυν ισχύει και δεν συντρέχει, ως εκ τούτου, περίπτωση επιβολής προστίμου στον ΠΑΣΠΥΤΕΝ και στις φερόμενες ως συμπράττουσες εις το διατακτικό επιχειρήσεις μέλη του.
218. Εντεύθεν λόγω της μη διαπίστωσης παράβασης δεν εξετάστηκε περαιτέρω το περιεχόμενο του σχετικού όρου της παραγράφου 4 του άρθρου 2 του Καταστατικού του ΠΑΣΠΥΤΕΝ, με βάση τον οποίο στους σκοπού του εν λόγω σωματίου ήταν μεταξύ άλλων «... η πρόληψη κάθε αθέμιτου ή επιβλαβούς ανταγωνισμού».
219. Σημειώνεται, περαιτέρω, ότι όσες από τις απαντήσεις των Νοσοκομείων της χώρας δόθηκαν στη σειρά των ερωτηματολογίων και εγγράφων της Γενικής Διεύθυνσης της Επιτροπής αλλά κατά την αξιολόγηση του συνόλου αποδεικτικού υλικού δεν κρίθηκαν ότι πρέπει, έστω αποσπασματικά, να παρατεθούν και δεν περιελήφθησαν αυτούσιες ή περιληπτικά στο σκεπτικό της πλειοψηφίας ή στο κείμενο και τις υποσημειώσεις των κατά τα ανωτέρω μειοψηφούντων μελών, έχουν πλήρως αποτυπωθεί και συμπεριληφθεί στις ακόλουθες ενότητες της λεπτομερούς και επιμελημένης υπ' αριθ. 5158/18.7.2016 Εισήγησης του Εισηγητή Παναγιώτη Φώτη, συνεπικουρούμενου από τα μέλη των οικείων Διευθύνσεων της Επιτροπής στις οποίες και μπορούν να αναζητηθούν στα Κεφάλαια: VII.2.1.2, παρ.190 για την περίοδο Μαΐου – Ιουλίου 2010, VII 2.2.2, παρ.207 και 208, για την περίοδο Σεπτεμβρίου Οκτωβρίου 2010 και VII 3.3, παρ. 230,231, για την περίοδο του 2012.
220. Επίσης, τα όσα σχετικά ισχύουν για τα επίμαχα θέματα στις χώρες: Κύπρο, Ιταλία, Ισπανία, Γερμανία, Γαλλία και Πορτογαλία βρίσκονται αποτυπωμένα στις ενότητες του Κεφ. VIII 1.2.1, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4 και 2.5, παρ. 236 έως 246, της ίδιας Εισήγησης.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η **Επιτροπή Ανταγωνισμού** σε Ολομέλεια αποφάσισε σε φανερή ψηφοφορία τα ακόλουθα:

Δεν διαπιστώνει κατά πλειοψηφία την ως άνω περιγραφείσα παράβαση του άρθρου 1 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, νυν άρθρο 1 του Ν. 3959/2011 και **δεν επιβάλλει κατά πλειοψηφία πρόστιμο** στις εταιρίες:

1. «Πανελλήνιο Σύλλογο Προμηθευτών Υλικών Τεχνητού Νεφρού & Σχετικών Υλικών».

2. «Mediprime Ιατροφαρμακευτικών Ειδών Ανώνυμη Εμπορική Εταιρεία».
3. «Demo Ανώνυμος Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρία Φαρμάκων».
4. «Αρήτη Ανώνυμη Εταιρεία Φαρμακευτικών και Ιατρικών Προϊόντων».
5. «Βέρμα Ντραγκς – Verma Drugs Ανώνυμη Βιομηχανική Εμπορική Εταιρεία Φαρμάκων».
6. «Doctopharma Τηλ. Κ. Γιόκαρης και Σία Εμπορική και Βιομηχανική Ο.Ε.».
7. «Diorphar Ανώνυμος Εμπορική και Βιομηχανική Εταιρεία Φαρμακευτικών Προϊόντων».
8. «Μ. Κοντομήτρου & Σία Ο.Ε.» .
9. «HEALTH WAY Εισαγωγή - Εμπορία & Εκμετάλλευση Ιατρικού & Υγειονομικού Υλικού Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης».
10. «Ιατρικά Προϊόντα Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης».
11. «Ντιάλ – Φίλτρα Τεχνητού Νεφρού Ανώνυμη Εμπορική Εταιρεία».
12. «Ντιαλμέντικά Εισαγωγική, Εμπορική, Βιομηχανική, Γεωργική – Αντιπροσωπείες, Ανώνυμος Εταιρεία».
13. «Nephrotech Ανώνυμη Εταιρεία Ιατρικών Ειδών».
14. «Nephrodynamic Hellas Ανώνυμη Εταιρεία Ιατρικών Ειδών».
15. «Αρτλάιφ Ανώνυμη Εμπορική Εταιρία Παραϊατρικών και Καλλυντικών Προϊόντων».
16. «Μ.Σ. Ιακωβίδης Ελλάς Ανώνυμος Εμπορική Εταιρεία Ιατροτεχνολογικού Υλικού».
17. «Ευάγγελος Ζέκκας – Λεωνίδα Χατζηαντωνίου και Σία Ε.Ε.».
18. «Angelini Pharma Hellas Ανώνυμη Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρεία Παραγωγής και Εμπορίας Φαρμάκων» και «Angelini Finanziaria S.p.A» από κοινού και εις ολόκληρον.
19. «Γ. Κρέξης & Υιός Ανώνυμος Εταιρεία».
20. «Hospal Hellas Εισαγωγή και Εμπορία Ιατρικού Εξοπλισμού Μονοπρόσωπη Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης» και «GAMBRO AB» από κοινού και εις ολόκληρον.
21. «NOVO M.D. A.E.» (πρώην «Omicron Medical A.E.»).
22. «ERGO Ιατρική Προμηθευτική Ανώνυμη Εταιρεία Γενικού Εμπορίου» .

Η απόφαση εκδόθηκε την **16^η Μαρτίου 2017**.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 27 του Ν. 3959/2011 (ΦΕΚ Α΄/93/20.4.2011).

Ο Πρόεδρος

Δημήτριος Κυριτσάκης

Ο Συντάκτης της Απόφασης

Δημήτριος Κυριτσάκης

Η Γραμματέας

Ηλιάννα Κούτρα